
TRANSILVANIA

Organul societății culturale „Astra“.

Nr. 3496/1928.

Convocare.

În înțelesul §-ului 22 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român — Astra“ se convoacă la

Adunarea generală

ce se va ține în Sibiu (Sala Prefecturii), în ziua de Sâmbătă, 8 Decembrie 1928.

Programul adunării:

Sâmbătă, 8 Decembrie 1928, la ora 9:

Serviciu divin în bisericile românești.

Ora 10: Ședința I., cu următoarea ordine de zi:

1. *Deschiderea adunării generale;*
2. *Înscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor;*
3. *Înscrierea delegaților, autorităților și societăților culturale surori și mulțumiri pentru prezența lor, într'o singură alocație a președintelui „Astrei“;*
4. *Raportul general al comitetului central pe anul 1927/28;*
5. *Alegerea comisiunilor pentru:*
 - a) *examinarea raportului general pe anul 1927/28;*
 - b) *censurarea socotelilor pe anul 1927 și a proiectului de buget pe anul 1929;*
 - c) *înscrierea de membri noi;*
 - d) *examinarea propunerilor intrate în termenul reglementar.*)*

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociațiunii“, Sibiu, strada Șaguna Nr. 6, cu 8 zile înainte de adunarea generală.

După amiazi la ora 3:

Ședința II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general;
2. Raportul comisiunii încredințate cu censurarea socotelilor și proiectului de buget;
3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi;
4. Raportul comisiunii pentru examinarea propunerilor intrate în termenul reglementar;
5. Fixarea locului pentru ținerea adunării generale în anul 1929;
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Sibiu, din ședința plenară a comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român — Astra”, ținută la 15 Noembrie 1928.

Dr. Oct. Russu,
vicepreședinte.

Romul Simu,
secretar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Raportul general

prezentat de comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român — Astra“ asupra lucrărilor și situației sale în anul de gestiune 1927/1928.

Onorată adunare generală!

Socotind, că la 1 Decembrie ert se împlinesc 10 ani dela Unirea Ardealului cu patria mamă, comitetul central a luat dispoziții de timpuriu pentru serbarea acestei zile mari în viața neamului nostru prin ținerea adunării generale a Asociațiunii din acest an, la 1 Decembrie, în Alba-Iulia și pentru a înfăptui cu acest prilej o seamă de realizări de ordin național și cultural.

Cu atât mai mult am socotit, că societatea noastră e îndreptățită și chiar datoare să-și țină adunarea la această dată, pentrucă la pregătirea și ajungerea acestei zile mari a contribuit în mare parte și ea prin munca îndeplinită timp de aproape 70 de ani pentru deșteptarea și solidarizarea sufletului românesc prin cultură.

Dar societatea noastră nici nu face acum începutul cu serbarea acestei zile. Doar se știe că Asociațiunea văzând cu mulți ani înainte, că după 1 Decembrie 1918 nimeni nu se mai gândește să sărbătorească această zi, a luat hotărîrea încă din 1923 să îngrijească dânsa an de an de comemorarea acesteia în Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș.

De pe urma străduințelor Asociațiunii, în adevăr, începând cu anul 1924, ziua de 1 Decembrie se sărbătorește cu fastul cuvenit în părțile ardelenene și în proporții mereu crescânde, prin despărțămintele și cercurile culturale ale acesteia, în orașe și în sate.

Drept aceea, ea și în anii trecuți, s'au luat dispoziții din vreme, și în acest an, pentru sărbătorirea acestei zile mărețe de către despărțămintele și cercurile noastre culturale, împreună cu toate institutele de învățământ din păr-

țile ardelen. S'au luat dispoziții, în acelaș timp, ca bisericele să binecuvinteze, în această zi, memoria celor ce s'au jertfit pentru întregirea și gloria patriei.

A fost deci numai o consecință logică, dacă am crezut a fi de fireasca datorie a Asociațiunii să dea serbării de al zecelea an o amploare mai largă, ținându-și adunarea generală la 1 Decembrie în Alba-Iulia și să eternizeze amintirea acestei zile prin monumente proprii de a contribui la marea operă a solidarizării sufletului românesc.

În acest scop, la 29 Iunie din acest an, secțiunile noastre literare și științifice, cu sediul în Cluj, floarea intelectualității ardelen și bănățene, au hotărît să pregătească o mare lucrare literară despre ceea ce culturalicește s'a făcut în Ardealul și Banatul românesc în cursul celor 10 ani dela unire; iar această lucrare să fie tradusă în franțuzește și englezește, spre a fi cunoscută lumii întregi aceste realizări culturale ale țărilor desrobite.

Această hotărîre secțiunile au adus-o cu însuflețire unanimă și au stăruiț fără preget pentru realizarea ei, așa că astăzi lucrarea proiectată să o putem prezenta Onor. adunări generale.

Tot atunci au hotărît secțiunile să pregătească din această mare lucrare o broșură pe înțelesul masselor populare, iar din prezidiu s'au luat dispoziții să se pregătească o lucrare asupra realizărilor Asociațiunii în cei 10 ani de după rășboiu, lucrare ce o prezentăm acum Onor. adunări generale.

Precum se știe, Asociațiunea pregătise deja înainte de rășboiu — întru amintirea foștilor săi preșidenți și a o parte din ceice au întemeiat și dat în grija ei fonduri și fundațiuni pentru burse pe seama tinerimei și pentru alte scopuri de binefacere — câte un tablou, lui Gheorghe Barițiu și un bust; iar după rășboiu a ținut să onoreze amintirea oamenilor noștri mari (în număr de 26) prin crearea câte unui fond de câte Lei 10.000.—, fiecare cu o destinațiune specială: pentru înaintarea culturii românești.

A crezut mai departe, că îndeplinește acte cari o onorează, eternizând amintirea eroului Avram Iancu prin ridicarea unei Case Naționale în legătură cu un Muzeu la Vidra și cu o Casă Națională la Țebea și tot așa a crezut că nu iese din cadrul îndatoririlor sale stăruiț pentru eternizarea faptelor de arme ale lui Mihaiu Viteazul prin așezarea, până la alte vremi mai bune, a unei troițe pe movila dela Șelimbăr și prin ridicarea unui monument la Guruslău,

Ca urmare a înfăptuirilor amintite în șirele precedente ne-am crezut datori să sărbătorim și a 10-a zi de 1 De-

cemurie dela Unire prin realizări de ordin național și cultural.

Doream anume ca sala, unde s'a ținut istorica adunare națională în 1918, să fie decretată monument istoric (Sala Unirii), să fie provăzută cu inscripții potrivite (table comemorative), cari să cuprindă:

a) numele membrilor biroului Adunării dela 1 Decembrie 1918 și ale oratorilor;

b) textul actului de Unire;

c) numele membrilor aleși în Sfatul Național și în Consiliul Dirigent.

Mai departe am proiectat pentru Sala Unirii pregătirea unui tablou al delegației, care a prezentat actul Unirei Maiestății Sale Regelui.

Pentru un monument lui Horia, Cloșca și Crișan la Alba-Iulia Asociațiunea a publicat concurs între artiștii români, așa că rezultatul acestui concurs să poată fi eventual enunțat cu prilejul serbării dela 1 Decembrie.

În firul realizărilor proiectate din prilejul zilei de comemorare, de care ne ocupăm, este și întocmirea din partea „Astrei“, cu ajutor dela Stat, a unui Muzeu al Unirii în Alba-Iulia, muzeu care să cuprindă nu numai obiecte și documente vechi romane, ci și tot ce este în legătură cu pregătirea și înfăptuirea Unirei.

Este gata pentru această zi și o frumoasă cruce de marmoră albă, cu care să înlocuim peatra unzurească dela Mirislău, ce purta inscripția insolentă „aici s'a înfrânt pentru totdeauna cerbicia valahă“.

Iată o seamă de realizări din partea „Astrei“, cu cari am crezut de datoria noastră să încununăm prăznulrea celei de a zecea aniversară a Unirei Ardealului cu patriamă și aceasta să o facem chiar în Alba-Iulia, unde a fost decretată Unirea, să o facem în firul tradiției acestei societăți, care aproape 60 de ani fusese în Ungaria și continuă a fi și în România-Mare altarul iubirei de neam și al solidarității naționale.

În acest fapt, credeam, că rezidă și îndreptățirea acestei societăți de a aduna și de astădată, ca întotdeauna, la sărbătoare pe toți Români și de a le prezenta drept prinos realizările de cari am amintit până aci, realizări, cari nu se puteau face numai din resursele Asociațiunii și pentru cari am apelat la Stat.

Guvernul trecut a răspuns cu bunăvoință la apelul nostru și ne-a pus în vedere sumele necesare pentru realizarea frumoaselor și folositoarelor lucrări amintite; ne-a și ordonat un avans de Lei 850.000. Dar, din cauza

schimbărilor ce se anunțau pe orizontul vieții noastre politice, abia în zilele din urmă am putut ridica acest avans. Așa că, din această cauză, numai o parte a lucrărilor inițiate s'a putut termina până la această dată, cele mai multe rămânând să se execute în viitor, dacă vom putea dispune de sumele la care am contat și contăm și dela noul guvern, care în Consiliul de Miniștri, ținut în una din zilele jumatății a doua a lunii Noembrie a. e., a hotărît să ia asupra sa aranjarea serbărilor jubilară de 1 Decembrie.

În urma acestei hotărâri a guvernului Asociațiunea a rămas să serbeze la 1 Decembrie a. e., cu fastul cuvenit, ca și în anii trecuți, numai în despărțămintele și cercurile sale culturale, iar adunarea generală să și-o țină la sediul său în Sibiu, în ziua de 8 Decembrie,

*

Și acum: câteva cuvinte cu privire la ajutoarele dela Stat, dela județe și dela comunele rurale.

Se știe că îndată după războiu Asociațiunea, care dela Statul ungar nu a voit să primească ajutoare, a apelat la ajutorul Statului nostru național și a și primit ajutoare dela toate guvernele, cari s'au perondat la cârma țării, începând cu Consiliul Dirigent.

În împrejurările radical schimbate de după războiu Asociațiunea abia și-ar mai fi putut îndeplini scopul său măreț, fără ajutor din partea Statului.

Precum nu a putut să-și mai susțină din puterile proprii Școala sa de fete, tot așa i-ar fi fost imposibil să facă față noilor împrejurări fără ajutor dela Stat, la al căruia progres și înflorire contribuie și ea prin munca de luminare și solidarizare, ce săvârșește în masele poporului.

Chiar și cu ajutor, dat, de altfel, uneori, cu multă preocupare, merge greu, deoarece după războiu, la noi ca și pretutindeni, idealismul, de care erau însuflețiți înaintașii noștri, a început să lăncezească cu totul, altele fiind preocupările celor mai mulți oameni din zilele noastre.

Cu toate acestea au mai rămas și o seamă de oameni idealști, grupați în jurul Asociațiunii și credincioși idealului pe care îl reprezintă această societate în viața neamului nostru. Aceștia, cum spuneam și în raportul nostru trecut, am simțit și simțim datoria de a ne încorda toate puterile spre a reînvia în sufletul acestui neam interesul pentru acest așezământ atât de scump înaintașilor noștri.

În cadrele planului acestor străduințe se înșiră modificările, acum pentru a treia oară dela războiu, a statutelor

și regulamentelor (și ale secțiilor) pentru ca ele să corespundă pe deplin nouilor împrejurări, mai departe stăruințele pentru ca în ajutorul muncii culturale ce săvârșește Asociațiunea să se înroleze nu numai particularii, ci și județele, orașele și satele. Și aceasta să o facă atât în calitate de membri, cu ajutoare bănești, cât și ca colaboratori în propaganda culturală, mai ales înființând organizații în cadrele Asociațiunii: cercuri culturale și case naționale și lucrând pentru progresul obștesc în cadrele acestor organizații.

Rezultatul de fapt al acestor stăruințe este destul de concludent, mai ales acolo unde se pun neîntrerupt stăruințe și din partea despărțămintelor noastre.

Ca exemplu vom scoate la iveală, mai adeseori în acest raport, atât în ce privește căștigarea de ajutoare, indispensabile pentru o muncă culturală mai de seamă, cât și în alte privințe, câteva despărțăminte centrale județene, în frunte cu despărțămintele Brașov și Sibiu.

Așa desp. *Brașov* a fost sprijinit în acțiunea sa cu o largă marinimozitate, și în anul trecut de:

1. Primăria orașului Brașov cu Lei 250.000;
2. Prefectura județului Brașov cu Lei 50 000;
3. 35 comune rurale cu sume între Lei 6000 și Lei 97, laolaltă dela comune rurale cu Lei 68 571, total Lei 377.474.

Despărțământul Sibiu a primit dela:

1. Primăria orașului Sibiu Lei 100.000;
2. dela județul Sibiu Lei 300 000;
3. iar din alte izvoare Lei 146.254·32, total Lei 546.254·32.

Cu aceste mijloace financiare s'a putut, apoi, face frumoasa activitate, arătată pe larg la capitolul despre activitatea despărțămintelor.

S'au putut ținea între altele în cele 6 despărțăminte din județul Sibiu 427 conferințe și 128 șezători culturale.

Și dacă lumea ar fi înțelegătoare în toate cele 23 de județe din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, cum s. p. este în județele Sibiu și Brașov, — s'ar putea ajunge pretutindeni la aceleași rezultate.

Un tablou al ajutoarelor dela județe, orașe, comune rurale etc. îl dăm în *Anexa V*.

Constatăm însă și la acest loc că, fără mijloace financiare mai considerabile, orice avânt al societății noastre, ca și al altor societăți, rămâne infructuos. De aici sforțările ce am depus și în anul de gestiune 1927/28 să creiem aceste mijloace.

Am apelat deci la membri, ne-am îndreptat cu cereri la Stat, la județe, orașe și sate, primind din multe părți o

seamă de ajutoare, toate însă neîndestulitoare pentru realizări mai însemnate.

De aceea comitetul central a ținut să facă în acest an de gestiune, uz în măsură mai largă de modificarea *Legii teatrelor*, întâmplată în anul 1926, lege prin care controlul cinematografelor a fost trecut în resortul Ministerului de Culte și Arte.

Precum am arătat și în raportul nostru din anul trecut, în baza legii susnumite Ministerul Cultelor și Artelor (președintele societății noastre fiind titularul acestui minister) a întocmit la începutul anului 1927 un *Regulament al cinematografelor, în care se asigură mari avantagii societăților culturale și de binefacere din țară*. De acest favor al legii a beneficiat și societatea noastră în măsură considerabilă.

Primind „Astra” un număr mai mare de concesiuni de cinematograf în orașele și satele din țară, le-a dat în întreprindere, parte despărțimintelor sale, parte altor societăți sau particularilor, pe urma lor realizând, cu multe eforturi, o seamă de venituri pe seama societății, după ce, în acest scop, mare parte a activității comitetului central și a aparatului funcționăresc dela centru a fost depusă, în acest an, pentru aranjarea acestor concesiuni.

Actiunea aceasta ni s'a ușorat mult prin bunăvoința dlui *Al. I. Lapedatu*, Ministru al Cultelor și Artelor și membru de onoare al societății noastre, care, constatăm și de astă dată cu mulțumită și recunoștință, nu numai a continuat lucrarea începută de antecesorul său la acest resort cu privire la aplicarea Regulamentului pentru cinematografe, ci a fost nu se poate mai binevoitor și darnic față de Asociațiune, prin subvențiuni, și acum, ca totdeauna când a stat la guvern.

În modul acesta dsa a contribuit la însănătoșirea tot mai efectivă a situațiunii noastre financiare și la avântul ce are să-l ia societatea noastră.

Binevoitori și darnici față de Asociațiune au fost și următorii dni miniștri: Dr. C. Angelescu, I. Incuț și C. Argetoianu, acordându-i subvențiuni și în anul de gestiune asupra căruia facem darea de seamă prezentă.

Repetăm, deci, că fără de subvențiuni dela Stat, dela județe și orașe, dar mai ales fără de mijloacele financiare agonisite prin concesiunile de cinematograf Asociațiunea n-ici nu ar putea să lucreze, din an în an, tot mai cu avânt prin organele sale: regionale, despărțăminte, cercuri culturale, secțiuni literare și științifice, la realizarea numeroaselor probleme ce și-a asumat pentru progresul în cultură și bunăstare al neamului.

Astfel grija noastră de căpetenie a fost și în anul acesta: *sporirea mijloacelor materiale* la măsura nevoilor de azi și de mâine și mai ales de asigurarea acestor mijloace, pentru ca existența și dezvoltarea acestei societăți să nu ajungă dependente de capriciul împrejurărilor atât de schimbătoare de azi pe mâine.

*

Despre **secțiile literare și științifice** prezentăm, la alt loc, un frumos raport special, din care desprindem aici numai următoarele:

În baza hotărârii adunării generale din anul trecut s'a instituit, cu începere dela 1 Ianuarie 1928 un *secretariat literar al secțiilor cu sediul în Cluj*, alegându-se în acest post, în ședința plenară a comitetului central, ținută la 29 Decembrie 1927, cu unanimitate de voturi, dl *Ion Agârbiceanu*, cunoscut tuturor prin frumoasa sa activitate literară și culturală.

Atribuțiile acestui secretariat sunt: concordarea activității secțiilor literare și științifice, legătura acestor secții cu comitetul central și redactarea revistei „Transilvania“, care apare și mai departe în Sibiu, colaborând cu secretarul literar al Asociațiunii din Sibiu.

Retribuția acestui post s'a fixat la suma de Lei 20.000.— lunar.

Dl Agârbiceanu și-a început activitatea la 1 Ianuarie 1928 și a stăruit în tot cursul acestui an să ridice cât mai mult nivelul revistei „Transilvania“, să concordeze activitatea secțiilor și să țină strânsă legătura între acestea și comitetul central, etc.

Pentru înlesnirea lucrărilor ce cad în sarcina secțiilor, a secretarului literar al acestora, a desp. Cluj al Asociațiunii și a altor organizațiuni în legătură cu acestea, s'a închiriat, conform hotărârii onor. Adunări generale trecute, începând cu 1 Februarie 1928 și cu suma de Lei 84.000.— anual, un *local potrivit* în Cluj.

Pentru desfacerea publicațiunilor scoase de diferitele secții, cum și pentru desfacerea publicațiunilor centralei s'a instituit dela 1 Septembrie 1928 un *oficiu de desfacere* în legătură cu secțiile, în Cluj.

Referitor la acest oficiu și la publicațiunile scoase de secții dăm amănunte în anexele acestui raport; iar rapoartele despre activitatea secțiilor, cum am spus și mai sus, le publicăm, ca anexe, în întregime. (*Anexa VI.*)

*

Regionala „Astrei“ din Basarabia. În raportul nostru din anul trecut am arătat că, după o activitate de un an

și jumătate ca *comisar general al „Astrei“ pentru Basarabia*, dl dr. *Onisifor Ghibu* s'a retras dela conducere și a luat în mână frânele un *comitet definitiv*, compus din 38 de membri, care a fost ales în adunarea generală de constituire, la 23 Octomvrie 1927 și se compune din floarea fraților noștri basarabeni, în frunte cu dl *Ioan Pelivan* ca președinte.

Acest comitet ne-a trimis un frumos raport despre activitatea desvoltată în timp de un an, dela 23 Octomvrie 1927 până la sfârșitul lunii Octomvrie 1928.

Raportul îl dăm aproape în întregime în *Anexa I*. Aici ținem să dăm, înainte de toate, expresiune mulțumitei noastre conducătorilor Regionalei, cari au stăruit, cum înșiși spun, „în limitele mijloacelor financiare de cari dispuneau, să fie la înălțimea și înțelegerea grelei probleme culturale, ivite odată cu venirea în Basarabia a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din Ardeal“.

În raport se arată greutățile de tot felul, ce conducătorii Regionalei au întâmpinat în activitatea lor de un an și eforturile ce au depus pentru înlăturarea acestora.

Arată că „*Cuvântul Moldovenesc*“, foaia de propagandă a Regionalei, se răspândește în mod îmbucurător; mai departe, că comitetul s'a ocupat în mare măsură cu *problema cărții în Basarabia*, problemă părăginită în urma grelelor împrejurări, nu numai din trecutul vitreg, ci și a celor actuale, și pentru a căreia ameliorare este aproape totul de făcut.

Conferențe s'au ținut la centru 6, la sate 22.

Cămine culturale s'au înființat 4, mai fiind 6 înființate de fostul comisariat general, iar în curs de înființare 13.

Un *cinematograf* a deschis desp. Cetatea albă.

S'a editat o *broșură*, *calendarul* pe 1929 și *alte 3 broșuri* sunt sub tipar, iar 6 sunt în pregătire.

Regionala a avut, prin bunăvoința Ministerului de Instrucțiune 2 *propagandiști culturali*.

Biblioteci populare au înființat 7 și mai sunt 8 înființate de fostul comisariat general. *Cetitorii* alor 12 biblioteci populare au fost în număr de 2506.

Biblioteca culturală a Regionalei numără 1726 volume.

Membri are Regionala: 2 fondatori, 7 pe viață, 615 activi și 10 ajutători, între cari nu sunt socotiți membrii din desp. Cetatea albă și Tighina.

Calea pe care a pornit comitetul Regionalei este calea cea bună și rezultatele dobândite după un an de activitate ne îndreptăcesc să sperăm, că Regionala va deveni, ca și

„Astra“ din Transilvania, în timpuri grele o cetate de conservare, de întărire și de expansiune a tuturor forțelor naționale acumulate de veacuri în poporul nostru din Basarabia.

*

Regiunea Dobrogea a Asociației culturale „Astra“. Cum am fost arătat în raportul nostru din anul trecut, o frumoasă și mult promițătoare inițiativă se făcuse, în legătură cu instituirea noastră, prin înființarea Regiunii Dobrogene și a despărțământului Constanța al „Astrei“, la 5 Maiu 1927.

Această inițiativă laudabilă a fost luată de dl *General I. Vlădescu*, comandantul diviziei a IX-a, care după războiu își avuse stagiul câțiva timp și în Sibiu, unde a luat cunoștință de organizația „Astrei“ transilvănene și de lucrările ei.

Dsa a crezut că pentru împrăștierea întunecului în care zace marea majoritate a satelor din Dobrogea și în special acelea din Cadrilater, nimic nu ar fi mai potrivit decât organizarea și acolo a unei asemenea regionale culturale.

Înființată anul trecut această Regională sub conducerea dlui General Vlădescu, ea s'a pus pe lucru, așa că a putut să ne prezinte un prea frumos raport despre activitatea desfășurată până acum, pe care ni-l trimite cu următoarea adresă:

„Credincioși cuvântului dat când vi s'a anunțat înființarea „Astrei Dobrogene“, am lucrat din toată nădejdea.

Dă trimitem alăturat darea de seamă de activitatea desfășurată până în prezent, care se rezumă la 97 șezători, 2 festivaluri, 2 concerte, 3 reprezentații teatrale, înființarea unui cor, orchestră, secție teatrală și sportivă, precum și organizarea a 47 filiale în județ...“

Urmează apoi însuș raportul despre activitatea Regiunii, pe care-l dăm sub *Anexa II*.

*

I. Despărțămintele. Dela ultima modificare a statutelor și regulamentelor Asociațiunii, în anul 1924, de când *despărțămintele centrale județene* au devenit un organ de legătură între comitetul central și între despărțămintele de plasă, o eră nouă, de importanță deosebită, a început să se arate în o seamă de despărțăminte.

Doă, mai ales, din despărțămintele centrale județene, desp. *Brașov* și *Sibiiu*, au pornit o acțiune, așa cum nu s'a mai văzut în trecutul despărțămintelor Asociațiunii.

Prin acțiunea de deșteptare și solidarizare ce ele desfășoară în sânul poporului nostru din aceste județe,

prin câștigarea pentru acest scop a celor mai entuziaste și idealiste elemente, prin organizarea și reorganizarea tuturor despărțămintelor din aceste județe; prin înființarea de cercuri culturale, prin sistematizarea și permanentizarea activității acestora, prin numeroase conferențe pentru popor, adesea împreunate cu șezători artistice, prin înființarea și augmentarea de biblioteci în sate și orașe, prin înființarea de muzee și alte instituțiuni folositoare — prin toate aceste realizări numitele despărțăminte introduc o eră nouă de culturalizare a masselor în aceste județe, exemplul lor laudabil începând să aibă răsunet și în alte despărțăminte centrale județene și chiar și în despărțămintele de plasă.

Toate aceste realizări, de model și pentru celelalte despărțăminte ale societății noastre, ne îndeamnă să le scoatem în evidență, și la acest loc al raportului prezent.

Ca și în anul de gestune trecut, despărțământul *Brașov* a lucrat și în anul 1927--28 cu aceeași dragoste și râvnă pentru ca în orașul și județul Brașov să devină o forță tot mai apreciabilă de cultură și peste tot de progres. Acest fapt ne impune deci datoria de a da prilej membrilor de pretutindeni ai instituției noastre și îndeosebi despărțămintelor și cercurilor noastre culturale să ia cunoștință de sporul realizat timp de un an de către acest despărțământ, relevând și aici o seamă de date mai importante, a căror desfășurare se găsește mai pe larg la capitolul despre activitatea în special a despărțămintelor. (*Anexa IV.*)

E de mare importanță să se vadă cu câtă conștiințozitate și perseveranță lucrează comitetul acestui desp. central județean, în frunte cu dl *Axente Banciu*, pentru obținerea unui local mai corăspunzător pe seama despărțământului și alte mijloace neapărat necesare pe seama acestuia, ca și grija ce o poartă celorlalte despărțăminte și cercuri culturale din județ, stăruind neîntrerupt pentru organizarea completă a tuturor acestora.

Lucrarea de organizare a despărțămintelor din județ a completat-o prin înființarea unui, resp. două despărțăminte și prin reînființarea a 8 cercuri culturale.

Tuturor cercurilor culturale și despărțămintelor organizate li-s'a dat o *bibliotecă de câte 25—30 volume legate*, din cel mai de seamă scriitori români, precum și *toate registrele necesare* funcționării secretariatului, în mod normal.

Conferențele (4) ale „Extensiunii universitare“ Cluj au fost ținute și în acest an, în Brașov, sub auspiciile „Astrei“. „Astra“ a ținut însă prin membrii ei și mai ales prin cei din comitet 30 conferențe, în oraș și la sate.

A colaborat cu „Extensiunea universitară“ și cu cercurile religioase.

A aranjat serbarea de 10 Mai în comun acord cu autoritățile și serbarea de 1 Decembrie, cu care ocazie s'a făcut și inaugurarea Teatrului-Cinema „Astra“.

Un foarte instructiv capitol, prin orizontul larg ce se desfășoară în el, este acela al *Bibliotecii centrale*, a căreia situație era în 1926: 1235 vol. și broșuri, iar acum aproximativ 10.000 volume, așezate în 10 dulapuri, parte cumpărate, parte primite în dar.

Pentru bibliotecă s'a cheltuit suma de Lei 91.011.

Ajutoare a primit, cum am mai arătat și în alt loc: dela primăria orașului Brașov Lei 250.000, dela prefectura județului Lei 50.000 și sume dela Lei 6000 până la Lei 97, dela 35 comune din județ, în total deci Lei 377.474.

Desp. central județean a dat însuș subvenții și ajutoare, anume despărțămintelor în bani, iar cercurilor culturale în cărți și registre, în total Lei 40.736.50. Din calendarul „Astrei“ a distribuit gratuit 500 ex.

A dat și alte ajutoare pentru scopuri de cultură, în suma de Lei 30.000.

Membri are desp. central județean: 40 fondatori, 185 pe viață, 114 activi (cu cotizația achitată) și 188 ajutători, în total 527.

Cu *Cinematograful* administrat de despărțământ s'au făcut investițiuni și reparațiuni, în 1926 și 1927, în suma de Lei 1,818.323.62.

S'a plătit pentru filme jucate în 1927 Lei 1,693.698.

S'a încasat pentru filme jucate în 1927 Lei 5,723.886.

Totalul încasărilor din închirierea sălii pentru reprezentațiuni date de 24 trupe românești și pentru spectacole minoritare a fost de Lei 441.213.

Averea desp. central județean la sfârșitul anului 1927 se ridică la suma de Lei 565.355.10.

Cea mai nouă înfăptuire, realizată în timpul din urmă sub auspiciile „Astrei“ în orașul Brașov este un „*Conseruator de muzică*“, a căruia importanță pentru înaintarea culturală este la înțelesul tuturor. Dl dr. *Tiberiu Bredicianu*, membru în comitetul central al Asociațiunii, președintele secției artistice a acesteia și membru al comitetului desp. Brașov, cu o seamă de colaboratori vrednici, sunt cei ce au dat viață acestei instituții.

*

Alături de desp. Brașov se manifestă în fruntea despărțămintelor „Astrei“ desp. central județean *Sibiu*, care sub titlul „*Tot ce unește*“ își publică, ca și în alți ani, într-o broșură (Buletinul 51 al desp.), darea de seamă pe anul de gestiune 1927—28.

Această dare de seamă se compune din următoarele capitole:

1. Comitetul desp. central județean Sibiu; 2. Cuvântul de deschidere al adunării generale; 3. Activitatea comitetului din desp. central județean, cu subtitlul: conferențele ținute; 4. Conferențele la sate; 5. Mulțumiri; 6. Raportul financiar; 7. Bugetul; 8. Rapoartele din despărțăminte de plasă (5); 9. Activitatea cercurilor culturale; 10. Adunarea generală a desp. central-județean; 11. Conferențele din orașul Sibiu.

Acest bogat și bineînțocmit raport ne arată o activitate din cele mai rodnice și binecuvântate: 35 cercuri culturale reorganizate, 427 conferințe (multe cu proiecțiuni) și 128 șezători culturale ținute (dintre cari 51 conferințe și festivaluri la centru și 160 conferințe la țară, ținute de organizația centrală județeană).

De importanță deosebită este străduința desp. centr. jud. de a permanentiza și sistematiza activitatea cercurilor culturale prin forțele locale dela sate, de a statornici o colaborare cât mai strânsă cu toate instituțiile și societățile din județ; mai departe îngrijirea de subvenții pentru propagandă, întocmirea unui birou în regulă, procurarea unui vehicol pentru înlesnirea cercetării comunelor de mai multe ori pe an etc.

Constatăm cu cea mai deplină mulțumire, că sub conducerea înțeleaptă, zeloasă și energică a dlui *Silviu Te-posu*, președintele acestui desp. central județean iasă tot mai mult la iveală o apropiere și solidarizare a sufletului oamenilor de inimă din Sibiu și din întreg județul cu acelaș nume pentru o lucrare făcută din an în an tot mai cu avânt și mai bogată în rezultate.

Punem deci și acest desp. harnic drept model de activitate pentru despărțăminte „Astrei“ și dorim ca din cele publicate la capitolul despre „Activitatea din despărțăminte“ a raportului general ele să primească îndemn și dragoste de muncă în cadrele societății noastre, pentru înaintarea în cultură și bunăstare a neamului din care facem parte.

*

Între despărțăminte centrale județene se distinge și desp. *Cluj*, care în orașul Cluj și mai ales în desp. dela centru desvultă o activitate, care trebuie relevată.

Sub conducerea dlui președinte *N. Bogdan*, despărț. îngrijește mulțumitor de partea financiară prin vechiul și desinteresatul cassier, dl *A. Mandeal*, prin dl bibliotecar *Bujoreanu*, îngrijește de bunăstarea bibliotecilor populare, între altele, controlându-le, prin dl secretar *At. Popa*, care

— prin dese conferențe ținute de dsa, — prin solidarizarea la muncă culturală a membrilor din desp. și a altor elemente indispensabile pentru o propagandă culturală cu succes, — face ca desp. să progreseze.

De remarcat este aici procurarea unui *aparat de proiecțiuni și numeroase filme*, prin cari propaganda se face mai interesantă și mai folositoare.

Caracterul excursiilor în propagandă din acest an a fost pătruns de principiul fundamental al „Astrei” — *național-biopolitic* — prin faptul că s'a stăruit pentru a se desvolta un interes deosebit pentru educația tineretului.

Vrednică de urmat este *colaborarea* ce se face aici cu cercurile culturale învățătorești, cum și deprinderea la muncă culturală a elevilor normaliști și cercetașii, cari cu ocazia șezătorilor culturale au cântat în *cuartet* și cu *orhestra*, producându-se și cu declamări, jocuri naționale etc.

O dorință ce exprimăm în interesul culturii noastre naționale este ca despărț. central județean să stăruie pentru reorganizarea despărțămintelor neactive și pentru înființarea de noi desp. în cele 7 plase din județul Cluj, în cari nu se află înființate despărțăminte ale Asociațiunii.

Un despărțământ central județean model în părțile nordice ale Ardealului, este desp. *Sălaș*, înființat și ridicat în timp de abia 3—4 ani, la primul rang între despărțămintele Asociațiunii, de către dl dr. *Nicodim Cristea*, de prezent *conferențiar propagandist* al instituțiunii noastre, dimpreună cu un mănunchiu dintre cei mai harnici și entuziaști oameni din acele părți, unde este atâta de muncit pentru cultura românească.

Pentru adăpostirea *Bibliotecii*, a obiectelor adunate pentru *Muzeu*, pentru *ținerea ședințelor* comitetului, pentru *redacția și administrația gazetei „Meseșul”* și *agendele de birou* au obținut o *cameră* în edificiul Prefecturii județului din Zălau.

Terenuri pentru case naționale s'au obținut în 28 de comune.

În județ sunt 9 *despărțăminte de plasă*; numai în plasa Bucium rămâne să se mai organizeze despărțământ.

Pentru propaganda culturală au gazeta proprie „*Meseșul*”, redactată de conducătorii despărțământului.

Cercuri culturale au 32 cu câte o *bibliotecă* modestă. *Biblioteca desp. central* se compune din 600 volume.

Muzeul are o seamă de obiecte istorice.

Dnii I. Ghergariu și Gh. Matieșanu, de prezent, sufletul despărțământului, adună folklorul din județul Sălaj.

Conferențele din centru (9) pentru intelectuali, au fost ținute de reprezentanții „Extensiunii universitare” din Cluj, în cadrele „Astrei”.

Conferențiarilor desp. au ținut conferințe în 10 sate.

Au colaborat cu Camera agricolă și cu învățătorii.

Ziua „Astrei” a fost serbată frumos.

Au primit ajutoare dela județ și dela comune.

Bilanțul la 31 Dec. 1927 : Lei 452.363. Bugetul pe 1928 : Lei 132.800. Foaița desp. „Meseșul” a avut active Lei 160.000 și pasive 154.000.

Afară de cele 4 despărțăminte amintite mai sus, au desvoltat activitate de remarcă (foarte mulțumitoare) și următoarele despărțăminte central-județene :

1. Alba, 2. Bihor, 3. Ciuc, 4. Făgăraș, 5. Mureș, 6. Someș, 7. Târnava-mică (Blaj) ; iar dintre despărțămintele de plasă următoarele 14 despărțăminte : 1. Budila (Brașov), 2. Mănăstur (Satu-mare), 3. Gurghiu (Mureș), 4. Hunedoara, 5. Jibou (Sălaj), 6. Orăștie (Hunedoara), 7. Reghin (Mureș), 8. Săcele (Brașov), 9. Sălciua (Turda), 10. Săliște (Sibiu), 11. Sebeș (Alba), 12. Șimleu (Sălaj), 13. Ugocea (Satu-mare), 14. Zărnești (Brașov).

Dintre desp. central-județene au desvoltat activitate mulțumitoare următoarele 8 desp. : 1. Arad, 2. Caraș (Oravița), 3. Hunedoara (Deva), 4. Odorheiu, 5. Sighet (Maramureș), 6. Târnava-mare (Sighișoara), 7. Timiș-Torontal (Timișoara), 8. Turda ; iar dintre despărțămintele de plasă următoarele 33 desp. : 1. Agnita (Sibiu), 2. Aiud (Alba), 3. Almaș (Cluj), 4. Aurig (Sibiu), 5. Beclean (Someș), 6. Brad (Hunedoara), 7. Bran, 8. Câmpia (Șermaș-Cluj), 9. Cetatea-albă (Basarabia), 10. Covasna (Treiscaune), 11. Dumbrăveni (Târnava-mică), 12. Gherla (Someș), 13. Hațeg (Hunedoara), 14. Huedin (Cluj), 15. Jiu (Hunedoara), 16. Lipova (Timiș-Torontal), 17. Medias (Târnava-mare), 18. Mercurea (Sibiu), 19. Mociu (Cluj), 20. Năsăud, 21. Noerich (Sibiu), 22. Ocna-Sibiului, 23. Ozun (Treiscaune), 24. Râciu (Mureș), 25. Râșnov (Brașov), 26. Sânicolaul-mare, 27. Târgul-Lăpușului, 28. Tășnad (Sălaj), 29. Tinca (Bihor), 30. Toplița (Mureș), 31. Dișeu (Maramureș), 32. Viștea (Făgăraș), 33. Zlatna (Alba).

Dintre desp. de plasă cu activitate mai redusă următoarele 21.

1. Band (Mureș), 2. Băsești (Sălaj), 3. Beluș și 4. Beliu (Bihor), 5. Chioar (Satu-mare), 6. Ciachi Gârboi (Someș), 7. Codlea (Brașov), 8. Deta (Timiș-Torontal), 9. Dobra (Hu-

nedoara), 10. Giulvăz (Timiș-Torontal), 11. Hălmagiu (Arad), 12. Moldova-nouă (Caraș), 13. Orșova (Severin), 14. Pui (Hunedoara), 15. Sarmiseghetuza (Hunedoara), 16. Săvârșin și 17. Șiria (Arad), 18. Târgu-Săcuie (Trei-scaune), 19. Țara Oașului și 20. Ugocea (Satu-mare), 21. Teregova (Severin).

Trei desp. au fost reorganizate : 1. Iliia (Hunedoara), 2. Ineu (Arad), 3. Teaca (Mureș),

18. Desp. au fost înființate din nou : 1. Budila și 2. Teliu (Brașov), 3. Sânmărtin (Ciuc), 4. Nădlac (Arad), 5. Câmpia Turzii, 6. Deta, 7. Giulvăz, 8. Comloșul-mare, 9. Gataia, 10. Jimbolia, 11. Periam, 12. Recaș, 13. Vinga (toate în Timiș-Torontal), 14. Ozun (Trei-scaune), 15. Bahnea, 16. Iernut (Țârnavă-mică), 17. Toplița (Mureș), 18. Sasca-montană (Caraș).

În tabloul din *Anexa III*. arătăm situația despărțământelor după următoarele criterii :

1. Despărțăminte central județene, organizate de mai înainte 23 ; 2. desp. de plasă organizate de mai înainte 82 ; 3. desp. de plasă 3 reorganizate în 1928 ; 4. desp. înființate în 1927/8 în număr de 18 ; 5. nereorganizate și neactive 21 ; 6. plase în cari ar fi să se înființeze noi despărțăminte 43.

Afară de aceste ținem seamă de 3 desp. în vechiul regat : Cihlău, odinioară Gheorgheni, Panciu și București, de 1 desp. Constanța (Dobrogea), de 5 desp. în Basarabia (Cetatea albă, Ismail, Matei Basarab, Tighina-Oraș și județ, Tighina-Batalionul de vânători), de 4 desp. în Jugoslavia (Beeicherecul mare, Biserica-albă, Panciova și Vârșet).

Din cele arătate până aci rezultă că avem :

124 desp. organizate și mai mult sau mai puțin active, 21 desp. cari trebuie reorganizate la noi și 12 de reorganizat în celelalte provincii, total 157 despărțăminte ; și mai este în părțile ardeleni un rest de 43 de plase în cari nu avem până acum înființate despărțăminte și în cari, va trebui, să înființăm noi despărțăminte în viitorul apropiat.

N'au trimis raport despre activitatea desfășurată în anul 1927/28 următoarele despărțăminte :

1. Abrud (Alba), 2. Baia de Criș (Hunedoara), 3. Baia mare (Satu mare), 4. Năsăud (Bistrița), 5. Bocșa și 6. Bozoviei (Caraș), 7. Buzău (Brașov), 8. Buziaș (Timiș-Torontal), 9. Cămpeni (Turda), 10. Caransebeș (Severin), 11. Carei (Sălaj), 12. Ceica (Bihor), 13. Ciacova (Timiș-Torontal), 14. Cincul (Făgăraș), 15. Cristur (Odorheiu), 16. Feldioara (Brașov), 17. Geoagiu (Hunedoara), 18. Iara (Turda), 19. Ighiu (Alba), 20. Ileana mare (Someș), 21. Iza (Maramureș), 22. Luduș (Turda), 23. Marghita (Bihor), 24. Ocna Mureșului (Alba), 25. Radna (Arad), 26. Reșița (Caraș),

27. Rupeni (Cohalm, Târnava-mare), 28. Salonta (Bihor), 29. Satu mare, 30. Sebiş (Arad), 31. Seini (Satu mare), 32. Şercaia (Făgăraş), 33. Severin (Lugoj), 34. Simeria (Hunedoara), 35. Târlungeni (Braşov), 36. Târnava-Sânmartin, 37. Teiuş (Alba), 38. Teliu (Braşov), 39. Tileagd (Bihor), 40. Treiscaune şi 41. Vinţul de jos (Alba).

O constatare credem că se mai impune înainte de a încheia aceste date sumare despre despărţăminte, anume atât în ce priveşte sporirea din an în an a numărului, cât şi în ce priveşte progresul continuu al activităţii lor.

Ar trebui, fără îndoială, să se poată evidenţia an de an nu numai o sporire a numărului despărţămintelor, dar şi o activitate din an în an crescândă şi intensivă a acestora.

Ori aceasta, durere, nu se întâmplă. Despărţăminte vechi, foarte vechi, cari odinioară lucrau în mod exemplar, de câţiva ani încoace şi mai ales după războiu, nu le putem scoate din amorţeala în care au căzut. Unele din acestea se ridică şi iar recad.

Alte despărţăminte, înfiinţate după războiu, cu mare însufleţire, au apucat pe calea celor amintite mai înainte şi nu aflăm mod să le facem viabile.

Nu sunt prea multe despărţămintele, cari lucrează neîntrerupt şi bine. Acestora se cuvine laudă şi recunoştinţă, pentru că îndeplinesc o lucrare de real folos în mijlocul poporului nostru.

Fără de o propagandă în firul tradiţiei ce s'a urmat de 67 de ani la Asociaţiune şi care socotim, trebuie continuată şi în viitor, poporul nostru va fi lipsit de cele mai trainice legături, cari singure pot să ţină strâns uniţi în toate împrejurările vieţii pe toţi fiii neamului nostru şi să asigure viitorul patriei, întregite cu atâtea jertfe.

În considerarea acestora, datoria noastră este să întrebuiţăm toate mijloacele ducătoare la scop, pentru ca glasul de chemare al instituţiunii noastre să afle răsunet în toate inimile şi în felul acesta toţi luptătorii de odinioară în şirurile Asociaţiunii să reia firul lucrării lor întrerupte şi cu ei dimpreună să angajăm tot mai multe forţe entuziaste la nobila lucrare pentru solidarizarea şi ridicarea neamului nostru prin cultură şi bunăstare.

*

II. Cercurile culturale (agenturile) şi bibliotecile populare ale Asociaţiunii. Numărul colecţiilor de cărţi distribuite de Asociaţiune dela ultima adunare generală, din Decembrie 1927 până la sfârşitul lunii August 1928 este următorul: s'au dat pentru biblioteci în cercurile noastre culturale 43 colecţii, pentru biblioteci parohiale 44 colecţii, dintre cari 23 în parohiile din Săcuime şi 20 în eparhia

Clujului, pentru biblioteci școlare 7 colecții și pentru diferite alte societăți 3, în total 97 colecții, cari cu cele date în anii trecuți se ridică la 3246 colecții.

Numărul bibliotecilor și cercurilor noastre culturale reorganizate se ridică la sfârșitul lunii August 1928 la 651.

*

III. Casele Naționale. Ca și în anii trecuți, comitetul central a continuat a se ocupa și în an. de gestiune 1927/28 de problema Caselor Naționale, stăruind pentru câștigarea de localuri pe seama despărțămintelor și cercurilor culturale, unde acestea să-și adăpostească biblioteca, membrii lor să se adune pentru ea să cetească, comitetul desp. resp. al Casei culturale să-și țină ședințele și să se sfătuiască în scopul promovării cauzelor culturale ce le aparțin în temeiul statutelor și regulamentelor.

Chestiunea aceasta fiind însă una din cele mai dificile, din cauză că reclamă nespus de multe mijloace financiare, cari îi lipsesc Asociațiunii, nu s'au putut obține succese mai de seamă în interesul ei.

Astfel bibliotecile noastre populare sunt și acum adăpostite, cu prea puține excepții, în casa altora: în edificii școlare, parohiale, comunale, la prefecturi, bănei, casine, la alte societăți culturale și chiar la particulari ș. a.

Nici chiar despărțămintele noastre central-județene nu-și au localul propriu, ci numai închiriat, și nici aceste toate.

Suntem deci tot la primul pas pentru realizarea problemei Caselor Naționale culturale: *câștigarea terenului necesar pentru acest scop* în satele și orașele noastre.

Pentru atingerea acestui scop, comitetul central a făcut tot ce i-a stat în putință și în anii 1927/28, anume: a stăruit adesea la organele încredințate cu executarea reformei agrare, spre a lua măsuri pentru ca să obținem în tot mai multe comune terenul necesar pentru aceste case, a luat măsuri ca să se poarte la centru o evidență în toată regula referitor la aceste terenuri, la arendarea lor și la administrarea sumelor rezultate din aceste arendări.

Un tablou despre situația generală a terenurilor pentru Casele Naționale îl dăm în *Anexa V*.

Comunele cu teren de Casă Națională „Astra“ din numitul tablou sunt grupate pe județe, în baza împărțirii administrative. Astfel dela județul Turda au fost trecute 17 comune la județele Alba, Cluj și Mureș, dela jud. Timiș-Torontal 2 comune la județul Arad.

La jud. Maramureș în 10 comune terenul este dat în bloc, împreună cu alte instituții, asemenea la jud. Sibiu în 13 comune.

Față de anul trecut se constată o creștere de 93 comune cu teren, de 29 jug. cad. 513 st. p. în suprafață și de Lei 40.347 la arenda încassată. În curs de încassare ca arendă este suma de Lei 77.725'60 b.

Din suma de Lei 105.753'30 b., vărsată la Administrațiile financiare s'a ridicat și depus la banca „Albina“ Sibiu suma de Lei 85.626'85 bani, ca fond al Caselor Naționale „Astra“. Tot la banca „Albina“, pentru numitul fond, este depusă și arenda trimisă direct Oficiului de cassă al Asociațiunii, Sibiu, în suma de Lei 11.223, adecă unsprezece-milidouăsutedouăzecișitrei Lei.

În chitanțe avem 12.755'50 și în acte de licitație 77.725'60; iar suma totală a arenzilor se ridică la Lei 207.455'40.

Afară de Casele Naționale indicate în raportul de pe anul trecut de gestiune (anume: Casa Națională din Sibiu, Milova, Șimleu, Tebea, Turda, Vidra și Vereșmort) instituția noastră a obținut dela Stat în anul 1928 un imobil cu clădiri pentru o Casă Națională în comuna *Lipova* (jud. Timiș-Torontal), care este o achiziție foarte prețioasă și pentru care On. Adunare generală este rugată a exprima mulțumiri generosului dăruitor.

*

IV. Cursurile de analfabeți. Ca și în ceilalți ani așa și acum s'o gândit „Astra“ culturală să răsplătească pe aceia, cari contribuie la răspândirea luminii pe sate.

Iată numele acelor, cari au fost premiați din partea „Astrei“ pentru cursurile reușite de analfabeți:

1. George Popa, înv. în comuna Bârsău, jud. Hunedoara;
2. Andrei Szabo, înv. dir. în Vișeu de mijloc;
3. Sever Silca, înv. la școala de ucenici, Sibiu;
4. Petru Popa, înv. în Senereuș, jud. Târnava mică;
5. Ioan Oancea, înv. Zdrăpți;
6. Ioan Georgescu, înv. dir., Vurpăr;
7. Ilie Slavu, înv., Vurpăr;
8. Maria Sbârcea, înv., Vurpăr;
9. Elisaveta Toader, înv., Vurpăr;
10. Ștefan Mureșan, înv. dir., Richișul;
11. George Ludu, înv. dir., Tâlmaci-Firma;
12. P. Utan, înv. dir., Dad, jud. Maramureș;
13. P. Codrea, înv., Dad, jud. Maramureș;
14. Iuliu Todoran, înv., Bia;
15. Maria Pușcaș, înv., Bia;
16. Vasile Nosa, înv., Hida;
17. Ionel Turcu, înv., Hida;
18. Lia Moldovan, înv., Hida;
19. I. Șandru, pretor și președ. desp. Ozun;
20. Gavrilescu, notarul comunei Ozun;
21. I. Molnar, înv. în comuna Ozun.

Învățătorii basarabeni, din despărțământul Cetatea Albă, premiați de „Astra“ în anul acesta: 1. Emil Baidan din Baitrancea; 2. Mihalache Popa din Cairă; 3. Neonila Isateo din Cairă; 4. Gh. Nistor din Olănești; 5. Nicadru

Arpentie din Olănești; 6. G. Tușanu din Volintiri; 7. Mihail Velev din Dunăreanca; 8. C. Constantinescu din Iserlia; 9. Ioan Opreșanu din Deleni; 10. P. Beduhovski din Hagider; 11. D. Iacobovici din Sărăria; 12. Grigore Ierimicioi din Sărăria; 13. Dumitru Tănăsescu din Sărăria; 14. Gh. Corgoja din Volintiri; 15. Mihail Bancov din Nicolaeeni Noui.

S'au distribuit pentru analfabeci 1070 abecedare. Au învățat să citească 1285 analfabeci; iar învățătorilor sus-indicați li s'au dat premii în suma de Lei 53.000.

*

V. Directorul artistic. Din cauză că după războiu problemele Asociațiunii s'au sporit în mod însemnat, fără a se spori în aceeași proporție și numărul funcționarilor, trebuincioși la rezolvirea acestor probleme, și deoarece pentru organizarea unei trupe de teatru nu s'au putut câștiga fondurile necesare (cum se întâmplase o singură dată de când dl N. Băilă este angajat în calitate de director artistic al Asociațiunii), cum și din cauză, că Asociațiunea nu a dispus de sumele necesare pentru angajarea unei persoane mai mult pentru trebuințele biroului, — dl dir. artistic N. Băilă a trebuit să se mărginească și în acest an mai mult la lucrări de birou.

Dsa a executat o mare parte din corespondența cu despărțămintele, autorități, particulari, etc., făcând referade, în diferite chestiuni, pentru ședințele comitetului central, ținând evidența cursurilor de analfabeci, pregătind o bună parte a raportului general despre activitatea despărțămintelor etc.

Afară de acestea în anul 1928 i s'a încredințat, prin un aranjament reclamat de împrejurări și administrația rev. „Transilvania“.

În anumite ore fixate de comitet (de trei ori câte 2 ore pe săptămână) a ținut cursul de dicțiune la Școala Normală „Andrei Șaguna“, a cărei elevi și-au dat concursul la diferite ocazii și festivaluri, organizate de către Asociațiune.

În afară de orele de birou, în seriile de 10, 17, 24 Februarie și 3 Martie 1927, dsa a ținut în sala prefecturii din Sibiu o serie (curs) de conferințe instructive: despre dicțiune, arta teatrală și problemele teatrului în Ardeal.

*

VI. Conferențiarul propagandist dl Ioan Neagoe. În Decembrie 1927 și în Ianuarie și Februarie 1928 dl I. Neagoe a fost greu bolnav.

În cealalte luni ale anului 1928 până la 15 Noembrie, când și-a dat demisia din postul ocupat la Asociațiune, — dsa a făcut serviciu de birou, îndeosebi s'a ocupat cu chestia terenului pentru Casele Naționale.

*

VII. Conferențiarul propagandist dl dr. Nicodim Cristea.
În ședința sa dela 8 Martie 1928, comitetul central a angajat în mod provizor de *conferențiar-propagandist* al Asociațiunii pe dl dr. *Nicodim Cristea*, care, după războiul, în calitate de președinte, mai întâi al desp. de plasă *Almaș*, după aceea al desp. central-județean *Sălaj*, a organizat model aceste două despărțăminte, cel din urmă cu aproape toate desp. de plasă din județ. Cu bunul simț și priceperea ce-l caracterizează, cum și cu dragoste și zel de muncă fără păreche dl dr. Cristea a ocrotit și înaintat interesele culturale ale Asociațiunii.

Trecutul dlui dr. Cristea ne este garanție, că dsa va realiza și în mare ceea ce în plasa Hida și în jud. Sălaj a realizat în mic.

Dsăle i s'au încredințat următoarele probleme:

1. Să organizeze și trezească la viață despărțămintele neactive ale instituțiunii noastre.

2. Să înscrie orașele, satele, institutele financiare și industriale, precum și pe toți oamenii de inimă între membri societății noastre.

3. Să adune fonduri și să asigure subvenții anuale pentru „Astra”.

4. Să înscrie abonați la publicațiunile Asociațiunii.

Dela angajarea sa dl dr. Cristea a cercetat mai multe județe cu orașele de reședință, uneori și alte orașe, anume: Turda, Severin, Someș, Cluj, Sibiu, Bihor, Arad, Sătmăr și Mureș.

Pretutindeni, pe unde a umblat, a vorbit despre Asociațiune, în multe locuri a ținut conferențe despre societatea noastră tinerimei școlare și profesorilor lor, căutând să facă cunoscută această societate și sufletelor tinere, ca s. e. la Orade, Gherla, Satu-mare, Dej, Reghin ș. a.

Pretutindeni a îndeplinit îndatoririle la cari s'a angajat: a înscris membri ai Casei Naționale centrale, membri fondatori și pe viață, a stăruit pentru subvențiuni, a câștigat un număr însemnat de abonați la rev. „Transilvania” și a desfăcut până acum peste 1000 ex. din Calendarul Asociațiunii pe anul 1929. A luat parte activă la adunarea generală a desp. Ugocea, a reorganizat desp. Ineu (jud. Arad) și Teaca (jud. Mureș). Precum se vede dl dr. Cristea s'a

dovedit de nou, în scurtul timp de când lucrează în calitate de conferențiar propagandist al „Astrei“, un element de mare valoare în viața acestei instituții.

*

VIII. Oficiul de desfacere al publicațiilor „Astrei“. La sediul secțiilor literare și științifice ale „Astrei“ în Cluj s'a înființat *oficiul de desfacere al publicațiilor „Astrei“*, conceput de secția în primăvara anului 1928 și pus în funcțiune la 1 Septembrie a acestui an.

Având în vedere că la Cluj vor apărea pe viitor cele mai multe publicații ale societății noastre: numeroasele biblioteci speciale ale secțiilor și subsecțiilor și buletinul lunar al dlui dr. Iuliu Moldovan, autorul ideii biopolitice, pe care și-a însușit-o „Astra“, comitetul central a aprobat propunerea secțiilor pentru înființarea numitului oficiu de desfacere, dirijat de dl *Grațian C. Mărcuș*, un tânăr însuflețit pentru tot felul de probleme, cari interesează bunăstarea culturală și economică a poporului nostru.

Avem cele mai bune nădejdi, că astfel publicațiile „Astrei“ vor fi desfăcute pe viitor în mod sistematic și grabnic, în interesul publicului și al instituției.

*

IX. Contactul cu regionalele, despărțămintele și cercurile culturale s'a făcut, ca și în anii precedenți: *a)* în scris, prin circulare *b)* prin corespondență aparte cu aceste organizațiuni, *c)* prin contactul nemijlocit cu ele. Contactul nemijlocit cu regionala din Basarabia a fost luat în acest an numai de către dl *cassier l. Banciu*, în chestii de cinematograf; în chestii de cinematograf dsa a fost și în cea mai mare parte a despărțămintelor. Dl *președinte V. Goldiș* a reorganizat desp. central jud. Caraș în ziua de 20 Maiu 1928 în Oravița, capitala județului, și a asistat la constituirea Secției feminine pe lângă acest despărțământ, ținând și o conferință despre Asociațiune. Dl dr. *Gh. Preda*, vicepreședinte Asoc., a cercetat mai multe dăspărțăminte, ținând conferențe și interesându-se de mersul și situația lor. Dl *l. Simu* a reorganizat în anul 1928 desp. Iliia și Deva, chemând la consfătuire în Deva pe toți președinții desp. de plasă din județul Hunedoara. Alți membri ai comitetului central au lucrat ca președinți de desp. centrale județene: dl *S. Țeposu*, Sibiu, dr. *T. Boffiș*, Arad, dr. *A. Lazar*, Orade, etc. Dl *secretar dr. H. P.-Petrescu* a luat parte la adunarea generală a desp. Sighet, ținând acolo conferință despre „Astra“. Dl conferențiar propagandist dr. *N. Cristea*, cum am arătat în alt loc, a luat contact nemijlocit cu un număr mai mare de despărțăminte.

*

X. Modificarea statutelor. În adunarea generală ținută în Sibiu la 4 și 5 Dec. 1927 s'a fost hotărât ca ultimele 2 șire ale alineatului prim din Art. 2 al statutelor Asociațiunii, de următorul cuprins: ... „cari vor putea contribui la prosperarea literaturii și culturii, atât spirituale, cât și economice a românilor“, să primească următoarea redactare: „cari vor putea contribui la promovarea literaturii și culturii, atât spirituale, cât și economice a românilor pe baza principiilor biopolitice: prosperitatea intelectuală, morală și fizică“.

Apoi să se adauge: „Crearea unei noi secții feminine și a unei subsecții pentru educația fizică, în cadrele secției medicale“.

În urma acestor modificări acceptate de adunarea generală trecută, ar fi trebuit ca, de fapt, să se și modifice statutele, să se înainteze spre aprobare forurilor competente și astăzi ele să fie prezentate în haină nouă on. Adunări generale.

Aceasta ne a fost însă imposibil, pentrucă în legătură cu aceste modificări, acceptate în pripă, trebuia neapărat să se încadreze în statute un art. sau mai multe, prin cari să se stabilească și precizeze locul secțiilor în cadrele statutelor, cum și referințele între comitetul central și între ele, ceea ce lipsește cu desăvârșire.

Și atunci nu puteam să adăugăm în statute, cum s'a hotărât în adunarea generală trecută textul: „Crearea unei noi secții feminine și a unei subsecții pentru educația fizică în cadrele secției medicale“, când despre celelalte secții nu se face nominativ de loc amintire în statute. Apoi afară de cele indicate până aci, mai sunt și alte chestiuni, cari vor trebui lămurite cât mai bine cu ocazia modificării statutelor, ca s. e. raportul între centrală și regionale, etc.

De altă parte socotind că e necesar să se reorganizeze peste tot serviciile la Asociațiune, chestie care a preocupat comitetul atât în anii 1926 și 1927 cât și în anul 1928, cu atât mai mult nu s'a putut executa, în acest an, hotărârea adusă de adunarea generală trecută referitor la modificarea statutelor, rămânând ea această modificare să se facă în viitor.

*

XI. Concesiunile de cinematograf și „Astra cinegrafică“. Cum am mai amintit și în alt loc al acestui raport, Legea teatrelor din 1926 a trecut controlul cinematografelelor în resortul Ministerului de culte și arte. În baza acestei legi, la începutul anului 1927, acest Minister a întocmit un regulament al cinematografelelor, în care se asigură mari avantajii societăților culturale și de binefacere din țară.

De acest favor a început să beneficieze din anul 1927 și societatea noastră.

Prin numitul regulament se are în vedere reglementarea, încurajarea și, încât posibil, naționalizarea întreprinderilor cinematografice, cari în țara noastră erau la sfârșitul anului 1926 în număr de 718, dintre cari 95% erau în mâinile cetățenilor de alt neam.

În baza regulamentului sus-amintit societatea noastră a cerut, ca și alte societăți culturale și de binefacere și cum au cerut și mulți particulari, astfel de concesiuni de cinematograf.

Concesiunile primite Asociațiunea le exploatează unde a găsit împrejurări favorabile în regia proprie a despărțămintelor sale, iar în altele în asociere cu proprietarii salilor de cinematograf. Astfel aceste concesiuni le exploatează societatea noastră, căutând să-și asigure un venit pentru realizarea scopurilor sale culturale.

Din concesiunile primite în anul 1927 și-a plasat 36 de concesiuni, cari i-au adus un venit de Lei 1,249.418, iar 21 de concesiuni le-a cedat Regionalei din Basarabia. În cursul anului 1928 și-a mai plasat 63 de concesiuni, iar 5 le-a cedat Regionalei Dobrogene.

Denitele proiectate după aceste concesiuni pe anul 1929 sunt cifrate la Lei 3,500.000.

Plasarea restului de concesiuni este în curs.

Asociațiunea a primit dela Minister și o concesiune pentru înființarea unei societăți de filme, de cari în țară se află 48, toate în mâinile cetățenilor de alt neam și numai 2 în mâni românești.

În baza acestei concesiuni comitetul central a proiectat înființarea unei societăți de filme cu un capital mai considerabil (50,000.000). Prospectul de subscriere de acții a fost trimis tuturor despărțămintelor Asociațiunii și băncilor românești și a fost publicat în ziare. Atât despărțămintele, cât și băncile noastre au subscris numai un număr foarte neînsemnat de acțiuni, așa că primul proiect de emisiune nu a izbutit. S'a emis apoi un prospect cu un capital de Lei 5 000.000, care, ce e drept, a izbutit; însă numai cu multe greutate și după timp îndelungat.

Au subscris acțiuni din această emisiune acționari din întreagă țară, în special despărțămintele și membrii Asociațiunii; în număr de 184.

Această societate cu numele „Astra cinografică“ și-a început activitatea pregătitoare la 8 lunie 1928 și servește cu filme toate cinematografele din țară, fără ca ele să fie obligate a lua filmele acestei societăți, ci putând întrebuința

filme după plac dela oricare din cele 48 case de filme din țară.

Precum rezultă din cele arătate până aci, „Astra cinematografică“ este o societate comercială pe acțiuni, cu totul deosebită de „Astra“ noastră culturală.

Legătura dintre „Astra“ culturală și „Astra cinematografică“ stă numai în faptul, că „Astra“ culturală a cedat concesiunea sa pentru o casă de filme acestei societăți comerciale, care însă nu a putut beneficia de ea, trebuind să-și procure ea singură autorizare de funcționare dela Ministerul de industrie și comerț.

Cu toate aceste acționarii „Astrei cinematice“, fiind toți români, i-au asigurat „Astrei“ culturale 30% din capitalul societar și 10% din beneficiu.

Afară de acestea se prevede în statutele „Astrei cinematice“ că, la orice nouă emisiune, capitalul de acțiuni al „Astrei“ culturale crește în aceeași proporție de 30%.

„Astra cinematografică“ a ales în Consiliul său de administrație pe vicepreședinții Asociațiunii cari în această calitate pot apăra interesele instituțiunii noastre în „Astra cinematografică“.

*

XII. Biblioteca centrală. Asupra acestei biblioteci dl bibliotecar D. Lazăr a înaintat următorul raport:

Biblioteca centrală fiind, prin legea bibliotecilor publice, vigoarea căreia a trecut dela 1 Ianuarie 1923 și asupra ei, sub controlul autorităților de stat, trebuie să îndeplinească anumite lucruri, între cari primirea tuturor imprimatelor din țară (cărți, periodice și orice produs grafic), aranjarea și ținerea lor în evidență, reclamarea lipsurilor dela proprietarii institutelor de arte grafice, eventual autori sau editori, urmărirea lor prin tribunal cu intervenția avocaților statului. Cu această ținere în evidență m'am însărcinat eu, făcând 628 de reclamațiuni pentru lipsuri din anul 1928, dșoara Jourca făcând pe cele din anii trecuți; tot dsa a primit toate imprimatele, ținând și evidența cărților. Numărul periodicelor ținut de mine în evidență a fost de 1063.

Am așezat, după materii, conform planului dela Halle, 9000 fișe de cărți. Așezarea lor nu o consider definitivă, căci din titlul unor fișe (acestea scrise și de elevi) nu e destul de evident în ce grupare trebuie puse, altele s'ar potrivi pentru 2 grupuri. Aceasta se va putea afla numai după ce va fi trecut carte de carte prin mâna unui bibliotecar de carieră — lucrare, care reclamă ani de zile.

În timp de 8 luni am reușit, deși nu pe deplin, să împiedec procurarea de cărți (române și alte lucrări efemere), cari, față de lipsurile de cărți *românești*, constituie un lux nepermis pentru biblioteca centrală a Asociațiunii, menită să cuprindă înainte de toate și tot ce s'a tipărit până în 1918 în Transilvania și vechiul Regat. Am insistat și asupra respectării dispozițiilor regulamentare cu privire la împrumutarea de cărți.

Am făcut după planul dela Halle un ante-proiect în care am ținut socoteală de felul bibliotecii centrale; am compus un ante-proiect de regulament pentru „Biblioteca populară” și unul pentru „Biblioteca centrală”.

„*Biblioteca centrală*” s'a sporit în cursul anului 1927 cu 2150 volume. S'au compactat 500 vol., între cari și reviste și ziare. „*Biblioteca centrală*” a fost consultată de 4512 cetitori, cari au consultat 6208 volume.

*

XIII. Biblioteca populară. Dl *Victor Lazăr*, profesor pensionar, ales *bibliotecar* al Asociațiunii și încredințat cu redactarea *Bibliotecii populare*, a prezentat următorul raport despre activitatea dsale de opt luni, (dela 1 Ianuarie până la 31 August), în cari a voit, cum spune dsa, să îndeplinească un program stabilit de dsa și acceptat de comitetul central.

Raportul îl dăm în întregime aici.

Deși numit *bibliotecar* -- fără ca eu să mă fi socotit funcționar al „*Astrei*”, mi s'a cerut prin adresă formală să mă interesez înainte de toate de întocmirea și răspândirea broșurilor din *Biblioteca populară*, cari aveau să formeze seria anului 1928, împărțită în două grupuri: cea mai mare de primăvară și vară, cuprinzând și Calendarul pe 1929, apoi cea mai mică, din toamnă și începutul iernii.

Am terminat seria de primăvară și Calendarul, cu totul zece broșuri. Din acestea, 7 au fost întocmite de mine, una de d-na Ana D. Lazăr și una, al cărei manuscris a fost trimis de Secțiile din Cluj, de dl Al. Ciura. Calendarul a fost întocmit tot de mine.

Alegerea și gruparea materiei din aceste broșuri, afară de cea trimisă dela Cluj, au fost făcute de mine, după programa mea. Nu am tipărit nimic cerut dela alții, afară de broșura soției mele, nici nu am simțit trebuința de-a tipări, de mântuială, orice manuscris, bun sau nepotrivit, tipărit de alții.

Broșurile tipărite cuprind numai o parte din materia programei mele, realizarea căreia reclamă ani. Ele sunt următoarele :

1. Răsboiul pentru întregirea neamului, de Victor Lazăr.
2. Cultivați legumi în grădinile voastre de Victor Lazăr.
3. Poezii bănățenești, de Victor Vlad Delamarina.
4. I. Răsboiul româno-ruso-turc (de Victor Lazăr) II. Andreiu Florea Curcanul de N. Gane III. Câteva poezii despre răsboiul din 1877—78 (Alecsandri, Coșbuc, Dulcaș).
5. Ingrijirea copilului mic până după înțârcare, de Victor Lazăr.
6. Cărlanii sau Doi țărani și cinci cărlani, piesă de C. Negruzzi. Cu lămuriri asupra felului cum trebuie să se joace, de dl Nicolae Băilă.
7. Copii cu renume. Biografiile povestite tinereții de Victor Lazăr.
8. Biografia lui Vasile Lucaci, de Al. Ciura.
9. Bucătăria gospodinei dela sate, de dna Ana D. Lazăr.
10. Calendarul pentru popor pe 1929, întocmit de Victor Lazăr.

Dau și lămuririle următoare :

Din literatură am dat numai ceea ce am crezut potrivit din scriitorii vechi. M'am abătut deci, conform propunerii mele, dela obiceiul de-a da și pseudo-literatură dela unii moderni, cum s'a obișnuit uneori înainte de 1928. E o dovadă de desconsiderare a scriitorilor de azi. N'am dat nici materie moralizatoare plictisitoare. In programa prezentată de mine am cerut și lucrări anume pentru *tinerețe*. Nr. 7 (copii cu renume) e o astfel de broșură. *Calendarul* pe 1929, cuprinde, tot conform programei mele, material numai pentru masele rurale și cele cu mai puțină carte dela orașe. Nu e deci un ghiveciu, în care să alterneze bucăți pentru intelectuali, nepotrivite pentru rurali, cu bucăți menite rurarilor, dar negustate de intelectuali. Un *Almanah anual* pentru intelectuali ar trebui să facă, după un plan stabilit mai înainte secțiile din Cluj. In *Calendarul* pentru popor pe 1929, am dat și un tablou complet al tuturor publicațiilor Asociațiunii, precum și îndrumări pentru înființarea cercurilor culturale.

Broșurile au fost gata la finele lui Aprilie, răspândirea lor a început în Maiu, anul acesta. In privința răspândirii lor servească datele următoare :

Broșura 1. (Războiul de întregire) oficial		296 broșuri, gratuit			
		259 br. cu plată	2532.		
" 2. (Legumărit) oficial	296 broșuri, gratuit	286 "	"	"	3722
" 3. (Poezii bănățen.)	296 "	258 "	"	"	1394
" 4. (Războiul 1877—78)	296 "	258 "	"	"	3085
" 5. (Ingrijirea copilului)	296 "	286 "	"	"	3646
" 6. (Cârlanii, piesă)	296 "	258 "	"	"	2096
" 7. (Copii cu renume)	296 "	258 "	"	"	3096
" 8 (Vasile Lucaciu)	296 "	283 "	"	"	3250
" 9. (Bucătăria)	296 "	286 "	"	"	3778
" 10. (Calendarul)	—	—	"	"	(la 31 Aug. se broșe)

La vânzări dela 10 exemplare în sus dintr'un număr s'a acordat un rabat de 25⁰/₀, despărțământului din Sibiu 50⁰/₀. Au fost câteva despărțăminte, cari s'au mulțumit cu un rabat tot de 25⁰/₀.

Amănunte despre răspândirea broșurilor, sumele încassate și cele restante se pot afla în caietele de evidență pentru fiecare număr, ținute de mine la zi.

În aceste 8 luni m'am convins, că administrarea Bibliotecii populare (ținerea în evidență, apoi corespondența, care trebuia să cuprindă în cele mai multe cazuri și îndemnul, apoi explicări) reclamă foarte mult timp, răpit din cel necesar pentru scrierea și întocmirea ei, la mine și pentru a putea face ceva la Biblioteca centrală.

Constat, că anunțând în fiecare din broșurile cele publicate de mine și broșurile anterioare, s'a vândut și din acestea un număr frumos.

*

XIV. Revista „Transilvania“. Din bugetul de 450.000 Lei, proiectat pe a. 1928, pentru revista „Transilvania“ și „Biblioteca Astra“, pentru intelectuali, s'au designat 100.000 Lei pentru „Biblioteca Astra“, rămânând 350.000 Lei pentru revistă, cu următoarea distribuție, admisă de comitetul central, la propunerea făcută de dl secretar al secțiilor, I. Agârbiceanu, comisiei publicațiilor: Lei 50.000 pentru onorare la colaboratori, restul de 300 000 Lei cheltuieli de tipar, hârtie, etc. Propunerea făcută de dl secretar al secțiilor de a se angaja și un administrator al revistei, rupându-se din suma de 300.000 Lei 50.000, nu a fost aprobată, rămânând ca administrația să se facă de personalul actual dela centru, în vederea cruțărilor, cari se impun.

Redactarea revistei a fost din 1 Ianuarie 1928 în mâinile dlui I. Agârbiceanu, în colaborare cu dl dr. Horia Petrescu.

Au apărut până la sfârșitul lui Iunie 6 numere, în câte 5 coale de tipar, garmond și petite; două din aceste 6 numere au apărut în câte 6 coale de tipar.

Ne-am străduit să facem din „Transilvania“, în primul rând, o revistă, care să între în actualitatea culturală românească, cetitorul ei, intelectualul nostru, putând găsi în ea materialul cel mai vast pentru preocupările culturale din țară. Nu puteam părăsi nici tradiția revistei, folositoare și azi, de a publica material și studii asupra trecutului românesc. În partea literară ne-am străduit să adunăm pe scriitorii ardeleni, în proză și versuri. În partea științifică am nizuit, prin colaborarea membrilor secțiunilor, să ținem pe cetitor la curent cu problemele ce se agită.

În cele 6 numere apărute până acum n'am reușit decât în parte să realizăm aceste nizuințe și credem că va fi nevoie încă de un an-doi de efortări, până vom reuși să ne înregimentăm la munca noastră colaboratori statornici, din toate domeniile vieții culturale și științifice; îi avem pe toți în secțiunile noastre.

Dar aceasta e numai o parte din ceea ce trebuie să realizeze „Transilvania“ pentru a ajunge principalul organ de publicitate literară-științifică din Ardeal. N'am reușit până acum să aflăm colaboratori statornici pentru cealaltă nevoie ce trebuie să o îndeplinească „Transilvania“: punerea în contact a publicului cetitor din Ardeal cu *întreaga mișcare culturală din streinătate*, ceea ce nu poate lipsi dintr'o revistă cum voim să fie „Transilvania“. Nădăjduim că încă în cursul anului să putem începe a suplini această lipsă.

Sumarele celor 6 numere apărute până azi, precum și a celor 2 viitoare, a căror material e aranjat, dovedesc o mai largă colaborare a membrilor secțiunilor, decât în trecut și sperăm ca sporul să crească dela un număr la altul.

Pentru onorariile colaboratorilor celor 8 numere din a. 1928 s'au cheltuit ec. 16—17.000 Lei, în medie cam 2000 Lei de număr, ceea ce — de sigur — e puțin la 80 și 96 pag. pentru tipar, de număr. Fără jertfe mai mari pentru viitor îmbunătățirile se vor lăsa așteptate. Îndeosebi pentru mișcarea culturală din streinătate credem că trebuie să angajăm colaboratori statornici, retribuți.

Ținem să arătăm întreaga noastră mulțumită domnilor colaboratori, membri ai secțiunilor, precum și altor distinși intelectuali, cari ne-au dat concursul.

Pe lângă partea de colaborare externă greul muncii cade, de sigur, asupra redacției.

În restimpul dela 1 Ianuarie până acum redactorii au făcut propuneri concrete comitetului central și în legătură cu forma externă a revistei și executarea ei tehnică fiind de mare importanță pentru răspândirea ei, partea estetică

a publicației. Sperăm că dela anul nou (1929), când „Transilvania“ va intra în anul al 60-lea de apariție, să se poată îmbunătăți și această parte.

*

XV. Conferințe, prelegeri, șezători culturale. Și de astădată avem puțința să Vă referăm despre manifestații vrednice de remarcat în domeniul propagandei culturale. Profesori universitari, profesori de liceu, medici, advocați, preoți, învățători au ținut prețioase conferințe în decursul anului. Unele orașe au escelat cu seriile de conferințe, încât s'a născut o emulație nobilă ca tot mai mulți și mai aleși conferențieri să fie oaspeții despărțămintelor noastre.

Intr'alt loc va găsi cetitorul rapoarte speciale — convingându-se de prestațiunile acestor conferențieri, cari merită toată lauda noastră. Aceștia să servească drept îndemn altor orașele și comune mai mari, ca și acolo unde — deocamdată — este somnolență, să se înfiripeze o viață socială mai pronunțată, mulțumită ideilor sulate de conferențieri de seamă.

În decursul a. 1927/28 s'au ținut în cadrele „Astrei“ 1290 prelegeri populare, 697 conferințe pentru intelectuali și 357 serate artistice-literare (și teatru).

„Extensiunea universitară“ din Cluj (profesorimea dela universitatea din Cluj) a escelat și în anul acesta, trimițând despărțămintelor noastre conferențieri în toate orașele și orașelele noastre mai de seamă din Transilvania.

Seriile de conferințe, ținute în Sibiu, Cluj, Brașov, Arad, Blaj, Timișoara, Oradea mare, Făgăraș au adevărit că publicul nostru dorește conferințe alese și sprijinește astfel de inițiative.

Și societățile de meseriași au dragoste față de ideile răspândite de conferențieri, cari își pricep chemarea.

Temele discutate au fost: despre alcoolism, despre analfabetism, boalele sexuale, creșterea copiilor, tuberculoză, criza de autoritate și remediarea ei, colaborarea claselor sociale și a popoarelor, etc. Conferințele au fost întovărășite, de cele mai multe ori, de proiecțiuni luminoase, apoi de declamații, piese teatrale, piese pentru diletanți, dansuri naționale și coruri.

„Diafilmele“, introduse de desp. Sibiu în 1926, s'au adevărit drept mijloc folositor de propagandă. Aparatele mici și manuale: „Unophot“, precum și „Epidiascoapele“ au adus servicii reale propagandei. Acum rulează „diafilme“ de următorul conținut: „Ardealul“ (cu vederi de orașe, de porturi, cu hărți): „Vederi din România“ (filmul dlui inginer *Stelian Petrescu*, editat de „Casa Școalelor“

cu vederi dela mănăstirile din Bucovina, din Muntenia, Moldova, cu bisericile din Iași); „Ce face „Crucea Roșie“; „Viața și opera lui Pestalozzi“; „Viața și opera lui Raffael“; „Viața și opera lui Michelangelo“; „Ierusalimul“; „Palestina“; „Creștinismul și celelalte religii“; „Pomicultura“; „Din lumea pasărilor“; „Igienă vieții zilnice“; „Dinții și gura“; „Mama și copilul, familia și neamul“; „Tuberculoza“; „Boalele sexuale“; „Don Quixote“; „Gulliver“; „Til Buho-glindă“, „Robinson Crusoe“; „Cerul înstelat“; „1001 de nopți“, etc.

E vorba ca exemplul bun să prindă și să comande și alte despărțăminte astfel de „diafilme“ și aparate — iar conferințele să se multiplice, ca să poată fi utilizate în toate comunele și orașele românești.

*

XVI. Arhiva Corpului XII de armată Austro-Ungar. Actele fostului corp XII de armată austro-ungar, ajunse în posesia „Asociațiunii“, în cea mai mare parte răspunsurile consiliului aulic de războiu din Viena la rapoartele comandamentului trupelor din Ardeal, examinate de dl colonel în r. Oskar Criste, începând cu 15 Octombrie 1927, cuprind epoca dela anul 1701 până la anul 1859 și conțin câteodată comunicări destul de interesante, d. e. despre diferite afaceri grănițerești, despre afaceri profesionale, sanitare, culturale etc., așa dar comunicări importante pentru istoria Ardealului și a poporului nostru. Și conținutul actelor pur militare este câteodată destul de important și va fi studiat cu interes de cei cari scrutează științificește istoria.

Actele dela anul 1859 încoace nu au mai ajuns în posesia „Asociațiunii“, dar o mulțime destul de mare de registre. Aceste registre — până acuma au fost examinate 149 de volume, — din anii 1774 până la anul 1917 — conțin numai notițe și extrase din acte. Dar cu ajutorul acestor extrase și notițe — d. e. notițe despre Horea și Cloșca, A. Iancu, A. Severu — păstrate de dl Criste deosebit, se vor putea găsi și studia și actele referitoare, păstrate după convingerea dlui Criste, cel puțin în parte, în arhiva de războiu din Viena.

*

XVII. Colaborarea cu alte societăți. Comemorarea războiului pentru independență (1877/8), s'a ținut în zilele de 8 și 10 Maiu 1927. „Universitatea liberă“ din București, condusă de dna Sabina Cantacuzino, ne-a oferit conferințari pentru diferitele orașe, încât festivalurile acestea din prilejul comemorării acelor zile memorabile au reușit spre

mulțumita tuturora. „Universitatea liberă“ merită toată lauda pentru organizarea acestor conferințe patriotice.

La adunarea generală „Teatrul“ din Turnu Severin, ținută în zilele de 3 și 4 Iunie 1923, au luat parte, ca delegați ai „Astrei“ dnii: vicepreș. dr. Gh. Preda și secr. al secțiilor I. Agârbiceanu. Serbările au fost impunătoare, participând și familia regală, cu M. Sa Regele Mihai (pentru întâia oară în public). Dl dr. Gh. Preda a avut prilejul să salute societatea în numele „Astrei“ culturale.

În aceleași zile (3, 4 Iunie 1928, Rosalii) s'a ținut congresul „Ligii culturale“ în orașul Târgoviște. Aici a fost reprezentată „Astra“ prin secretarul literar, dl dr. Horia Petra-Petrescu, care a rostit un discurs pentru prosperarea „Ligii“.

Serbătorindu-se în orașul Turda, în ziua de 19 August 1928 100 de ani dela nașterea marelui luptător pentru dreptate dr. Ioan Rațiu, din acest prilej s'a ținut o ședință festivă a baroului din Turda. În numele „Astrei“ a evocat dl director Petru Suciu, membru în comitetul central, „personalitatea legendară a drului Ioan Rațiu, acest om cu hotărâre nestrămutată, voință de fier, cu un curaj epic, calități cari l-au făcut una din cele mai mărețe figuri ale vieții publice a trecutului românilor de pretutindeni“. „Astra“ a rostit aici „un cuvânt de admirație și pentru omul de cultură, care a fost dr. Ioan Rațiu. Inițiator al „Astrei“, el a fost totdeauna conducătorul mișcărilor culturale ale românilor din Ardeal. În fața amintirii acestui mare român „Astra“ își pleacă cu smerenie steagul cultural“ (după ziarul „Arieșul“, 26/DIII. 928).

Amintim aici că „Astra“ pregătește o biografie conștientoasă a marelui dispărut, scrisă de dl inspector școlar Ioan Georgescu. La desvelirea monumentului (de sculptorul Medrea), ce se protejează pentru întâiele luni ale anului 1929, va lua și „Astra“ parte activă.

În 14 Octombrie 1928 s'a oficiat un parastas în amintirea fostului președinte al „Astrei“ Iosif Sterca Șuluțiu, în biserica gr. cat românească din Sibiu. Dl vicepreș. al „Astrei“ dr. Gh. Preda a ținut un discurs, scoțând în relief personalitatea marcantă a decedatului, care timp de șapte ani a fost în fruntea „Astrei“.

*

XVIII. Momente de importanță. În 16—18 Iulie 1927, am avut marea bucurie de a putea săluta la sediul „Astrei“ (Sibiu) pe nește oaspeți iubși din America, studenți, studenți, profesori și profesoare englezi, conduși de domnii profesori universitari Thomas H. Healy și David Saville

Muzzey din Washington. În ziua de 17 Iulie a aranjat „Astra“ o recepție, în sala festivă a Muzeului central, cu concursul corului „Reuniunii de cântări Gh. Dima“, condus de dl prof. N. Oancea, dl Vicepreședinte dr. Gh. Preda a vorbit oaspeților americani în limba franceză. (Vorbierea s'a tipărit și în englezește, împărțindu-se printre oaspeți.) Au răspuns sus-numiții domni americani. S'au cântat: imnul american și cel românesc, de corul, constătător din cortilele în haine naționale și din coriști.

Un alt american, sărbătorit pe drept cuvânt — din partea obștei românești, a fost scriitorul, conferențiar american, profesor dr. Charles Upson Clark din Jale, dsa a ținut, în zilele de 21, 22 și 23 Noembrie 1927, trei foarte prețioase conferințe, în limba română. Ne-a vorbit despre: „Viața politică, socială, universitară din America“. Conferințele au fost ascultate de un numeros public și au avut un deosebit efect.

Un oaspete tot atât de drag am putut saluta, la Sibiu și într'alte localități ale Ardealului, în persoana profesorului universitar, de istoria artelor, dela Universitatea din Bratislava (Cehoslovacia), dl dr. František Zaka-veczi. În Sibiu a fost în ziua de 14 Martie 1928, vizitându-ne muzeele și fiind primit, în numele „Astrei“, din partea dlui vicepreșed. Dr. Gh. Preda. Secretarul nostru literar l-a întovărășit mai apoi la Rășinari și Săltște.

În 14 Maiu 1928, a sosit la Sibiu, marele preten al românilor, Monseniorul † Dr. phil. Methodiu Zavoral din Praga, președintele societății „Cehoslovac-române Urban Jarnik“ din Praga. Monseniorul Zavoral a fost primit și la sediul „Astrei“, ca pretutindeni unde s'a arătat, cu toată însuflețirea. Membrul nostru de onoare, care ne-a arătat în decursul războiului toată marea Sa dragoste față de soldații români răniți, adăpostiți în Lazaretul Strahov de pe „Muntele Sionului“ din Praga, colaboratorul revistei noastre „Transilvania“ (cu predici sociale, înălțătoare de inimi) a fost sărbătorit, în ziua de 15 Maiu, printr'un minunat festival în sala festivă a „Muzeului“. A luat parte tot ce are Sibiu mai de seamă, în frunte cu autoritățile culturale bisericesti, școlare, militare. Corul „Reuniunii de muzică și cântări Gh. Dima“, condus de dl prof. N. Oancea, (doamnele și domnișoarele în costume naționale), a executat bucăți corale alese. În numele „Astrei“ dr. Horia Petra-Petrescu, a ținut o scurtă disertație despre rolul de apostol de înfrățire între poporul cehoslovac și românesc al Monseniorului Zavoral. „Astra“ a dăruit oaspetelui ilustru publicațiile ei în edițiile de lux. — În Cluj au ținut

secțiile „Astrei“ să-și arate iubirea și grațitudinea, luând cuvântul, prin gratul dlui rector al școalei comerciale superioare din Cluj *Aur. Ciortea*, în aula Universității (Maiu) — când i s'a conferit reprezentantului Cehoslovaciei titlul de „doctor honoris causa“. — Și în *Blaj* a arătat despărțământul *Blaj* al „Astrei“ (16 Maiu) toată iubirea sa față de marele sprijinitor al cauzei noastre drepte.

În 15 Iunie 1928, au vizitat „Muzeul central al Astrei“ *ziariști poloni*, membrii ai „Societății de presă polono-română“. În numele instituției noastre au fost întâmpinați de dl vicepreșed. *Dr. Gh. Preda* și dl director artistic *Nic. Băilă*, predându-le oaspeților poloni și publicațiile noastre.

În 27 Iulie 1928, au vizitat „Astra“ din Sibiu domni *profesori secundari*, membrii ai *Congresului X internațional*, ținut în 1928, în București. Din acest prilej a binevențat pe congresiști dl vicepreședinte al „Astrei“. *Dr. Gh. Preda*, în franceză, arătând importanța „Astrei“.

*

XIX. Muzeul central. Muzeul central a sporit în cursul anului 1927 cu 82 obiecte și anume: s'au cumpărat 6 tablouri pentru suma de Lei 52.000 (*Boicescu și Maria Cabadateff Drăgan*), 40 icoane, 18 cănceauă, 15 fote și 1 covor, toate cu suma de Lei 26.800. S'au mai procurat 28 albume de dna *Minerva Cosma-Schaffer* pentru a fi trimise muzeelor etnografice din străinătate pentru suma de Lei 15.700. S'au împăiat 2 paseri, donația dlui colonel *Spiess*, directorul vânătoriilor regale. Cu retrimiteră la București a tablourilor depozitate de Ministerul cultelor și artelor s'au cheltuit Lei 9600. Cu pregătirea alor 5 albume cu vederi din muzeu pentru diferite personalități, cari ne-au sprijinit mai efectiv, s'au cheltuit Lei 8250, iar Lei 4467 s'au cheltuit cu întreținerea în bună stare a obiectelor muzeului nostru.

Muzeul central a fost deschis în anul trecut publicului vizitator, zilnic, între orele 9—1 a. m. și 3—6 d. a. și a fost vizitat de 6415 vizitatori, între cari remarcăm corul *Smetana* din *Pilsen* Cehoslovacia.

Muzeul nostru a participat la expoziția etnografică dela *Berlin*.

Muzee regionale. La acest capitol s'a cheltuit suma de Lei 40.021 și anume cercului nostru cultural din *Tebea* i s'a trimis Lei 20.000 pentru aranjarea în *Casa națională* a unui muzeu și pentru îngrijirea mormintelor din cimitierul *A. Iancu* de acolo. Lei 20.021 au fost spesele de asigurare a muzeului și bibliotecii *Avram Iancu* din *Didra*.

*

XX. Averele Asociațiunii. Averele Asociațiunii, după cum se vede din anexa VIII, e în creștere. Ajutoare date din partea statului în 1927 sunt: dela Ministerul Cultelor și Artelor (dl Al. Lapedatu) Lei 2,085.750.—; dela Ministerul de Instrucție (dl C. Angelescu) Lei 600.000.—; dela Ministerul Sănătății (dl I. Inuceș) Lei 300.000.—; dela Ministerul de Agricultură (dl C. Argetoianu) Lei 200.000.—; dela Institutul de credit „Albina“, Sibiu, Lei 100.000.—, din care Lei 25.000.— pentru întregirea unor fonduri mai mici ale „Asociațiunii“ și Lei 25.000.— pentru Internatul de fete, total Lei 3,285.750.—.

*

XXI. Internatul de fete al Asociațiunii. Ca și în anul școl. trecut, așa și în anul 1927—28 elevele Internatului nu au fost în număr complet ca să se poată întreține din încasăările sale. În Internat au fost adăpostite numai 86 eleve, dintre cari 6 numai $\frac{1}{2}$ an, iar 3 numai câte 3 luni și deci Asociațiunea e silită a suporta și pentru acest an un mic deficit.

*

XXII. Fondurile și fundațiunile: Situația acestora la finea anului 1927 se vede din darea de seamă ce o prezentăm în *Anexa VIII*.

Creșteri mai mari au fundațiunile N. Rusu din Poiana-de-Arieș, provenite din încassarea unei părți a prețului moșiei vândute și fundațiunea întru memoria lui Dim. Moldovan, în urma chirilor ce se încassează dela chiriașii caselor fundațiunii.

Pentru anul 1929 comitetul central prezintă Onor. adunări generale în *Anexa IX*. proiectul de buget în saau totală de Lei 7.419.400.

Tabloul bursierilor îl înaintăm în *Anexa X*.

*

XXIII. Membrii Asociațiunii. Din tabloul sumar a membrilor (*Anexa XI*) rezultă, că numărul membrilor onorari la sfârșitul anului de gestiune 1927—28 a fost de 17—al secțiunilor literare și științifice 342, al Casei Naționale, centrale de 99, al membrilor fondatori de 964, al celor pe viață de 3756, al celor activi de 2566, și al celor ajutători de 410, în total: 7795. Față de anul trecut o creștere de 584 membri. La membri fondatori ai Caselor Naționale o creștere de 13 membri, la membri fondatori o creștere de 40, la cei pe viață o creștere de 219 și la cei activi o creștere de 615, iar la cei ajutători de 140.

Cauzele din cari numărul membrilor Asociațiunii peste tot nu mai crește în proporția creșterii lor înainte de războiu sunt mai multe, anume: a) ridicarea taxei (indeo-

sebi a aceleia pentru membrii activi și ajutători dela Lei 10 la Lei 50, resp. dela Lei 2 la Lei 10); b) pentru că nu se mai pot da membrilor nici rev. „Transilvania“ și nici „Biblioteca populară“ în schimbul taxei, cum se făcea înaintea războiului și până la o vreme și după războiu.

Tabloul membrilor decedați îl dăm în *Anexa XII*.

*

XXIV. Ședințele comitetului central în anul 1927.

Pentru îndeplinirea lucrărilor Asociațiunii în anul 1927, comitetul central a ținut 26 ședințe, rezolvând în acestea 688 chestiuni mai însemnate și executând pe cât a fost posibil și hotărârile adunării generale.

*

XXV. Broșura jubiliară. În ședința comitetului central din 14 Iulie 1928 s'a hotărât să se tipărească o broșură, care să cuprindă descrierea activității și situația „Astrei“ în decursul celor 10 ani de după războiu.

Broșura a fost scrisă și apare de adunarea generală, ea să se răspândească în cercuri cât mai largi, arătând că „Astra“ urea să fie și de aici înainte păstrătoarea patrimoniului moștenit cu scumpătate dela înaintași.

*

XXVI. De încheiere rugăm Onor. Adunare generală:

1. Să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general pe anul 1927—28.

2. Să dea expresiune durerii sale pentru pierderea membrilor și binefăcătorilor decedați ai „Asociațiunii“.

3. Să aprobe darea de seamă a comitetului central despre gestiunea anului 1927, și să-l desărcineze de această gestiune.

4. Să aprobe proiectul de buget pe anul 1929.

5. Să mulțumească tuturor celor ce au venit în ajutorul „Asociațiunii“ cu mijloace morale sau financiare în anul 1927—28.

6. Să fixeze locul pentru ținerea adunării generale din anul 1929.

7. Să ia dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Din ședința plenară a comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu, la 15 Noembrie 1928.

V. Goldiș,
președinte.

Romul Simu,
secretar.

Regionala Basarabiei.

Odată cu desființarea comisariatului general al „Astrei“ pentru Basarabia, la 25 Oct. 1927, conducătorii Regionalei basarabene nou înființată, au căutat, în limitele mijloacelor financiare de cari dispuneau, să fie la înălțimea și înțelegerea grelelor probleme culturale, ivite odată cu venirea în Basarabia a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român din Ardeal“.

O parte din probleme au fost sesizate de către comisariatul general al „Astrei“ pentru Basarabia, care a înțeles ca, în cursul unui an de activitate (1926—27), să fâlfâie steagul, aci încă necunoscut, al „Astrei“ și pe melegurile noastre, dornice să aibe un organism cultural vârtos și sănătos.

Comisariatul a desfășurat steagul „Astrei“ cu concursul neprecupețit al celor doritori de acțiune națională și culturală în masele rurale. Planul conceput de dl prof. Onisifor Ghibu, comisar general, a fost prea vast pentruca să-l poată duce la îndeplinire în cursul unui an de activitate. Și apoi, felul, în care dsa a lucrat în 1926—1927, a fost mai mult o poezie frumoasă, sentimentală, decât o organizare propriu zisă. Căci activitatea culturală a comisariatului s'a limitat la conferințele pentru păturile intelectuale ale orașului Chișinău și la înființarea celor 8 biblioteci populare în județele Orhei și Lăpușna, fără a se înființa, cel puțin în aceste 8 comune și căminele culturale necesare. Restul provinciei a fost mângâiat, în ce privește „Astra“, numai cu cele publicate în gazetele „România Nouă“ și „Cuvântul Moldovenesc“.

În chipul acesta, sarcinile dotale, morale, rămase după comisariat, cădeau greu asupra conducătorilor Regionalei basarabene înființată, și aceasta cu atât mai mult, cu cât activitatea de un an al comisariatului a eputzat entuziasmul desinteresat, cu care colaboratorii anului 1926—1927 au pornit la lupta culturală.

Promisiunile făcute de comisariat în acest timp al activității lui, nefiind satisfăcute decât într'o mică măsură, entuziasmul luptătorilor a scăzut în așa chip, încât a stingerit activitatea culturală a Regionalei, care nu avea la dispoziție nici gazetă zilnică pentru propaganda culturală, nici elanul gratuit al începuturilor. Nu avea apoi Regionala acel „nervus rerum“, fără care, azi, și în special în pro-

vincia noastră, orice luptă, fie ea și pur culturală, nu este posibilă, decât în limite restrânse.

Proiectul de program cultural și mai ales bugetar, pus mai mult pe baze poetice decât reale, pe care fostul comisar general, dl prof. O. Ghibu, a ținut să ni-l lase ca zestre, nu a putut fi dus la îndeplinire, atât din cauză că nu era bazat pe o realitate financiară, care s'a dovedit a fi mai crudă decât și-a închipuit d-sa, cât și din cauze pur morale, cari au retezat aripile avântului inițial.

Greaua atmosferă morală și greutatea financiară, cu cari a avut regionala a se lupta în cursul anului 1928, cu toate puținele subvenții, căzute întâmplător și ne la timp, pentru a putea susține o luptă culturală sistematică și consistentă, au împiedecat regionala să activeze cum ar fi vrut și cum nevoile culturale i-au cerut-o.

Gazeta săptămânală a regionalei „Cuvântul Moldovenesc“,

cu scop național și cultural bine determinat, a trebuit să fie menținută cu orice preț și îmbunătățită pe cât posibil. Dar cu ce dureroase jertfe! Căci, cu începere dela 1 Mai a. e., pentru a micșora cheltuielile, regionala s'a văzut silită să desființeze posturile cele mai necesare, cum este cel de redactor (leafă lunară 8000 Lei) și cel al expeditorului (leafă lunară 2500 Lei). Atribuțiunile acestora au trebuit să treacă asupra secretarului general, care mai era încărcat și cu atribuțiile de casier și de econom al regionalei. Tot din aceste motive financiare s'a desființat și postul de ajutor de secretar (leafă lunară 4000 Lei). În schimb, dela 1 Iulie s'a creiat postul de administrator al gazetei (leafă lunară 1000 Lei) și un post de simplu funcționar de birou (leafă lunară 2000 Lei).

S'a făcut prin aceste reduceri o economie în bani dar a stagnat activitatea culturală propriu zisă a Regionalei noastre.

În ce privește gazeta „Cuvântul Moldovenesc“, în urma îmbunătățirilor clduse în redactarea ei, numărul abonaților a crescut și este în creștere. Și gazeta, care, la 1 Mai a. e. avea 2500 de abonați, acum, la 1 Noembrie, are 5200 abonamente, cerute în scris și a căror plată, în mare majoritate, este întârziată din cauza secetei celor 5 județe basarabene, dar ne este promisă în viitorul apropiat. Din felul cum e primit, azi, ziarul, nădăjduim că el, în cursul anului viitor, să-și poată acoperi toate cheltuielile, cu condițiunea ca îmbunătățirile lui să se facă, atât în tipărirea de clișee mai multe și mai artistice, cât și în mărirea numărului paginilor și — ceea ce ni-se cere insistent —

scoaterea lui de două sau trei ori pe săptămână, dacă nu chiar zilnic.

Chestiunea presei în Basarabia este una din cele mai arzătoare. Provincia noastră, azi, nu mai are nici un ziar zilnic românesc. În schimb presa minoritară dispune de cinci cotidiene (3 ruse în Chișinău și unul în București, unul evreiesc în Chișinău), fără a mai socoti cotidienele ruse și evreiești ce vin din streinătate, cu scopul de a menține mirajul rusismului și străinismului anihilant, al năzuințelor noastre naționale și al consolidării unificării suflatești, așa de necesară în provincia noastră.

Rolul culturalizator al presei din Basarabia este redus numai la acțiunea gazetei noastre săptămânale: „Cuvântul Moldovenesc“, căci celelalte ziare săptămânale românești, în număr de două, sunt sau pur politice sau de breaslă și nu pătrund în pătura rurală. În ce privește revistele românești, editate în Basarabia, ele apar neregulat și sunt fără perspective în viitorul apropiat, mai ales pentru masele populare.

Pentru a învedera și mai mult necesitatea de a îmbunătăți „Cuvântul Moldovenesc“, fie-ne îngăduit a reproduce, — păstrând ortografia originalelor — numai două din multele semne de dragoste primite în ultimul timp de la cititorii noștri de la țară:

1 Gospodarul Spiridon Scobiola din satul Butești-Orhei ne scrie între altele:

„Eu sântă și az abunată la Alt Gazeta Poșta țaranului di la București da îmi place mai mult să cetesc Cuvântă moldovenesc Si mi place Se cetesc cii ei scriu omni luminaț din Basarabie...“

2 Gospodarul:

„Eu Nicolai Vas. Russu din satul Bălășești, județul Bălț aduc la cunoștință Administrație al gazetii Cuvântul Moldovinesc că eu sânt țaran muncitor di pomânt anumi di la euarntii plugului, ân tuati zăilili di lucru cu munca di al gospodărie, da Duminecili și tuati sârbătorili cu certiria cârțălor și a gazetilor, eu aciasta misterii o am din copilăria me și până în zua di astăz...“

În urma acestor și multor altor dovezi de dragoste și apreciere a țaranului moldovean față de slova românească, și în special față de ziarul nostru, ne simțim îndemnați să ne punem toate silințele posibile ca gazeta „Cuvântul Moldovenesc“ să-și poată îndeplini pe deantregul misiunea sa națională și civilizatoare în Basarabia, năpădită de ciupercile veninoase subversive.

Această treabă fiind împreună cu mari cheltuieli, cu mărirea personalului redacțional și administrativ (ca redactor, administrator, personal ajutător, etc.), cu mărirea numărului paginilor, etc. etc., se va putea face numai în limitele posibilității financiare. Cu durere trebuie să ascultăm neputincioși rugămințile ce ni-se fac zi de zi de a scoate „Cuvântul Moldovenesc“ de două sau trei ori pe săptămână, dacă nu chiar zilnic.

*

O altă problemă de o importanță capitală pentru Basarabia, care a ocupat în mare măsură Regionala noastră este :

Problema cărții în Basarabia.

Moldoveanul nostru și în special intelectualii satelor basarabene, se sbat și azi în mrejele rusismului, alimentate sistematic și conștient de către presa minoritară zilnică, locală și străină, venită de peste graniță, de multeori pe căi ascunse (din Paris, Berlin, Polonia, etc.). Bolșevicii de asemenea au o întinsă rețea de desfacere a editurilor lor subversive. Așa, zilele trecute s'au găsit într'o librărie din centrul Chișinăului câteva zeci de reproduceri pe note a marșului bolșevic, ca să nu mai vorbim de ziarele și broșurile sovietice, scrise în moldovenește, cari sunt răspândite sistematic în Basarabia.

Ori, gazeta românească și mai ales cartea românească bună și folositoare, aproape că nu e cunoscută în Basarabia. Librăriile din târgurile și orașele basarabene nu desfac cărți românești în afară de cărțile de școală. Iar dacă câteva din ele au ceva cărți în vitrină, aceste sunt în bună parte cele de duzină și suspecte. Broșurile sensaționale, locale și străine, atât în rusește, cât și în românește, abundă, ca și cele criminale, producând o influență detestabilă asupra cititorilor, cari ajung astfel la convingerea, cum spunea un minoritar, că în țara românească nu se găsește literatură sănătoasă.

Regionala neputându-și procura un automobil pentru împrăștierea de cărți bune și ieftine, atât pentru țărănițe, cât și pentru intelectualii satelor, — nu mergând ei la carte, ei ducând cartea la ei, precum și pentru alte nevoi, — a sollicitat autoritățile locale ca să-i pună la dispoziție, din când în când, automobilele lor, ceea ce acestea au refuzat. Acest fapt a silit Regionala noastră să amâne colportajul cărții românești pe meleagurile basarabene până ce mijloacele ei bănești îi vor îngădui a-și procura un automobil propriu. Un fapt, care ilustrează concludent „concurusul“

și „bunavoința“ autorităților, zise românești, din provincia noastră, este recenta întâmplare a unei societăți studențești teologice locale, cu caracter cultural, care a cerut un mijloc de transport cu care să ducă într'un sat apropiat cărțile destinate unei biblioteci pe cale de înființare. Respectiva autoritate, care dispune de o jumătate duzină de automobile, plus câteva trăsură cu cai, a refuzat net să ajute pe studenți în această a lor năzuință de cultură, iar când societatea studențească a solicitat, în extremis, droaga de cărat gunoiul, șeful autorității solicitate, a amânat pentru a doua zi răspunsul.

Cu toate aceste greutăți bănești și suprimarea chiar a personalului strict necesar, atât dela biroul Regionalei, cât și dela gazeta noastră, totuși, s'a căutat să se activeze în limitele posibilităților. Astfel, în cursul anului 1928, s'au ținut, în saloanele ei următoarele:

Conferințe la centru.

Păr. prof. univ., Gala Galaction „O călătorie în pământul sfânt“, Inginer N. Profiriu „Aspecte acute din viața orașelor moderne“ cu discuții în contradictoriu, dna Elena Dasiliu-Hasnaș, „Despre mândrie“ cu discuții în contradictoriu, dna Vatica g-ral dr. Firu „Evoluția femeii“ idem, dna dr. Alistar-Romanescu, „Higiena școlară“ idem. În sala Eparhială, dna E. Dasiliu-Hasnaș a repetat conferința sa dela 26 Ianuarie.

Conferințe la sate

împreunate cu șezători, serbări, festivaluri:

Cobușca Nouă, jud. Tighina: prof. Elladi despre „Insemnătatea culturii și slovei românești“; Strășeni, jud. Lăpușna: prof. Pamfil despre „Insemnătatea școlii românești“, secretarul g-ral al Regionalei despre „Beția în satele moldovenești și pericolul ei“; Cobușca Nouă, jud. Tighina: secr. g-ral al „Astrei“ „Insemnătatea meseriilor pentru fii de țărani“; Strășeni, jud. Lăpușna: prof. Pamfil despre „Câștigul de iarnă al moldoveanului“; Puhoi, jud. Lăpușna: medicul de circ. despre „Bolile sociale și paza împotriva lor“; Sălcuța, jud. Tighina: prof. Elladi despre „Insemnătatea cetitului pentru moldoveni“; Strășeni, jud. Lăpușna: prof. Pamfil despre „Mica industrie la sate“ și preotul militar, Murea „Păcatul divorțurilor“; Puhoi, jud. Lăpușna: dirigintele școlii „Foloasele școlii românești“; Strășeni, jud. Lăpușna: dirigintele școlii „Albinăritul și foloasele lui“; Puhoi, jud. Lăpușna, preotul local despre „Creșterea viermilor de mătase“; Strășeni, jud. Lăpușna;

dirigintele școlii despre „Ocupații aducătoare de venit la sate“; Puhoi, jud. Lăpușna: dirigintele școlii „Despre foloasele albinăritului“; Cobușca Nouă, jud. Tighina: pr. militar Murea despre „Calendarul îndreptat“; Puhoi, jud. Lăpușna: parohul com. „Calendarul îndreptat“ și dirigintele școlii „Ce folos avem citind cărți și gazete“; Suruceni, jud. Lăpușna: prof. Elladi despre „Eroii neamului și trebuința sărbătoririi lor“; Săleuța, jud. Tighina: parohul comunei despre „Calendarul îndreptat“; Puhoi, jud. Lăpușna: despre „Seceta și prăsierea grâului“; Strășeni, jud. Lăpușna: agronom Ionescu despre „Cum să ne luptăm în contra secetei“; Puhoi, jud. Lăpușna: parohul comunei „Ce vrea să facă „Astra“ în Basarabia“.

Cămine culturale înființate.

S'au înființat în cursul anului și funcționează bine următoarele cămine culturale ale „Astrei“: Strășeni, jud. Lăpușna, Puhoi, jud. Lăpușna, Săleuța, jud. Tighina, Cobușca Nouă, jud. Tighina. Mai există în jud. Orhei, înființate de fostul comisariat general al „Astrei“ pentru Basarabia, următoarele nuclee: în com.: Olișcani, Cobâlca, Bravicea, Chipereeni, Ciocâlteni, Camencia, cu cari suntem în legătură și credem că în curând vor lua ființă, mai ales că în aceste comune există bibliotecile „Bibicescu“, donate de fostul comisariat.

Căminele culturale din cele patru comune din jud. Lăpușna și Tighina au fost ajutate și bănește și către Regională, atât cu cărți, cât și cu bani. Astfel cereul din Puhoi a primit un ajutor de 2000 Lei pentru mobilier. Remarcăm activitatea părintelui Friptu, președintele cercului Puhoi, care cu o abnegație și dragoste demnă de admirat, servește încontinuu ca pildă comunelor din jur, cari în curând se vor putea număra între aderențele Asociației noastre și-și vor deschide căminele „Astrei“.

Cămine culturale în curs de înființare.

S'a făcut legătură cu intelectualii și, după îndeplinirea condițiilor și formalităților, cerute de regulament, se vor deschide cât de curând, căminele culturale din orașul Chișinău, la fabrica de tutun și orașul Cahul. Comunele: Ocolina, Nădușita, Rujnița, din județul Soroca; Dișcova și Telenești din jud. Orhei; Bârladeni, jud. Hotin; Cairaclia și Coctulea din jud. Cahul; Fârladani, jud. Tighina; Dubasari, jud. Lăpușna; Borisovca, jud. Ismail.

Cinematografele „Astrei“.

Despărțământul Cetatea Albă și-a deschis vara aceasta un cinematograful în oraș. Dacă ne vor permite mijloacele credem să putem deschide cinematografe de ale „Astrei“ și în restul orașelor basarabene.

Editarea broșurilor de propagandă.]

S'au editat în cursul anului : „Ștefan cel Mare, Sfânt“, broșură de popularizare, tipărită cu ocazia desvelirii statuei lui Ștefan cel Mare și împrăștiată în 3000 de exemplare — gratuit — țăranilor veniți la serbare.

Se află sub tipar : Calendarul „Astrei“ basarabene pe anul 1929, „Nemulțumitorului i se ia darul“, broșură de propagandă moral-socială, „Jertfele culturii românești în Basarabia“, „Cum să lucrăm ogoarele noastre ca să scoatem mai mult folos“.

Se află în pregătire : „Cântece populare basarabene“, „Primul ajutor medical în caz de rănire“, „Primul ajutor medical în caz de boală“, „Primejdia băuturii“, „Cari sunt bolile lipicioase și cum te poți feri de ele“, „Din înțelepciunea poporului român“ (folklor basarabean).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Propagandiștii noștri culturali.

În cursul anului 1928, prin bunăvoința On. Minister de Instrucție publică, Regionala noastră a avut la dispoziție, detașați dela catedra lor și plătiți cu leașa gradului lor de către Minister, pe domnii : Iorgu Tudor, institutor din Chișinău, cure a fost însărcinat cu redactarea gazetei noastre „Cuvântul Moldovenesc“.

Al doilea propagandist este dl Profirie Fală, învățător, fost senator, care s'a ocupat intensiv cu propaganda printre sătenii și intelectualii județelor Soroca și Bălți.

A activat perseverent pentru calendarul îndreptat și pentru răspândirea culturii naționale, cu ocazia șezătorilor, prin împrăștierea gratuită a broșurilor „Astrei“. Unul din marile merite ale dlui Fală este strângerea folklorului basarabean, care în curând va vedea lumina tiparului.

Pentru anul 1928—1929 On. Minister al Instrucțiunii a aprobat ca dl Profirie Fală să rămână detașat și pe mai departe la Astra“, să lucreze pentru deșteptarea culturală a moldovenilor și să strângă frumosul folklor moldovenesc necunoscut.

Regretăm că domnului Iorgu Tudor i s'a retras detașarea.

Biblioteci populare ale „Astrei“.

Afară de bibliotecile populare înființate de fostul comisarariat al „Astrei“ pentru Basarabia (în com. Olișcani, Cobâlca, Bravicea, Chiperceni, Ciocâlteni, Camencea, toate din jud. Orhei, apoi biblioteca de pe lângă școala primară No. 1, oraș Orhei, și biblioteca donată „Caselor Naționale“ din Nisporeni-Lăpușna) sau făcut începuturi de biblioteci în următoarele comune:

Puhoi și Strășeni (jud. Lăpușna), Cobușca-Nouă și Sălcuța (jud. Tighina), Caliacra și Cociulia (jud. Cahul), Mireni (jud. Lăpușna).

Cu durere în suflet trebuie să mărturisim, că nu am putut satisface așa cum am fi dorit și cum insistențele puse pe lângă Regionala noastră ar fi trebuit satisfăcute.

Din 73 de biblioteci populare ce ne-au fost solicitate din toate părțile Basarabiei, nu am putut satisface decât parțial cele cerute de comunele de mai sus.

Ne-au venit rugămintă de a dona dulapuri pentru cărțile existente pe la diferite instituții comunale, ca școli, primării, spitale, etc., — ceea ce nu am putut satisface din lipsa de fonduri.

În ce privește numărul cetitorilor dela țară, din satele în cari existau biblioteci ale „Astrei“, ni-se raportează că în cursul celor 8 luni ale anului curent, la 12 biblioteci sau începuturi de biblioteci, au fost după cum urmează:

plugari . .	în No. de 120	au cetit	156	volum
funcționari	„ „ „	214	„ „	335
elevi . . .	„ „ „	753	„ „	2015

Una din cauzele că țăranul nu cetește, cel puțin la aceste de mai sus biblioteci, — ni-se spune, că ar fi lipsa de broșuri ușoare și cu chipuri, în care săteanul să găsească, pe scurt, sfaturi și povestiri ușoare. Din această cauză mulți săteni veniți să împrumute cărți, s'au întors fără carte, deci fără să aibe puțință de cetit.

Biblioteca centrală a Regionalei.

Nucleul ei a fost format din cele 236 cărți donate de dl prof. O. Ghibu, la plecarea sa din Basarabia.

De atunci numărul lor s'a înmulțit la 1726, provenite, parte din donațiile Ministerelor, dela Mitropoliile și episcopiiile din țară, dela diferite instituții și parte din cumpărături.

Nevoia unei biblioteci centrale mai bogate este absolut necesară, atât pentru membri locali, cât și pentru

publicul cult, care solicită mereu cărți, statistici și diferite studii.

Membrii „Astrei“ basarabene.

În cursul anului curent s'au înscris ca membri fondatori ai „Astrei“ 2 persoane, pe viață 7, activi 615, ajutoari 10, dintre cari 311 și-au plătit cotizațiile.

În acest număr de noul membri nu intră membrii despărțimintelor Cetatea-Albă, nici ai despărțământului Tighina.

În împrejurările grele ale a. 1928, atât din punct de vedere moral, cât mai ales din cel material, multe nizuinți de îndrumare și propagandă culturală au fost împiedecate de a se valoriza. Lipsă de entuziasm, condițiile grele ale traiului, seceta, care se menține de 4 ani în provincia noastră, necesitatea absolută de a răsplăti materialcește pe toți cei cari vor să-și pună umărul lor la carul cultural al „Astrei“, răsplată, care nu s'a putut da, — toate acestea au contribuit ca activitatea „Astrei“ în 1928 să fie mai restrânsă.

În cursul anului însă am început organizarea Regionalei și am luat contact bine susținut cu toate personalitățile sociale din Basarabia, pregătind terenul pentru o vânzătoare activitate în 1929, când sperăm că vom avea condițiuni materiale mai favorabile.

Credem atunci să putem răspunde satisfăcător la multele chemări, ce ne vin pentru înființarea de cercuri culturale, de înființare de biblioteci, de trimiterea conferențiarilor necesari, și cereri de ajutoare bănești.

Ioan Pelivan,
președinte.

V. Pop,
secretar general.

Regiunea Dobrogeană.

„Astra“ Dobrogeană a luat ființă la 5 Mai 1927, ca ramură a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român „Astra“ din Sibiu, pentru întreaga Dobroge, cu primă ramificație Despărțământul Constanța al „Astrei“, pentru a face să ia ființă filiale de ale „Astrei“ în comunele și cătunele județului.

Regiunea și-a constituit cor din 85 persoane, orchestră 35 persoane, echipă de teatru și un cerc sportiv cu 150 de membri.

Cele trei organizații din Constanța: Regiunea, despărțământul și cercul „Astra“ Constanța, au lucrat ca una singură, organizând pentru Constanța 86 șezători și a dat concurs cercului „Astra“ Anadolchioiu, pentru încă 9 șezători.

Pe lângă activitatea desfășurată prin șezători, cari au fost de mai multe categorii;

a) Pentru ostași în fiecare Duminecă, la Casa ostășească.

b) Pentru suburbii, în fiecare din zilele săptămânii, la una din cele 6 suburbii, iar în centrul orașului câte două șezători, în fiecare Duminecă, una pentru adulți și alta pentru școlari, s'au oferit în lunie 1927 premii în valoare de 3000 Lei elevilor de liceu pentru literatură și desen; s'au distribuit deasemenea 5000 mii Lei premii pentru colinde în Decembrie 1927, cum și 2000 mii Lei pentru costume naționale în ziua de 24 Ianuarie 1928.

Corul, orchestra și teatrul au organizat festivalul din seara zilei de 10 Mai la Cazinoul Comunal, cu care ocazie al general Moșoiu a vorbit despre opera Regelui Ferdinand I.

Corul și orchestra au dat două concerte reușite, tot în sala Cazinoului, arătată mai sus, iar secția teatrală a reprezentat de două ori comedia „Plicul“ de Rebreanu și a treia oră la Bazargic.

Activitatea în județ.

S'au trimis scripte la 145 comune și cătune, pentru înființare de filiale.

Până în prezent au luat ființă 47 filiale (lista lor se adaugă la urmă).

Președintele Regiunii și Despărțământului au luat parte la înființarea următoarelor filiale în județ:

Cerna-Vodă, Medgidia, Cara-Omer, Ghiuvelnia, Mangalia, Cogelae și Cuzgun.

Mai mult de jumătate din cele 47 de filiale au fost înzestrate cu cărți dela centrala din Sibiu.

Neavând încă darea de seamă a filialelor sătești o vom trimite ulterior.

Amintim în treacăt că filiala Cara-Omer și Ghiuvelnia au dat câte o reușită reprezentanție artistică pe scena teatrului Elpis din Constanța.

Tabela filialelor din oraș și județ înființate până la 1 Septembrie 1928:

1. „Astra“ Constanța	25.	„Astra“ Sătechi
2. „ Chioselev	26.	„ Cerna-Vodă
3. „ Bilbirul-Mic	27.	„ Cogelae
4. „ Azaplar	28.	„ Cuzgun
5. „ Tuzla	29.	„ Remus Opreanu
6. „ Tatlageacul-Mic	30.	„ Osman Jaca
7. „ Tașaul	31.	„ Nestorești
8. „ Musulbel Muslui	32.	„ Pazarlia
9. „ Baeram Dede	33.	„ Saligni Satul Ștefan cel Mare
10. „ Carapelit	34.	„ Canara
11. „ Canara palaz Mare	35.	„ Ghelengie
12. „ Agigea	36.	„ Hasiduluc
13. „ Tatlageacu-Mare	37.	„ Osmancea
14. „ Sibiuara	38.	„ Saraiu
15. „ Tichilești	39.	„ Corna Cadieuv
16. „ Cargalacul-Mare	40.	„ Caramlac
17. „ Cargalacul-Mic	41.	„ Tatlageac Moșneni
18. „ Chiragi	42.	„ Traian Săcele
19. „ Cara-Omer	43.	„ Ghiuvelnia
20. „ Muleeava	44.	„ Anadolechioiu Constanța
21. „ Mangalia	45.	„ Tăbăcăria Constanța
22. „ Medgidia	46.	„ Sportivă Constanța
23. „ Dunărea	47.	„ Inchisoarea centr. Constanța.
24. „ Copadin		

*

T A B L O U

De șezătorile organizate de „Astra Constanța”, dela Decembrie 1927 la Iunie 1928.

Nr. crt.	Data	S A L A	Numele conferențiarului	S U B I E C T
1	23 XII/927	Sala Cerc. militar	Preot C. Popescu	Despre sărbătoarea Crăciunului
2	22 I/1928	Cinema Tranulis	DI g-ral Vlădescu DI prefect Roșculeț DI Negulescu Preot Popescu	Scopul „Astrei” in Dobrogea Cuvântul ocazional Din trecutul „Astrei” Ocazional, in numele Episcopului
3	24 I/1928	Cinema Regal	D. Stoicescu	24 Ianuarie pentru români
4		„ Modern	D. Mureșanu	Idem
5		„ Majestic	Dir. șc. nor. Petrescu	Idem
6		„ Tranulis	Preot C. Popescu	Idem
7	19 II/1928	„ „	General Schmidt	Apărarea contra gazelor de luptă
8	„	„ Majastic	C. Mureșanu	Scriitorii noștri (pentru copii)
9	„	Casa Ostășească	I. Constantinescu	Viața in delta Dunărei;
10	20 II/1928	Școala 5 băieți	General Vlădescu	Scopul „Astrei”
11	21 „	„ 10 mixtă	C. Mureșanu	Viața in Anglia
12	22 „	„ 7 „	Gr. Sălceanu	M. Eminescu
13	24 „	„ 8 „	I. Benton	Despre basme
14	26 „	Cinema Regal	Avocat A. Vulpe	Despre Ovidiu
15	„	„ Modern	Victoria Stere	Isus Hristos (pentru copii)
16	„	Casa ostășească	Ion Helgiu, prof.	Respectă bunul aproapeului
17	27 „	Școala Nr. 5 băieți	T. Constantinescu	Crime și criminali
18	28 „	„ „ 10 mixtă	C. Mureșanu	Viața in Anglia
19	29 „	„ „ 2 băieți	Aurel Vulpe	Gh. Coșbuc
20	3 III/928	„ „ 7 mixtă	Protoereu Coadă	Învățături din Evanghelie
21	4 „	Cinema Tranulis	Dr. Pilescu	Despre datorie
22	„	„ Majestic	Dra Paula Popescu	Povestiri pentru copii
23	„	Casa ostășească	Maior Corjanowski	Despre datoria către țară
24	„	Școala Nr. 5 băieți	D. C. Popescu	Despre poveștile noastre
25	5 „	„ „ 10 mixtă	DI Chiriac	Aerul și apa
26	7 „	„ „ 8 „	Tr. Constantinescu	Despre educația copiilor
27	10 „	„ „ 7 „	Aurel Vulpe	Despre Gh. Coșbuc
28	11 „	Cinema Regal	C. Mureșanu	Veniți la Isus
29	„	„ Modern	Dna Popescu	Povești pentru copii
30	„	Casa ostășească	Sublt. Pușcașu	Datoria către țară

Nr. crt.	Data	SALA	Numele conferențiarului	SUBIECT
31	12 III/1928	Școala No. 5 băieți	Aurel Vulpe	Gh. Coșbuc
32	13 "	" " 10 mixtă	Tr. Constantinescu	Despre educația copiilor
33	14 "	" " 8 "	C. Mureșanu	Educația la englezi
34	16 "	" " 10 "	Gr. Salceam, profesor	Mihail Eminescu
35	17 "	" " 7 "	Dr. Al. Pilescu	Despre sănătate
36	18 "	Cinema Tranulis	Dr. Margarit	Pericole pentru copii la Cinema
37	" "	" Majestic	Dna Stefla	Conferența pentru copii
38	" "	Casa Ostășească	DI Helgiu	Beția și urmările ei
39	" "	Școala No. 5 băieți	N. Teodorescu	Ocazionale
40	20 "	" " 10 mixtă	C. Mureșanu	"
41	21 "	" " 8 "	Profesor Cociubanu	Omul dela apariție și până azi
42	23 "	" " 6 "	S. Constantinescu	Crime și criminali
43	24 "	" " 7 "	Prof. Constantinescu	Din Delta Dunărei
44	25 "	Cinema Regal	Col. Ion. Dobrogeanu	Cum am cunoscut pe Vlahuță
45	" "	" Modern	Dna Maria Vlad	Conferențe pentru copii
46	" "	Casa Ostășească	Prof. Mureșanu	Cum să ne purtăm cu cei mici
47	26 "	Școala No. 5 băieți	" "	Subiect religios
48	27 "	" " 10 mixtă	" Helgiu	Despre patrie
49	28 "	" " 8 băieți	Dr. Stoenu	Cum să ne ferim de boale
50	31 "	" " 7 "	Tr. Constantinescu	Educația la Romani
51	2 IV/928	" " 5 "	Preot Popescu	Din Evanghelie — Paștile
52	3 "	" " 10 "	" Roșculeț	Patimile Mântuitorului
53	4 "	" " 8 "	" Sadeanu	" "
54	6 "	" " 11 "	Profesor Mureșanu	Subiect religios
55	7 "	" " 7 "	P. Protopopescu	" "
56	8 "	Cinema Odeon	Ion Bentocu	Rolul aviației
57	" "	" Tranulis	Dr. Pilescu	" "
58	" "	" Reg. Maria	Comandor Negru	" "
59	" "	" Majestic	Avocat Chirescu	" "
60	" "	" Regal	Traian Berberian	" "
61	" "	" Modern	Maior in r. N. Ștefan	" "
62	22 "	" Reg. Maria	Dr. Pilescu	Despre muncă
63	" "	Teatrul Elpis	" "	" "
64	25 "	Școala No. 8	Petrescu, dir. șc. N-le	Din trecutul neamului
65	28 "	" " 7	Nic. Ștefan	Despre comerț

	Data	S A L A	Numele conferențiarului	SUBIECT
66	30 IV/928	Școala No. 5	Nic. Ștefan	Despre comerț
67	2 V/928	" " "	Prof. Petrescu	Despre Ștefan cel Mare
68	4 "	Școala la vie	S. Constantinescu	Crime și criminali
69	5 "	" No. 7	Păr. Protopopescu	Din Evanghelie
70	6 "	Cinema Odeon	D-șoara Verbiceanu	Subiect pentru copii
71	" "	" Tranulis	Isp. Ioan Georgescu	Războiul Independenței
72	" "	Casa Ostășească	Prof. Helgiu	Regele Ferdinand I.
73	13 "	Cinema Tranulis	Ioan D. Roman	Drepturile noastre asupra Dobrogi
74	10 "	Casinoul comunal	Genr. Tr. Moșoiu	Regele Ferdinand I.
75	13 "	Cinema Majestic	D-na Ștefan	Pentru copii
76	16 "	Școala No. 8	C. Mureșeanu	George Coșbuc
77	17 "	" " 10	Aurel Vulpea	Poezia populară
78	18 "	" la Vii	" "	" "
79	19 "	" No. 7	Chireșanu	George Coșbuc
80	20 "	Cinema Regal	Prof. Nedelcu	" "
81	" "	" Odeon	" Mureșeanu	" "
82	22 "	Școala No. 10	Dșoara C. Rădulescu	Povestiri pentru copii
83	27 "	Cinema Reg. Maria	Maior Cristea	Din războiul cel mare
84	" "	" Majestic	Dna Șteflea	Povești pentru copii
85	3 VI/928	" Tranulis	Nicolae Ștefan	Despre comerț
86	5 "	Școala No. 10	C. Mureșeanu	" educație
87	6 "	" " 8	Nicolae Ștefan	" meserii
88	8 "	" la Vii	Tr. Constantinescu	" datorii față de țară

Sezători aranjate de Cercul cultural „Astra“ (Ana-Dolchioiu)

1	23 II/1928	Școala No. 9 mixtă	DI Chiriac	Aerul
2	4 III/1928	" " "	Dr. Pilescu	Ne mor copiii
3	8 "	Șc. def. Anadolchioiu	Ion. Ventaiu	Poezia populară
4	15 "	Școala No. 9 mixtă	S. Constantinescu	Din trecutul neamului
5	22 "	Șc. def. Anadolchioiu	D. Petrescu	Poveștile românilor
6	24 "	Școala No. 9 mixtă	Aurel Vulpea	Gh. Coșbuc
7	30 "	" de fete	C. Mureșeanu	Predica de pe munte
8	5 IV/928	" " "	Păr. Protoereu Coada	Subiect religios
9	7 VI/928	" " "	Cociuban	Despre omul preistoric

General I. Vlădescu, președ.

Cruțiu Delasăliște, secretar.

Tabloul desp. Asociațiunii după județe :

Nr. crt.	Desp. centr. jud. org. de mai înainte	Nr. com.	Desp. de plasă org. de mai înainte	Nr. com.	Desp. reorg. in 1927 și 1928	Nr. com.	Desp. inf. in 1927 și 1928	Nr. com.	Desp. neorg. și neactive	Nr. com.	Plase unde ar fi să se inf. noi desp.	Nr. com.
1	Alba	17	Abrud Aiud Ighiu Sebeș Teiuș Vinț Zlatna	8 31 13 19 20 8 17					Ocna-Mureș	21		
2	Arad	20	Hălmașiu Radna Săvârșin Șiria	29 13 17 11	Ineu	10	Nădlac		Sebeș	25	Chișinău Pecica Sf. Ana Spineni	21 12 12 14
3	Bihor (Orade)	30	Beiuș Beliu Tinca	61 32 23					Ceica Marghita Salonta Tileagd	48 48 11 32	Săcueni Sălard Văscău	14 26 44
4	Brașov	1	Bran Buzău Codlea Feldioara Herman Râsnov Săcele Zărnești	10 4 4 4 4 4 4 3			Budila Teliu	3 4	Târlungeni	4		
5	Caraș (Oravița)	4	Bozovici Moldova- uș	16 22			Sasca mon- tană		Bocșa Recița	21 25	Răcășdia	26
6	Ciuc (Mercurea-Ciuc)	21					Sănmărtin	16			Frumoasa Gheorgheni	9 10
7	Cluj	22	Almaș Câmpia Huedin Mociu	31 23 30 29							Aghireșu Bocșa Calata Crișu Moților Nădășel Vlaha	18 24 15 15 1 18 17
8	Făgăraș	23	Viștea	21					Cincul Sercaia	13 13		
9	Hunedoara (Deva) pl. Șoimuș	35	Brad Dobra Ghelar Hățeg Hunedoara Jiu Orăștie Pui Sarmisegh. Simeria	30 33 19 42 31 11 35 30 27 25	Ilia	46			Baia de Criș Geoagiu	34 22		
10	Maramureș pl. Câmpulung (Sighet)	14	Vișeu	10					Iza	13	Șugataș	20

Nr. crt.	Desp. centr. jud. org. de mai înainte	Nr. com.	Desp. de plasă org. de mai înainte	Nr. com.	Desp. reorg. in 1927 și 1928	Nr. com.	Desp. inf. in 1927 și 1928	Nr. com.	Desp. neorg. și neactive	Nr. com.	Plase unde ar fi să se inf. noui desp.	Nr. com.
11	Mureș (pl. Mureș de jos)	38	Band Gurghiu Răciu Reghin (pl. de sus)	14 12 16 23	Teaca	18	Toplița	6			Eremitul Mercurea-Nirajului Mureș de sus Reghin de jos	16 39 31 27
12	Năsăud (Bistrița)	24	Năsăud	15							Bărgău Lechința Mocod Sângeorgiu-Băi	18 30 14 11
13	Odorheiu (T. de jos)	27	Cristur	32							Ocland Praid S. Georgiu de pădure T. de sus	30 8 19 25
14	Sălagiu (Zălau) pl. Bocșa	29	Băsești Carei Crasna Jibou Șimleu Tașnad	39 21 25 32 35 28							Bucium Supurul de jos Valea lui Mihai	22 22 16
15	Satu-mare	38	Ardeu Chioar Mănăstur T. Oașului Ugocea	25 27 21 16 15					Baia mare Seini	28 19	Hideaga	19
16	Severin (Lugoj)	23	Orșova Tereșova	26 20					Caransebeș	37	Balinț Birchiș Făget Margina Sacul	24 23 22 21 31
17	Sibiu	19	Avrig Mercurea Nocrich Ocna-Sibiu Săliște	12 18 12 15 13								
18	Someș (Dej)	33	Beclean Gărbău Gherla T. Lăpuș	24 27 34 32					Ileandamare	51	Chiochiș Reteag	30 32
19	Târnava-mare (Sighișoara)	24	Agnita Hendorf Medias Șeica-mare	18 15 17 15					Rupeni (Cohalm)	20		
20	Târnava-mică (Blaj)	21	Dumbrăveni	20			Bahnea Iernut	28 18	T. Sănmărtin	31	Valea lungă	20
21	Timiș-Torontal (Timișoara) pl. Chișoda	24	Buziaș Ciacova Lipova Săn.-Nic. mare	25 17 27 15			Deța Comloș Gătaia Jimbolia Giulváz Periam Recaș Vinga	16 — 17 16 16 18 29 18				
22	Trei-scaune	19	Covasna T. Săcuesc	17 25			Ozun	23			Bara Olt	10
23	Turda	26	Câmpeni Luduș Sălciua	12 31 14			Câmpia Turzii (Vințu de sus)	21	Iara	29		

Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1927-28.

I. 1. Alba (desp. central județean).

Despărțământul constă din 14 comune și are 3 biblioteci
poporale.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune : Oarda-
de-sus: Ioan Codrea, prof. „Mihai Viteazul“, Leonte Opreș, prof.
„Reforma agrară și minoritarii“, Virgil Cucai, prof. „Urme ro-
mane“, C. Dumitrescu, prof. „Doinele române“, L. Opreș „Liga
Națiunilor“, Traian Achim, prof. „Meseriile“. Oarda-de-jos : L.
Opreș „Bugetul“ și I. Economu, prof. „Poezii Alecsandri și Coșbuc“. Ciugad : L. Opreș „Stabilitatea valutei“, C. Dumitrescu „Doinele
române“, Avram Rășinar, prof. „Folosul cooperativelor“, L. Opreș
„Impozitele“ și „Sfatul de pace al țărilor“, Ioan Codrea „Reforma
agrară“. Drâmbar : I. Codrea „Luptele pentru libertate“, Tr.
Achim „Caracterul poporului român“, L. Opreș „Scaunul de
judecător între țări“. Limba : L. Opreș „Moneta hârtie și mo-
neta aur“, I. Codrea „Folosul cărții“, „Reforma agrară la stră-
moșii noștri“, L. Opreș „Sfaturile de pace ale țărilor“. Păclișa :
Lucian Muntean, prof. „Armonia dintre clasele sociale“, L. Opreș
„Marea și mica proprietate“. Seușa : L. Opreș „Prețul leului“,
I. Codrea „Cultura unui popor“, Tr. Achim „Arta națională“. Ghârbou : I. Codrea „Frământări culturale în trecut și la noi“.

Conferențe au ținut în Alba-Iulia : L. Opreș, prof. „1 De-
cemvrie“, P. Grimm, prof. univ. Cluj „Poezia engleză“, Ioan
Sandu, dir. de liceu „Marii bărbați ai noștri“, dr. Z. Muntean,
adv. „Opțiunii unguri“, dr. Nic. Drăgan, prof. univ. „Spătarul Ni-
colae Milescu“, Gh. Pamfil, prof. „Progresele chimiei moderne“,
Alex. Bob, protopop gr.-ort. „Învățături Creștine“, dr. Romul Boca,
notar public „Despre testament“, dr. Dominic Medrea, medic „Boa-
lele venerice“, L. Opreș „Bugetul“, I. Economu, prof. „Poezii noștri“,
C. Marinescu, prof. univ. „Ioana d'Arc“, dr. Coriolan Petran, prof.
univ. „Arta națională în Ardeal“, dr. V. Meruțiu, prof. univ. „Gu-
rile Dunării“, Aurel Cosciuc, prof. inspector „Pomăritul și legu-“

măritul", dr. Augustin Tătar, prof. acad. teol. Blaj „Criza morală și creștinismul”, Ion Codrea, prof. „Luptele strămoșilor pentru libertate”, dr. Aug. Popa, prof. acad. teol. Blaj „Falimentul științismului”, dr. Grigorie Cristescu, prof. acad. teol. Sibiiu „Misionarism cultural”.

Cu prilejul adunării generale, ținută la 4 Iunie 1928 în comuna Hăpaia s'a aranjat o expoziție de copii.

Starea cassei a fost la 4 Iunie 1928 de Lei 71.910.

Președ. desp.: *Ioan Sandu*, dir. de liceu.

2. Aiud (jud. Alba.)

Acest desp. constă din 29 comune și are 20 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Gâmbaș: Dr. Emil Pop, adv. „Despre „Astra”, O. Lupean, prof. „Folosul cărții”, P. Fodorean, adm. finan. „Biblioteci”. Păgida: Dr. Emil Pop „Astra”, O. Lupean „Biblioteci”. Meșcreac: Dr. Emil Pop „Dragostea de cetit și scris”, D. Toncescu, prof. „Cultură și cinste”. Leorinț: Dr. Emil Pop „Bibliotecile „Astrei” și O. Lupean „Economie”. Cinguzel: D. Tonceanu „Astra”, P. Fodorean „Biblioteci”. Ocișoara: D. Tonceanu „Ziua de 10 Maiu”, P. Fodoreanu „Povețe”.

Conferențe s'au ținut în Aiud de către dnii: Gh. Vălsan, prof. univ. „Dobrogea”. Al. Lapedatu „Patrioții”, dr. Valer Moldovan, adv. Turda „Rolul bisericilor în dezvoltarea conștiinței la Români în Ardeal”, Virgil Bărbat, prof. univ. „Drepturile și datoritiile femeilor, azi”, Th. Capidan, prof. univ. „Românii din Peninsula balcanică”, Gh. Bogdan-Duică, prof. univ. „T. Maiorescu”, Emil Isac „Propaganda artistică”, R. Patrulius „10 Maiu”, Virgil Bărbat „Începutul culturii”, V. Ghidionescu, prof. univ. „Unificarea elementelor culturii”, P. Sergescu „Matematica și viața”, Al. Borza „Din viața plantelor”, dr. I. Băltariu, notar public „Scrierea veche”.

Averea desp. este de Lei 9000. Subvenții a primit despărț. Lei 10.000 pentru mormântul dela Mirislău, dela primăria orașului Aiud.

Președ. desp.: Dr. *Emil Pop*, adv.

3. Sebeș (jud. Alba.)

Desp. constă din 19 comune și are 11 cercuri culturale.

Prelegeri populare s'au ținut în cursul anilor 1926—27 și 1927—28 în următoarele comune: Cut: Înv. I. Pavel „Educația tineretului” (dela 14—20 ani), subrev. P. Chirca „Legea școlară”, preot Titu Morariu „Despre însemnătatea Asociațiunii”. Pianul-

de-sus : Înv. Al. Duvlea „Mulțumirea sufletească” (în ce s'o căutăm), inv. I. Pavel „Educația tineretului”, Silviu Cărpinișianu, dir. de gim. „Rostul conferințelor și scopurile Asociațiunii”. Răchita : Înv. dir. S. Floca „Albinărit”, dir. Silviu Cărpinișianu „Eroii neamului în lumina recunoștinții naționale”, subrev. P. Chirca „Asociațiunea”. Săsciori : P. Chirca „Asociațiunea”, dșoara inv. Cornelia Cionca, „Părți alese din Istoria Neamului”, iar dl dr. Mircea Albini, med. primar al Spitalului Sebeș „Tuberculoza”. Sibiușel : P. Chirca „Îngrijirea edificiilor școlare”, Silviu Cărpinișianu „Faptele vrednice ale fruntașilor noștri”, „Razimul nostru într'un viitor strălucit al neamului”. Daia-română : P. Chirca „Asociațiunea”, inv. Al. Duvlea „Școala și familia” și inv. dir. Gheorghe Albu „Pomăritul”. Deal : Părintele P. Colhon „Rostul Asociațiunii” și „Familia creștină”, iar inv. V. Zdrenghea „Necesitatea construirii unui local de școală”. Răhău : Preotul A. Răureanu „Setea de bogăție”, inv. dir. D. Ordean „Respectul față de legi”, subrev. P. Chirca „Asociațiunea”. Petrești : Preot Titu Morariu „Asociațiunea”, preotul I. Lașiță „Secetele religioase”, inv. dir. V. Zdrenghea „Trecutul văii Sebeșului”. Lancrăm : Preotul T. Morariu „Asociațiunea”, inv. Al. Duvlea „Momente din Istoria Neamului”, inv. dir. D. Ordean „Respectul față de autorități”. Câlnic : P. Chirca „Asociațiunea”, Al. Duvlea : „Școala și familia”, dșoara inv. Lucreția Floca „Legume și zarzavat”, dșoara Cionca Cornelia „Părți alese din trecutul nostru”. Toate aceste prelegeri au fost încadrate în programe artistice, cu recitări și cântări executate de către elevii școalelor din comunele unde s'au ținut prelegerile. Conferințe au ținut în Sebeș delegații „Extensiunii universitare” din Cluj : Virgil Bărbat „Lucrurile ce nu trebuiesc uitate”, Fl. Ștefănescu-Goangă „Națiunea, condițiile ei de existență și dezvoltare”, Vl. Ghidonescu „Chestiuni pedagogice”, P. Sergescu „Matematica și viața”, P. Grimm „Sufletul poporului englez, văzut în poezia lui”, M. O. Botez „Sănătate și Educație”.

Serbările naționale au fost serbate cu fastul cuvenit și cu programe artistice, executate asemenea de elevii școalelor.

Președ. desp. *Silviu Cărpinișan*, dir. gimn. de stat.

4. Zlatna (jud. Alba).

Acest despărțământ constă din 17 comune și are 4 cercuri culturale, cu câte o bibliotecă populară.

Prelegeri populare au ținut în comunele : Cib : Gh. Popescu, preot în Zlatna, despre „Insemnătatea Astei”. Glod : dr. Ioan Rece, medic, Zlatna, despre „Boalele venerice”, Parteniu Duca, prof, Zlatna, despre „3/15 Maiu 1848” și Traian Baicu, com. Zlatna, despre „Importanța meseriilor” ; Trâmboaele : Ioan Fodorean, preot, Zlatna, deespre „Insemnătatea Astei” și Gheorghe

Popescu, preot Zlatna, despre „Insemnătatea cercurilor culturale“; Valea dosului: Partenie Duca, prof., Zlatna, despre „Importanța Astrei“, Alexandru Fărcășan, notar, despre „Succesiune“ și Gh. Popescu, preot, despre „Importanța cercurilor culturale“.

În Zlatna s'au ținut următoarele conferințe: Ing. Ioan Râșcan, despre „Insemnătatea zilei de 10 Maiu 1927“; Ioan Fodorean, preot „Cuvânt de deschidere“ cu comemorarea Regelui Ferdinand; Alex. Fărcășan, notar, despre „Insemnătatea zilei de 1 Decembrie“; Gh. Popescu, preot, despre „Insemnătatea zilei de 24 Ianuarie“; Virgil Oghină, ing., despre „Insemnătatea zilei de 10 Maiu 1928“; Iacob Domșa, protopop, despre „Apel la unire și înfrățire prin Astra“ și Leonte Opriș, profesor, despre „Poporul român și cultura“. Toate aceste conferințe au fost încadrate în programe artistice cu declamări, cântări și teatru, aranjate de către desp. „Astrei“ cu concursul școalelor și al reuniunii de cântări „Doina“ din Zlatna.

Președ. desp. *Ioan Fodorean*, preot.

II. 1. Arad (desp. central județean).

Acest despărțământ constă din 20 comune și are numai 2 cercuri culturale, cu toate eforturile conducerii despărțământului, care constată în raportul general pe anul 1927, că „în urma împrejurărilor schimbate de după războiu, oamenii se interesează tot mai puțin de ceea ce se numește suflet și idealism, tinzând mai mult spre satisfacerea trebuințelor materiale. Ca o consecință a acestor stări se poate observa și o lăncezeală, în ce privește propagarea cultului printre masele largi ale poporului de jos, impusă prin statutele și regulamentele instituțiilor noastre. Chestiunea conferențelor a fost soluționată în mod destul de satisfăcător, cu singura observație, că *asociațiile culturale din localitate nu ne-au prea dat concursul cerut*, cu toate că am făcut apel la diferite societăți, pentru a ne indica câte un conferențiar al „Astrei“. În afară de dl Col. Petre Georgescu și secția medicală a „Astrei“ Arad, — primul — prin o conferință ținută la Palatul Cultural, iar secția medicală prin descinderi la sate, ținând conferințe de caracter igienic-social, celelalte asociații locale nu ne-au dat sprijinul dorit. A rămas deci, ca să apelăm la organizații culturale din alte localități, precum și la intelectuali străini, pentru ca să împlinim acest gol al propagandei culturale, ce se simte foarte acut în orașul și județul nostru.

a) Conferințele pentru intelectualii orașului Arad s'au ținut din partea „Extensiunii Universitare din Cluj“ sub egida Astrei, după cum urmează: Prof. univ. Coriolan Petran, despre „Personalitatea artistului“, o interesantă și instructivă conferință cu proiecțiuni, tot dl Petran a mai conferențiat și despre „Bisericele de

lemn din județul Arad", Prof. univ. M. Botez „Creșterea numerică sau creșterea calitativă a popoarelor", Prof. univ. Victor Stanciu „Bogăția subsolului și economia națională", Prof. univ. Petre Sergescu „Matematica și viața", Prof. univ. Constantin Diculescu „Românii în epoca migrațiilor", Prof. univ. Vasile Meruțiu „Regiunile polare" (cu proiecțiuni), Prof. univ. Teodor Capidan „Macedo-românii, vechimea și însemnătatea lor istorică", Prof. univ. Silviu Dragomir „Ion Buteanu, prefectul Zarandului în anul 1848", Prof. univ. I. I. Cătuneanu „Francmasonerie", Prof. univ. Vladimir Ghidionescu „Educația cetățenească". Alte conferințe ținute din partea invitaților „Astrei" au fost la 22 Ianuarie 1927, Prof. I. D. Ștefănescu „Despre personalitatea lui Enescu", Colonel Petre Georgescu, șef de Stat major al Diviziei I. Cavalerie „Este posibilă o dezarmare?" , Col. aviator Andrei Popovici „Aviația în serviciul națiunii" cu proiecții și filme cinematografice. După conferință a urmat un program artistic, cu dans și cântări, Prof. deputat Constantin Nedelcu „Exemple de cultură adevărată", Ing. A. C. Stăncescu „Natura energiei și transformarea ei" (cu proiecțiuni).

Sărbătorile naționale au fost sărbătorite cu fastul cuvenit și cu concursul școlilor secundare și al autorităților civile și militare din Arad. La aniversarea zilei de 24 Ianuarie 1927 a ținut conferință despre însemnătatea zilei dl Lt. Ștefan Bălcești, la 1 Dec. 1927 a conferențiat ilustrul prof. univ. și marele prieten al Românilor Upton Clark dela Universitatea din Jale (America), despre „Partidele politice din America", iar dl dr. Silviu Dragomir, prof. univ. în Cluj, despre „Ion Buteanu, prefectul Zarandului 1848". La serbarea zilei de 10 Maiu președintele desp. dl dr. Teodor Botiș a ținut în catedrala ortodoxă o însuflețită cuvântare ocazională despre însemnătatea zilei, iar dl Gheorghe Tătărescu, subsecretar de Stat la Interne și delegat al „Universității Libere" din București, despre „Măreția zilei din istoria neamului românesc".

În ce privește colaborarea cu alte societăți despărțământul și-a dat tot concursul său tuturor societăților culturale și de binefacere, care i-au solicitat aceasta în scopul propagandei culturale în oraș și la sate. Despărțământul însuși a căutat să stea în legătură cu diferite asociații culturale din loc, dar — durere, trebuie să o spunem — fără vre-un rezultat pozitiv. Singură secția medicală a Astrei ne-a dat sprijinul, prin organizarea unui ciclu de conferințe la sate. Activitatea de propagandă sanitară a început în luna Aprilie, vizitând comunele Sănnicolaul-mic, Ineul, Și-mandul de sus și de jos, etc. în cari comune au conferențiat dnii dr. D. Cosma și dr. Radu; primul despre „Tuberculoza și profilaxia ei", al doilea despre „Alimentarea și îngrijirea rațională a copilului, dela naștere și până la vârsta de 1 an". Toate conferințele au fost ținute în mod intuitiv, prin diapozitive și planșe

instructive. În comuna Ineu, conferințele au fost ascultate de un mare număr de auditori, încât au trebuit ținute sub cerul liber. La 1 Maiu dl dr. Cosma ține o interesantă și instructivă conferință, din domeniul sifiligrafiei, în comuna Comlăuș. La 9 Maiu dñii doctori Memete și Radu se deplasează în comuna Bărzava, unde au ținut conferințe urmate de un film cinematografic, ca și la Comlăuș, unul tratând bărbaților despre „boalele venerice”, iar altul a vorbit femeilor și fetelor despre „Puiericultură”. „Astra medicală”, din Cluj, în luna Maiu, vizitând cercul medical din Arad, a fost rugată ca să țină o conferință publică în cadrele Astrei. Invitația a fost primită cu plăcere, iar la 15 Maiu, ora 6, dl prof. univ. dr. I. Iacobovici a ținut o foarte interesantă conferință cu proiecțiuni, tratând despre: „Transplantațiile de țesături și organe”.

Mulțumită sprijinului efectiv, moral și material, pe care l-a dat Comitetul despărțământului Arad al Astrei, s'a putut inaugura în anul trecut un „Cămin Cultural”, loc de întâlnire și distracție al tuturor românilor intelectuali din localitate. Acest cămin servește astăzi, ca o citadelă bine întărită, prin strângerea tot mai mult a legăturilor sufletești a românilor din colțul de vest al Țării, arătând străinilor că noi stăm astăzi strâns uniți, când e vorba de apărarea intereselor și a prestigiului nostru.

Asociațiunea a fost sprijinită în anul trecut de următoarele autorități și instituții: Primăria orașului Arad ne-a acordat un ajutor de Lei 50.000, Prefectura Județului Lei 60.000, Banca „Victoria” Lei 2.000. Pe lângă aceasta Prefectura Județului a intervenit, ca toate comunele din județ, să ia în buget sume potrivit cu situația lor materială, pentru ajutorarea Astrei. Am încasat dela comune următoarele ajutoare: Comuna Cuvin Lei 500, Șiria Lei 1.000, Ghioroc Lei 500.

Biblioteca despărțământului are abonate revistele: „Transilvania”, „Ramuri” și „Societatea de mâine”, posedă toate publicațiile eșite până în prezent din dicționarul limbii române, înscrisându-se totodată ca membri printre „Prietenii Dicționarului”. Mai departe desp. a făcut posibilă cumpărarea unui tabou celebru de genialul pictor M. Grigorescu, care se găsește astăzi, ca o contrabalansare a pânzelor străine, în pinacoteca Palatului cultural din Arad.

Tot desp. a patronat expoziția cunoscutului pictor ardelean, dl Popp, dir. de arte frumoase din Cluj, cumpărând 2 tablouri pe seama despărțământului și stăruind pe lângă autorități pentru sprijinirea acestei manifestări artistice românești și vrednică de toată încrederea.

Despărțământul nostru și în acest interval de timp a căutat să-și îndeplinească menirea, în numele căreia s'a înființat și pentru care lucrează Asociațiunea „Astra”. Am făcut apel la toate aso-

ciațiile culturale din localitate, precum și la alți particulari, cunoscuți oameni de știință, pentru a ne da binevoitorul concurs în opera ce întreprindem. Apelul nostru însă *nu a prea fost ascultat*, astfel că a trebuit să ne mulțumim cu câteva conferințe ținute din partea delegaților „Extensiunii Universitare” din Cluj.

Pentru ziua de 24 Ianuarie despărțământul nostru a organizat un festival artistico-literar în Teatrul orașenesc, având concursul muzicii Reg. 93 Inf., precum și al dlui prof. dr. Vintilă Popescu, care a ținut o conferință despre însemnătatea zilei. Dșoara V. Ștefănescu și dl profesor V. Caba deasemenea ne-au dat prețiosul concurs, prin jucarea piesei teatrale „Legenda Coroanei” de Mircea Rădulescu.

„Extensiunea Universitară” din Cluj a ținut următoarele conferințe: Prof. univ. Gheorghe Giulea despre: „Un călător român necunoscut până azi”, Prof. univ. dr. Alexandru Borza a ținut o interesantă conferință despre „Parcurile naționale” (cu proiecții), Prof. univ. G. Bogdan-Duică, despre „Vasile Pârvan, fragmente din filozofia sa istorică”. Prof. univ. dr. Sextil Pușcariu a ținut o conferință foarte interesantă, cu titlul „Cum mor cuvintele unei limbi”, Prof. univ. D. M. Teodorescu „Drumul Mureșului în anticitate”.

În afară de acestea, la 4 Martie dl dr. Pompil Ciobanu a tratat despre „Producția aurului și problema monetară a Statului român”. La 6 Maiu despărțământul nostru a avut fericirea de a primi pe dl N. N. Săveanu, președintele Camerei și fost Ministru, care a ținut o prea frumoasă conferință despre: „Răsboiul pentru întregirea neamului”.

Ziua de 10 Maiu și în anul acesta s'a sărbătorit cu tot fastul cuvenit. Despărțământul a luat din vreme toate măsurile necesare, pentru ca această mare zi să fie serbată în toată amplexarea ei. După masă am aranjat un matineu artistic-literar, cu orchestra Regimentului 93 Inf., având concursul coral al elevilor dela Liceul „Moise Nicoară”, precum și al dlui prof. V. Caba, care a declamat câteva poezii ocazionale. Conferențiarul zilei a fost dl Fotino, delegat din partea Universității libere din București, vorbind despre „Regele Ferdinand I”.

Despărțământul a mai primit cu plăcere pe delegatul „Societății antialcoolice” din Timișoara, dl Iosif Olariu, care a ținut o foarte interesantă conferință despre: „Antialcoolism”.

Tot despărțământul nostru, dispunând de unele cărți și reviste în mai multe exemplare, a crezut nimerit, ca în preajma sfârșitului anului școlar, să trimită școalelor câteva din aceste exemplare, pentru a fi distribuite elevilor merituoși și săraci. Astfel am trimis Direcțiunei Liceului „Moise Nicoară” 67 diferite volume, Școala normală de băieți 99 volume, Școala Normală de învățătoare 102 volume, Școala Superioară Comerț băieți 27 vol., Școala

medie de fete 78 vol., Liceul „Ghiba Birta” 35 vol., Școala Superioară Comerț de fete 30 vol.

Președ. desp.: *dr. Teodor Botiș*, dir. acad. teol.

2. Hălmațiu (jud. Arad).

Desp. constă din 28 comune, are 8 cercuri culturale și 8 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Hălmațiu: Protopop C. Lazăr, „Însemnătatea unirei Transilvaniei cu Patria-mamă”, „Însemnătatea zilei de 10 Maiu”, „Feriți-vă de sectari”; Hălmațel: C. Lazăr „Rolul femeii în societatea de azi”, „Însemnătatea aviației”, iar medicul Dr. Wachter despre „Boalele contagioase”.

Serbările dela 1 Decemvrie și 10 Maiu s'au ținut cu fastul cuvenit și cu concursul societății „Avram Iancu”. Averea desp. este în bani de Lei 1222, depuși la banca „Crișana”.

Președ. desp.: *Cornel Lazăr*, protopop.

3. Ineu (jud. Arad).

Acest desp. constă din 15 comune și a fost reorganizat în 16 Sept. 1928 sub conducerea dlui Dr. Nicodim Cristea, conferențiarul-propagandist al instituțiunii noastre; președinte al desp. a fost ales dl Mihai Cosma, preot în Ineu.

4. Nădlac (jud. Arad).

Acest desp. (în plasa Pecica) s'a înființat la 8 Martie 1928, în adunarea ordinară de organizare, ținută în Nădlac, fiind ales președinte dl Aurel Sterca Șuluțiu, directorul băncii „Nădlăcana”. Organizarea s'a făcut cu multă însuflețire și făcându-se apel la sentimentul național românesc al fiecărui membru, aceștia au răspuns, că-și vor ști face datoria întru apărarea limbei, portului, jocurilor, doinelor, legei strămoșești și obiceiurilor străbune.

În scopul unei propagande sistematice s'au ales 5 comisiuni, constătătoare din 3 membri, iar pentru a contribui la executarea lucrărilor acestor comisiuni au fost delegați 10 membri.

Președ. desp.: *Aurel Sterca Șuluțiu*, dir. de bancă.

5. Săvârșin (jud. Arad).

Despărțământul constă din 24 comune, are 2 cercuri culturale și 2 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele: Ilteu, Petriș, Toc, Cuiș, Corbești, Săvârșin, Pârnești, Vărădie și Lupești.

Curs de analfabeți s'a ținut în Săvârșin. Teren pentru casa națională este în Săvârșin. Averea desp. este de Lei 547— Aju-
toare nu a primit. Desp. a colaborat cu cercul cultural al învă-
țătorilor din circumscripția Săvârșin și cu Reuniunea de cântări
din Săvârșin.

Președ. desp. *Dr. Romuald Coțoiu*, medic.

6. Șiria (jud. Arad).

Acest despărțământ constă din 11 comune. Cu prilejul adunării
generale a desp., ținută la 29 Iunie 1928, președ. desp. dr. Simion
Pop, a ținut o conferință despre „Istoria dreptului roman în le-
gătură cu iubirea poporului nostru pentru legalitate și dreptate”.
Tot cu acest prilej s'au luat măsuri, ca activitatea desp., care în
ultimul timp, din mai multe motive, a stagnat, să fie intensificată
prin prelegeri și conferințe.

Averea desp. la 29 Iunie a. c. a fost de Lei 4502— depuși
la sucursala băncii „Victoria” din Șiria.

Președ. desp.: *dr. Simion Pop*, primpretor.

III. 1. Bihor (Orade, desp. central jud.)

Numărul comunelor: 46, cu tot atâtea cercuri culturale,
având fiecare câte o bibliotecă populară.

În anul 1927 s'au ținut *prelegeri populare* în următoarele
comune: Ineu: dr. I. Mateiu, despre „Boli sociale” și dr. T. Popa
„Testament”; Săcădat: Aceiași despre „Tuberculoză” și „Concu-
binaj”; Lugoșul de sus: Teodor Neș și dr. I. Mateiu despre
„Munca” și „Locuința”; Oradea-Velența: Iosif Pogan despre
„Comunism” și „Aurel Vlaicu”, împreunate cu coruri, executate
de corul lic. „Em. Gojdu”; Tinand: T. Neș și dr. I. Matei despre
„Școala” și „Sifilisul”; Groși: Aceiași despre „Din istoria nea-
mului nostru” și „Boli contagioase”; Anșeu: dr. T. Popa și dr. I.
Matei despre „Contracte” și „Boli venerice”; Gheghie: Aceiași
despre „Moștenire” și „Infecțiunea”; Oradea-Teglištea: Augustin
Cosma despre „Industria” și corul școlii normale; Topa de Criș:
dr. I. Matei și dr. I. Popa despre „Nașterea” și „Drepturile ce-
tățenești”; Borodul-mare: Aceiași despre „Datoriile cet.” și „Boli
sexuale”; Cornișel: Aceiași despre „Datoriile cet.” și „Boli
sexuale”; Lunșoara: I. Silaghi și dr. I. Matei despre „Mihaiu Viteazul”
și „Boli lumești”; Tobol: dr. A. Lazar și I. Pogan despre „Na-
ționalism” și „Savanți români”; Cheresig: Aceiași despre „Ce
creștere să dăm copiilor noștri” și „Cartea”; Beliu: dr. A. Lazar,
T. Neș și A. Cosma despre „Astra”, „Școala”, „Povestea nea-
mului” și „Cultura și biserica”; Ocoriș: Aceiași despre „Forța
neamului”, „Povestea neamului” și „Credința strămoșească”;

Divrig: dr. A. Lazar, I. P. S. Episcop Andreiu, dr. A. Lăzărescu, T. Neș și I. Pogan despre „Astra“, „Credința“ și „Istoria neamului“; Ciumeghiu: T. Neș și Z. Moșă despre „Povestea cărții“ și „Rătăcirile religioase“; Cheriș: dr. T. Popa despre „Căsătoria leg.“; Pietroasa: Aceiași despre „Contracte“; Săn-Nicolaul român: T. Neș, D. Ioanovici, A. Marodin și dr. Rom. Costa despre „Cartea“, „Sectarim“, „Mihai Viteazul“ și „Sfaturi de ig.“; Lăzăreni: dr. I. Măteș, dr. T. Popa, I. Pogan, V. Pelea și păr. Maghiar despre „Boli lumești“, „Concubinaj“, „Alcoolism“, „Muncitorii“ și „Predică“.

Conferințe s'au ținut în Oradea: V. Vălcovici, dir. șc. polit. din Timișoara despre „Războiul pentru independență“, N. Burilean despre „10 Mai“, dr. Aurel Lazar despre „Unire“ și Iosif Silaghi despre „1 Dec. 1918“. La toate aceste conferințe și serbări naționale și-a dat concursul corul școalelor secundare din Oradea, sub conducerea dlui I. Strat și Cornel Moșă. Subvenții a primit desp. dela oraș 28.500 Lei și dela județ Lei 100.000.— Desp. a colaborat cu Reuniunea femeilor române și cu „Universitatea liberă E. Gojdu“.

Președ. desp.: *dr. Aurel Lazar*, avocat.

2. Beliu (jud. Bihor).

Numărul comunelor aparținătoare e de 31. Cercuri culturale (în cadrele Asociației) sunt 2. Sunt 2 biblioteci populare. Este 1 casă culturală.

Dnii preoți și dnii învățători în legătură cu cercuri religioase și culturale au ținut conferințe și prelegeri populare de cuprins istoric, religios, moral, igienic și economic, pentru care muncă li-se dă mare mulțumită.

Dir. desp.: *Alexandru Fildan*, pretor.

3. Beiuș (jud. Bihor).

Acest desp. constă din 62 comune. Prelegeri populare s'au ținut în comunele: Uilac, Băleni, Totoreni, Lazuri și Ioaniș de către dnii: Camil Selejan, dir. de liceu, Traian Tămaș, prof., Grigorie Rîțiu, prof. și Victor Popovici, prof.

Președ. desp. *Camil Selejan*, dir. de liceu.

4. Tinca (jud. Bihor).

Numărul comunelor din despărțământ 22, cercuri culturale 6, cu tot atâtea biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Gepiș: dr. Cornel Vaida și T. Neș despre „Rolul Astreii“ și „Natura“; Oșand: Aceiași despre „Istoria Astreii“ și „Bolșevismul“; Tinca:

dr. Cornel Vaida, despre „Alba-Iulia”; Miersig: dr. A. Lazar, dr. V. Lazarescu, T. Neș și Iosif Pogan despre „Pauperismul poporului rom. Cauze și remedii”, „Marii voievozi Ștefan și Mihai”, „Altruismul” și „Cartea”; Husasău: Aceiași și dr. C. Vaida despre „Lupta culturală din trecut”, „Ce vrea Astra”, „Pocăiții”, „Bap-tiștii”, „Educația națională”, „Știința și natura” și „Trecutul și prezentul poporului rom.” și preotul Aurel Budiu despre „Evidențierea solidarității păturii intelectuale cu sătenii”. La aceste prelegeri și-au dat concursul corpul profesoral și corul elevilor liceului Gojdu. Teren pentru casă națională i-a dat în comuna Tinca, 400 st. patr., iar averea desp. Lei 6036/36, depuși la banca „Bihoreana”.

Președ. desp.: dr. Cornel Vaida, avocat.

IV. 1. Brașov (desp. central județean).

Ceeace am accentuat în raportul nostru din anul trecut despre activitatea acestui despărțământ, o spunem și de astădată cu cea mai mare mulțumire și laudă.

Prin felul său de organizare, prin acțiunile începute, prin problemele alese pentru progresul și întărirea culturală și economică a elementului românesc în orașul și județul Brașov, prin stăruința neîntreruptă către scopul ce și-a propus și prin rezultatele deja obținute timp de nici chiar 3 ani de activitate, bine rânduită, desp. Brașov ne îndreptățește să-l numim despărțământ model al „Asociațiunii” în întreg înțelesul cuvântului.

Constatăm cu mândrie că, dl *Axente Banciu*, președintele acestui despărțământ, împreună cu harnicii și desinteresatii săi colaboratori din biroul și comitetul despărțământului, fac o operă de cultură din cele mai necesare și admirabile în cadrele „Astreii”.

De aceea dăm aici loc, și anul acesta, părții precumpănitoare a raportului înaintat comitetului central, scos de despărțământ și în broșură separată.

Rațiunea existenței unei societăți culturale, nu-și află justificarea decât în felul cum putem răspunde la trei întrebări: 1. E sau nu necesară soc. și ce scop are? 2. Cum își poate realiza intențiile ei? și 3. Prin cine?

1. De ce e necesară „Astra”, ce scop a avut și are, credem că ar fi o ofensă adusă tuturor dacă noi am căuta să arătăm asta, după atâția amar de ani.

2. Cum și-a putut realiza scopul — cel puțin pentru Brașov și pentru anul 1927/1928, se va vedea în cele ce urmează.

3. Prin cine? Poate prin prea puțini, deocamdată. Să nădăduim însă că încetul cu încetul, în jurul unui sănătos nucleu format, se vor grupa toți doritorii de mai bine ai acestui ținut.

Dar viața unei societăți culturale are două căsnicii bine distincte: una, cea a manifestărilor exterioare despre care ia cunoștință opinia publică — sau mai corect, publicul —: a doua, de viață internă, în care am așeza gospodăria administrativă, proiectele în curs de realizare, gândurile comitetului pentru viitor.

Prima nu poate exista fără a doua: a doua n'are rost fără prima. Ceva neorganizat rațional — fără a cădea în absurdul birocratic — aduce după sine, sau o inactivitate, sau o activitate babilonică, ale cărei temelii nu suportă greutatea clădirii. Și tot așa, birocratismul fanatic, stingherește avântul, te îngreădește în forme și formule tip, iar când vine timpul să faci bilanțul realizărilor, te pomenești în fața unui însemnat număr de scripte — poate estetic și corect ținute — dar atât. Și asta nu se întâmplă prea rar.

Și atunci, preferând soliditatea muncii făcute încet, dar sigur, am ales calea de mijloc. Despre cece am făcut, s'a văzut în raportul general pe 1926. Pentru 1927, ne luăm voie a prezenta următorul

Report general

care va cuprinde activitatea, dela 1 Ian. 1927, până la 1 Aprilie 1928, conform instrucțiunilor circularei comitetului central cu Nr. 522/1928, ținând seamă de anul bugetar, numai în chestiuni de sume.

Vom încerca să înșirăm în acest raport două serii de lucrări:

1. Ce am făcut?
2. De ce am făcut așa și nu altfel?

Iar dacă pe alocuri, forma expunerii va fi comprimată în date statistice, o facem prin comparație, punând alături doi ani de activitate: 1926 și 1927.

Dela început însă trebuie să insistăm asupra unui lucru; ne-a lipsit casa noastră. Am fost sufocați în munca noastră de camera dată nouă prin bunăvoința Casinei române, azi devenită neîncăpătoare pentru cece a devenit „Astra”, Brașov. Și așa s'a întâmplat că cel mai frumos și mai util proiect pe care l'am avut și-l avem, azi este realizat, și se va vedea la cap. bibliotecii cum am înțeles să-l realizăm, dar deschiderea acestei biblioteci rămâne încă o problemă, care revine spre soluționare Brașovului românesc* întreg.

Noi am intervenit și anul acesta, prin dl Vasile Goldiș, președintele comitetului central, la ministerul de interne, spre a ni-se ceda casa județului, dar până azi încă n'am primit nici un răspuns.

În ultimele zile ne-am adresat direct dlui prefect al județului și d-sa cu înțelegerea, care-i face cinste, a promis că la toamnă, când consilieratul agricol îi va face loc aiurea, etajul acelei case ni-se va pune la dispoziție. Bazați pe această promisiune, care în această adunare trebuie să fie transformată în dorința Brașovului întreg, anul care vine, prin cedarea acestei case, va marca în activitatea noastră, un însemnat scop ajuns.

Secretariatul.

Până în Oct. 1927, a fost ținut de d-nul R. Dogariu, secretarul Efōriei școlare, când a fost preluat de dl Ion Colan, reîn-tors dela stagiul militar.

La 8 Aprilie 1927, dl președinte Axente Banciu, fiind suferind, roagă comitetul să-i primească demisia, care însă este respinsă în unanimitate, dar tot în unanimitate i se acordă un concediu dela 8 Aprilie 1927 până la 30 Sept. 1927, în care timp a fost substituit de dl vicepreședinte dr. Nicolae Căliman. La 30 Sept. dl președinte, reîncepe activitatea de toamnă.

În 1927 au fost 185 acte intrate.

" " " " 213 " ieșite.

S'au ținut până în Aprilie, 12 ședințe de comitet, ocupându-se de chestiunile de organizare, culturale și administrative ale despărțământului și soluționând toate chestiunile, care-i reveneau.

Organizări.

A) *Despărțăminte.* În anul 1926, grija principală a comitetului a fost să reînființeze despărțămintele și cercurile culturale, pe care războiul le distrusese sau le adormise. Atunci s'au reorganizat 7 despărțăminte și 6 cercuri culturale.

Spre a se putea controla întreaga activitate, dăm un tablou comparativ :

În 1925 existau : 1. Desp. Zărnești și 2. Desp. Săcele.

În 1926 au fost reorganizate despărțămintele : Brașov, Codlea, Feldioara, Râșnov, Bran, Buzău și Hărman.

În 1927 s'a reorganizat desp. Teliu, înființat la 25 Martie 1927, prin delegatul „Astrei” dl Ioan Pricu.

A mai rămas să fie reorganizat un singur despărțământ : Târlugeni. Comitetul central a încercat în repetate rânduri această reorganizare, dar mereu s'a izbit de indiferentismul unor oameni, cari, reducând rostul ciudatei lor existențe la banala grije pentru sine, nu mai au nici timpul, nici bunăvoința necesară unei activități de ordin cultural-național. Relevăm cazul comunei Târlugeni, cu durere. Desigur însă că Târlungenii nu vor putea rămâne izolați și când omul, care nu vrea să înțeleagă rostul „Astrei” la

sate, se va da singur la o parte — sau il vor da alții — vom putea duce și la Târlungeni, cartea semănătoare de cultură.

B) *Cercuri culturale.* În 1925 existau și funcționau cercurile culturale ale desp. Zărnești și Săcele.

În 1926 s'au reînființat: Brașov, Pe Tocile, Brașovul-vechiu, Prejmer, Tohan și Dârste.

Reînființate în 1927—1928 :

Cristian, delegat dr. Căliman. Bod, A. Banciu, dr. V. Glăjaru și dr. I. Pop. Stupini, A. Banciu, Ilie Savu, N. Balea, Țântari (desp. Codlea). Hălchiu, delegat I. Moșoiu și I. Colan. prof. Crizbav, delegat A. Banciu, prof. Sânpetru, delegat A. Banciu, prof., A. Creangă, profesor, Satu-Nou, reînființat de către desp. Codlea în 1927.

Tuturor cercurilor culturale și desp. organizate li-s'a dat câte-o bibliotecă de 25—30 vol. legate, din cei mai de seamă scriitori români, precum și toate registrele necesare funcționării secretariatului, în mod normal.

E locul să amintim aici frumoasa activitate a cercului cultural Brașovul-vechiu de sub conducerea dlui dr. Petru Debu care, printr'o minunată înțelegere, a știut să grupeze în jurul Ateneului popular „Astra” Brașovul-vechiu, toate energiile din acel suburbiu, risipite în atâtea societăți literare și culturale.

O mențiune care-i face cinste se cuvine și Bodului, condus de Sf. Sa preot, I. Micu; precum și Cercului cultural Dârse, condus de S. Sa preot I. Broșu.

Dar, dacă pentru unii conducători ai „Astrei” din județ avem numai cuvinte de laudă, sunt alții despre cari nu putem vorbi cu prea mult entuziasm. Pentrucă noi nu înțelegem, de ce Hărmanul, unde terenul e atât de prielnic manifestațiilor culturale, nu vrea să dea semne de viață. Poate am înțelege acest lucru pentru Bran, unde comunele sunt prea risipite și casele și mai împrăștiate: acolo da, e greu. Dar la Hărman sau la Feldioara? Noi aici numai ne exprimăm nedumerirea și durerea. Cei în drept ar trebui să ne lămurească și să-și înțeleagă rostul lor.

Conferințele „Astrei”.

Ca și în anul trecut, la Brașov, conferințele au fost ținute, sub auspiciile „Astrei”, de către „Extensiunea Universitară”.

În comitet s'a discutat problema unor conferințe a căror subiect să fie luat din trecutul cultural al Brașovului, iar dacă realizarea acestei chestiuni s'a amânat pentru la toamnă, a fost și din lipsă de timp și de organizare.

„Astra” a ținut însă prin membrii ei și mai ales prin cei din comitet, conferințe în oraș și la sate, căutându-se îndeosebi a se populariza „Astra”, acolo unde nu era destul de cunoscută.

Astfel conferențiarul nostru au ținut cu prilejul organizărilor — sau la șezătorile organizate pe sate — 30 conferințe, în localitățile, la data și cu subiectul specificat în tabloul de mai jos.

Iar, dacă ne îngăduim și aici o observare, o facem cu gândul că cele 30 de conferințe vor putea fi dublate în anul care vine. Noi ne-am lovit mereu de greutatea lipsei de conferențieri. Comitetul are un număr redus de membri, cari nu se pot împărți în aceeași zi, în mai multe comune.

Ar trebui ca membrii „Astrei”, în general, să dea ajutor comitetului — așa cum unii, foarte puțini însă, au și făcut-o — primind să țină conferințe pe sate sau chiar și în oraș, în suburbii, atunci când au fost rugați, mai ales că de acum înainte va trebui să păstrăm ceea ce cu destulă trudă am făcut. Și această păstrare nu se poate face, decât ținând mereu contactul cu cercurile culturale și despărțămintele din județ.

Conferințele „Extensiunii Universitare”, Cluj.

G. Bogdan-Duică: „Istoria unui actor brașovean”. Al. Borza: „Muzeele naturii în serviciul culturii”. Sextil Pușcariu: „Cuvinte vechi și cuvinte vouă”. Petre Grimm: „Bernard Shaw”.

Conferințele „Astrei”.

Poiana-Mărului: Nic. Orghidan: „Despre cultură”. A fost asistat de dr. N. Căliman; Zărnești: dr. V. Nițescu: „Despre foloasele culturii în comparație cu alte țări”; Tohanul-vechiu: a) dr. N. Căliman: „Îngrijirea copilului”, b) M. Hodărnău: „Munca intensivă”; Tohanul-Nou: a) Gh. Căteanu: „Cultura și foloasele învățaturii”. b) dr. N. Căliman: „Boalele infecțioase” (cu proiecțiuni); Săcele: dr. N. Căliman: „Ereditatea”; Pe Tocile: dr. N. Căliman: „Boalele infecțioase” (cu proiecțiuni); Brașovul-vechiu: Ioan Moșoiu, prof.: „Atitudinea creștinismului în vremea de azi”; Sătulung: Axente Banciu: „Nașterea limbii române și elementele ei constitutive”. A fost asistat de I. Hociotă și dr. N. Popa; Hălhiu: a) Ioan Moșoiu, prof.: „Virtuțile neamului intrupate în Mihaiul Viteazul”, b) Ioan Colan: „Două cuvinte, despre carte”; Codlea: Ioan Moșoiu: „Insemnătatea zilei de 1 Dec. și rostul Astrei”; Brașovul-vechiu: Axente Banciu, prof.: „Comemorarea lui Bălcescu”; Zărnești: a) dr. V. Nițescu: „Insemnătatea zilei de 1 Decembrie”, b) dr. N. Căliman: „Alcoolismul” (cu proiecțiuni); Tohanul-Nou: a) dr. N. Căliman: „Tuberculoza”, b) dr. V. Nițescu: „Despre Astra”; Dârste: Hulea Eugen, prof.: „Cauzele războiului mondial”; Sătulung: I. Hociotă: „Despre superstițiile poporului român”; Bod: Axente Banciu; „Comemorarea lui Bălcescu”; Crizbav: Axente Banciu: „Bilanțul activității înaintașilor noștri și datoria noastră a celor de azi”; Dârste: Axente Banciu:

„Comemorarea lui Bălcescu“; Bod: dr. N. Căliman: „Tuberculoza“ (cu proiecțiuni); Pe tocile: Axente Banciu: „Comemorarea lui Bălcescu“; Brașovul-vechiu: dr. N. Căliman: „Ingrijirea sugărilor“; Baci: dr. Dogariu: „Alcoolism și Nicotină“; Sânpetru: Axente Banciu: „Ce-a fost „Astra“ și ce vrea să fie?“; Satulung: I. Bărbier, dir. Camerei Agricole: „Ingrijirea și întreținerea izlazurilor“; Bod: Ioan Moșoiu: „Contribuțiile românilor la civilizația omenirii“.

Colaborarea cu alte societăți.

S'au trimis conferențieri la adunările cercurilor religioase cari, uneori, se făceau odată cu ale „Astrei“.

Legătura cu Extensiunea Universitară s'a întreținut și anul acesta, conferințele ținându-se sub auspiciile „Astrei“.]

10 Maiu. — 1 Decembrie. — Inaugurarea Teatrului-Cinema „Astra“.

La 10 Maiu, serbarea a fost pregătită în comun acord cu autoritățile. A conferențiat dl Tătărăscu, fost ministru (subsecretar de Stat).

1 Dec. Depășind cu mult cadrele unei serbări obișnuite, cu discursurile de rigoare, anul acesta, ziua în care se serba unirea Ardealului cu Patria-Mamă, a fost un adevărat prilej de sincer entuziasm național și înălțare sufletească.

Inaugurându-se în aceeași zi și sala Teatrului-Cinema „Astra“, pentru noi, sărbătoarea însemna și încununarea unei activități.

La inaugurare, cât și la serbare, au luat parte toate oficialitățile civile, militare și școlare, precum și dl director general al Ministerului Cultelor și Artelor, dl Ion Minulescu.

S'a citit atunci de dl Petre Munteanu, inspector-șef și administrator delegat al cinematografului, un raport amănunțit, publicat și în „Gazeta Transilvaniei“ sub titlul: „Ce-a făcut „Astra“ din sala Apollo“, un foarte sugestiv raport, din care se va vedea pentru totdeauna, dacă „Astra“ noastră a înțeles adevărata semnificație a cuvântului „chiriaș“, calitate sub care deținem acest edificiu. Nu mai repetăm cece s'a spus atunci. Fiecare e liber să vadă și să controleze cece e de văzut și controlat.

Tot atunci a vorbit dl președinte Axente Banciu, arătând cece am putut face și a răspuns dl Ion Minulescu, în numele Ministerului pe care-l reprezenta.

Tradiționala sfeștanie a fost oficiată de 7 preoți, în frunte cu cei doi protopopi români ai Brașovului, dnii: dr. Iosif Blaga și M. Hodârănu.

Serbarea de după masă, începută la ora 3 prin documentata conferință a dlui deputat dr. Voicu Nițescu, despre „Istoricul și activitatea „Astrei“ din trecut“, s'a terminat la ora 6 și jum.

Biblioteca.

La acest capitol insistăm, nu de dragul de a arăta ce-am făcut — mândrie, care se împarte între mulți — ci pentru a arăta, cum înțelegem noi o bibliotecă publică.

Biblioteca, înainte de toate, este un organism viu, dar cu o condiție: să știm s'o facem să trăiască. A depozita volume în rafturi încă nu însemnează că ți-ai ajuns scopul; cel mult ai format un muzeu de cărți, dar nu o bibliotecă. Și atunci, nu trebuie să ne mire când, organizațiunii intelectuale întregi, s'au trudit ani de-arândul să găsească sistemul după care cetitorul — indiferent cine e, ce studii are, din ce pătură socială face parte — când intră într'o bibliotecă, să găsească singur și în cel mai scurt timp posibil, cartea pe care o caută, sau, dacă nu caută ceva precis, singur să-și găsească ceace îi trebuie. Și desigur, când cultura omenirii cuprinde câteva mii de specialități pe care o bibliografie nu le poate cuprinde în întregime, un sistem simplu, pe înțelesul oricui, nu era tocmai ușor de conceput.

Azi îl avem, și noi, la biblioteca „Astrei” Brașov, l'am adoptat în măsura trebuințelor noastre. E sistemul de catalogare și clasificare zecimal, pe autori, specialități și cronologic (pe fișe).

Pusă pe astfel de temelii, biblioteca se poate desvolta la infinit, înlocuind odată și pentru totdeauna nenumăratele registre-cataloge și incomode și inutile pentru organizarea muncii intelectuale în secolul nostru.

Tot aici, pentru a evita orice nedumerire, pentru a justifica tot ceace facem, trebuie s'o spunem clar: începând munca la această bibliotecă, nu ne-am gândit numai la literatură, la o casă de lectură în care să găsești: poezii, teatru și proză. Nu! Formăm, paralel și o bibliotecă de studii. Vor intra aici — și noi ne trudim să le adunăm — toate cărțile vechi românești, cari stau la baza istoriei noastre culturale, orice carte streină, care ne interesează pe noi românii și în acelaș timp, toate manuscrisele, de orice natură ar fi ele, toate documentele și, în sfârșit, tot ce poate servi cercetătorului în studiile sale. Și facem asta convinși că, sistemul centralizării la București a tipăriturii românești, e rău. Amintim, în legătură cu aceasta că, la Academia română — pusă azi într'o situație materială, care nu face cinste celor cari au contribuit la asta — sunt câteva mii de manuscrise necatalogate, deci, moarte.

Și acum, ce avem noi?

Situația în 1926 era următoarea:

Aveam 1235 volume și broșuri, depozitate în două dulapuri.

Azi, avem catalogate, 3662 vol. și broșuri și 115 vol. reviste, cuprinse în 10 dulapuri, proprietatea noastră.

La toate acestea se mai adaugă achiziția unei întregi biblioteci, Anticariatul „Ardealul” din Cluj, proprietatea dlui prof. univ. Sextil Pușcariu, pe care — conduși de principiile de mai sus — l'am luat în întregime, cu prețul de Lei 150.000 și cuprinde, cu o foarte modestă aproximație, 6000 volume, multe rarități, o bogată colecție de reviste, a căror valoare azi nu se mai poate stabili, căci nu se mai găsesc, o colecție de stampe, manuscrite și câteva tablouri.

De unde rezultă că azi avem circa 10.000 volume.

Ceeace iarăș prezintă pentru noi un deosebit interes și material și cultural, sunt dubletele pe cari le avem într'un număr destul de mare. Acest lucru ne va îngădui efectuarea de schimburi, cu particularii sau celelalte biblioteci — completând astfel lipsurile pe cari le avem — și organizarea unui mic anticariat, catalogat, din vânzarea treptată a căruia treptat vom putea cumpăra cărți noi.

În cele ce urmează, dăm numele donatorilor, cumpărăturile făcute și o statistică rezumativă a situației bibliotecii noastre.

Donațiuni: Dna Maria Popescu-Bogdan și un rest din bibli. lui Al. Bogdan 106 volume, 114 broșuri și 50 reviste. Const. Albulieț 17 broșuri, 372 reviste. Dșoara Gabriela Cornei 58 vol., 1 broș. și 3 reviste. Dr. Al. Sulică 23 vol., 12 broș. Dna ing. Sevastia Dușoiu 55 reviste. Const. Dumitrescu 9 vol., 6 broș. și 168 reviste. Dna Iuliana D. Dogariu 74 vol., 100 broș. și 76 reviste. Dr. Petru Debu 7 vol. (rarități). Institutul de ist. Cluj 3 vol. (rar.) Institutul de geografie 3 vol. (rar.) Casina română, donează toate cărțile pe care le-a avut și anume 150 vol., 5 broș. și 200 reviste. Totalul donațiilor: 433 vol., 255 broș. și 924 reviste. — Cumpărături: Biblioteca lui Al. Beldiman, fost ministru, Lei 10.000: 730 vol., 500 broș. și 333 reviste.

Deci, fără broșuri și fără reviste, ceeace am cumpărat de la dl Beldiman, ne vine pe circa 14 Lei volumul.

Situația: 1926: 1235 vol. și broșuri. 1928: 1781 vol. legate, 150 vol. nelegate, 1741 broșuri, cataloage, ghiduri, calendare, anuare, 6000 „Ardealul” Cluj, 120 vol., rev. legate. Total 9792 vol. și circa 2500 Nr. de reviste.

Diferența-spor față de anul trecut este deci de: 8567 vol.-broș. și vol.-reviste cu 2000 Nr. de reviste diferite și un însemnat număr de dublete.

Până la 1 Ianuarie 1928, pentru bibliotecă s'a cheltuit suma de Lei 91.011, deci mai puțin decât era trecut în buget (100.000) cu 8984 Lei.

Rezumând: Numai cu ceeace avem astăzi catalogat, biblioteca „Ăstreii” Brașov, se poate deschide oricând.

În lipsa unui local propriu, adunarea generală va avea să hotărască însă și să găsească soluția cea mai potrivită pentru a putea da Brașovului ceeace i se cuvine.

Muzeul.

A rămas deocamdată un simplu desiderat și aceasta, tot din lipsa unui local propriu. Nu putem strânge obiecte, pentru că n'avem unde le depozita.

Avem totuș un număr de obiecte, cari tot numai într'un muzeu își au locul. Astfel sunt tablourile și stampele cumpărate dela Anticariatul „Ardealul” din Cluj, odată cu biblioteca, precum și obiectele strânse încă acum un an.

Noi precizăm: nu poate fi vorba de un muzeu câtă vreme o casă încăpătoare ne lipsește. Și iarăș, nu însemnează că trebuie să așteptăm, fără a căuta să găsim soluția — casă — fără de care, azi suntem legați la mâni.

Subvențiuni și ajutoare.

A) *Primate.* În acțiunea noastră am fost sprijiniți cu o largă generositate — ca și anul trecut — de: Primăria orașului Brașov cu Lei 250.000, Prefectura județului Brașov Lei 50.000, precum și de următoarele comune, cari au înscris sumele de mai jos în bugetul comunei lor, pe seama scopurilor „Astrei”: Sânpetru Lei 6000, Codlea, Satulung, Cernatu, Râșnov, Purcăreni și Vulcan câte 5000 Lei. Târlungeni, Bod și Rotbav câte 4000 Lei. Hărman, Hălchiu, Budila, Crizbav și Cristian câte 2000 Lei. Tohanul-nou, Măeruș, Zizin, Baciu și Satu-nou câte 1000 Lei. Tohanul-vechiu, Bran, Teliu, Holbav, Barcan și Intorsătura Buzăului câte 500 Lei. Vama-Buzăului 494, Moeciul-de-jos 492 Lei. Moeciul-de-sus, Poiana-Mărului și Predeal câte 300 Lei. Șimon 200, Peștera 194, Șirnea 194 și Măgura 97 Lei. Total Lei 368.571. — Și-au achitat subvențiile rămase restanță pe anul trecut: Zărnești 9941, Târlungeni 3000 și Teliu 500 Lei. Total general Lei 382.012.

Nu și-au achitat până acum subvențiile pe cari le aveau înscrise în buget — și relevăm acest lucru ca o dojană amară conducătorilor primăriilor respective — comunele: Turcheș Lei 20.000. Feldioara și Țânțari câte 5000 Lei. Prejmer 3000, Ghimbav 2500 și Apața 1000 Lei. Sita-Buzăului, Sôhodol și Vlădeni câte 500 Lei. Total Lei 40.000.

B) *Subvențiuni și ajutoare date.* Principiul după care ne-am condus la împărțirea ajutoarelor pe sate, a fost următorul:

Primind ajutoare mari dela comunele bogate și infinit de mici dela cele sărace, datoria noastră era de a le împărți în așa fel, încât să putem ajuta acolo unde sărăcia era mai mare și cultura nu putea pătrunde uneori, tocmai din cauza aceasta.

S'a avut apoi în vedere și activitatea desp. respectiv. Nu poți ajuta pe cel care singur nu se ajută.

Un alt principiu după care ne-am condus a fost acel al necesității imediate.

Având în vedere aceste considerente, am împărțit felul de a ajutama satele noastre, în două părți:

Despărțămintelor le-am dat bani în numerar iar cercurilor culturale cărți și registre, pe cari le cumpăram și le legam noi, așa încât, îndată ce înființam un cerc cultural îi dam o bibliotecă și toate registrele, dându-i posibilitatea de a funcționa încă a doua zi după înființare.

Astfel am dat: Despărțămintelor Zărnești, Codlea și Săcele câte 5000 Lei.

Cercurilor culturale: Tâncari: Cărți în valoare de 2572 și registre 473 Lei. Stupini: Cărți în val. de 2367 și reg. 473 Lei. Bod: Cărți în val. de 1981 și reg. 406 Lei. Teliu: Cărți în val. de 1707 și reg. 406 Lei. Cristian: Cărți în val. de 1377 și reg. 406 Lei. Tohanul-nou: Cărți în val. de 1650. Vulcan: Cărți în val. de 1453 și reg. 95 Lei. Hălhiu: Cărți în val. de 2221 și reg. 440.50 Lei. Crizbav: Cărți în val. de 1966 și reg. 532 Lei. Vlădeni: Cărți în val. de 1470 și reg. 194.50 Lei. Sânpetru: Cărți în val. de 2164 și reg. 372.50 Lei. — Totalul ajutoarelor date la sate: Lei 40.736.50.

La suma aceasta ar urma să mai adăugăm calendarele pe cari le-am dat gratuit — și le dăm — cercurilor culturale, precum și broșurile de popularizare.

Am crezut apoi că ne înțelegem bine rostul, atunci când din cecece avem, dăm și celor cari ne-au dat altădată înzecit.

Așezământul dlui Iorga, dela Văleni, anii trecuți a fost mistuit de flacări. Trebuia refăcut pentru rolul pe care l'a avut în trecut și-l are acum și pentru cecece datoram dlui Iorga.

Noi am dat Lei 20.000. Pentru fondul monumentului înv. ardelean „Gh. Lazăr“ Lei 5000. Pentru fondul monumentului V. Pop Lei 5000. Total Lei 30.000.

Membrii despărțământului.

Statistica. Membrii: Fondatori în 1926 37 în 1927 5. Pe viață în 1926 147 în 1927 33. Activi în 1926 281 1927 295. Ajutători în 1926 697 în 1927 188.

Datele acestea privesc numai desp. central, fără cercurile culturale.

Cinematograful.

I. Imobilul. Starea în care noi am preluat Cinematograful, nu mai putea să dăinuiască. Nu mai stăruim asupra acestui lucru,

Reparaturile au început încă în 1926 și s'au continuat în 1927 pentru a fi desăvârșite în anii următori. Ceece am făcut privește mai mult interiorul și s'a vorbit despre aceasta la inaugurarea Teatrului-Cinema, de către dl inspector-șef și delegat al

Cinematografului, dl Petru Munteanu. Aici dăm numai sume recapitulative.

1. Investițiuni	Lei	899.151.14	} 1.114.618.17
2. Reparațiuni	"	215.464.03	
3. " in 1926	"	158.386.45	
Total Lei		1.273.001.62	

În mod indirect, dar tot prin „Astra” s'au adus reale îmbunătățiri imobilului pe care noi niciodată n'am înțeles să-l exploatăm. Astfel, în baza angajamentelor contractuale impuse de noi, s'au reparat camerele pe cari le deținea:

Dl Gh. Cuteanu, farmacist, investind circa	Lei	200.000
M. Popa, chiriașul bufetului	"	295.311
Ceilalți chiriași circa	"	50.000

Și pentrucă „Astra” și-a dat seama de sacrificiul pe care trebuie să-l facă și chiriașul, a căutat să ia dela toți — toți având astfel de angajamente — o chirie cât mai scăzută.

Adunând deci totalul sumelor cheltuite pentru păstrarea în stare bună a Cinematografului cu dependențele sale, constatăm că până la 1 Dec. 1927 această sumă se ridică la Lei 1.118.322'63.

II. *Latura comercială.* În 1927 s'au jucat 127 filme (31 pentru copii) și 5 jurnale. Filmele au fost angajate dela următoarele case: Concordia, Ero, Fanamet, Filmcentrala, Slager, Dorian, Emericus, Lux, Arta, Grünstein.

Ele au fost plătite cu un procent din încasările brute, care varia între 25⁰/₀—50⁰/₀, sau o locațiune fixă între Lei 6000 și 20.000.

S'au plătit pentru filmele jucate în 1927 Lei 1.693.698.

S'au încasat pentru filmele jucate în 1927 Lei 5.723.886.

Ceeace însemnează că — aproximativ — costul filmelor este de 31⁰/₀ din încasările brute.

În timpul din urmă însă, spre a se pune capăt neomenoasei speculi la care se dedeau casele de filme cu plasarea filmelor la Brașov, bazate pe concurența a două Cinematografe, s'a făcut, cu „Cinema Modern”, un aranjament în ceeace privește angajarea filmelor.

III. *Alte reprezentațiuni.* În afară de sezonul de vară, când sala Teatrului a fost închiriată trupei de teatru maghiare, sala s'a mai închiriat la 24 trupe românești, cu o chirie, care a variat dela Lei 2000—12.000.

S'a dat sala gratuit pentru: 6 reprezentațiuni date de școli, 9 societăți, 2 serbări naționale și odată pentru ziaristi.

Spectacole minoritare cu plată — 6000 și 10.000 Lei — exceptând sezonul de vară — au fost cinci.

Totalul încasărilor din închirierea sălii este de Lei 441.213. Toate datele de mai sus, le-am dat pentru a lămuri pe cei nedumeriți asupra felului cum „Astra” conduce imobilul ce i-a fost închiriat. Iar în chestiunea felului cum s'a închiriat sala — pentru cei cari doresc să fie edificați complet asupra chestiunii — scriptele „Astrei” stau oricând la dispoziție.

Aici ne mulțumim să spunem un singur lucru: dacă unor trupe românești de teatru li-s'a luat pentru sală costul regiei zilnice, la altele mai mult — cazul trupei de reviste Tănase — foarte multe — pe lângă atitudinea puțin civilizată pe care au avut-o față de reprezentanții noștri la Cinema, nu au plătit nici suma, care ar reprezenta cheltuielile noastre zilnice. Ceice ne judecă prin ziare sau în public — sau nu știu ce însemnează a conduce un Cinematograf-Teatru, sau sunt informați rău, sau sunt de rea credință. Pentru cei dintâiu, toate actele le avem la dispoziție, pentru ultimii n'avem nici un răspuns de dat.

Incheiere.

Un raport general e ca o sită deasă prin care nu trec grăunțele mari. Acestea rămân în sită și — în cazul de față — constituie raportul. Dar sunt atâtea mărunte, căzute în arie, pe cari nu le vede nimeni. Cine să te întrebe, cum ai reparat Teatrul, cine vrea să te asculte, cum ai ajuns în posesia unei biblioteci sau chiar numai a unei cărți?

La temelia unei clădiri stă atâta nisip și piatră, cărată de tine. Cine o vede?

Nimeni.

Noi nu vedem decât casa.

Atât am făcut.

Mult, puțin sau destul, sunt numai cuvinte. Niciodată n'am avut vreme să ne oprim la asemenea aprecieri, cari, fără a spune mare lucru, de cele mai multeori sunt greșite.

Fără pretențiunea de-a revendica vre-un merit pe seama noastră, fără gândul de a fi aplaudați, pe drumul deștelenit de noi, ne urmăm calea, tot atât de convinși ca și până acum că „Astra” își realizează programul, în pasul vremii.

Pentru viitor nu promitem nimic anticipat, cum n'am promis niciodată. La viitoarea adunare generală, tot atât de simplu vom spune ca și acum: Noi atât am făcut.

Dar cine simte în bilanțul activității noastre pe anul acesta, fapta, iar nu vorba, aceluia noi nu-i cerem să spună — dacă va vrea — decât un singur lucru: „A fost o activitate”.

Noi ne mulțumim cu atât și dacă nici atât nu ni-se va recunoaște, suntem mulțumiți cu ce am făcut:

Mult, puțin sau destul, sunt numai cuvinte.

Președ. desp. centr. jud. A. Banciu.

2. Bran (jud. Braşov).

Acest desp. constă din 10 comune şi are 3 cercuri culturale şi 2 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ţinut în comunele : Sohodol : Pr. Victor Puşcariu „Astra, în rosturile ei în viaţa poporului român”, Inv. Ioan Puşcariu „Foloasele cărţii şi ale învăţaturii”; Poarta-Bran : dr. A. Stoian, medic „Astra şi activitatea ei culturală”; dr. I. Bordea, insp. general sanitar, Braşov despre „Cultura minţii şi a inimii”; Predeal-Bran : Pr. Victor Puşcariu „Insemnătatea culturii la poporul român”, Pr. Iosif Tătulea „Unele scăderi la poporul nostru”; Sohodol : Pr. Victor Puşcariu „Rolul familiei în educaţia religioasă-morală a tinerimii”; Bran-centru : dr. Nicolae Căliman, medic „Boalele venerice — Sifilisul”, Pr. Victor Puşcariu „Astra şi scopurile ei” şi Ilie Manolache, revizor şcolar „Rolul cultural al „Astrei” în trecut şi prezent”. Aceste prelegeri au fost ţinute în colaborare cu cercurile culturale învăţătoreşti şi împreunate cu recitări, coruri, jocuri naţionale, executate de către elevii şcoalelor.

Serbările naţionale 1 Dec. şi 10 Maiu s'au ţinut în colaborare cu şcoalele primare.

Preşed. desp. : *Victor Puşcariu, preot.*

3. Budila (jud. Braşov).

La despărţământul Budila au aderat comunele : Zizin şi Cărpiniş, cari până în prezent nu şi-au trimes raportul despre activitatea cercului cultural.

Cercuri culturale se află în comunele Zizin şi Cărpiniş, în înfiinţare şi în comuna Marcoş. Biblioteca Astrei este numai în centrul despărţământului în comuna Budila, constatatoare din 154 vol., din cari 116 volume primite prin revizoratul şcolar Braşov dela Casa Şcoalelor. Numărul cetitorilor 120—160.

Prelegeri populare s'au ţinut în centrul despărţământului : în 12 Iunie 1927, cu ocaziunea organizării despărţământului „Astra” Budila, preşedintele desp. Pr. Iordan Curcubătă, conferenţiind despre „Originea românilor şi credinţa lor ca sprijin în valurile ce ating corabia vieţii lor”. Poezii, cântări şi recitări de elevii şcoliei. În 15 August 1927, conferenţiază preşedintele despre „Apostolia femeii române în legătură cu apostolia Născătoarei de D-zeu şi valoarea socială a ei”. Cetiri de corpul învăţătoresc. În 6 Decemvrie 1927, preşedintele desp. vorbeşte „Despre Isus şi tâlharii”, „Despre floarea suferinţei”, „Cina cea de taină” şi despre „Lene”, în legătură cu zicătorile populare. Inv. P. Teodorescu vorbeşte despre „Sârguintă”, Notarul V. Sânjorjan despre citaţii, judecăţile mici şi trecerea lor la judecătoria de ocol. În 5 Febr. 1928, conferenţiază preşedintele despre „Munca la noi şi la alte

popoare". Inv. P. Teodorescu vorbește despre „Minciună și mândrie". Preotul Ioan Greceanu din Marcoș vorbește despre „Biserica ort. din întreaga lume și organizarea și administrarea ei". In 25 Martie, președ. desp. despre America din punct de vedere economic și cultural in asemănare cu noi. Secretara despărțământului dșoara E. Stănicel citește din viața sfinților, bucată „Istoria sfinților Varlaam și Iozafat dela India". In 1 Aprilie 1928, președintele cu textul „Când va veni împărăția lui D-zeu", cetiri biblice spre Emaus și cuviosul preot Moise Harapul. In 13 Maiu 1928, la cercul cultural al învățătorilor, vorbește președintele despre „Viața noastră in raport cu viața vechilor Izrailteni", Poezii, cântări și declamări de elevii școalei. Serbări, conferințe și serbări culturale s'au ținut in 19 Iunie 1927, vorbind președ. despre In-grijirea copiilor in timpul dela 5—7 ani, cât umblă la școala de copii mici. Jocuri naționale cu copiii. In 24 Iulie 1927, conferință despre „Faptele și viața M. S. R. Ferdinand I. ca regenerator și intemeietor al României Mari", conferință despre Neamul românesc și politica lui națională. In 1 Nov. 1927, președintele vorbește despre „Viața și sufletul Regelui Ferdinand I., ca pildă pentru elevii școalei". In 26 Nov. cu ocaziunea comemorării morții lui I. I. C. Brătianu, președintele arată însemnătatea lui la întregirea neamului. In 1 Dec. 1927, președintele preot, după săvârșirea Tedeumului in biserică, vorbește și scoate in relief însemnătatea zilei de 1 Dec. pentru noi Transilvănenii in special și pentru români in general. Serbare la școală cu elevii: declamări, cor și o piesă teatrală „Poemul unirii", jocuri naționale. In 29 Aprilie 1928. Cu ocaziunea comemorării Unirii Basarabiei cu patria mamă vorbește președintele despre Unirea sufletească, care trebuie să urmeze unirii geografice, poezii și jocuri naționale cu elevii școalei și ai grădinii de copii. In 10 Maiu 1928, conferință despre proclamarea independenței României și serbări cu elevii. In 20 Maiu 1928, in fața trimișilor desp. central Brașov: dnii dr. Căliman și dr. Câmpian, fiind reprezentat și Revizorul și Inspectoratul școlar, s'a inaugurat Casa Națională din comuna Budila, președ. desp. Pr. I. Curcubătă vorbește despre „Istoricul edificării Casei Naționale". Răspunde trimisul „Astrei" dl dr. Căliman, arătând originea și însemnătatea „Astrei" pentru cultura poporului român. Mulțumeste președintele desp. Budila pentru pașii și voința de fier de a zidi o Casă Națională. Mai vorbește dl revizor al Brașovului, Manolache in numele revizoratului și dl protopop Aurel Nistor. Masă comună și festival cu declamări, cor și teatru de către membrii „Astrei" din Budila. Casa Națională s'a edificat cu subvenție dela asociația de pășune, preot Iordan Curcubătă dând materialul lemnos și o parte din bani, apoi cu subvenție dela comuna politică și o sumă neînsemnată dela ministerul cultelor. Membrii are desp. 34. Despărțământul colaborează cu soc. „Sf. Gheorghe", „Reuniunea de femei" și soc. Casa culturală.

Pentru îmbunătățirea situației materiale a țăranilor noștri s'a recomandat îngrășământul Guano fosfat.

Președ. desp.: *Pr. I. Curcubătă.*

4. Codlea (jud. Brașov).

Desp. Codlea și-a ținut adunarea generală în 24 Iunie 1928, ocupându-se cu chestiuni curente și prezentând raportul despre activitatea desvoltată dela 10 Octomvrie 1926 până la 30 Iunie 1928, precum și raportul casierului asupra gestiunii anului 1927/28 și proiectul de buget cu suma de Lei 10.000.—

La adunare a fost reprezentat și cercul cultural din Țânțari, care are 52 membri și un fond de Lei 20.000.—

Reprezentantul desp. central jud. Brașov, dl dr. N. Căliman, a ținut o conferință „Despre boalele infecțioase și îndeosebi despre sifilis“.

S'au înscris și 5 membri activi.

După o frumoasă introducere a raportului prezentat, în care factorii conducători își arată dragostea de a lucra în cadrele „Astrei“, se arată că desp. are o casă de lectură închiriată, în cercul cultural Codlea, care a fost zelos cercetată de membri și unde s'au pus la cale multe inițiative pentru acțiuni folositoare interesului obștesc.

În comunele Vlădeni, Țânțari, Satu-nou și Crizbavul nu s'au putut înființa până acuma case de lectură.

Serbătorile naționale, îndeosebi ziua de 1 Decemvrie, s'au serbat cu mult fast. La 1 Decemvrie dl prof. din Brașov I. Moșoiu a ținut poporului o frumoasă conferință. Toate cercurile culturale dispun de câte o bibliotecă cu câte un stoc frumos de cărți.

Desp. s'a ocupat în cursul anului cu chestiunea deschiderii unui cinematograf, pentru care a primit o concesiune dela comitetul central al „Astrei“.

Desp. centr. jud. Brașov a dat desp. Codlea în două rânduri ajutoare în suma de câte Lei 5000, total Lei 10.000, din cari s'a cheltuit și cu fanfara.

Ziarele cetite în casa de lectură au fost: Universul, Viitorul, Poșta țăranului, Dimineața, Cuvântul, Telegraful român, Gazeta Transilvaniei, Foaia noastră, Lumina satelor, Curentul, Libertatea, Glasul vremii, Ardealul și Crucea, din cari 9 puse la dispoziție în mod gratuit de președinte, iar 6 din ele fiind abonate pe cheltiala despărțământului.

La înființare desp. a avut 59 membri, dintre cari, afară de 11, toți și-au achitat taxele. De nou înscriși au fost 1 membru pe viață și 50 membri activi.

Președ. desp.: *Gh. Fl. Preșmereanu.*

5. Râșnov (jud. Brașov).

Frumoasa și laudabila pornire la muncă culturală în cadrele „Astrei” a desp. Râșnov, este cuprinsă în raportul său general în cele următoare: Despărțământul cultural „Astra” — Râșnov, reorganizat în toamna anului 1926, datorită oare-cum și primenirii membrilor comitetului de conducere, a înțeles mai bine ca în anii precedenți misiunea sa în domeniul social, desfășurând un program de activitate, care program, judecat după efectele lui morale în masa poporului, a fost la înălțimea sforțărilor noastre, dând conducerii despărțământului mari speranțe pentru viitor.

Prin măsurile sale judicioase, comitetul a interesat în mod direct în acțiunea sa de propagandă culturală, elementele tinere din toate straturile sociale, grupându-le, valorificându-le forțele, formând cu dănsese un așa-zis „Buchet artistic”, gata a încadra orice program cu posibilități de desfășurare în mediul sătesc, de manifestări artistico-culturală.

Prin seriozitatea întocmirii și desfășurării programelor serbărilor și petrecerilor organizate, s'a deșteptat interesul în spiritul populației pentru bătrâna „Astra” și cu o vie satisfacțiune am văzut poporul alergând și umplând cele mai mici colțișoare ale încăperilor, ascultând și gustând în cea mai desăvârșită ordine, produsul muncii „Astrei”.

Ca mijloace ajutătoare propagandei noastre prin festivaluri, s'au creat două rânduri de decoruri pentru teatru, s'a luat scena cu anexele existente dela Sași cari le dețineau în numele comunei. S'au organizat trei serbări culturale, conform programelor anexate, s'au ținut patru conferințe, cu subiectele menționate deasemenea în aceste programe.

S'a obținut concesiunea pe timp de 20 de ani a unui cinematograf în localitate, fapt pentru care s'a amenajat în cele mai bune condițiuni, dotându-se cu mobilier din nou, localul corespunzător.

Dela organizare până la adunarea generală s'au ținut în localitate, 11 (unsprezece) ședințe ale comitetului, respectiv la datele :

24 Oct. 1926, 24 Ian. 1927, 31 Maiu 1927, 29 Nov. 1927, 9 Dec. 1927, 29 Dec. 1927, 17 Ian. 1928, 13 Martie 1928, 27 Martie 1928, 7 Aprilie 1928, 8 Aprilie 1928.

S'au discutat, printre chestiunile mai importante, următoarele :

Mijloace, pentru legătura mai strânsă cu cercurile și intensificarea activității culturale.

Măsurile de luat contra membrilor cari lipsesc demonstrativ dela ședințe și fac greutatea „Astrei”.

Bunurile despărțământului, mijloace de a fi împrumutat. Casa națională, mijloace de a o avea realizată.

Secția sportivă a despărțământului „Astra“ Râșnov, ca mijloc de educație morală și fizică a tineretului.

Dintre cercurile culturale ale despărțământului Râșnov, singur cercul cultural Cristian este în plină activitate; am luat parte personal la adunarea generală, rămânând pe deplin mulțumit de cele constatate, în plus, că acest cerc, a luat parte activă și la serbarea noastră, pentru adunarea gen., cu câteva puncte în program, executate de grupul de tineri, ce stau la dispoziția „Astrei“ de acolo. Biblioteca de acolo este redusă, dar față de numărul celor dornici de citit, s'au luat măsuri ca prin colecte, să se strângă sume, pentru procurare de cărți.

Cercurile culturale Ghimbav și Vulcan, n'au dat nici un semn de viață, cu toate adresele ce li s'au făcut. Comitetul despărțământului a luat hotărârea de a trimite delegați în cel mai scurt timp, pentru a cerceta cauzele acestei situațiuni condamnabile și a lua pe loc, măsuri de îndreptare.

Biblioteca noastră, redusă la exemplarele ce am primit la reorganizare, a fost citită în întregime. Se simte nevoie de edițiuni mai serioase, fapt pentru care, deocamdată s'a alocat în buget, pe 1928, suma de Lei 3000.—

Față de spiritul de ordine și numărul covârșitor de mare al populației, care răspunde invitațiunilor „Astrei“, la muncă sau petreceri, față de numărul membrilor, cari săptămânal măresc grupul celor aflători sub faldurile Minervei, stau și reflectez: ce nu se poate face în Râșnov, unde se găsește un teren admirabil pentru crearea și dezvoltarea operelor mari! Populația nu așteaptă decât un semn, un început mic de muncă desinteresată, mai multă dragoste pentru ea și este capabilă de eforturi. Dacă până în prezent însă nu s'a realizat în măsura posibilităților în acest sens, (și ca să nu exagerez, nu s'a realizat nimic), adevărata cauză, personal examinând cu puterea conștiinței situațiunea, zic, adevărata cauză, stă în lipsa de educațiune socială, la o parte din cărturarii localnici. Să demonstrez: despărțământul Râșnov, reorganizat în 1926, nu a dat nici un semn de viață, până în Martie 1927 când, pentru a ieși din această stare de toropeală, am dat în unire cu câteva elemente fruntașe locale, creațiune sus numitului buchet artistic, s'a făcut decorurile transformând și scena. În timpul pregătirilor pentru festivalurile artistico-culturale cu buchetul artistic, fel de fel de șicane și calomnii din partea câtorva persoane didactice, în frunte cu fostul președinte al despărțământului.

Președ. desp.: *Eug. Popescu.*

6. Săcele (jud. Brașov).

Acest desp. constă din 4 comune: Satulung, Cernatu, Turcheș și Baci, în cari se află funcționând câte un cerc cultural. Numărul bibliotecilor 6.

În Satulung (Sf. Adormire) cu 2400 vol., spor. 200 vol., cetitori 1600			
„ „ (Sf. Arhangheli) „ 2500 „ „ 300 „ „ 1700			
„ Cernatu „ 450 „ „ 50 „ „ 180			
„ Turcheș „ 470 „ „ 70 „ „ 200			
„ Baciú „ 500 „ — — — „ 150			

Prelegeri s'au ținut 12: În Satulung: Z. Popovici, 20 Martie 1927, „Basarabia în trecut și prezent“, Oct. Simtion, 27 Martie, „Beethoven“, dl I. Bordea, 15 Maiu, „Înrâurirea igienei asupra poporului“, Oct. Simtion, 6 Nov. „Muzica poporală“, prof. Axente Banciu, 20 Nov. „Formarea limbei românești“, protopop Ilie Hociotă, 11 Dec. „Nașterea lui Isus Christos“; în Baciú: dir. A. Boldor, 4 Martie 1928, „Creșterea în familie“, dr. Dogariu, Brașov „Despre alcoolism“; în Satulung: P. Cordoban, judecător 11 Martie, „Votul universal“, I. Bărbier, „Cultivarea pământului“, A. Boldor, „Despre educație“; în Turcheș: A. Boldor, 25 Martie „Despre educație“.

Conferințe și serate artistice cu cor, declamări și teatru s'au ținut 4, în comunele Satulung, Turcheș, Baciú și Cernatu, aranjate de Casele culturale din resp. comune.

Teren pentru Casă Națională (400 stj. □), are comuna Satulung. Ajutor a primit dela desp. centr. jud. Brașov, Lei 5000.—

În legătură cu acest raport țin să amintesc, că despărțământul nostru a fost în fruntea tuturor manifestațiilor culturale și naționale.

A sărbătorit cu deosebit fast zilele de 1 Decembrie, 24 Ian. și 10 Maiu. În seara zilei de 10 Maiu, am aranjat o producțiune teatrală, tombolă, bufet etc., realizând pe lângă succesul moral și un profit material de Lei 30.000, sumă destinată ridicării unui „Monument“ Eroilor Seceleni, având spre acest scop încă 65.000 Lei deuși în libele.

Una din preocupările de căpetenie ale despărțământului este și ridicarea unei „Case Naționale“, spre care scop avem adunați Lei 210.000, având și terenul necesar dat prin reforma agrară.

În general putem constata, că comunele cele 4, cari alcătuiesc desp. Săcele din punct de vedere cultural sunt an de an în progres.

Președ. desp.: Z. Popoviciu.

7. Zârnești (jud. Brașov).

Ca exemplu vrednic de urmat dăm aproape în întregime procesul verbal al adunării generale și raportul despre activitatea desp. Zârnești, compus din 4 comune, și condus exemplar de dl președinte dr. Pompiliu Nistor, medic. Aici se săvârșește o lucrare metodică și continuativă, care abia are păreche în despărțăminte de plasă ale Asociațiunii. Mulțumită și laudă se cuvine acestui vrednic conducător.

Activitatea desp. se menține constant din an în an, în aceleași cadre, fără mari deosebiri dela un an la altul, ceace înseamnă, că desp. a ajuns la capacitatea mijlocie a activității lui, dela care poate face salturi în plus sau în minus, după împrejurări, după ajutorul ce-l poate avea dela puținii membri, cari se interesează de desp., care medie creiată în acești ani trebuie să devie o datoria pentru viitor, pentru prezenții și viitorii conducători, pe care, dacă nu o vor susține, va trebui atribuită nu lipsei de puteri, ci lipsei de interes și simț de datorie.

Și în anul trecut împrejurarea cea mai dezastruoasă pentru bunul mers, ascendent, al mișcării de propagandă culturală, au fost alegerile parlamentare, cari cu tot cortegiul lor de agitație, au făcut să suspendăm activitatea noastră din April și până în toamnă.

O abatere dela anii anteriori, în conformitate cu ordinul Centrului-Sibiului, în acest raport, va fi, că se va extinde atât pe 1927, cât și pe 1928, până azi revenindu-se la vechiul obicei al dărilor de seamă dela adun. gen. la adun. generală.

În cele ce urmează vom da o iconă a activității pe 1927—28:

I. Despărțământul e compus din 4 com. : Zărnești cu centru și comunele Poiana-Mărului, Tohanul-vechiu și Tohanul-nou, având în fiecare din aceste comune un cerc cultural, organizat cu comitet propriu.

Comitetul despărț. a ținut 3 ședințe; între membri comitetului s'a făcut următoarea schimbare: bibliotecarul dl Șt. Garoiu, a fost demisionat, înlocuindu-se cu dș Valentina Renghea, care a pus biblioteca în ordine, a catalogat-o și a pus-o în funcție.

În comitetele cercurilor culturale: în Tohanul-vechiu, plecând din comună dl bibliotecar Traian Popa, a fost înlocuit cu dl învățător Bobinca I. Cercurile culturale au ținut ședință după necesitate, mai ales deodată cu șezătorile.

Adunarea generală a anului 1927 s'a ținut la 25 Martie 1927 în Poiana-Mărului, în cadrele unei frumoase serbări, la care au participat peste 200 inși din P.-Măr., delegați numeroși din toate comunele desp., delegații desp. C. județean Brașov, dl inspector școlar prof. dr. Orghidan, vicepreș. dr. N. Căliman și corul școlii normale de fete, Brașov, împreună cu mai multe profesoare, care cor a delectat auditorul cu mai multe cântece și declamări; despre prelegerile dlor delegați se va vorbi mai jos. Cu această ocazie s'a dat descărcare comitetului pe 1926 și s'au înscris 9 membri activi și 4 ajutători.

În numele desp. președintele a luat parte la mai multe ședințe ale comit. C. județean și împreună cu secret. Valeriu Pană a luat parte la ad. gen. anuală a aceluia la 8 Aprilie 1928 în Brașov.

II. În 1927—28 s'a acordat de comuna Zărnești, un teren, în mijlocul comunei, cu drept de proprietate, pentru o casă națională a „Astrei“, pentru care ne exprimăm mulțumirea noastră. S'a cerut și dela biserica noastră românească un loc lângă biserica din centru, dar nu am primit încă nici un răspuns; răspuns nu am primit nici dela consilierul agricol. Deși terenul dela comună nu este cel mai bun, totuși s'a făcut primul pas, după care este o datorie să se facă ceilalți spre realizare.

III. Desp. a cerut prin centrala Sibiiu acordarea unui drept de cinematograf în Zărnești, dar nu s'a primit răspuns satisfăcător, întrerupându-se acordarea de minister, nu am insistat prea mult, pentrucă nu cred să fim în stare a susține încă un cinematograf prin deficite, mai ales fără sală proprie.

Pentru pregătirea terenului, comitetul a crezut de bine să se înscrie membru la „Astra cinegrafică“, societate înființată la Sibiiu, atât pentru brevetele cinematograferilor, cât și pentru comerțul cu filme, cu 3 acții à 1000 de Lei, pentru care cere aprobarea dv. ulterioară.

IV. În 1927—28 toate comunele au fost înzestrate cu noi cărți, credem bine alese și toate frumos legate, pentru cari s'au cheltuit 11.077 Lei pentru cumpărat și 5643 Lei pentru legat. Astăzi toate bibliotecile funcționează, împrumutându-se cărți la cetitori. În afară de cea din Zărnești, celelalte sunt împreunate cu bibliotecile școlare, dar având catalog și evidență separată :

a) În Zărnești se află 390 vol. cetindu-se 259 cărți.

b) În Poiana-Mărului sunt 90 vol. ale „Astrei“ și 260 ale școalei. Au cerut cărți de cetit 250 cetitori.

c) În comuna Tohanul-vechiu 90 volume ale „Astrei“ și ale școalei 650. Au cetit 350 cetitori volume 720.

d) În Tohanul-nou 90 volume ale „Astrei“ și 190 vol. ale școalei. Au cetit 213 cetitori 638 volume, din cari 70 cu 204 vol. sunt împrumutători oameni maturi, iar restul adulți și elevi.

În Zărnești am susținut mai departe „Casa de lectură“ pentru popor, în o sală a școalei primare, pentru care s'au abonat ziarele și revistele: Foaia poporului, Libertatea, Lumina satelor, Foaia noastră, Cosinzeana, Albina, Transilvania și pentru cari s'au plătit pe 1927: 1100 Lei, pe 1928: 674 Lei, — dar n'a prea fost cercetată decât de 4—10—15 inși, tot cam aceiași, lumea cealaltă din Zărnești neaflând necesar să cetească aceste foi. Este drept însă, că acum se cetesc foile zilnice, cari se cumpără cu numărul, astfel încât cu vremea aceste ziare săptămânale vor avea tot mai puțini cetitori și noi pe viitor va trebui sau să sistăm casa de lectură sau să-i schimbăm forma.

V. În 1927—28 am continuat prelegerile populare, 42 conf. aproape toate împreunate cu șezători (cântece, declamații), în parte împreună cu cercul cultural al învățătorilor, cele de ordin igienic-

sanitar din Sept. 1927 incoace au fost ținute cu proiecțiuni cu schiopticonul secției medicale a „Astreii”, subcentrul-Brașov.

Iată un tablou al lor :

Zărnești: dr. P. Nistor „Tuberculoza și profilaxia ei” (cu cercul cultural al învățătorilor) și „Cultura prin Astra” (cu coruri și declamații), dr. Nițescu „Ziua de 1 Decembrie 1918” (cu coruri și declamații), dr. Căliman „Alcoolismul” (cu schiopticon), dr. P. Nistor „Boalele contagioase” (cu schiopticon la elevii școlii); Poiana-Mărului: dr. P. Nistor „Mișcarea demografică și boalele sociale în 1926” (ad. gen.), Nic. Orghidan, prof. „Binefacerile culturale și civilizației” (ad. gen.), dr. Nic. Căliman „Sifilisul” (ad. gen.), dr. P. Nistor „Paralizia infantilă” și „Tuberculoza și profilaxia ei” (cu schiopticon), dr. Căliman „Sifilisul” (cu schiopticon), Pană Valeriu „Cum trebuie folosit timpul Duminicii” (cerc. cult. învăț.), I. Renghea „Reprizare istorică asupra neam. rom.” (cerc. cult. învăț.), dr. P. Nistor „Boalele contagioase” (cu schiopticon), „Boalele contagioase” (cu schiopticon la elevii șc.), „Puericultura și creșterea copiilor sugaci” (cu schiopticon), „Fiziologia corpului omenesc” (cu planșe, la elevi); Tohanul-vechiu: dr. P. Nistor „Mișcarea demografică și boalele sociale 1926” (cu cor, declam.), dr. Căliman „Tuberculoza” (cu cor, declam.), protopop M. Hordărnău „Injurăturile și jurăm. strâmb” (cu cor, declam.), dr. P. Nistor „Paralizia infantilă” și „Tuberculoza și profilaxia ei” (cu schiopticon), Garoiu Ștefan „Creșterea viermilor de mătase” (cerc. cult. inv.), Nan Ion „Bogățiile țării românești” (cerc. cult. inv.), dr. N. Căliman „Sifilisul” (cu schiopticon), dr. P. Nistor „Boalele contagioase” (cu schiopticon); Tohanul-nou: dr. N. Căliman „Boalele contagioase” (cu schiopticon), dr. P. Nistor „Mișcarea demografică și boalele sociale 1926”, „Paralizia infantilă”, „Standardul vieții și cultura”, dr. N. Căliman „Sifilisul” (cu schiopticon), dr. Voicu Nițescu „Asociație și cooperativă”, dr. P. Nistor „Protecția copiilor și îngrijirea sugacilor” (cu schiopticon) și „Alcoolismul” — la elevi (cu schiopticon), Purdilă Sanda „Luxul” (cerc. cult. inv.), I. Boș „Alcoolismul” (cerc. cult. inv.), dr. P. Nistor „Rolul igienic al școlii și învățătorilor” (cerc. cult. inv.); Zărnești: Ciurea Andrei „Istoricul comunei Zărnești” (cerc. cult. inv.); Tohanul-nou: P. Plotogea Victor „Cetiri din cărți și reviste” (șezătoare), Inv. Tănăsescu și inv. Ripescu „Cetiri din cărți și reviste” (șezătoare).

VI. Averele desp. constă din 1 dulap de bibliotecă la Zărnești, cele 4 biblioteci cu 660 volume și banii ce se vor vedea la bilanțul ce urmează, având a accentua, că taxele de membri activi și ajutători rămân în întregime comunelor respective, astfel încât afară de centru, fiecare din cele 3 comune aparținătoare au un fond, pe care-l administrează singur cercul cultural.

a) *Bilanțul centrului Zărnești*: INTRATE: Saldo la 1 Ian. 1927 Lei 16.404.56. Taxele m. pe viață 2600.— Taxele m.

activi 620'— Taxele m. ajutători 100'— Interese la depuneri 637'65.
Ajutoare Lei 8500'— Total Lei 28.862'21. EȘITE : Abonamentele
Casei de cetire 1927—28 Lei 1774'— Cărți cumpărate 11.077'—
Cărți cumpărate legate 5643'— Trimiși centralei taxe m. pe
viață 2100'— Trimiși centralei călindare 1927, 3000'— Cărăușie
la prelegeri 150'— Porto Lei 85'— Total Lei 23.829'—
— La 30 Iunie 1928 Saldo depun. Lei 1172'— Centr. „Astra” 1200'—
Casa 2661'21. Total Lei 28.862'21.

b) *Fondul I. Ionică* : Sald 1927 1 Ian. Lei 636'— Interese 39'—
Total Lei 675'— Saldo Casei..... Lei 675'— La 30 Iunie 1928.

c) *Fondul Cercului cultural Poiana-Mărului* : Saldo 1927 Ian.
1, Lei 260'— Intrate 490'— Total Lei 750'— Saldo, la 30 Iunie
1928 Lei 750'—

d) *Fondul Tohanul-vechiu* : Saldo 1927 Ian. 1, Lei 790'—
Intrate 560'— Total Lei 1350'— Saldo la 30 Iunie 1928 Lei 1350'—

e) *Fondul Tohanul-nou* : Saldo 1927 Ian. 1, 1927 Lei 1350'—
Intrate 140'— Total Lei 1490'— Saldo la 30 Iunie 1928 Lei 1490'—

Astfel averea în bani a despărțământului este : Centrul
Zărnești Lei 5033'21, Fondul I. Ionică 675'— ; Cercul cult. Poiana-
Mărului 750'— ; Cercul cult. Tohanul-vechiu 1350'— ; Cercul
cult. Tohanul-nou 1490'— Total Lei 9299'21.

VII. Proiectul de buget pe 1928—1929 ar fi : INTRATE : Taxe
de membri Lei 1000'— Ajutoare 10.000'— Interese 500'—
Diverse 1000'— Total Lei 12.500'— EȘITE : Bibliotecă Lei 5000'—
Casa de lectură 2000'— Călindare 1500'— Prelegeri 500'— Di-
verse 500'— Saldo 3000'— Total Lei 12.500'—

La acest loc ținem să ne exprimăm mulțăminta noastră do-
natorilor din acest an : desp. centr. județ. Brașov pentru Lei 5000'—
Cooperativei de consum Zărnești pentru Lei 2500'— Primăriei
Zărnești pentru Lei 1000'— și pentru locul donat Casei Naționale.

Președ. desp. : *dr. P. Nistor.*

V. 1. Caraș, fost Oravița (desp. central jud.)

Acest desp. constă din 9 comune, are 9 cercuri culturale, cu
tot atâtea biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune : Vără-
niuț : Profesor L. Rusmir despre „Sistem de 1 copil” și dr. St.
Manea despre „Tuberculoză” ; Maidan și Broșteni : acelaș despre
„Grădinărit” ; Rusova-nouă : acelaș despre „Astra și rolul ei” ;
Broșteni : dr. St. Manea despre „Tuberculoză” ; Vărădia : Dr. I.
Țicu, medic, despre „Tuberculoza și Sifilisul”, Ștefan Drăgulescu,
subrevizor, despre „Dragostea și iubirea de patrie”, „Combaterea
sistemului de 1 copil”, „Combaterea luxului”, „Unde ajunge po-
porul prin ură și ceartă ?” și „Dați oilor „Distol” !”, Iosif Cioloca,

inv. despre „Combaterea proceselor“ și „Obligativitatea școlară“, Elena Forea, inv. despre „Femeia și rolul ei ca mamă“ și Paraschiva Danciu, inv. „Sfaturi casnice“; Socolar: Dr. I. Bolboca despre „Insemnătatea „Astrei“ și Bibliotecile populare“. Conferințe s'au ținut în Oravița: Prof. I. Rusmir despre 1 Dec. 1918 și V. Goldiș, președ. „Astrei“ despre „Secțiunile „Astrei“, iar în Vărădia preotul Cusman Jianu despre „10 Maiu“. Case naționale se află în Ciclova-Montană și Broșteni, unde se clădește acum. Ajutor s'a primit Lei 20.000 dela județ.

Președ. desp. I. Rusmir, profesor.

2. Moldova-nouă (jud. Caraș.)

Acest despărțământ s'a reorganizat la 5 Februarie, a. c., alegându-se noul comitet și diferite comisii, cari să îngrijască de înființarea cercurilor culturale, de propaganda culturală la sate, de înființarea bibliotecilor populare, săli de citire, case naționale etc. Din prilejul adunării generale a desp. dl președinte al desp. a ținut o conferință despre „Societățile culturale române“, iar la serbarea zilei de 10 Maiu despre „Însemnătatea zilei“. Lipsind atât președintele, cât și vicepreședintele dela sediul despărț. nu s'a putut desvolta în cei 2 ani din urmă o activitate mai serioasă. Averea despărțământului a fost la 5 Februarie a. c., de Lei 1909.

Președ. desp. Ioan Oravițan, preot.

VI. 1. Ciuc (desp. oentral județean).

Acest desp. constă din 20 comune. Desp. a aranjat în cursul anului 1927 mai multe serbări în legătură cu zilele de glorie ale neamului, a înființat mai multe biblioteci populare, a dat burse la elevii săraci în suma de Lei 9000, iar despărțământului de plasă Sănmărtin un împrumut de Lei 40.000, fără dobândă, pe timp de 6 luni, în scopul înființării unui cinematograf. Prelegeri populare s'au ținut în comuna Voșlobeni: dșoara Emilia Rusu „Cânepa și foloasele ei“, Z. Blaga, inv. „Însemnătatea zilei de 24 Ianuarie“, dr. Fülöp „Îmbunătățirea rasselor de vite“, Romanescu, inv. „Datoria față de patrie“, Z. Blaga „Despre cinste“, „Povestea soarelui și Cruciulița fermecată“, „Eroii noștri“, „Regele Mihai I.“, „Viața lui Ionel C. Brătianu“, „Foloasele bibliotecilor“, „Sărbătorile naționale“, „Despre muncă“, „Foloasele băncilor populare“, Romanescu, inv. „Tuberculoza“, N. Lateș, subrevizor „Din trecutul Basarabiei“, prof. Hangan „Despre creșterea vitelor“, prof. Chindea „Însemnătatea școalei primare“, I. Colceriu, inv. „Iubirea de patrie“, „Despre credința în Dumnezeu“, Povestea „Colăcelul“ și „Baba și Gaia cea oarbă“, „Țiganul, Jidanul și Ciobanul“ (lec-tură), N. Comaniciu, rev. școlar „Românii din Ciuc“, „Coroana de oțel“, Sevastița Stefanița, inv. „Unirea Românilor“, „Nașterea po-

porului român", „Urmările beției", preot Marieșanu „Nașterea Mântuitorului", Burescu, inv. „n Unire stă puterea", Rusu, inv. „Foloasele bradului". Tot în acest cerc cultural s'au jucat 2 piese teatrale, „O nuntă ca 'n povești" și „În poiana castelului Peleş".

Averea în bani a despărțăm., la 20 Martie 1928, a fost de Lei 123.549.

Subvenții a primit desp. dela diferite comune în suma de Lei 34.414 și dela diferiți particulari în suma de Lei 1200.

Președ. desp. *N. Comaniciu*, rev. școlar.

2. Sânmărtin (jud. Ciuc).

Desp. constă din 16 comune.

Din punct de vedere cultural desp. a progresat, din zi în zi, prin conferințele și prelegerile populare ținute. Prin înființarea unui cinematograf desp. va avea venituri bănești, cari îi vor înlesni o propagandă culturală mai intensivă.

Președ. desp. *C. Popescu*.

VII. 1. Cluj (despărț. central județean).

Acest despărțământ, întotdeauna fruntaș între despărțămintele Asociațiunei, și-a ținut adunarea generală în comuna Finișel, la 17 Iunie 1928. Adunarea a fost condusă de către dl *N. Bogdan*, președintele desp., care a arătat rostul „Astrei" în trecut și pentru viitor. S'a cetit apoi raportul general despre activitatea desp. în anul de gestiune 1927—28, raportul bibliotecarului și al cassferului. Dl dr. *A. Iancu*, dir. Azilului de copii din Cluj, a vorbit despre: Profilaxia bolilor sociale, insistând mai ales asupra ofitei. S'a făcut apoi înscriere de membri.

Frumosul raport, pregătit de dl secretar al desp. *Al. Popa*, îl dăm în întregime. El este următorul:

„După Unire „Astra" și-a impus multe îndatoriri. Ceeace s'a făcut prin sânge și glasul poporului să fie încheșat prin puterea de viață și gradul de cultură.

Problemele erau multe: analfabetismul, moralitatea socială, sănătatea și vigoarea, capacitatea de producție maximă și optimă, industria națională, curățirea limbei vorbite, o mai mare atenție portului, raportul dintre Români și celelalte naționalități etc.

Instituțiile de stat caută să dea soluții acestor probleme prin organele de cari dispun. Dar s'a simțit că nu este suficient. „Astra" și-a impus ca o îndatorire supremă de a veni în ajutorul statului prin organele sale, despărțăminte și cercuri culturale. Încă din 1919—1920 emisarii culturali au cutreerat satele pentru a duce cu sine o înviorare și un suflu nou. Dacă în trecut „Astra" caută

să păstreze ceea ce mai aveam, acum „Astra“ caută ca să sporim tot mai mult în cele bune pe cari ni-le-au păstrat în viața sufletească și economică. În despărțământul nostru an de an s'au făcut ieșiri pe la sate prin cari s'a căutat să se facă tot mai mult în ajungerea scopurilor multiple pe cari și le-a fixat.

Intre mijloacele de răspândire a cunoștințelor folositoare pentru popor, *filmul* ține un loc de seamă. Anul acesta despărțământul și-a cumpărat un aparat complet de proiecții cu numeroase filme. Astfel cu aparatul s'au proiectat o serie de filme cu subiecte din domeniul științelor naturale, geografie, etnografie și medicină.

În orașul Cluj, la Cercul cultural al grădinii botanice, a organizat 3 șezători populare la grădină și clinici, ținând conferințe dñii prof. dr. Alexandru Borza, asist. Gheorghe Bujoreanu, dr. M. Zolog. Câte 2 șezători cu proiecții s'au mai ținut la Liceul de fete „Regina Maria“ din Cluj, Seminarul pedagogic universitar din Cluj și Școala normală de învățători din Cluj, dând lămuriri: dșoara Veturia Borza, dl prof. dr. Alexandru Borza și dl prof. At. Popa.

Ziua de 1 Decembrie 1927 s'a serbat în Cluj cu un fast deosebit. Cu concursul Teatrului și Operei Naționale s'a aranjat un festival în cadrul căruia cuvântarea ocazională a fost ținută de dl I. Agârbiceanu, secretarul general al secțiilor. Tot dsa a vorbit în numele „Astrei“ la serbarea comemorării Unirii Basarabiei, la 10 Maiu din partea „Astrei“ a vorbit dl prof. Gheorghe Popa, iar la recepția Ms. abate dr. Metodiu Zavoral a vorbit dl rector G. Bogan-Duică.

Pentru sate programul nostru ni-l'am desfășurat prin șezători populare pe cari le-am organizat în următoarele comune: În 26 Februarie 1928 am organizat o șezătoare populară în comuna Sânicoadă, unde în toamnă se ridicase prin stăruința oamenilor, o modestă biserică românească. S'a înființat un cerc cultural și s'a pus temelia bibliotecii populare. Dl dr. Axente Iancu a vorbit despre „Boalele mamelor lehuze și a copiilor mici, până la vârsta de doi ani“, iar dl prof. Atanasie Popa despre „Dragostea de carte“. În 4 Martie 1928 s'a organizat o șezătoare populară în cadrul cercului cultural din Cara, unde dl dr. Mihăilă vorbește despre „Ravagiile beției“, elevul Drăguș Vasile despre „Plantele de leac“, iar dl At. Popa despre „Ceea ce face „Astra“ pentru popor“. Biblioteca cercului s'a complectat cu un număr însemnat de cărți. În 11 Martie 1928 s'a organizat Șezătoare populară la cercul cultural din Suceag, unde în colaborare cu cercul cultural învățătoresc s'a ținut o șezătoare plină de viață și bogată în program. Alături de conferențiarul cercului învățătoresc, cari au vorbit despre „Beție“ și despre „Îngrijirea copiilor orfani“, din partea „Astrei“ dl dr. Vasile Noveanu vorbește despre „Bolile de sânge“. A ri-

dicat mult nivelul șezătorii corul, cvartetul și orchestra elevilor normalişti din clasa ultimă, executând bucăți românești și clasice. S'au făcut și proiecții de cinematograf, dând lămuriri dl prof. At. Popa, referitor la „Viața lui Isus și minunile cerului“, iar elevul Radu Grigore explică filmele cu povești pentru copii. Biblioteca cercului s'a complectat și aici cu cărți noi.

La 1 Aprilie 1928 am eșit la Someșul rece sub munți. Ajunși acolo, am căutat să luăm parte și la sfta liturghie, unde dl prof. At. Popa în calitate de conliturghisitor, a ținut o predică potrivită. A fost impresionant parastasul săvârșit pentru odihna celor morți pentru țară, în locuri neștiute, fără preot, ori înmormântați în altă parte, și mai ales frumoasă a fost cântarea la ridicarea paosului de către toți credincioșii, punându-și fiecare mâinile pe umerile celui dinaintea lui. Șezătoarea s'a ținut în localul școalei, dl dr. Székely a vorbit despre „Boalele copiilor până la 1 an“, iar dl At. Popa despre „Educația în familie“. Biblioteca cercului s'a complectat cu un număr însemnat de cărți noi.

Alături de noi, dând o contribuție secției medicale și biopolitice, centuria II. a cercetașilor dela Liceul de fete „Regina Maria“ din Cluj a organizat șezători populare în comunele: Aghireș, Poieni și Bologa, sub conducerea dsoarei prof. Lucia Roman și dl dr. I. P. Cadariu, comandanți de centurie, cu scopul de a arunca primele semințe pentru organizația tinerească proiectată de „Astra“ biopolitică. Și pe această cale ținem să le exprimăm mulțumirile noastre.

La toate ieșirile am avut prețiosul concurs al cercetașilor noștri dela Cluj, în special elevii școalei normale de băieți și cercetașii căminului ucenicilor industriali. Corul, orchestra și cvartetul ultimei clase dela școala normală — astăzi absolvenți și învățători — au dat o contribuție de seamă, ducând cu ei dragostea și farmecul cântecelor, doinelor și dansurilor românești. Menționăm în special pe elevii: Minescu Gh., Coruțiu Aderdat, Vescan Iacob, Șovașău Petru, reposatul Ilie Albu, Bârlea Ion, Pascan Ștefan, Coșarcă Nicolaie, Drăguș Vasile, Șerbu Gheorghe și apoi Ionaș Oridiu cl. V.

Ultima noastră șezătoare o facem aici în Feneșel, la poala munților Gilăului, unde de-asemena punem baza cercului cultural și bibliotecii populare. Aproape în toate locurile am avut sprijinul moral al cărturarilor satului, dela cari am căutat să aflăm starea actuală a poporului de sub mâna dlor. Caracterul ieșirilor noastre din acest an a căutat să fie pătruns din principiul fundamental al „Astrei“ — național biopolitic — prin faptul că am căutat să dezvoltăm interes deosebit pentru educația tineretului, arătând mijloace și rezultate. În unele locuri cercetașii s'au instalat pe marginea unui râu, sub un deal, ei singuri pregătindu-și mâncarea și executând un program specific lor, în afară de programul

oficial. Programul acesta a fost o plăcere pentru copiii satului, cari erau din ce în ce mai numeroși. În jocuri s'au amestecat și băieții din sat, învățându-le pentru altădată. Băieții — elevii — cari ne-au însoțit au avut un folos multiplu: cunoașterea geografică a regiunii, cunoașterea etnografică a comunei, alături de alte cunoștințe istorice, archeologice etc. Bisericile de lemn din Someșul-rece, Bologa, Feneșel, spun multe din mucenicia neamului unde într'un loc unic, scund, oamenii sunt pătrunși de suflet mare. Aici a fost laboratorul de conservare națională. În drumuri am cunoscut felul de viață al poporului, în multe case am găsit curățenie, dar și case scunde și lipsite de aer și lumină. Elevii — în special viitorii învățători — au fost puși în fața problemelor viitorului, legându-li-se de inimă ca în satul lor să muncească pentru ca și casa țaranului român să se ridice din umilința de veacuri în care a trăit. Iar pentru proiectul de grupare a tineretului inițiativa trebuie îmbrățișată cu toată căldura, este atât de necesară, azi, când societăți organizate și desorganizate cuceresc tineretul, nu pentru a-l forma în bine, ci mai mult pentru a-l distruge. „Astra“ va avea o menire și mai ideală luând în mâinile ei și miile de suflete tinere pentru a le conduce pe drumul cel bun.

Din dorințele vechi, anul acesta s'a realizat una: despărțământul are un locșor în localul secției. Noul secretar să se bucure de acest fapt.

Încheiem acest raport, nu prea bogat în fapte vădite și prea multe, cu dorința ca viitorul să aducă cu sine o intensificare și mai mare a acestei munci.

Din raportul dlui bibliotecar Bujoreanu rezultă, că au intrat la desp. 697 cărți și s'au distribuit bibliotecilor populare (în număr de 5) 716, membrilor s'au dăruit 247, iar calendare pe 1928 s'au vândut 20 ex. Bibliotecarul a controlat 8 biblioteci populare și a constatat că se cetește puțin.

Din raportul dlui casier A. Mandea se vede că intratele desp. au fost de Lei 111.860'69, între cari un ajutor de Lei 50.000, dela Primăria orașului Cluj, iar eștele de Lei 35.718'50, rămânând un bon de Lei 76.142'19. Fondul Casei Naționale s'a urcat la suma de Lei 70.852, fondul St. Miclea al agenturei Feleac la Lei 3283 și în fine colecta comunei Aiton la Lei 2311, toate aceste fiind depuse la diferite bănci sigure din Cluj.

Dir. de liceu *N. Bogdan*, președinte.

2. Almaș (jud. Cluj).

Acest desp. constă din 33 comune, are 28 cercuri culturale și 27 biblioteci populare. Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Hida: Dr. Traian Al. Pop „Alcoolismul“, dr. Simion Tămașiu, senator „Credința“, Iuliu Chifa „Biserica“, Vasile

Nossa „Sărbători și sărbătorirea lor“, Vasile Rusu „Terenele sterile și plantațiunea lor“; Milnan: Mitrea Aurel „Puterea învățaturii“ și Vasile Rusu „Plantarea locurilor sterile“; Ugruțu: Dr. Tr. St. Pop „Alcoolism“; Voivodeni: Aurel Mitrea „Unirea Basarabiei“ și dr. Tr. St. Pop „Alcoolism“; Strâmba: Vasile Rusu „Grădina de pomi“ și Gheorghe Ioan „Ziua mamelor“; Bercia: Simion Curia (titlul prelegerii necunoscut.)

Conferențe s'au ținut în comuna Hida: Dr. Simion Tămaș „1 Decembrie 1918“, iar Ștefan Popa, profesor, delegatul secțiilor literare-științifice ale „Asociațiunii“ despre „10 Maiu“.

Cursuri de analfabeți s'au ținut în comunele: Hida, Sâmpetru-Almașului și Sânmihaiul-Almașului.

Teren pentru case naționale s'a dat în comunele: Almaș, Mesteacă, Zimboru și Drag.

Averea desp. constă din mobilierul Casei de citire din Hida, iar în bani în suma de Lei 13.402'47.

Ajutoare a primit desp. dela comuna Hida Lei 1000.

Desp. a colaborat cu cercurile culturale ale învățătorilor.

Președ. desp. dr. *Traian Șt. Pop*, medic.

3. Câmpia (jud. Cluj).

Desp. constă din 23 comune.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele: Șărmaș, Silvașu, Budești, Sânmihaiu, Răzoare, Șarmășel și Năoiu, iar conferențe din partea secției medicale în Cămărașul, Sânmihaiu, Budești și Șărmaș.

Cu prilejul unei adunări a despărțământului, la care a ținut dl I. Agârbiceanu, secretarul secțiilor științifice-literare, o conferință despre „Trecutul neamului nostru românesc“, s'a aranjat un concurs de jocuri și cântece românești între comunele desp., dintre cari cel mai bine s'a produs Corul țărănesc, în 4 voci, din Cățina, condus de inv. Moldovan, apoi Budeștii, prin cântece și jocuri originale Câmpiei.

Președ. desp. dr. *Vasile Dancu*, dir. de liceu.

4. Huedin (jud. Cluj).

Despre activitatea desp. Huedin al „Astrei“ pe timpul din 11 Septembrie 1927 până la 2 Oct. 1928 ni-s'a prezentat următorul raport:

La adunarea cercuală ținută în Ciucea s'a fost aranjat o expoziție de copii, cari s'au premiat cu cărți; tot atunci membrul dr. Sabin Varna, avocat în Huedin, a făcut propunerea să se înființeze un fond din care să se se] premieze mamele, cari își

îngrijesc mai bine copiii. Fondul s'a înființat cu suma de Lei 1060, urmând a se face o nouă expoziție de copii la Ciucea cu care ocaziune să se premieze mamele copiilor celor mai sănătoși, mai desvoldați și mai bine îngrijiți. Această expoziție se va face cu ocaziunea ridicării unei Troițe în amintirea eroilor căzuți pe frontul dela Ciucea, în anul 1919. În cadrele desp. „Astrei“ în anul expirat s'au ținut mai multe prelegeri și conferințe, Conferințe pentru intelectuali s'au ținut ca centru în Huedin. 3 conferențieri au fost dnii dr. Vasile Pașca, care a vorbit despre „Hrănirea cu mâncări nefierte din punct de vedere medical“, dl profesor Constantin Anastasiu a vorbit despre „Teatru la Români“, iar dir. desp. A. Munteanu despre „Niculae Bălcescu“. Toate aceste conferințe s'au ținut în sala de gimnastică a Gimnaziului de Stat din loc. Tot în localul acesta au ținut conferințe dnii profesori dela Extensiunea Universitară din Cluj și anume: dl dr. Victor Stanciu a vorbit despre „Ce ne spun râurile“, iar dl profesor Virgil Bărbat a vorbit despre „condițiunile de desvoltare ale unui neam“, ambele conferințe au plăcut publicului, fiind foarte instructive.

Prelegeri pentru popor și în anul acesta s'au ținut în diferite comune despre „Cooperative, pomărit, albinărit, Relele sociale ș. a.“, la cari a asistat popor mult, semn imbucurător, că poporul nostru a ajuns să înțeleagă folosul lor. Afară de prelegerile ținute strict în cadrele desp. au mai ținut prelegeri pe teritorul desp. dnii profesori dela gimnaziul de stat din loc, în comunele: Brăișor și Bociu, despre „Boalele copiilor“, despre „Unirea Basarabiei“, despre „Industrie și Comerț etc“.

Dnii învățători de pe la școalele primare încă au ținut în cadrele cercurilor culturale învățătorești o serie de prelegeri pentru popor. La acest loc țin să amintesc conferința-prelegere instructivă a dlui dir. Niculaie Pop din Huedin, despre „Creșterea vermilor de mătăsă“, iar inv. Constantin Popescu, despre „Creșterea individului până la epoca școlară“, ținută în Fildul-de-sus, inv. Gh. Homescu, despre „Foloasele învățaturii“, ținută în Ardeova etc. Cu aceste ocaziuni s'au ținut și serbări școlare cu declamări, cântece corale și piese teatrale, cari au produs un bun efect asupra auditorului.

Serbările naționale de 1 Decemvrie, 24 Ianuarie, 10 Maiu, Ziua Eroilor s'au ținut cu fastul cuvenit, luând parte la ele toată suflarea românească. Aceste serbări s'au ținut și pe sate, preoții și învățătorii noștri și-au făcut datorința.

În toate locurile s'a servit Te-deum.

Comemorarea luptelor dela Fântânele și în anul acesta s'a făcut pe locul istoric unde a venit lume multă, chiar și din comunele cele mai îndepărtate.

Despărțământul nostru a luat parte prin reprezentanții săi la serbarea școlară din Valea Drăganului: incidentul inaugurării

școalei primare. Generalul „Anastasiu“, la Bologa, din incidentul adunării generale a coop. de producție și consum „Bologana“, unde au venit delegați și dela centrala din București, să vadă ce-a putut face o mână de oameni uniți într'olaltă și cu conducător bun, în frunte cu primarul Ioan Petra, care a fost lung ovaționat.

La Sf. Gheorghe în comuna Poieni s'a aranjat un parastas întru pomenirea învățătorului Gh. Tămașiu, ucis mișelește de bolșevici pe câmpul frontului la Ciucea.

Comitetul desp. a ținut două ședințe, una la 22 Noemvrie 1927 și alta la 2 Oct. 1928.

Biblioteca desp. s'a înmulțit cu 18 cărți.

Aurel Muntean, directorul despărțământului.

5. Mociu (jud. Cluj.)

Acest despărțământ constă din 24 comune, are 5 cercuri culturale și 6 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune : Mociu : dl Panait Vasiliu despre „Economia Agricolă“, dl dr. Valer Pinteza despre „Oftică“, dl Petru Iustinian despre „Combaterea luxului“, dl Ioan Maghiar despre „Ridicarea neamului românesc prin școală și învățătură“ și „Supunerea față de legi și respectul față de autorități“; Sâmboleni : dl Simeon Matei, despre „Îndrumări spre meserii“, dl Isidor Todoran, despre „Neamul românesc dela început și până azi“; Mureșenii-de-Câmpie : dl dr. Emil Mureșian, despre „Reforma agrară“; Ghiriș : dl Ștefan Tătar, despre „Superioritatea ființei neamului românesc față de popoarele, cari ne încunjură și neamurile conlocuitoare“.

Elevis gimnaziului „Samuil Micu“ din Sarinaș, în comuna Mociu au predat piese pentru popor îngrădite cu cântări și recitări, iar dl dr. V. Dancu, directorul acestui gimnaziu și al despărțământului Câmpia al „Astrei“, a ținut o conferință despre „Unirea Basarabiei“.

Serbătorile naționale s'au serbat cu serbări școlare și conferențe despre însemnătatea zilei. În afară de aceasta au mai fost reprezentanții teatrale în comunele Mociu, Frata, Ghiriș, Mureșenii-de-Câmpie și Pălataca.

Teren pentru Casă națională s'a dat în 22 comune, unde s'au făcut improprietăriri, respective dispoziții de parcelare.

* Vice-președ. desp. : *Dr. Emil Mureșan*, înlocuitor of.

VIII. 1. Făgăraș (desp. central județean).

Despărțământul constă din 22 comune, iar cercuri culturale s'au organizat, în anul 1928, în 4 comune, vorbind poporului

despre „Însemnătatea Astrei“, dñii : Gh. Codrea, revizor și inspector școlar și dr. Iulian Cârje, avocat, însoțit de dñii Oct. Stoi-chiță și R. Ursu. Dl dr. Iulian Cârje, adv., a făcut în 3 comune o donație de câte Lei 1000 (una mie) pentru înființarea cercu-rilor culturale.

Conferențele la centru au fost ținute, în mare parte de către delegații „Extensiunii Universitare“ și anume :

Dr. M. Botez, prof. univ. „Creșterea numerică sau creșterea calitativă a popoarelor“, E. Panaitescu, prof. univ. „Unitatea de stat și conștiința națională“, Gh. Giuglea, prof. univ. „Câteva concepții morale din literatura poporului nostru“, Al. Lapedatu, prof. univ. „Independența română“, Sextil Pușcariu, prof. univ. „Limba română și graiul ardelenesc“, dr. Al. Borza, prof. univ. „Monu-mentele naturii“ și Sextil Pușcariu, prof. univ. „Cuvinte vechi și cuvinte nouă“.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune : De- jani, Telechi-Recea și Vaida-Recea : Dñii prof. V. Literat, despre „Ce să învățăm și ce să nu învățăm dela streini“, prof. S. Budu, despre „Însemnătatea Istoriei naționale“, prof. Al. Bărbat, despre „Câteva îndrumări economice pentru locuitorii Țării Oltului“ ; Voila : Prof. Oct. Popa, despre „Creșterea copiilor“, prof. I. Cocișiu, despre „Problemele de viață ce se desprind din poezia populară“, prof. E. Roșală, a condus corul format din elevele Școlii Medii și elevii liceului, în număr de 36 ; Iași : Prof. V. Literat, despre „Ce să învățăm și ce să nu învățăm dela streini“, prof. Al. Bărbat, despre „Câteva îndrumări economice pentru locuitorii Țării Ol- tului“, iar prof. P. Benția, despre „Conservarea gunoiului de grajd și îmbunătățirea solului prin acest gunoi și îngrășăminte chimice“ în următoarele comune : Beclean, Berivoii-mici, Calbor, Hurez, Noul-Român și Șinca-Veche.

Serbările s'au orgnizat, ca și în trecut, cu concursul școa- lilor române de toate categoriile, din localitate și s'au ținut în prezența autorităților civile și militare. Fiecare școală a contribuit, fie cu o cântare, fie cu o recitare de poezii, cari au încadrat con- ferința sau vorbirea rostită despre însemnătatea zilei.

La 24 Ianuarie 1927 a vorbit dl prof. D. Purice, despre „Unirea Românilor“, la 10 Maiu 1927 a vorbit din partea „Uni- versității libere“ dl Horia Furtună, despre „Răsboiul pentru in- dependență“, la 2 Iunie 1927 (Ziua Eroilor) a vorbit dl dir. al Școlii Normale dl I. Sachelarie, despre „Eroii Neamului“, la 26 Septemvrie 1927 a vorbit dl prof. Victor Florea, despre „Viața și faptele Regelui Ferdinand I.“, la 8 Noemvrie 1927 a vorbit dl prof. R. Ursu, despre „Mihai Viteazul“ și dl prof. D. Purice, despre „Domnitorul Moldovei Grigore III. Ghica“, la 1 Decemvrie 1927 a vorbit dl prof. V. Mircan, despre „Însemnătatea zilei de 1 De- cemvrie 1918, în legătură cu cultul oamenilor mari ai neamului“,

la 24 Ianuarie 1928 a vorbit dl prof. B. Mureșan, despre „Însemnătatea zilei de 24 Ianuarie în legătură cu dreptatea socială“, la 10 Maiu 1928 a vorbit din partea „Universității libere“ dl Radu Mandrea, despre „Ziua de 10 Maiu, în legătură cu faptele marelui Rege Ferdinand I.“ și la 24 Maiu 1928 a vorbit dl prof. Oct. Popa, despre „Ziua Eroilor și vitejia poporului român“.

Muzeul etnografic, înființat cu ajutorul Ministerului Cultelor și Artelor, a fost sporit, în anul acesta, cu 32 diferite obiecte.

Averea desp. este de Lei 63.443, depuși la banca „Furnica“.

Subvenții a primit desp. în anul 1928, dela județul Făgăraș Lei 20.000, iar dela câteva comune sume, potrivite cu situația lor materială, pentru trebuințele cercurilor culturale.

Președ. desp. *Ștefan Damian*, dir. lic. „Radu Negru“.

2. Viștea (jud. Făgăraș.)

Numărul comunelor este 21, având fiecare comună câte o bibliotecă populară.

Prelegeri populare și serate social-culturale s'au ținut în toate comunele despărțământului, cu deosebire în legătură cu sărbătorile mari religioase și cu cele naționale. Instituirea conferențierilor, cu delegație dela centru, către care să se îndrepte privirile celor adunați și cari ca reprezentanți ai „Astrei“ să nu aibă alte preocupări în cuvântările și prelegerile lor decât numai interesele „Astrei“, și cari să meargă, cel puțin de 3 ori pe an, într'un despărțământ, ar putea da roade mai mulțumitoare pentru promovarea culturii poporului nostru decât cu conferențe și prelegeri, ținute de persoane, cari au prea multe îndatoriri, impuse de necesitățile zilnice și sunt și sabotate de micile preocupări ale directivelor politice, cari strică orice grăunte al bunei înțelegeri, fără de care adunările noastre devin viespare de uri.

Președ. desp. *Pavel Borza*, preot.

IX. 1. Hunedoara (Deva des. central județean).

În colaborare cu „Cercul Studenților Hunedoreni“ din București s'a întreprins o activitate mai extinsă pe întreg județul Hunedoarei, înființându-se în cadrul unor festivaluri frumoase și instructive 24 de biblioteci de câte 100—150 volume, cu concursul prețios al autorităților și școalelor din localitate s'au sărbătorit cu solemnitate zilele de 1 Decembrie, 10 Maiu și 8 Noembrie, iar „Extensiunea Universitară“ cu concursul nostru a aranjat în Deva două cicluri de conferințe.

Pe lângă acestea biroul despărțământului nostru, ca despărțământ central județean a ținut legătură cu toate celelalte despărțăminte din județ ținând prin aceasta să armonizeze activi-

tatea culturală în cadrul județului, a ținut legătură cu toate asociațiile culturale învățătoarești, preoțești, studențești și a dat sprijinul posibil tuturor, a cercetat activitatea cercurilor culturale din cadrul despărțământului și prin diferite și dese circuli în spiritul celor permise dela centru, le-am îndrumat și împintinat la activitate, în timpul din urmă însă nemi primind subvenții și ajutoare din partea județului am fost siliți cu multă durere sufletească să ne reducem planurile de muncă ce ni-le formasem, rămânând ca să le continuăm în viitor, când sperăm să primim din nou ajutoarele cuvenite.

Averea desp. la finea lunii Iulie 1918 a fost de Lei 8472.

Președ. desp. *Iuliu Iosan*, prof.-protopop.

2. Brad (jud. Hunedoara).

Acest desp. constă din 20 comune și are un cerc cultural; biblioteci proprii ale desp. nu sunt.

Șezători culturale s'au ținut în Brad 11 la cari au conferențiat dnii: Gh. Pârvu despre „Asociațiunea și menirea ei“, „Unirea Ardealului cu țara mamă“, „Bibliotecile populare“; L. Suciuc despre „Pământul și lucrarea lui“, „Animalele de casă“; I. Pascal despre „Ocultism și spiritism“; dr. C. Glava despre „Casele naționale“; N. Vasilescu despre „Rostul Astei“; A. Bolcu despre „Omul lui Dumnezeu“; O. Pârvu despre „Rolul mamei în creșterea copiilor“; Fl. Ipcar despre „Rolul femeii în război“. La aceste șezători au recitat elevii școlilor din Brad diferite poezii, iar corul elevilor și al Asociației corale din Brad, sub conducerea dlui Gh. Pârvu, au executat diferite cântări. Din contribuțiile benevole la aceste șezători s'au încasat Lei 5615.

Cursuri de analfabeți s'au ținut în comunele Luncoiu de sus și Vaca. Averea desp. este de Lei 73'857. Ajutoare pentru casa națională au încurs în suma de Lei 24.054. Alte ajutoare dela: „Frăția Munteană“ Lei 3347, comunele din secretariatul Criștor Lei 1200, comuna Torățel Lei 500, „Albina“ Lei 500, „Timișana“ Lei 500, iar prin intervenția dlui profesor N. Iorga desp. a primit 220 cărți dela Casa Școlilor.

Din desp. Brad s'au desfăcut în anul 1927 comuna Băița cu cele 9 comune din apropierea ei și s'a constituit în desp. separat.

Președ. desp. *dr. Pavel Opreșă*, profesor.

3. Dobra (jud. Hunedoara).

Acest desp. constă din 33 comune.

Adunări populare pe sate s'au ținut în legătură cu cercurile religioase preoțești și cercurile culturale învățătoarești, la cari ocaziuni s'a vorbit poporului și despre „Asociațiune“ și în numele

ei — al „Astrei“. Şezători culturale s'au ţinut în 5 comune în cari sunt organizate case culturale, iar în Dobra s'au ţinut mai multe şezători cu conferinţe şi producţiuni teatrale şi muzicale.

Cele 14 începuturi de biblioteci dăruite dela centru s'au distribuit în 1926/27 şi s'au adaos la cele dăruite de studenţii universitari şi la bibliotecile parohiale.

Sperăm că după normalizarea stărilor economice şi politice în popor, va desvolta şi despărţământul nosiru activitate mai mulţămitoare.

Preşed. desp. *Iosif Morariu*, protopop.

4. Ghelar (jud. Hunedoara).

Activitatea acestui despărţământ a fost stânjenită din diferite motive, cari, sperăm, vor fi înlăturate în viitor. S'au ţinut adunări cu prelegeri populare în comunele: Govăşdia, Lelese, Sohodol, Ruda, Alun, Vadu-Dobrii şi Topliţa, de către dnii preot Gh. Henţia, preşed. desp. şi dr. Aurel Gavrişiu, medic.

În centrul desp. Ghelar s'au ţinut, pe lângă conferenţele şi programele aranjate cu ocaziunea diferitelor sărbători naţionale, mai multe conferenţe, urmate de cântări corale, executate de elevii şcoalelor din Ghelar.

Cu desp. au colaborat corul bisericeii ortodoxe şi fanfara din Ghelar.

Preşed. desp. *Gh. Henţia*, preot.

5. Haţeg (jud. Hunedoara).

Desp. constă din 42 comune, are 2 cercuri culturale. Despărţământul a organizat un ciclu de conferenţe în oraşul Haţeg, având concursul „Extensiunii universitare“ din Cluj şi anume a dlor profesori universitari: Victor Stanciu, Nicolae Drăgan. D. Teodorescu, Coriolan Petran, G. Mateescu, Const. Diculescu, Petru Grimm, I. Bărbat şi N. Ghidionescu, iar la 10 Maiu a ţinut delegatul „Universităţii Libere“ din Bucureşti, dl Ion Al. George, o conferenţă „50 ani dela proclamarea răsoiului de Independenţă“.

La adunările despărţământului şi la sărbătorile naţionale s'au aranjat programe artistice, iar preşedintele desp. a ţinut conferenţe despre însemnătatea zilelor serbătorite şi „Figurile reprezentative ale anilor 1877—78“.

Averea desp. la 31 Dec. 1927 a fost de Lei 3118.

Ajutor dela centru pentru Casa Naţională a primit desp. în suma de Lei 20.000.

Preşed. desp. *Şt. Gherman*, dir. şc.

6. Hunedoara (jud. Hunedoara).

Despărțământul constă din 29 comune, are 17 cercuri culturale cu tot atâtea biblioteci populare.

Conferințe s'au ținut în timpul dela 1 Ianuarie 1927 până 30 Iunie 1928, în Hunedoara : prof. Gh. Zemora „Cuvânt festiv“, la serbarea zilei de 24 Ianuarie, prof. univ. V. Bărbat „Copilăria“, E. Mărculescu, insp. gen. „Budhizmul“, prof. univ. Ștefănescu Goangă, „Națiunea“, condițiunile ei de dezvoltare și existență, ing. E. Popescu „Ratificarea tratatului recunoașterii Basarabiei“, protop. dr. Vasile Oana „Minunile lui Hristos în fața științei medicale“, prof. Gh. Zemora „Viața și operele lui Beethoven“, I. Al. George „Cuvântare ocazională 10 Maiu“, A. Constantinescu „Cuvântare ocazională de 1 Decemvrie 1918“, E. Dragomir, dir. șc. medie de fete „Cuvântare ocazională de 24 Ianuarie“, protopop dr. V. Oana „Negotul și meșteșugurile în țările românești, în trecut și azi“, dr. Onisifor Ghibu, prof. univ. Cluj, „Zece ani dela unirea Basarabiei“, Gh. Zemora, prof. „Originea vieții“, dr. Vasile Hâncu „Boalele nervoase“, C. Petran, prof. univ. Cluj „Monumentele de artă din Ardeal“, T. Popa, dir. gimn. „Originea Huniadiștilor“, ing. E. Popescu „Posibilitățile suprafirești ale naturii“, P. Sergescu, prof. univ. Cluj „Știință și viață“, T. Popa, dir. gim. „Unirea Basarabiei“, prof. Popa Li-seanu, București „Cuvânt ocazional de 10 Maiu“, prof. Nic. Pinteș „Cuvânt ocazional la ziua eroilor“, prof. Gh. Zemora „Credința strămoșească“. Prelegeri populare s'au ținut în comunele : Busturi : dr. S. Popovici, adv. despre „Testamentul verbal“ și prof. Nic. Pinteș „Cooperativele“; Răcăștie : dr. V. Oana, protopop, despre 3/15 Maiu 1848; Cinciș : dr. V. Hâncu și I. Brâncoveanu despre „Boalele venerice“ și „Cooperativele“; Boos : dr. E. Elefterescu, București „Doina“ și T. Popa, dir. gim. despre „Originea neamului românesc“. Toate conferințele și prelegerile populare au fost încadrate în programe artistice, executate în mare parte de elevii școalelor din Hunedoara.

Despărțământul a primit dela primăria orașului Hunedoara Lei 2000 drept ajutor pe anul 1927.

Despărțământul colaborează cu „cercurile religioase ale preoților“, cercurile culturale ale învățătorilor și cu cercurile culturale „Sf. Gheorghe“ ale tinerimii adulte.

Președ. desp. : dr. Vasile Oana, protopop.

7. Ilia (Hunedoara).

Acest despărțământ constă din 46 comune și a fost reorganizat în 21 Septemvrie 1928, sub conducerea dlui protopop Ioan Simu, delegat al comitetului central, fiind ales de președinte al despărțământului noul protopop al Iliei dr. Iuliu Iosan.

8. Jiu. (jud. Hunedoara.)

Acest desp. constă din 12 comune, are 8 cercuri culturale cu tot atâtea biblioteci populare.

Conferințe s'au ținut în Petroșani: N. Popescu, șeful siguranței, despre „Sectele și Statul nostru”, I. Berghian, profesor „Educația fizică problemă națională”, dr. M. Botez, prof. univ. Cluj „Știința pură și știința aplicată”, dr. S. Fâșcu, prof. „Întregirea Neamului”, I. Niciu, prof. „Crizele economice”. I. Berghian, prof. „Omul și Evanghelia”, dr. C. Fülöp, prof. „Școala și Familia”, N. Opriș, prof. „Christos ca reformator al omenirii”; în Lupeni: V. Bărbat, prof. univ. Cluj „De ce să ne dăm copii la școală”.

Toate conferințele au fost împreunate cu program artistic, constătător din recitări, coruri, piese muzicale, executate de orchestra minelor „Petroșani”, iar recităriile și corurile de elevii liceului de Stat, ai școlii miniere, și ai școlii primare de jos, toate din Petroșani. A colaborat cu cercul cultural al învățătorilor.

Președ. desp.: Ing. *Iosif Iancu*, insp. gen. de mine.

9. Orăștie (jud. Hunedoara).

Acest desp. constă din 34 comune, are 11 cercuri culturale cu 9 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Beriu: A. Demian despre „Astra culturală” și „Ins. inf. bibl. populare” și dr. I. Solomon „Morburile molipsitoare”; Spini: S. Crismaș „Astra și răspândirea culturală” și „Asociația ca mijloc de-a învinge răul”, N. Crețu „Lectura bună” și N. Curteanu „Unirea Basarabiei”; Romos: I. Ienea „Cultura și rolul Astei”, V. Iacob „Ins. org. în asoc. Astra”, S. Crismaș „Cum să ne organizăm”? D. Albu „10 Maiu”, P. Ionescu „Cartea bună”; Pricaz: I. Ienea „Cultura poporului în serviciul patriei”, V. Iacob „Rolul cărții”, N. Crețu „Organizarea Astei”; Căstău: A. Demian „Ce este Astra”? V. Iacob „Importanța școlii”, I. Romoșan „Educația cetățenească”; Turdaș: I. Ienea „Cartea bună”, V. Iacob „Cultura și Astra”, N. Crețu „Organizarea Astei”, S. Crismaș „Iubirea și cetirea cărții bune”, N. Curteanu „Iubirea de țară”; Sibiușel: dr. I. Solomon „Îngrijirea corpului — beția”, S. Crismaș „Ins. org. cerc. culturale”, M. Curteanu „Lectura bună”, M. Crețu „Combaterea clevetirii”; Ludești: dr. I. Solomon „Ins. Astei și a bibl. pop.” și V. Necșa „10 Maiu”; Mărtinești: I. Romoșan „Educația cetățenească”, M. Crețu „Org. Astei”; Săraca: A. Demian „Astra și cerc. cult.”.

Conferințe s'au ținut în Orăștie: A. Demian „24 Ian. — 1927”, dr. M. Botez „Între sănătate și boală”, V. Stanciu „Cum s'au

născut mineralele din România", dr. A. Borza „Porturile naționale din America“, P. Paleologu „Independența — 10 Maiu“, Th. Capidan „Macedo-Românii, vechi și ins. lor istorică“, Petre Ionescu „1 Dec. — Unirea sufletească“, Petre Grimm „Poezia engleză“, dr. Meruțiu „Dunărea și importanța ei economică“, C. Petran „Monumentele de artă naț. din Ardeal“, P. Sergescu „Știință și viață“ și P. Ionescu „Viața și opera lui H. Ibsen“.

Averea desp. este în total de Lei 21.519. Ajutoare a primit desp. dela: „Ardeleana“, Lei 11.000, orașul Orăștie Lei 1000, comuna Tămășana Lei 250, total Lei 12.250.

Președ. desp.: A. Demian, dir. de liceu.

10. Pui (jud. Hunedoara).

Acest desp. constă din 30 comune și a fost înființat în 6 Februarie 1926 sub conducerea dlui protopop I. Simu, în calitate de delegat al comitetului central.

Comitetul s'a întrunit în ședințele obișnuite și cu ocrotirea și sub conducerea aceluia, în 10 August 1926 tineretul școlar a aranjat în comuna Pui, în sediul despărțământului o șezătoare culturală, la care au participat sute de țărani și a avut ca rezultat un beneficiu net, de 2000 Lei în favorul despărțământului.

Despărțământul a înființat bibliotecă în comuna Galaț, convingându-se, că în această comună sunt țărani cei mai dornici de carte.

În celelalte comune membrii comitetului au luat parte la diferite petreceri țărănești, la unele serbări ocazionale cu caracter local. S'a distribuit cu aceste ocazii cărțile primite dela centru și călindarele „Astrei“, luându-se astfel contact nemijlocit cu populația, fără a ținea totdeauna și conferințe oficioase anunțate.

Cu ocaziunea acestor conveniri s'a procedat și la înscrieri de membri noi. Rezultatul este înmulțirea membrilor în mod îmbucurător.

Cele 50 buc. calendare ale „Astrei“ primite anual pentru vânzare, dr. Mihaiu Tirea, președintele despărțământului, le-a distribuit între țărani în mod gratuit, acoperind dânsul din banii proprii costul acelora.

În fiecare an i s'a dat o deosebită atențiune serbării zilei de 1 Decembrie. În toate școlile celor 30 comune aparținătoare acestui despărțământ în prezența delegaților comitetului, s'au aranjat serbări cu discursuri, cântece ocazionale, folosindu-se totdeauna broșura trimisă de centrală pentru acest scop.

Comitetul desp. a hotărât înființarea unei case naționale și s'au făcut demersurile convenite pentru obținerea unui teren potrivit pentru acest scop în sediul despărțământului.

Activitatea despărțământului din zi în zi devine tot mai intensivă și mai rodnică, datorită în mare parte tineretului școlar, care dovedește un viu interes față de despărțământ.

Președ. desp. : *dr. Mihaiu Tirea*, adv.

11. Sarmiseghetuza (jud. Hunedoara).

Acest despărțământ constă din 27 comune.

O activitate mai intensivă nu a putut desvolta desp. din cauza morburilor epidemice, ce au bântuit în anul 1927 în acele ținuturi. Teatru popular s'a ținut în comunele Bonțarii de jos și sus, Grădiște și Clopotiva.

Președ. desp. : *Romul Raca*, protopop.

X. 1. Maramureș (desp. central județean).

Acest despărțământ constă din 13 comune. Cercuri culturale organizate nu sunt. Șezători cu conferințe și producțiuni artistice s'au ținut 10, cu concursul elevilor și elevelor dela liceul de fete și școala normală. În afară de acestea s'a organizat o anchetă sanitară în comuna Săpânța, pentru a stabili care este proporția îmbolnăvirilor în populație și asupra necesității de a-și căuta de sănătate. Această anchetă s'a făcut de către dl dr. Păcurar, examinând 1732 persoane din 373 familii. Ca rezultat al acestei anchete este faptul, că mulți dintre cei aflați bolnavi au venit ulterior la medicii din Sighet ori la ambulatoriul gratuit al spitalului și mulți au scăpat de boală.

Tot la Săpânța au mai ținut prelegeri populare dnii dr. Ilea despre „Tuberculoză“, „Sifilis“ și creșterea copiilor, iar dl V. Bergheanu despre „Cooperatie“. În cursul anului 1927 s'a primit subvenție dela Primărie în suma de Lei 10.000.—, dela Camera agricolă Lei 20.000.—, iar secția medicală a „Astreii“ din Cluj a pus la dispoziția desp. un aparat de proiecțiuni cu 6 serii de diapozitive pentru conferențe instructive din domeniul sănătății. Despărțământul a primit o concesiune de cinematograf, din care desp. și-a creiat un izvor de venit, grație cărora se va putea intensifica propaganda culturală la sate.

Președ. desp. *dr. V. Ilea*, dir. ospic. de alienați.

2. Vișău (jud. Maramureș).

Acest desp. constă din 11 comune și are 3 cercuri culturale. Biblioteci populare nu sunt.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele următoare : Borșa : dr. Vasile Filipciuc, dir. de bancă, despre „Insemnătatea Astreii“ ; dr. Alex. Filipciuc, prof. „Luptele cu tătarii“ ; Nicolae Oros, prof.

„Insemnătatea școlii” și Alex. Glodean, prof. „Despre meserii”; Vișăul de sus : dr. Gavrilă Iuga, avocat „Trecutul istoric al „Astrei”, dr. Alex. Filipciuc „Originea Românilor”, dr. Gavrilă Iuga, avocat „Despre cărțile funduare”; dr. Alex. Filipciuc, prof. „Moravurile rele ale țăranilor”; dr. Gavrilă Iuga, adv. „Despre contracte”, dr. Alex. Filipciuc „Biserica și școala”; Vișăul de mijloc : dr. Gavrilă Iuga, adv. „Scopul Astrei”; dr. V. Filipciuc „Limba, legea și portul ca comori ale neamului românesc”; Nicolae Glodean, prof. „Despre meserii”; Vișăul de jos și Leordina : dr. Gavrilă Iuga „Legea administrativă”; Petrova : dr. Vasile Filipciuc „Puterea învățării”.

Sărbătorile naționale de 1 Dec. și 10 Maiu s'au serbătorit cu fastul cuvenit și cu conferențe despre însemnătatea zilelor de către dnii dr. V. Filipciuc, Gavrilă Tiniș, protopop, Grigorie Țiple, inv. și dr. Gavrilă Iuga.

Cursuri de analfabeți s'au ținut în Vișăul de sus și Petrova de către învățătorii Timotei Vulcov și Grigorie Țiple.

Președ. desp. *dr. Gavrilă Iuga*, avocat.

XI. 1. Mureș (despărțământul central județean.)

Acest despărțământ constă din 38 comune. Dat fiind că acestui despărțământ îi sunt înglobate cele mai multe comune maghiarizate și având în consecință de a lupta cu greutăți excepționale, lăsăm să urmeze raportul dlui președinte al desp., prof. I. Bozdog, aproape în întregime.

Chemarea societăților culturale e să se facă pionerul și răspânditorul a tot ce e nobil, educativ și înălțător pentru masse, ca prin activitatea indivizilor mai selecti să sădească dragoste și atracție spre ideal și nobilul folositor, în mulțimea în mijlocul căreia lucrează, spre a o ridica și întări sufletește, a o lumina și educa spre drumul propășirii. Pentru aceasta ele încearcă toate drumurile, ce-i par că o pot conduce spre scop, întrebuințază și experimentează toate mijloacele, cere concursul tuturor celor de bine, se oferă și stă la dispoziție ori-când e vorba de acțiune altruistă, cumpănește toate împrejurările între cari își ducе traiul și-și croește drumul spre scop nu după formule și paragrafi strămți, ci după nevoile și necesitățile mari, cari i se prezintă.

Privită din acest punct de vedere, societatea noastră, deși una din cele mai vechi și reputeate societăți culturale, își ducе traiul, își risipește energiile pe toate căile vieții noastre românești și fără a prezenta o unitate strânsă și modelată de reguli fixe, ea își înscrie an de an noi pagini de activitate rodnică la viața ei frumoasă și prodigioasă din trecut.

În zilele noastre de materialism cras, când totul se vinde și cumpără, coștințele curate, sufletele entuziaste s'au rărit așa de

mult, încât chiar societatea noastră „Astra“, a cărei membri se caracterizau în trecut tocmai prin emulația nobilă a activității lor de jertfă și idealism, rar își mai găsește oameni devotați ca în trecut. În sanctuarul ei încă a pătruns duhul samsarilor și cei cari îi jertfesc tot prinosul gândirii și inimii lor din dragoste și pentru binele obștesc sunt adeseori bânuiți ori terfelii de către membri samsari, cari înțeleg să facă ceva numai atunci, când sunt plătiți sau remunerați. Deaceea ne cuprinde îngrijorarea când ne gândim la răsbatera în cercuri tot mai largi al acestui duh materialist, alungător de orice spirit de inițiativă, omoritor de conștiințe și sufocător de elanuri. În sânul „Astrei“ ar trebui să mișune toți ca harnicile albine într'un roiu tânăr și vânos, căci societatea aceasta renăscută dela Unire încoace are rosturi mari pe aceste plaiuri, de închegare sufletească, de inobilare și prefacere de mentalități, de adunare și orânduire de energii pentru marea luptă de concurență ce trebuie s'o ducem cu neamurile conlocuitoare.

Glasul ei trebuie să răsbată prin noi toți în toate inimile din toate cătunele și colțurile locuite de români. „Astra“ e astăzi, aici, pe aceste plaiuri singura sentinelă, care face serviciul de apărător voluntar al tradițiilor din trecut și cel mai sincer pionier de bunăvoie al unificării sufletești. Multele societăți culturale, cari se înființează la ocazii și cu titluri răsunătoare: există de multeori numai pentru hatăruri personale sau ambiții, cari se plasează în comitete, iar urmele autorității lor se pierd deodată cu ecoul discursurilor de construire și a toasturilor de felicitare.

Deaceea sarcina grea a luptei ne rămâne tot nouă singuri deocamdată și pentru viitor.

Cum încercăm să ne achităm, ce am putut face și ce trebuie să facem de-acum înainte se va vedea din cele ce-mi voiu lua voie să vă expun.

Comunele din desp. au rămas aceleași ca și în trecut și nu se poate prevedea măcar posibilitatea înfăptuirii dorinței noastre de a descentraliza cât mai mult munca. Cea mai grea sarcină, cum e și firesc, revine despărțământului central județean, intrucât nouă ne sunt înglobate toate comunele maghiarizate, cum și cele mai multe alterate de plaga trecutului, descopciind noi rând pe rând ținuturile românești compacte și atribuindu-le cu doi ani înainte despărțământelor noi. Cu toate acestea anul trecut ne-a adus mângâierea muncii și speranța întăririi prin ivirea câtorva energii tinere de muncă, în special, pe Valea Nirajului, unde 2—3 învătători, apoi preoții Ioan Oltean din Miercurea și Partenie Matei din Corçonca, au început o muncă de propagandă destul de frumoasă.

Cercurile culturale din trecut s'au menținut și ele trăiesc în comunele: Sântana, Vornicenii, Tirimia, Mureșeni, adăogându-li-se în acest an unul la *Chinar*. În celelalte comune am făcut încer-

cări, dar în lipsa de conducători agili am rămas însă numai la înființarea bibliotecilor populare, pe cari le-am augumentat după puțință cu cărți și broșuri în valoare de 6800 Lei.

Prelegeri populare s'au ținut în fiecare comună și în acest an, suplinind numărul scăzut al conferențiarilor din centru : prin colaborarea mai strânsă cu cercurile culturale învățătoarești.

S'au ținut conferințe în următoarele comune și cu următoarele subiecte :

Trimia-mare : I. Bozdog „Educația morală-religioasă în școală și acasă”, Gr. Costea „Educația națională”, Tr. Popa „Povestea minunată a trecutului nostru”; Cerghidul-mare : I. Bozdog „Rostul tovărășiilor sătești”, T. Libeg „Cooperativele sătești și școlare”; Ogori : I. Bozdog „Școala și Biserica” și N. Suci „Importanța jertfelor culturale”; Voiniceni : Dr. Tit. L. Tilea „Bolile contagioase și apărarea contra lor”, Gr. Ciortea „Am venit aci și români și creștini”, I. Bozdog „Școala și familia”; Teaca : I. Bozdog „Încercare de reorganizare a „Astrei”; Chinar : I. Bozdog „Rostul Caselor Naționale”, N. Comes „Luptele religioase din Ardeal”; Toplița : I. Bozdog „Educația morală și națională a copiilor”; Mureșan : A. Dongoroz „Cooperativele de credit”; Sântana : I. Bozdog „Bolile de cari suferă sentimentul religios și național”, N. Pupăză „Elemente streine în limba română”; Coronca : I. Bozdog „Țara noastră în trecut și prezent”, R. Catariș „Cooperarea între familie și școală”; Bolintineni : Dr. Șuteu „Din trecutul neamului”, E. Dandea „Sfaturi juridice”; Bărdești : I. Bozdog „Casa de ceteră și șezătorile sătești”; Ungheni : I. Bozdog „Doinele și strigăturile românești”; Oaia, Acățari, Murguești : Em. Dandea „Importanța cărții fundare și sfaturi juridice”; Cristești : Tr. Popa „Din trecutul județului nostru”. La căminul ucenicilor din loc au ținut conferințe : Al. Sighișoreanu „Educația națională a meseriașilor români”, I. Bozdog „Educația morală a ucenicilor”.

Sub auspiciile „Astrei” și a Asociației profesorilor secundari, Extensiunea Universitară din Cluj și profesorii din Tg.-Mureș au ținut următoarele conferințe : Coriolan Petran „Monumentele de artă națională din Ardeal”, Dr. Minea „Influența educației fizice asupra inteligenței”, V. Mateescu „Vechimea noastră în Dacia”, Gh. Maior „Idei noi științifice”, dr. Botez „Cultură și știință”, Popescu-Voitești „Vârsta Pământului”, C. Marinescu „Pregătirea politică a războiului pentru întregirea neamului”, Victor Georgian „Pământul Dobrogei (Comemorarea de 50 ani a alip. Dobrogei)” dr. N. Crețu „Rostul scriitorilor în viața neamurilor” și dr. I. Manta „Războiul chimic”.

Ziua de „1 Decembrie” a fost sărbătorită cu tot fastul cuvenit în comunele despărțământului, iar în oraș s'a aranjat un frumos festival cu concursul școlilor de aici, coruri, declamări, jocuri, recitări și cu frumosul discurs al dlui profesor dr. Flore Al. George despre „Importanța zilei de 1 Decembrie”.

La „Ziua Eroilor“ I. Bozdog a rostit o cuvântare ocazională în Sântana, la desvelirea monumentului eroilor localnici. Tot aici a vorbit și păr. I. Roman, despre „Importanța jertfei pentru neam și țară“.

Case naționale n'am reușit să ridicăm, dată fiind sărăcia despărțământului și a comunelor noastre. S'au abonat însă gazete și reviste pentru popor în comunele cu cercuri culturale și li-s'au augmentat bibliotecile.

Averea despărțământului în prezent e de Lei 153.008 în numerar și Lei 150.000 ce se vor încasa în cursul anului, așa că în prezent bugetul nostru se cifrează la Lei 300.000, din cari 150.000 Lei se vor destina ca prim fond pentru ridicarea unei Case naționale în Tg.-Mureș, iar din alte 50.000 Lei se vor ajuta și înzestra Casele de citire din despărțământ.

Am dăruit cărți și rechizite școlare orfanilor din Sântana 1000 Lei, celor din Chinari 1000 Lei și ajutor pentru capela din Miercurea Mirajului 5000 Lei.

Președ. desp. *Ioan Bozdog*, profesor.

2. Band (jud. Mureș.)

Acest despărțământ constă din 14 comune și are 5 cercuri culturale.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele Band, Oroiu, Mădăraș-Fânațe și Grebenișul de câmpie; dl Emil Tătar, președ. despre „Câteva obiceiuri rele ale satelor noastre“; Band-Valea-Rece: dl Ioan Faliboga, inv. „Din trecutul Românilor“, Șăulia: Dl Vasile Tămaș, inv.-dir. despre „Îngrijirea copiilor mici“, iar la 1 Iulie o reprezentație teatrală corală cu piesa: „O noapte furtunoasă“ și diferite puncte de cor mixt și monolog.

Activitatea de mai sus am dezvoltat-o în legătură cu cercul cultural al învățătorilor din Band.

Averea despărțământului la 31 Iunie 1928 este de Lei 7942.

Adunarea generală își exprimă aceeaș rugare ca on. despărțământ central-județean să binevoiască a da atențiune cât se poate mai mare despărțământului Band, ajutându-o în oare-careva chip întru realizarea scopului său de a ridica o Casă națională atât de necesară în acest centru, unde minoritarii fac sforțări mari economice-culturale. Ar fi de dorit în Band, pe lângă activitatea culturală cât mai intensivă și ridicarea unui locaș stabil, pentru cultura românească oropsită de mult timp.

Președ. desp. *Emil Tătar*, protopop.

3. Gurghiu (jud. Mureș).

Despărțământul constă din 12 comune, are 5 cercuri culturale, fiecare cu câte o bibliotecă populară.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune:

Cașva: Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Despre meserii“, George Sălăgean, inv. dir., Ibănești „Creșterea copiilor“, Romul Cătărig, sub.-rev. școl., Gurghiu „Despre școală și biserică“; Serbeni: Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Drepturile și datorințele pop. rom.“, Spiridon Dornean, inv. dir., Beica de jos „Despre patimi și obiceiuri rele“, Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Rolul Astei“; Hodac: Alexandru Donescu, preot, Gurghiu „Suferințele poporului român“, Silvia Adrian, inv., Gurghiu „Despre creșterea copiilor mici“, Vasile Cotta, inv. dir., Ierbuș „Despre alcoolism“, Romul Cătărig, subrev. școl., Gurghiu „Despre școală“, Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Despre Astra“; Comori: Dumitru Fărcaș, preot, Orșova „Originea și trecutul pop. rom.“, Simion Cioloca, inv. dir., Beica de sus „Creșterea vitelor“, Spiridon Dornescu, inv. dir., Beica de jos „Combaterea vițiilor“, Ioan Suci, inv. dir., Căcuciu „Rolul Astei“; Ibănești: Alexandru Donescu, preot, Gurghiu „Despre meserii“, Alexandru Cotta, inv. dir., Adrian „Despre trecutul neamului“, Const. Cotuț, preot, Ibănești-Pădure „Despre egoism, trufie, pizmă“, Romul Cătărig, subrev. școl., Gurghiu „Despre școală“, Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Despre Astra“; Gurghiu: dr. Eugen Nicoară, medic, Reghin „Sfaturi igienice“, Matei Roban, inv. dir., Ibănești-Pădure „Respectarea legilor“, Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Despre Astra“; Sânmihaiul de pădure: Victor Nicoară, preot, Beica de sus „Educația morală și religioasă“, Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Despre cultură și Astra“, V. Antonescu, inv. dir., Urișul de jos „Iubirea de neam, țară și meserii“; Orșova: Alexandru Donescu, preot, Gurghiu „Sfaturi igienice“, Const. Brălian, inv. dir., Hodac-Pădure „Despre școală“, Traian Todoran, inv., Ibănești-Pădure „Creșterea copiilor“, Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Despre meserii și Astra“; Comori: dr. Eugen Nicoară, medic, Reghin „Despre microbi“, Alexandru Donescu, preot, Gurghiu „Despre procese“, Ilie Mirion, preot, Căcuciu „Despre curățirea sufletească“, Teodor Bucin, preot, Urișul de sus „Nutrețul artificial“; Ibănești-Pădure: dr. Eugen Nicoară, medic, Reghin „Despre microbi“, dr. Vasilie Niculescu, medic, Reghin „Despre tuberculoză“, Alexandru Șiara, inv. dir., Adrian „Despre muncă și cruțare“; Șerbeni: A. Mirion, inv., Căcuciu „Rolul femeii în gospodăria casnică“, dr. Eugen Nicoară, medic, Reghin „Din trecutul neamului“; Căcuciu: Teodor Bucin, preot, Urișul de sus „Despre sudalmă“, Ioan Vlad, notar, Șerbeni „Datorințele omului față de comună și țară“, T. Vicol, inv. dir., Urișul de sus „Iubirea de neam și țară“; Hodac-Pădure: Ioan Batea, inv. dir., Gurghiu „Unirea Basarabiei“, Hort. Șuteu, inv., Cașva „Obiceiul de a speria copii“, Leon Ternăveanu, preot, Hodac „Despre Astra și școală“, Alexandru Șiara, inv. dir., Adrian „Despre muncă și cruțare“; Adrian: Emilia Fraudeș, inv., Hodac „Despre sudalmă și blăstăm“, Traian Todoran, inv., Ibă-

nești-Pădure „Combaterea unor viciu din popor“, Romul Cătărig, subrev. școl., Gurghiu „Despre școală“, Ioan Betea, inv. dir., Gurghiu „Despre stupărit“.

Ziua de 1 Decembrie s'a sărbătorit în toate comunele din despărțământ, ținându-se conferințe despre însemnătatea zilei din partea dlor preoți și învățători.

Cu ocazia organizării cercurilor culturale s'au distribuit broșuri din bibl. „Astra“ membrilor ajutători ai „Astrei“ și elevilor, cari au declamat.

Despărțământul are avere de Lei 2500. Ajutoare nu a primit din nici o parte.

Desp. a colaborat cu cercurile culturale preoțești și învățătoarești.

Președ. desp.: *Leon Ternăveanu*, preot.

4. Răciu (jud. Mureș).

Acest desp. constă din 16 comune.

Activitatea despărțământului nostru în anul 1927 se reduce la abea 7 conferințe populare. Cauza acestei neînsemnate activități e a se căuta în faptul că în acel an ne-au lipsit cu desăvârșire conferențiarii.

Pentru a. c. 1928 suntem fericiți de a putea înregistra o activitate, în raport cu aceeași lipsă de conferențiar de care suferim și în prezent, mai intensă. Până la data de 2 Septembrie s'au ținut 24 prelegeri populare în 11 comune.

Cu prilejul adunării generale din 1928 s'a aranjat și o expoziție de copii, împărțindu-se 9 premii în suma de Lei 2250.

Biblioteci populare noi s'au înființat în 1928 în trei comune. Starea cassei despărțământului este de Lei 5980.

Președ. desp.: *Nicolae Vulcu*, proprietar.

5. Reghin (județul Mureș).

Credincioși trecutului frumos al acestui despărțământ și conduși de principiile nobile, cari se nuzesc a realiza idealurile „Astrei“, am continuat munca noastră pentru ridicarea nivelului cultural a fraților noștri dela sate. Muncim acest ogor deja de un șir frumos de ani și ajunși la hotarul zilei de astăzi facem o reprivire la calea străbătută și sufletele noastre se umplu de bucuria datoriei îndeplinite și rodnice, munca noastră n'a fost zadarnică, pentru că în ogorul nostru și aici și acolo răsare sămânța aruncată și aduce roadă frumoasă și demnă neamului nostru, iar alături de plantele noastre inobilate, văzând cu ochii, să rărește și dispere buruiana. Drumurile noastre astăzi sunt largi, bătătorite și drepte și mai mult chiar, parecă, nimic, nici un obstacol serios

nu stă în calea noastră. Satele, frații noștri săteni, ne așteaptă cu multă dragoste și sete. Suntem primiți pretutindeni cu iubire, suntem ascultați cu înțelegere iubitoare de bine și sfaturile noastre de ordin : religios, moral, cultural, igienic și social, sunt urmate cu voința omului ce dorește să se ridice la înălțime.

În acest an s'a ținut în 43 comune un număr de 139 conferințe. Deși despărțământul nostru de prezent nu are decât 21 comune, am fost chemați și am colaborat în mod intensiv cu despărțămintele învecinate, cari s'au format din despărțământul Reghin. Atât în desp. nostru, cât și în celelalte comune avem cercuri culturale, cari desvoltă o activitate plină de zel și vrednice de toată lauda. Colaborarea acestor cercuri este strânsă, făcând producții împreună, iar zilele mari istorice : 1 Dec., 24 Ianuarie, 10 Maiu, Ziua eroilor, sunt sărbătorite prin întrunirea poporului din 5—6 comune, ținându-se Te-Deum și discursuri ocazionale.

Biblioteci populare avem în fiecare comună, în total 23. Numărul cărților s'a îmbogățit în fiecare comună. Numărăm 9460 volume, cari sunt citite mai ales în timpul iernei.

Învățătorii harnici și numeroși lucrează intensiv la îndrumarea poporului. Am distribuit 60 abecedare pentru analfabeți. În 18 comune s'au ținut cursuri pentru analfabeți adulți, cu rezultate foarte satisfăcătoare.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele următoare :

Brancovești : dr. Nicoară „Sfaturi igienice“, Tomșa, învățător „Mândria națională“, dr. V. Pop, medic „Blenoragia și urmările ei“, Borșianu s. revizor „Unirea principatelor“ ; Chiherul de jos : Radu, inv. „Rolul școlii“, dr. Nicoară „Propășirea neamului prin trai sănătos“, T. Bucin, preot „Puterea credinței“, „Lebedă, inv. „Educația prin școală“ ; Habic : Roibar, inv. „Nevoia de a trimite copii la școală“, Dorneanu „Credința strămoșească“, dr. Nicoară „Viitorul neamului nostru“ ; Filea : Bungezean, inv. „Creșterea copiilor“, Manolache „Alcoolism“, dr. Nicoară „Igienă săteanului“ ; Suseni : dr. Nicoară „Lumea microbilor“, Todea, inv. „Iubirea patriei“, Tomșa, inv. „Trebuițe sufletești“, Crăciun, inv. „Grădina de copii“ ; Râpa de sus : Dr. Nicoară „Curățenia sufletească și trupească“, Blidariu, inv. „Școala și cultura“, Maloș, preot „Credința“ ; Râpa de jos : dr. Nicoară „Cum ne îmbolnăvesc microbii“, Borșian, s. revizor „Școala“, Șulariu, inv. „Alcoolism“ ; Luier : dr. V. Pop, medic „Blenoragie“, Todea, inv. „Iubirea patriei“, Crăciun „Școala și cultura“ ; Porcești : Dr. Nicoară : „Infecția prin microbi“, Borșianu, s. revizor „Unirea“ ; Dumbrava : Timaru, inv. „Școala“, dr. Nicoară „Boale molipsitoare“ ; Fărăgău : dr. Nicoară „Tuberculoza“, Manu, inv. „Pomăritul“, Cotta, inv. „Regia“, Moğa, inv. „Geografia țării“ ; Solovăstru : dr. Nicoară „Cintirea eroilor“, Butnar, inv. „Ziua eroilor“, Cotta, inv. „Dreptatea storică“ ; Răstoșnea : dr. Nicoară „Sănătatea trupească și sufle-

tească", Gagoș, inv. „Folosul școalei“, Bungărzeanu, inv. „Creșterea copiilor“, Borșianu, s. revizor „Naționalism“; Beica de jos: dr. Nicoară „Cum să ne ferim de boli molipsitoare“, Cioloca, inv. „Creșterea copiilor“, V. Nicoară, preot „Patimi rele“; Frunzeni: dr. Nicoară „Igiena săteanului“, Cotta, inv. „Crucea“, Moğa, inv. „Din suferințele trecutului“, Nap, inv. „Școala“; Gurghiu: dr. Nicoară „Regule de igienă zilnică“, L. Ternăveanu, preot „Astra“, Roiban, inv. „Indeplinirea legilor“, Catarig, inv. „Școala“; Deda: dr. Nicolescu „Boale epidemice“, Borșianu, s. revizor „Educație“, Hondrilă, inv. „Datini rele“; Brancovenesti: dr. E. Popa, adv. „Astra și cultura ei“, Sălăgean, învățător „Școala“, Crăciun, învățător „Meseria, industria“; Sântu: dr. Nicoară „Tuberculoza, sifilis, alcoolism“; Roman, învățător „Portul național“; Petelea: dr. Nicoară „Dușmanii omului, microbii“, Catarig, inv. „Cultura“, Cotta, inv. „Sfaturi economice“; Morăreni: Șular, inv. „Cultura prin școală“, Hintea, inv. „Portul național“; Habic: Scridon, inv. „Meseria“, Dornescu, inv. „Serbători naționale“; Comori: dr. Nicoară „Curățenia trupească și sufletească“, Dornescu, preot „Astra“, Mirion, preot „Credința morală“, Pop, inv. „Meseria“, Bucin, preot „Cultura pământului“; Idicel: Crăciun, inv. „Meseria, industria“, Tomșa, inv. „Morală zilnică“, dr. V. Pop, medic „Epidemiile“. Filpișul mic: dr. Nicoară „Igiena satelor“, I. George, inv. „Școala și folosul ei“, Șeara, inv. „Datoria morală a femeii“, Roman, inv. „Industria“; Ierbuș: dr. Nicolescu, medic „Sufletul femeii“, Moldovan, inv. „Alcoolism“, Răuță, ing. „Cultura neamului“; Beica de sus: dr. Nicolescu, medic „Boalele molipsitoare“, Mirion, preot „Credința și morală“, Vicol, inv. „Iubirea de neam și țară“; Măiorești: dr. Nicoară „Curățenia și sănătatea“, Maloș, preot „Iubire, credință, hărnicie“, Șular, inv. „Meseria“; Ibănești pădure: dr. Nicoară „Din lumea microbilor“, Șiara, inv. „Industria casnică“, Cotta, inv. „Cruțarea agoniselei“; Căcuci: Vicol, inv. „Iubire de neam, limbă și credință“, Vețean, inv. „Industria“, Bucin, preot „Cultura pământului“; Șerbeni: dr. Nicoară „Dușmanii sănătății“, Pop Ioan, inv. „Școala și cultura“, Mirion, preot „Morală zilnică“; Rușii-Munți: dr. Nicoară „Fericire prin sănătate“, Șular, inv. „Meseria, industria, oficanții“, Soroceanu, inv. „Unirea Basarabiei“; Filea: Timaru, inv. „Școala sătenilor“, Blănariu, inv. „Curățenia casei“; Porcești: dr. Nicolescu „Tuberculoza“, Șular, inv. „Datini rele și bune“; Urișul de sus: dr. Nicoară „Igiena de toate zilele“, Maloș, preot „Credința, iubirea, hărnicia“, V. Nicoară „Alcoolism“, Dorneanu, inv. „Serbători naționale“, Grama, preot „Astra“; Chiherul de jos: dr. Nicoară „Boale trupești și sufletești“, Roiban, inv. „Puterea morală“, Predescu, inv. „Biblioteca școlară“, Mușan, inv. „Port național“, Grama, preot „Astra“; Solovăstru: Butnar, inv. „Alcoolism“, Moldovan, inv. „De ce trebuie să avem meseriași“; Săcal: dr. Nicolescu, medic „Tuberculoza“, Crăciun, inv. „Școala dela sate“, Tomșa, inv. „Iubirea de neam“; Dum-

brava: dr. Nicoară „Curăţenie trupească şi sufletească, Tuberculoza“, Maloş, preot „Credinţă, cultură“; Râpa de sus: dr. Nicoară „Tuberculoza“, Maloş, preot „Puterea credinţei“, Soroceanu, inv. „Graiul românesc“, Mariescu, inv. „Casa şi copiii curaţi“; Urişii de jos: Grama, preot „Astra“, Pop, inv. „Şcoala dela sate“, Bucin, preot „Cultura pământului“, Mirion, preot „Iubirea de neam“, Vicol, inv. „Zile însemnate istorice“; Apalina: Roman, inv. „Figuri celebre şi pilda lor“, Şiara, inv. „Datoria morală a femeii“, dr. E. Popa, adv. „Astra“; Jabenîţa: dr. Nicoară „Viaţa igienică“, Butnar, inv. „Combaterea superstiţiilor dela sate“, Prăgean, inv. „Meserie şi industrie“.

Conferinţe în oraşe: Extensiunea Universitară a binevoit a ne onora oraşul nostru prin dnii profesori universitari: prof. Cor. Petran „Arta românească în Ardeal“, prof. Sextil Puşcariu „Latinitatea limbei noastre“, prof. Aug. Maior „Noui descoperiri ştiinţifice“, Petre Grimm „Sufletul englez văzut prin poezia lui“.

Afară de acestea s'au mai ţinut în Reghin încă următoarele conferinţe: dr. Ceuşan, avocat „Chestia rusească“, dr. E. Nicoară „Apendicita“.

Ziua de 1 Dec. 1927 a fost serbătorită în toate comunele, cu serviciu divin şi rostiri ocazionale. În Reghin s'au ţinut 2 conferinţe: dr. Nicoară vorbeşte despre „Însemnătatea zilei“, dr. E. Popa desfăşoară conferinţa despre „Cauzele căderii unei împărăţii“.

Serbători naţionale: Ziua de 24 Ianuarie, Unirea Principatelor, aniversarea de 10 ani a unirei cu Basarabia, Ziua de 10 Maiu şi Ziua eroilor au fost serbate cu fastul cuvenit, atât în toate comunele, cât şi în Reghin.

Reprezentării şi serate: S'au jucat piese teatrale populare cu diletanţi în următoarele comune: Suseni, Morăreni, Deda-Bistra, Petelea, Habic şi Reghin.

Casa Naţionale: Teren avem în toate comunele. Construirea caselor însă merge greu din cauza situaţiei economice extrem de grele. Am contribuit la construirea Casei naţionale din Breaza.

Ajutoare n'am primit nici dela judeţ, nici dela oraş, dar am primit promisiune pentru viitor.

Averea despărţământului. Am avut numerar de Lei 30.662. Din această sumă am donat 5000 Lei pentru statuia „Baronul Ladislau Pop“ în Berind. Am cumpărat 2 acţiuni dela „Cinema Astra“ în valoare de 2000 Lei. Am contribuit cu 3000 Lei la Extensiunea Universitară, Cluj, pentru conferinţele ţinute în oraşul nostru.

Pentru deplasări nu s'a cheltuit nici un ban, având transportul absolut gratuit din partea preşedintelui nostru dr. Nicoară.

Avem astăzi depunere 27.662 Lei.

Biblioteca poporală s'a abonat pentru 22 de membri.

În munca noastră am fost ajutați reciproc de către cercurile culturale preoțești, cercurile culturale învățătorești, Societatea meseriașilor, Reghin, Reuniunea femeilor, Reghin, Liceul de băieți, Reghin, Grădina de copii, Reghin și Societatea pentru ajutoarea tuberculoșilor, Tg.-Mureș, ținând 3 conferințe în 3 comune despre tuberculoză, în săptămâna tuberculoșilor (20—27 Maiu 1928) și încasând 200 Lei, care s'a trimis centrului din Tg. Mureș.

Președ. desp. *Dr. Eugen Nicoară*, medic.

6. Toplița (jud. Mureș).

Conducătorii acestui orașel, situat la granița săcuimei, văzând necesitatea absolută a unei asociațiuni culturale românești, având concursul prețios al dlui profesor dr. I. Bozdog, președintele despărțământului județean din Tg.-Mureș, la 5 Iunie 1927, au înființat acest despărțământ.

La înfăptuirea acestui act am fost determinați de faptul că, poporul român, oropsit de veacurile trecute, este dornic de cultură. Dragostea și entuziasmul arătat la înjgheierea despărțământului nostru ne-a umplut inimile de speranțe că, în scurt timp Asociațiunea, care reprezintă idealul neamului românesc, va prinde adânci rădăcini în sufletul poporului din aceasta plasă, ridicându-i moralul și cultura națională.

Pe lângă cele avute de noi — dragoste și entuziasm — am mai primit dela Comitetul Central din Sibiu 10 biblioteci, iar dela dl deputat Dandea Emil am primit o frumoasă bibliotecă.

Cu această frumoasă zestre morală și materială am zis „Cu Dumnezeu înainte” și ne-am început activitatea.

Conform instrucțiunilor primite dela Comitetul Central, în ziua de 1 Decembrie, s'a serbat „Ziua Astei”, când dl vice-președinte A. Petre Boțian a ținut o cuvântare despre importanța acelei zile și despre unirea Ardealului cu patria mamă. Această cuvântare frumoasă a fost încadrată de cântecele corului condus de dl Liviu Buzilă și de recitățile elevilor școlii primare.

S'au înființat 3 cercuri culturale și s'au înzestrat 5 comune cu biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune; Sărmaș: dr. Nicolae Vasu, medic despre „Rostul Astei”, Liviu Popescu, despre „Originea și însemnătatea banului” și Iacob Pop, despre „Cultura rațională a pământului”; Subcetate: dr. N. Vasu „Însemnătatea și rolul „Astei” și „Bolile infecțioase”, Eugen Andreiu „Despre tratamente, donațiuni, cartea funduară și adopțiuni”; Răstolița: dr. Nic. Vasu „Istoricul Astei”, Petre Boțian „Necesitatea culturii și rolul școlii în viața noastră socială și națională”, Anghel Bucerzan, despre „Școli”, îndemnând pe auditori să-și dea copiii la școli comerciale pentru naționalizarea comer-

ciului nostru, ajuns în mâinile străinilor; Lunca Bradului: dr. N. Vasu „Meritele și scopul „Astrei“, Petre Boțian „Necesitatea culturii și rolul școlii în viața noastră socială-națională“, Eugen Andreiu „Cercurile culturale, rolul și atribuțiunile lor“; Stânceni: dr. N. Vasu „Scopul Astrei“, Victor Bucur, inv. „Însemnătatea și rolul școlii“.

La toate aceste ocazii ne-am bucurat de valorosul concurs al dlor învățători, cari, în dragostea lor pentru cultură și neam, ne-au primit foarte bine și au executat frumoase programe cu elevii lor.

Pe cât s'a putut aceste conferințe le-am ținut împreună cu cercurile culturale învățătoresți, de exemplu la Subcetate etc. La celelalte cercuri culturale învățătoresți am delegat, după putință și dacă am fost avizați, câte un membru al nostru, ca să ne reprezinte.

Cu ajutorul dlui inv. dir. Emanuil Bungărzan, s'a ținut un curs pentru analfabeți, la care s'au înscris 26 elevi și eleve, distribuindu-se tuturor abecedare gratuite.

S'au făcut 7 abonamente la revista „Transilvania“, organul Asociațiunii noastre. Aici, cu durere, trebuie să Vă aducem la cunoștință că, ziarul „Astra“ din Tg.-Mureș, din lipsă de sprijin, a fost sistat. Acesta fiind singurul ziar românesc în orașul Tg.-Mureș și deoarece tare îi simțim lipsa lui, rugăm pe toți oamenii de bine ca, atunci când redacția acestui ziar va face apel pentru abonamente, să-i dea tot sprijinul posibil, abonându-l cât mai mulți.

Biblioteca noastră centrală, cuprinzând cca 500, volume din lipsă de local, nu poate fi pusă la dispoziția publicului, fapt destul de trist deoarece aceste cărți conțin foarte multe sfaturi bune și întâmplări din istoria neamului nostru. Sperăm însă că primind și ajutorul publicului vom fi în stare ca să închiriem un local propriu, unde ori și cine va putea intra pentru a ceti gratuit aceste cărți, precum și ziare și reviste folositoare.

Suma de Lei 19.459'50 b. rămasă dela Casa Noastră a trecut în patrimoniul acestui despărțământ. În cursul anului am primit o subvenție de Lei 1700 dela Primăria orașului.

Cheltuielile le-am redus la minimum, în așa fel că nu s'au achitat nici chiar spesele de transport ale conferențiarilor, pentru ca toate sumele rămase să servească la închirierea și amenajarea unui local propriu. Pentru ca activitatea noastră să fie coordonată și destul de eficace, necondiționat avem lipsă de un local unde membri noștri să se poată întruni pentru consfătuiri și unde să găsească recreație, iar din bibliotecă hrană sufletească.

Prin intervenția Comitetului Central din Sibiu am obținut o concesiune de cinematograf, pe care l'am închiriat dlui Lamm Carol pentru suma de Lei 1000 lunar.

Președ. desp. *Dr. Nicolae Vasu, medic.*

XII. 1. Năsăud (Bistrița, desp. central județean).

Decedând președintele dl Gheorghe Curtean, nu am primit la timp raportul despre activitatea desp. pe anul 1927—28, pentru a putea fi publicat în darea de seamă.

2. Năsăud (desp. de plasă, jud. Năsăud).

Acest desp. constă din 32 comune, are 26 cercuri culturale și 8 biblioteci populare. Începuturi de biblioteci populare se află și în alte comune. Prelegeri populare și conferințe s'au ținut în următoarele comune: Năsăud: Ioan Păcurariu, profesor „Însemnătatea zilei de 1 Dec. 1918”, V. Sergescu, prof. univ. „Matematica și viața”, dr. Nic. Drăganu, prof. univ. „Toponimie și istorie”, M. Marinescu, prof. univ. „Regele Ferdinand I. în istoria neamului”; Zăgra: Toma Bulea, preot „Însemnătatea zilei de 1 Dec. 1918”; Feldra: I. Sângeorzean, inv., aceeași conferință; Coșbuc: Anton Demian, inv. dir. „Unirea Românilor”, „10 Maiu în istoria neamului”; Sângeorgiu-băi: Sabin Sohorca, institutor „Unitatea Națională”; Nimieja de jos: Nic. Pop, protopop „Unirea neamului” și „La aniversarea zilei independenței și a regatului”; Romuli: Ilie Duca, inv. dir. „Unirea neamului” și „10 Maiu în istoria neamului”; Maieru; Ioan Barna, inv. dir. „10 Maiu în istoria neamului”; Rodna-veche: Simeon Pop, preot „10 Maiu în istoria neamului”; Năsăud: dl Dion. Mardan, prof., a ținut o conferință cu vederi din America.

Comuna Rodna-veche are depusă suma de Lei 5116 pentru Casa Națională.

Președ. desp. *Ioan Păcurariu*, prof.

XIII. 1. Odorheiu (desp. central județean).

Acest desp. constă din 27 comune. Activitatea desp. în anul 1927/28 a fost redusă în urma împrejurărilor speciale din acest județ, fiind numai un mănunchiu de români intelectuali în marea masă de minoritari săcui.

Conferințe s'au ținut în Odorheiu, în colaborare cu corpul didactic al liceului de stat, mai ales cu prilejul serbărilor naționale. Deasemenea sub auspiciile desp. s'au jucat de către elevii liceului, sub conducerea dlui prof. Steriopol, piesele „Înșiră-te Mărgărite”, de V. Eftimiu, „Fântâna Blanduziei”, de V. Alecsandri și „Romanțioșii”, de Rostand.

Președ. desp. *Iuliu Laslo*, protopop.

XIV. 1. Sălaj (desp. central județean).

Schimbările, cari s'au făcut în conducerea despărțământului central din județul nostru prin plecarea dlui dr. N. Cristea din

fruntea acestui despărțământ, iar de altă parte vremurile nu tocmai prielnice unei activități culturale prea intense, au făcut ca despărțământul nostru să nu poată arăta în acest an progrese mari și importante față de trecut.

S'au depus, totuși, — în cadrele posibilității, — toate sforțările pentru ducerea activității despărțământului nostru la bun sfârșit.

Pentru adăpostirea Bibliotecii, a obiectelor adunate pentru muzeu, apoi pentru ținerea adunărilor comitetului, redacția și administrația gazetei „Meseșul” și agendele de birou, am obținut dela Prefectura județului, o cameră, care, deși nu e potrivită pentru destinația care i s'a dat, este totuși un modest adăpost, care va servi scopurilor noastre până ne vom putea realiza visul: înființarea unei frumoase „Case Naționale” în Zălau, sediul despărțământului central județean.

În acest local membrii comitetului au stat zilnic la dispoziția marelui public și a desp. de plasă, dând toate lămuririle, sfaturile și îndemnurile de cari a fost nevoie.

Despărțământul central a ținut strânse legături cu toate despărțămintele de plasă. După puțină a trimis în diferitele părți ale județului conferențieri. Pondul principal însă în ce privește despărțămintele de plasă, l-a pus pentru asigurarea de terenuri în diferitele comune, pentru Case Naționale. În multe comune s'a asigurat acest loc, iar în altele se va da cu ocazia măsurătorii definitive a terenurilor expropriate. Până acum avem asigurate terenuri în 28 comune.

Despărțăminte de plasă organizate sunt 9, neorganizat unul, în plasa Buciumi.

Fiecare despărțământ de plasă și-a organizat aproape în fiecare comună cercuri culturale. În special amintim la acest loc activitatea dezvoltată de despărțămintele Șimleu și Jibou.

Pentru intensificarea propagandei culturale în întreg cuprinsul județului, despărțământul central județean a redactat și o gazetă săptămânală sub numele „Meseșul”. Gazeta aceasta, care îndeplinește o frumoasă misiune în județul nostru, a stat sub conducerea comitetului despărțământului central, având ca șef-redactor pe dl Leontin Ghergariu, directorul liceului de stat. Pentru susținerea acestei gazete despărțământul central județean a făcut toate eforturile. Azi gazeta e destul de bine cunoscută și apreciată în județ.

În ce privește activitatea administrativă și de birou a despărțământului central, raportăm următoarele: Comitetul a ținut în total 4 ședințe, la cari au discutat diferite probleme în legătură cu organizarea, propaganda și administrarea despărțământului.

În locul dlui dr. N. Cristea, plecat din orașul nostru, comitetul a ales de președinte al desp. central pe dl dr. Ioan Ossian.

Amintim la acest loc, ca un modest act de recunoștință, activitatea bogată pe care a dezvoltat-o dl dr. N. Cristea, toată vremea cât a stat în fruntea acestui despărțământ și munca desinteresată pe care a depus-o pentru propaganda culturală în aceste părți, activitate, care i-a înscris numele în istoria culturală a Sălajului între luptătorii de frunte. Noi îi mulțumim și în acest loc pentru această muncă și dorim ca să lucreze cu aceeași râvnă pentru înfăptuirea scopurilor „Astrei” și acolo unde l-au trimis împrejurările.

Secretarul despărțământului central județean dl profesor Gh. Matieșanu, fiind în concediu de studii în Franța, a fost substituit de dl Leontin Ghergariu, directorul liceului de stat.

Cercuri culturale.

Despărțământul nostru are organizate 32 cercuri culturale. Fiecare cerc cultural își are și biblioteca, modestă, e drept, dar potrivită ca început. Conducătorii cercurilor culturale, în colaborare cu cercurile culturale învățărești, au ținut conferințe în fiecare comună, nizuind să trezească gustul poporului pentru cetit.

Fără îndoială, pe acest teren e foarte mult de făcut încă și nădăduim că în viitorul apropiat vom putea raporta progrese mai mari și pe acest teren. Cursuri pentru analfabeți în acest an nu am organizat.

Biblioteca și Muzeul despărțământului central.

Biblioteca despărțământului central dispune de 600 volume, cari sunt aranjate în 2 dulapuri. Ea este catalogată și îngrijită cu mult devotament de dl Aurel Pustai, bibliotecar. Biblioteca a fost pusă tot timpul la dispoziția publicului. Cu regret constatăm că publicul nu a prea uzat de acest mijloc de educare. Motivul va fi poate și faptul, că nu avem sală de lectură specială, dar este desigur și o bună doză de nepăsare și indiferentism.

Față de anul trecut biblioteca a sporit cu 25 volume.

Muzeul „Astrei” din județul nostru s'a sporit cu puține piese.

Toate piesele sunt din domeniul istoriei. Secția etnografică, geologică, etc., nu pot fi organizate din lipsa absolută de local. Și din ce este adunat o bună parte zace pe coridoare, expuse la stricăciuni. Problema aceasta va trebui să fie rezolvită cumva și până vom putea edifica o Casă Națională. Până în prezent nu am putut găsi soluția pentru un local corespunzător unui muzeu.

Muzeul și toate chestiunile aparținătoare lui sunt date în grija dlui L. Ghergariu, dir. liceului de stat.

Doi dintre membrii comitetului: dñii L. Ghergariu și Gh. Matieșanu se străduiesc să adune folklorul din județul nostru. Munca lor își va da în scurt roadele. Materialul bogat adunat până acum e încă în faza începătoare a aranjării. El va forma o parte a muzeului despărțământului nostru.

Conferențele „Astrei“.

Conferențele pentru intelectualii din Zălau, au fost ținute de „Extensiunea Universitară din Cluj“, în cadrele „Astrei“ și de alți intelectuali.

1. La Zălau s'au ținut următoarele conferențe: Prof. univ. Emil Panaitescu „Importanța zilei de 1 Dec. și reflexii asupra ei“, I. Agârbiceanu „Ideia creștină în raport cu societatea românească“, inspector-șef școlar Gh. Bota „Sufletul românesc“, prof. universitar V. Meruțiu „Dunărea și importanța ei economică“, prim-medic jud. dr. Emil Mihalcea „Radiofonia“, prof. univ. Gh. Mateescu „Dacia înainte de Romani“, dir. de liceu L. Ghergariu „Poezia română modernă“, prof. univ. S. Dragomir „Acțiunea Rothermeere“, dir. școlai normale Cornel Pop „Atavismul“.

Toate conferențele acestea au fost ascultate de un public numeros. Despărțământul central mulțumește și pe această cale tuturor dlor conferențieri și în special „Extensiunii Universitare“ pentru sprijinul ce i l-au dat.

2. În județ cooferențiarilor desp. nostru au ținut următoarele prelegeri populare: Romita: Cornel Pop, dir. școlai normale „Bolile molipsitoare“; Mirșid: Ioan Luca „Despre pomărit“; Surduc: Cornel Pop, dir. școlai normale „Originea neamului românesc“; Băsești: Cornel Pop, dir. șc. nor. „Originea neamului românesc“; Buciumi: Cornel Pop, dir. șc. nor. „Avram Iancu“; Bocșa: Cornel Pop, dir. șc. nor. „Avram Iancu“; Tetiș: Cornel Pop, dir. școlai normale „Originea neamului românesc“; Santău: Cornel Pop, dir. șc. nor. „Originea neamului românesc“; Bocșa: Cornel Pop, dir. șc. nor. „Originea neamului românesc“ și „Simion Bărnuțiu“ și prof. Titus Pop „Folosul cărții“.

În toate locurile conferențiarilor noștri au fost primiți și ascultați cu mult drag. O problemă grea de rezolvat în legătură cu aceste prelegeri e problema transportului conferențiarilor. Despărțământul nostru fiind lipsit de mijloace de transport, conferențiarilor se pot deplasa numai atunci, când îi duce cineva sau când au ei înșiși la îndemână mijloace de transport.

În legătură cu aceasta ținem să mulțumim Camerei Agricole a județului Sălaj, care a transportat în diferite comune deodată cu conferențiarilor ei și pe conferențiarilor desp. nostru.

Tot la acest loc menționăm cu mulțumită că dñii învățători la ședințele cercurilor și centrelor culturale pe cari le-au ținut au

făcut de multe ori amintire și de „Astra”, prin ceea ce ne-au adus un real serviciu, iar ei și-au îndeplinit o frumoasă datorință.

În afară de conferințele pe cari le-a aranjat desp. nostru a colaborat și cu societățile și instituțiile culturale din oraș și județ, dându-le tot sprijinul de câte ori i l-au solicitat. Astfel desp. nostru a trimis conferențieri la ședințele aranjate de *Camera Agricolă* a județului. A aranjat, cu concursul *Extensiunii Universitare din Cluj* și ajutorul Casinei Române din Zălau, un ciclu de conferințe. Colaborează cu *Muzeul Militar Național* prin intermediul delegatului acestuia, dl L. Ghergariu, care este și directorul Muzeului despărțământului nostru.

Ziua „Astrei”.

Ziua de 1 Dec. numită și ziua „Astrei” a fost sărbătorită de desp. nostru cu toată demnitatea. La sărbătorirea acestei zile, desp. nostru a fost ajutat de toate instituțiile din localitate.

S'a oficiat din acest prilej la amândouă bisericile românești „Te-Deum”, la care a participat multă lume. Seara a fost festival cu un program bogat în sala Teatrului Orășenesc. Au fost puncte de coruri, declamări, dansuri naționale, orhestră militară, etc. Cu vântarea ocazională a ținut-o dl profesor universitar Emil Panaitescu. În cursul zilei s'a făcut cheta în folosul „Astrei”, colectându-se suma de 1900 (una mie nouă sute) Lei.

În această zi s'au aranjat serbări și în celelalte despărțăminte și cercuri culturale din județul nostru.

Deodată cu raportul despre această serbare ne permitem a face și o propunere: considerându-se că ziua de 1 Decembrie cade de multe ori pe zi de lucru și astfel nu e sărbătoare legală, colecta ce se face în această zi nu are efectul dorit. Am fi de părere ca să se facă în toate locurile colecta aceasta în Duminică imediat următoare după ziua de 1 Decembrie.

Subvenții și ajutoare.

Despărțământul nostru a fost sprijinit în anul bugetar 1927 în măsură destul de largă de autoritățile comunale și județene. Astfel ni s'au dat următoarele ajutoare:

Prefectura județului Sălaj 100.000 Lei, comunele Sărmășag, Curtuișeni, Bogdand, Bocșița, Dioșod, Cuceu, Ipu, Domnin-Bârșă, Șoimuș, Chieșd, Băbeni, Ciocmani, Zăuan, Coșeiu, Archid, Chilioara, Hodod, Banișor, Ban, Marin, Pecliu, Huseni, Bobota, Zalnoc și Dumuslău câte 500 Lei; comunele Brebi, Mirșid, Meigrad și Ortelec câte 300 Lei; Poptelec, Ciumești câte 290; Firminiș 220, Sighetul-Silvaniei 200, Berea 190, Cățălul, Cățălușa câte 100 Lei.

Bilanțul la 31 Decembrie 1927.

ACTIV.		PASIV.	
Cassa numerar	192.469'25	Fondul cultural general . . .	88'571
Mobilier	27.089'50	Subvenții	111.014
Salarii „Astra”	12.000'—	Taxe de membri activi . . .	300
„Meseșul” salarii	48.000'—	„Meseșul” abonamente . . .	73.877
„ cheltueli gen.	7.997'25	„ inserate	32.275
„ tipar	163.856'—	„ subvenții	12.880
		Taxe dela cerc. cultural . . .	230
		„ de membri pe viață . . .	78.360
		„ „ „ fondatori	31.000
		Comitetul central	9.110
		Fondul Casei naționale . . .	13.695
		„ broșurilor de propag. . . .	1.000
		„ biblioteci	50
	<u>452.362'—</u>		<u>452'362</u>

Ză l a u, la 31 Decembrie 1927.

(ss) IOAN MANGO,
controlor.

(ss) ALEXANDRU POP,
cassier.

În cele de mai sus am schițat raportul nostru asupra activității despărțământului central al „Astrei” din județul Sălaj.

Ne dăm perfect de bine seama că s'ar fi putut face mai mult. Împrejurările și poate și alte motive ne-au împiedecat însă de a putea realiza tot ce am fi dorit. Nădăduim însă că anul viitor va fi mai bogat în activitate și mai prielnic pentru munca culturală.

Președ. desp. dr. Ioan Ossian, dir. lic.

2. Băsești (jud. Sălaj).

În cursul anului 1927 s'au ținut prelegeri populare în comunele Ariniș și Asuajul de sus, iar în anul 1928 în Băila-Tămășești, Băsești și Odești. Cu prilejul adunării generale, ținute la Oarța de sus, la 26 August, a. c., s'a aranjat o serbare cu un program artistic variat și bine compus.

Președ. desp. Al. Achim, protopop.

3. Jibou (jud. Sălaj).

Despărțământul cuprinde 32 comune, are 14 cercuri culturale și 6 biblioteci populare.

În cursul anului 1927 s'au ținut prelegeri populare în următoarele comune: Jibou: Dumitru Ilea despre „Datoriile față de legi”; Firminiș: D. Ilea „Folosul stupăritului” și Alexandrina Trifu „Demnitatea națională”; Poptelec: Maria Gheorghe „Școala și însemnătatea ei” și Augustin Maxim „Din trecutul neamului nostru”; Prodănești: D. Ilea „Sentimentul religios” și Gh. Alexă „Locuința, hrana și îmbrăcămintea”; Cuceu: D. Ilea „Credința ca

forță de susținere a neamului nostru", Fl. Meteș „Folosul rugăciunii” și Mihai Pop, protopop „Insemnătatea cercurilor culturale”; Ciglean: D. Ilea „Solidaritatea națională” și Fl. Meteș „Cuza Vodă și Unirea Principatelor”; Ciocmani: D. Ilea „Munca depusă de „Astra” pentru luminarea poporului nostru” și A. Negruțiu „Primul dascăl”, iar în cursul anului 1928 în următoarele: Prodănești: D. Ilea „Unirea neamului” și Fl. Meteș „Arăturile de toamnă”; Cuceu: D. Ilea „Insemnătatea „Astrei” și Ion Agârbiceanu „Forțele vitale ale națiunii române”; Tirimiș: Emilia Ciohan „Portul, jocul și cântecele românești”, D. Ilea „Buna înțelegere este tăria comunei” și Fl. Meteș „Despre sămânță”; Aluniș: Gh. Oprea „Povește pentru săteni”; Poptelec: D. Ilea „Vasile Lucaci și luptele românilor ardeleni în ultimele decenii”. Aceleași prelegeri s'au ținut și în următoarele comune: Someș-Odorheiu, Surduc, Chend, Șoimuș, Napradea, Lupoiaia, Guruslău, Traniș, Crâstolțul-Mare, Crâstolțul, Bebeni, Tihău, Chechiș, Var și Turbuța.

Ziua de 1 Dec. și în anul acesta s'a serbat cu un fast deosebit. Cuvântarea festivă a fost ținută de D. Ilea. La 10 Maii cuvântare festivă s'a ținut de către dl Ioan Agârbiceanu, care a fost invitat de către dir. desp. anume pentru acest scop. La ziua Eroilor au ținut conferințe dr. Ancianu, notar public, despre „Cultul Eroilor” și Dumitru Ilea despre „Eroii neamului”.

1 Decembrie, 10 Maii și Ziua Eroilor se serbează aproape în fiecare comună.

Cu ocaziunea ședințelor se execută coruri, declamări și chiar producțiuni teatrale.

Despărțământul n'are afară de taxele, cari se încasează cu mare greutate dela membri, nici o avere și deci cheltuelile încă sunt cât se poate de restrânse.

Președ. desp. *Dumitru Ilea*, dir. școlar.

4. Șimleu (jud. Sălaj).

Acest despărțământ constă din 36 comune, are 17 cercuri culturale și 30 biblioteci populare.

Membrii „Astrei” și-au făcut datorința culturală luând parte activă la toate prilejurile culturale și literare, îndeosebi „Reuniunea femeilor române”, care a colaborat ca desp., a strâns mai intime legăturile sufletești între țărâtime și intelectuali, aranjând expoziții de copii și frumoase manifestări la „Ziua Mamelor”. Conferințe au ținut în Șimleu: dnii profesori: N. Drăgan, V. Bărbat, S. Dragomir, Panaitescu, V. Meruțiu, V. Bujor, și I. Agârbiceanu, secretarul secțiilor științifice-literare din Cluj.

La 16 Octombrie 1927, se realizează fericitul gând „Casa Culturală Astra”, în care se adăpostesc „R. F. R. S.”, Soc. „Praporgescu” și „Casinoul român”, dovedind că „Astra”, punând

în funcțiune factorii potriviți, știe să șteargă divergențele din su-
fletele voastre.

Averea desp. în bani gata este de Lei 24.819.—

Președ. desp. *dr. Al. Aciu.*

5. Tășnad. (jud. Sălaj).

Despărțământul constă din 22 comune, are 4 cercuri cultu-
rale, fiecare cu câte o bibliotecă populară.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune : Șauca :
I. Corniciu, inv. „Obștiile sătești” ; Chereuș ; I. Corniciu „Obștiile
sătești”, „Horia, Cloșca și Crișan”, „Meseria e brătară de aur” ;
Silvaș : preot I. Lobonțiu „Cartea a fost susținătoarea românis-
mului” ; Tășnad : I. Filip, inv. „Grigore Ghica-Vodă”, „Școala și
cartea, cum e sprijinită la noi și cum la alte popoare”, „Vasile
Lucaciu și luptele românilor ardeleni în ultimele decenii” și „Zece
ani dela Unirea Basarabiei” ; Țeghea : Ion Iancu, inv. „Insem-
nătatea și scopul „Astrei” ; Satul-mic, aceeași prelegere ; Ghirold :
I. Matei, inv. „Ce a fost și ce tinde a fi Astra în viitor” ?...
Dorolț : Acelaș, „Mândria și devotamentul național”.

Președ. desp. *Domițian Cupșa*, protopop.

XV. 1. Satu-Mare (desp. central județean).

Raport pe anul 1927—28 nu ne-a sosit.

2. Chioar (jud. Satu-mare).

Acest desp. constă din 27 comune din plasa Șomcuta-mare,
căruiă îi mai sunt atașate 11 comune din plasa Hideașa și 1 din
plasa Baia mare, are 30 cercuri culturale, cu tot atâtea biblioteci
poporale.

Serbătorile naționale de 10 Maiu și 1 Dec. s'au serbătorit
în Șomcuta-mare și Văleni în fiecare an cu programul indicat
de centru, iar în anul curent s'a comemorat și aniversarea Unirii
Basarabiei.

Averea desp. la 30 Iunie 1928, a fost de Lei 2479.

Președ. desp. *Alexandru Nilvan*, dir. de bancă.

3. Copalnic Mănăstur (jud. Satu-mare).

Acest despărțământ constă din 22 comune, are 19 cercuri
culturale, cu tot atâtea biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune : Co-
palnic-Mănăstur : Teodor Pașca, inv. dir. despre „Portul național”
„Insemnătatea zilei de 10 Maiu”, „Dinastia română” și „Unirea

Transilvaniei", Nicolae Avram, protopop și președ. desp. despre „Insemnătatea Astrei” și Grigorie Roman, inv. „Iubirea de neam”; Rușor: Emil Dragomir, preot „Dragostea de carte”, Nicolae Avram, protopop „Istoricul Astrei”, Ioan Medan, preot „Predicile și mijloacele de înaintare ale poporului român” și Ion Bârlea, inv. „Nutrețul măestrit”; Lăschia: Vasile Juga, inv. „Îngrijirea vitelor”; Cernești: Teodor Bota, inv. „Năvălirea barbarilor”, „Gunoirea pământului” și „Boalele molipsitoare”; Fânațe: Vasile Coțan, preot „Industria și Comerț”.

Reprezentății teatrale s'au aranjat în: Copalnic-Mănăstur, 3 piese teatrale, în Ruscior și Făurești câte una. Averele desp. este de Lei 7392.— Desp. a colaborat cu cercurile culturale învățătoresți, cari au ținut în total 20 conferințe.

Președ. desp. *Nicolae Avram*, protopop.

4. Țara Oașului (jud. Satu-mare).

Despărțământul constă din 16 comune și a fost reorganizat în 15 Maiu 1927 de către dl Dr. Eugen Seleș, președintele desp. central județean Satu-mare, și membru în comitetul central al „Asociațiunii”. Din mai multe motive însă activitatea acestui desp. a stagnat.

Președ. desp. *Cecil Demian*, protopop.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

5. Ugocea (jud. Satu-mare).

Acest despărțământ a luat ființă în 9 Martie 1926. După înființare activitatea desp. s'a redus la înscrierea de membri și strângerea mijloacelor necesare pentru începerea unei propagande culturale, înființând un cor al despărțământului și organizând șerate culturale în Halmeu și conferințe și prelegeri populare prin comunele ce aparțin despărțământului, împreunate cu matineuri cu program artistic. A înființat cercul cultural în comuna Halmeu și urmează înființarea de cercuri culturale și în celelalte comune aparținătoare despărțământului. S'a înființat bibliotecă centrală în Halmeu, la care au contribuit membrii cu 1—2 și mai multe volume, așa încât azi biblioteca are 1311 volume, așezate în 3 dulapuri frumos lucrate.

Despărțământul a dăruit suma de Lei 4000.— pentru îmbrăcarea copiilor săraci dela școalele din Tarna-mare, făcându-le astfel posibilă cercetarea școlii. Zilele de 1 Decembrie 1927 și 24 Ianuarie 1928 s'au serbat cu fastul cuvenit și cu conferințe despre însemnătatea acestor zile.

Averele desp. este de Lei 46.627.— depuși spre fructificare la banca populară „Santinela” din Halmeu.

Președ. desp. *Atanasie Doroș*, preot.

XVI. 1. Severin (Lugoș, desp. central județean).

Raport pe anul 1927/28 nu ne-a sosit.

2. Orșova (jud. Severin).

Acest despărțământ constă din 26 comune. Prelegeri populare s'au ținut în diferite comune, fiind foarte bine cercetate de săteni. S'au serbătorit zilele de 1 Decembrie și 10 Maiu cu fastul cuvenit și s'au împărțit biblioteci populare de-ale „Astrei” la diferite comune, școli, Batalionului de jandarmi și cohortei cerceșilor „Tierna”.

Desp. a organizat frumoasa primire a excursioniștilor soc. „Palatul Cultural” din T.-Severin, din care prilej dl Buracu, directorul „Palatului Cultural”, a dăruit din partea acestei instituții 1000— Lei pentru desp. Tot din acest prilej s'au premiat 4 fete pentru frumusețea costumului național, iar 3 copii dintre cei mai sănătoși și mai frumoși până la vârsta de 8 ani, cu câte 500— Lei.

Președ. desp. T. V. Țăranu, profesor.

3. Teregova (jud. Severin).

Activitatea acestui despărțământ a fost stânjenită prin faptul că președintele desp. dl Ing. Petre Fotoc, un harnic și priceput conducător al desp., a fost mutat la Caransebeș. Agendele desp. au fost încredințate, deocamdată, d-lui Ioan Cucuruz, inv. dir. în Teregova.

XVII. 1. Someș (desp. central județean).

Numărul comunelor din despărțământ 51, cu 37 cercuri culturale, cu tot atâtea biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Bația: Iacob Marga „Foloasele învățaturii”; Coplean: Aurel Ghițiu „Din trecutul nostru”; Cuzdrioara: dr. Vasile Rebreanu „Sfaturi”; Reteag: Iacob Marga „Despre meserii”; Câțcău: Aurel Ghițiu „Iubirea de tron”; Urișor: I. Marga „Cărți morale”; Șomcutul mic: I. Marga „Despre lux”; Maia: I. Marga „Iubirea de muncă”; Babdiu: I. Marga „Cum să lucrăm pământul?”; Mănășturel: dr. V. Rebreanu „Sfaturi”; Benediug: I. Marga „Adevărata fericire”; Ocna Dejului: I. Marga „Sfaturi”; Suarăș: dr. V. Rebreanu „Despre crutare”; Sânmărghita: I. Marga „Despre meserii”; Mica: dr. Rebreanu „Sfaturi”; Câțcău: I. Marga „Patima beției”; Căpâlnea: I. Marga „Sfaturi”; Ocna Dejului: I. Marga „Buna înțelegere”; Buduș: I. Marga „Roadele învățaturii”; Gichiș: I. Marga „Iubirea de carte”; Uriul de sus: I. Marga „Sfaturi”.

Având în vedere că celelalte despărțăminte de pe teritoriul județului Someș nu pot desfășura o propagandă culturală mai intensă, în lipsă de un număr mai mare de intelectuali, comitetul nostru a hotărât să le vină în ajutor, trimițându-și conferențiarii săi și în comunele altor despărțăminte, conform dorinței comitetului central, ca pe rând să fie toate activate mai viu.

În urma acestei hotărâri, conferențiarii noștri au ținut pe teritoriul desp. Beclean, următoarele prelegeri: Cristeștii Ciceului: I. Marga „Despre învățătură”; Coldău: N. Șoneriu „Despre învățătură”; Săsarm: dr. I. Șanta „Iubirea de lege și limbă”; Chiuzd: V. Motogna „Despre Asociațiune”; Piatra: dr. V. Rebreanu „Îngrijirea copiilor”.

Conferențe s'au ținut în Dej: P. Sergescu despre „Matematica și viața”, C. I. Urechia „Creer și inteligență”, Gh. Giuglea „Un călător necunoscut” și Th. Capidan „Din viața românilor macedoneni”.

Cu prilejul acestor conferințe, școalele secundare din Dej au aranjat câte o șezătoare, unde s'au recitat poezii, s'au predat bucăți muzicale și dansuri naționale.

Serbătorile naționale au fost prăznuite cu tot fastul cuvenit, la care și-a dat contribuția și despărțământul nostru.

În conformitate cu dispozițiile comitetului central, ziua de 1 Dec. 1927 a fost consacrată amintirii marelui adunări naționale dela Alba-Iulia și propagandei pentru înaltele scopuri ale „Astrei”.

Președintele a trimis din vreme o circulară către toate cercurile culturale invitându-le să serbeze după cuviință ziua Astrei și despre serbare să raporteze.

Am primit rapoarte din: Babdin, Coplean, Mănăstire, Ocna Dejului, Gârbou, Ciceu-Mihăești, Negrișteți și Cetan. Toate vorbesc despre șezători cu program bogat.

O trupă de diletanți a predat 2 piese populare, în Dej, Târgul Lăpușului, Cuzdrioara și Beclean.

Aflându-se pe teritoriul județului o mulțime de monumente istorice, cari toate se află într'o stare deplorabilă, căci vechea stăpânire n'avea nici un interes să le ocrotească, despărțământul nostru a luat inițiativa ca acelea să fie mântuite pe seama posterității. La stăruința noastră, prefectul județului de atunci, dr. Ioan Boca, a luat în buget suma de 50.000 Lei, cu care, în cursul verii 1927, s'au făcut lucrările de restaurare ale zidului rămas din Cetatea lui Ștefan cel mare, de pe culmea Ciceului.

Împlinindu-se 400 ani dela suirea pe tron a lui Petru Rareș, despărțământul nostru a ridicat un impunător monument lângă ruinele Ciceului, în amintirea marilor voevozi moldoveni, cari au stăpânit peste aceste plaiuri și-au întemeiat întâia episcopie românească, cea dela Vad. Inaugurarea monumentului s'a făcut la

5 Sept. 1927, cu prilejul adunării cercuale, ținută în Ciceu-Corabia, după următorul program:

I. Dela 9—11 serviciu religios și sfințirea bisericii restaurate din Ciceu-Corabie.

II. Pelerinaj la ruinele Ciceului, unde s'a făcut sfințirea monumentului din partea dlui consilier eparhial, dr. Seb. Stanca și a dlui profesor dela Academia teologică Vascu, care într'o frumoasă cuvântare a preamărit pe voievozii comemorați. V. Motogna*) a făcut istoricul cetății și al stăpânirii moldovene în aceste părți, iar în numele studenției universitare, a vorbit în cuvinte însuflețite Ionel Mureșanu.

III. La ora 3 după masă a avut loc adunarea cercuală a despărțământului. După partea oficială a urmat o producție populară cu recitări, monoloage și dansul național Călușerul.

Teren pentru case naționale s'a rezervat în 19 comune din despărțământ. Averele desp. la 6 Iunie 1928 a fost de Lei 25.935'01.

Despărțământul nostru a căutat să țină cele mai strânse legături cu toate acele societăți cari urmăresc acelaș scop al luminării poporului nostru.

Extensiunea Universitară din Cluj ne-a trimis și în acest an conferențiarii săi. Cercurile culturale ale învățătorilor asemenea lucrează mână în mână cu noi. Pe teritoriul despărțământului nostru s'au ținut următoarele prelegeri populare:

Maia: subrevizor I. Ciupe: „Dreptul românilor asupra acestui pământ“; Suarăș: L. Cherebețiu „Respectul legilor“; Tărciu: G. Odoreanu „Munca“; Ghichiș: I. Leac „Munca și școala“; Codor: Maria Câmpean „Din trecutul nostru“; Uri: M. Leon „Patima beției“; Vad: I. Danciu „Despre meserii“; Cățcău: Gr. Mureșanu „Iubirea de neam“; Strâmbu: V. Micle „Femeia ca mamă și soție“; Chiuești: V. Beudean „Foloasele învățaturii“; Sânmărghita: dna Posdărescu „Creșterea viermilor de mătase“; Cuzdrioara: Spătăreanu „Lucrarea pământului“; Mănăsturel: Pah. Pop, „Respectul legilor“; Corabia: Elv. Török „Port, credință, limbă“.

În zilele de 20—23 Martie 1928 ne-a făcut vizita cea mai activă însoțire culturală din vechiul regat, care urmărește aceleași scopuri, ca și Astra noastră, Casele Naționale, căreia i-am dat tot concursul la munca culturală pe care a desfășurat-o în orașul nostru.

Din prilejul adunării generale a desp., ținută la 10 Iunie 1928 în comuna Cățcău, s'a aranjat o expoziție de copii, la care s'au împărțit premii în valoare de Lei 730'—.

Președ. desp. *Victor Motogna*, prof.

*) Președintele desp. a scris și o broșură jubilară din acest prilej: „Cetatea Ciceului, sub stăpânirea Moldovei“.

2. Beclean (jud. Someș).

Despărțământul constă după noua organizare din 24 comune, are 10 cercuri culturale reorganizate și 10 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Beclean: Ștefan Bușiția, protopop „Iubirea de patrie”, Victor Șoldea, adv., „Insemnătatea unirei neamului”, Iustin Târgoveț, dir. școlar „Muncă și Economie”, iar învățătorii Gregoriu Mihăese, Petru Chirtoș și Rafila Pavelea au ținut tot a 2-a Duminică prelegeri despre deosebite obiecte din agricultură, religie, istorie, pedagogie și igienă; Săsarm: Șt. Bușiția, protopop „Despre lucrarea pământului” și Dr. Ioan Butta, notar public „Despre Testament”; Cristeștii Ciceului, Rusul de jos, Rusul de sus, și Chiuza: Ștefan Bușiția, protopop „Insemnătatea Asociațiunii”.

Conferința s'a ținut în Beclean „Despre însemnătatea zilei de 1 Dec.” și s'au aranjat o reprezentație teatrală și un festival, cu program bogat dat de către elevii școalelor.

Teren pentru casă națională se află numai în Beclean și Săsarm.

Președ. desp. *Ștefan Bușiția*, protopop.

3. Gârbou (jud. Someș).

Acest desp. constă din 34 comune, are 6 cercuri culturale și 6 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în Gârbou și Zalho și s'a aranjat o reprezentație teatrală cu țărani sub conducerea corpului didactic.

Conferențe s'au ținut în Gârbou: Protopop Ambrozie Plăian, din Surduc, o conferință cu conținut pedagogic-moral și Dr. Victor Muntean, adv., despre activitatea marelui poet M. Eminescu.

Averea desp. este de Lei 6042'—.

Despărțământul a colaborat cu cercul cultural al învățătorilor.

Președ, desp. *Virgil Barbolovici*, judecător.

4. Gherla (jud. Someș).

Acest despărțământ constă din 34 comune și are 8 biblioteci populare.

Prelegeri populare și conferențe s'au ținut în următoarele comune: Gherla: Th. Speranță „Insemnătatea zilei de 10 Mai”, E. Precup „Regele Ferdinand I.”, T. Svințiu „Ioan Ghica III.”, „Mihai Viteazul”, „Unirea Ardealului”, Dr. O. Ghibu „Tradițiile școlii ardelenene”, d-na Smara „Rolul Femeii”, Th. Capidan „Românii Macedoneni”, Dr. I. Lupaș „Reforma cea mai necesară”, V. Stanciu „Religia omului primitiv”, S. Mihali „Unirea Princi-

patelor" și Dr. E. Riegler „Insemnătatea zilei de 10 Maiu"; Bunești: I. Cira „Imbunătățirea recoltei", P. Svințiu „Unirea Basarabiei", E. Precup „Datoria omului în viață"; Dindeleag: I. Mărcuș „Insemnătatea cooperăției"; Orman: Bogdan „Dragostea de țară"; Nina: Prof. I. Ghiția „Gheorghe Coșbuc".

Din prilejul adunării generale a despărțământului, ținută în comuna Nina, s'a aranjat o expoziție de copii dela 1—3 ani, distribuindu-se premii în bani și cărți în valoare de 600 Lei.

Averea desp. a fost la 31 Dec. 1927 de Lei 12.821'98.

Președ. desp. *Grigorie Pop*, canonic.

5. Trg. Lăpuș (jud. Someș).

Desp. constă din 32 comune. Activitatea desp. în cursul anilor 1926—27 și 1927—28, a fost mai modestă decât în anii precedenți.

Deși nu în cadrul „Astrei" totuși preoții noștri, în cadrele asociației lor speciale culturale și-au făcut în bună parte datoria. Preoții noștri, în cercurile lor religioase culturale, pe lângă săvârșirea trebuințelor sufletești religioase au ținut și conferențe pentru popor, luminând și îndemnând poporul asupra unor probleme și chestiuni de însemnătate întru înaintarea și progresarea culturală și economică.

Învățătorii noștri în fiecare lună odată se deplasează pe sate, împlinindu-și dubla datorie de dascăl pentru elevi și apostol al culturii pentru adulți și popor.

Conducerea despărțământului, deși membrii ei sunt angajați și la chemarea lor specifică de preot și dascăl, a dezvoltat o oarecare activitate de organizare pe care trebuie să o continue la rândul lor intelectualii din diferite comune.

Cercuri culturale s'au mai înființat, pe lângă cele existente, încă 6, iar bibl. populare încă 10.

Prelegeri populare s'au ținut în anul 1926—27, în comunele: Baba, Corneni, Peteritea, Borcut, Răzoare și Văleni, în cari dl Zah. Manu, protopop, președ. desp., a dat sfaturi și îndemnuri pentru îmbrățișarea cărții și a școlii, iar în Trg. Lăpuș a vorbit dl Dr. A. Milea, despre „Idea națională în viața politică a popoarelor", în Văleni: dl prof. I. Soliciu „Din trecutul neamului nostru".

Reprezentății teatrale cu tineretul și sub conducerea învățătorilor Stoicescu, I. Danciu și I. Manu s'au aranjat în comunele Suciul de jos, Borcut, Văleni și Lăpușul-român. Tot în anul acesta s'au aranjat în Trg. Lăpuș și sub egida „Astrei", 3 concerte, la cari și-au dat concursul: Corul Episcopiei din

Cluj, dna Nistor și dnii Cichideanu și Gherman dela Opera română din Cluj.

Conferențe a ținut în Stoiceni: Prot. Z. Manu. „Să ne curățim simțirile“, „Rolul femeii române în viața familială, școlară, bisericească și socială“, iar C. Man, inv. dir. despre „Beție“; Rohia: Atât în 1927, cât și în 1928, cu ocazia pelerinajului la Sfta Mănăstire, după slujbă s'au ținut conferințe pentru popor despre folosul cărții, frica de D-zeu, îmbrățișarea meseriilor, cultura pomilor, viei și stupilor, probând cele afirmate cu frumoasele dar modeste începuturi făcute la această Mănăstire de Cuvioșii părinți monahi, cari în mijloc de pădure, unde se află mănăstirea, au făcut lucruri, cari convinge pe pelerini despre puterea uimitoare ce o are omul prin o muncă de inimă și perseverantă...

În Suciul de jos dl Zaharie Manu, prot., a vorbit despre înțelepciunea cărții, foloasele meseriilor și carierelor practice ce și le poate câștiga elevul român în școlile de meserii și profesionale, comerciale.

Dl Augustin Juga, dir. gimn. P. Rareș din Trg. Lăpuș, în o cuvântare potrivită îndeamnă părinții să-și dea copiii la școală.

Dl Ioan Perhaita, medic, despre „Higiena noului născut, a casei de locuit, gătitul mâncărilor, boale sexuale și de sânge“.

S'au deplasat studenții universitari din jur în comunele Văleni, Răzoare, Peteritea, Rohia, vorbind fiecare din specialitatea lui pentru popularizarea științei dnii: Nistor Santu, Cornel Gherman, Alex. Lucaciu, inv. etc.

În Trg. Lăpușului la serbarea eroilor „Astra“ cu oamenii săi și-a dat concursul pentru buna reușită a serbării. A vorbit dnii Aug. Juga, prof., Ioan Cotutui, prof. și Dr. Predescu, prof. universitar, dând îndrumări și directive tinerilor cum pot deveni eroi în munca pentru consolidarea internă a țării.

Cercurile culturale și religioase ale învățătorilor și preoților colaborează cu „Astra“, desvoltând o muncă de laudă.

Președ. desp. *Zaharie Manu*, protopop.

XVIII. 1. Sibiu (desp. central județean).

Punem sub ochii cetitorilor noștri, aproape în întregime, raportul acestui desp. model, pentru că suntem convinși că punem fapte mult grăitoare și nu vorbe.

Comitetul desp. centr. jud.

se compune din 30 persoane, din cari: două doamne, un general de corp și un colonel, comandant de garnizoană, 11 persoane din învățământ (un inspector-șef școlar, un inspector din inv.

secundar, un inspector din inv. primar, șase profesori, un sub-revizor școlar și un învățător), patru directori de bancă, trei medici, doi protopopi, un judecător, un comerciant, un primar, secret. literar al Asociațiunii, un dir. de cinema și un funcționar de administrație.

Cuvântul de deschidere

al adunării generale, rostit de dl președinte S. Țeposu :

„Tot mai mult și mai mult începe să pretindă opinia publică românească o „culturalizare a masselor“. Tot mai mult și mai mult se întetesc manifestările pentru o propășire culturală la pas cu vremea, fiindcă mintea sănătoasă a românului a înțeles prea bine că o democrație ce se respectă are trebuință de o elită a democrației, nu de analfabeți, robi ai întunerecului.

Societățile noastre culturale încep să aprofundeze problemele culturale ce se impun. „Institutul social român“ al dlui Gusti a ținut în timpul recent un ciclu de conferințe despre „Politica culturii“ (unde și-au spus cuvântul mulți bărbați de seamă ai noștri). Promotorul „Extensiunii Universitare“ din Cluj, d-nul prof. univ. Virgil I. Bărbat, a tipărit o prea interesantă lucrare despre „Dinamismul cultural“, în care discută pe larg ce ar trebui să întreprindem, arătându-ne ca model America, unde a studiat d-sa.

Actualul domn ministru al instrucției publice, dr. C. Angelescu, se gândește la un institut de stat, al culturii, care să fie povățuit de un senat cultural și a convocat, în scopul acesta, la consfătuiri pe reprezentanții societăților culturale marcante. „Liga Culturală“, condusă de dl Nic. Iorga, discutând la congresul ei dela Târgoviște (1928) problema culturală, perseverează pentru un „Teatru popular“ al celor mulți, al celor uitați. Dl general I. Manolescu, conducătorul „Caselor Naționale“, pune problema respicat, mai recent în lucrarea d-sale „Democrația și cultura.“)

Dupăce stabilește axioma prea firească, dar încă neînțeleasă de toți, că: „Cultura nu se poate face bătând din picior“, dnul Gusti, încheind seria conferințelor cu „Politica culturii“, constată : „o lume dornică de mai bine așteaptă — ajutându-o, vom ajuta patria!“

Adevăr sfânt, care ar trebui să și-l pună la inimă toți, în zilele noastre de dihonie.

„Astra“ noastră a priceput de mult chemarea vremii. Încă din 1861, anul înființării ei, cei doi mitropoliți români, Șaguna și Șuluț, erau pătruși de adevărul că cultura trebuie să fie rezultatul unei munci perseverente, că „nu se poate face bătând din

*) De consultat mai sunt: Emanoil Bucuța: „Educația adulților“, în revista „Gândirea“ a. VIII. 1928 Nr. 5.

picioar" și că, ajutând lumea dornică de cultură, ajutăm neamul și patria.

De aceea la „Astra“, la decana societăților culturale, este tradiție „culturalizarea masselor“.

Vrem să dăm în cele ce urmează o iconă fidelă despre ce a prestat în decursul unui an despărțământul județean Sibiu al „Astrei“, dupăcum am încercat să relatăm despre activitatea noastră, în fiecare an de după războiul, în câte o broșură. Indemnurile am dori să servească culturii noastre, ca alte despărțăminte, luând act de ceea ce am prestat noi, în marginile puținii, să poată arăta și ele, într'o emulație nobilă, tot ce este vrednic de remarcat în sfera lor de activitate“.

Activitatea comitetului din desp. central județean.

Comitetul și-a dat seama de marea responsabilitate ce zace pe umerii săi. Dela activitatea acestui comitet, dela lozincile pornite din centru, a atârnat doară directiva, sănătoasă sau bolnavă, a celorlalte comitete de despărțământ.

Una din principalele sale preocupări a fost continua cointeresare a intelectualilor dela sate cu propaganda noastră, pentruca viața satelor din despărț. Sibiu să prospereze. În scopul acesta unii din membri comitetului și-au luat asupra lor corespondența cu două sau trei comune, adevă cu conducătorii acestor comune, garantând, așa zicând, cu persoana proprie, că intelectualii respectivi vor lucra în satele alese.

Altă preocupare a comitetului menționat a fost de a deștepta și a ținea mereu trează dragostea țărănimii noastre față de „Astra“.

Prin lectura aleasă din broșurile „Bibl. pop. a Asoc.“, prin indemnurile de a înființa bibliotecă sub auspiciile „Astrei“, spre binele tuturor, prin descrierea rolului celui mare al cărții pentru viața unui neam, prin împărțirea, în schimbul taxei, a noii serii de volumașe din „Bibl. pop. a Asoc.“ — am ajuns ca țărănimea să se încălzească pentru „Astra“ noastră și să se aboneze, din indemnul propriu chiar, în multe locuri, la „Bibl. pop.“, făcându-se totodată membru pe câte un an (50 Lei). Registrele noastre o adevăresc aceasta și sunt o dovadă vădită, că dacă i se oferă țărănimii o lectură aleasă, potrivită pentru mentalitatea ei, această țărănime sprijinește nizuințele spre bine, convinsă fiind, că ceea ce săvârșește, săvârșește spre binele ei.

Bine ar fi dacă alte despărțăminte ar împrumuta procedeul nostru de a da în schimbul taxei de membru activ (50 Lei anual) și câteva broșuri din „Bibl. pop. a Astrei“, cumpărate cu prețuri mai convenabile, în urma unei înțelegeri prealabile cu centrul „Astrei“, unde se tipăresc broșurile și unde, în schimbul hârtiei și broșajului, se poate spori tirajul publicațiilor.

O altă nizuință, care e pe calea cea bună și care a dat cele mai bune roade și până acum, este aceea de a forma desp. jud. Sibiiu al „Astrei” un nucleu cu toate societățile culturale românești din orașul Sibiiu. Pretutindeni unde am bățut, ni-s'a deschis și colaborarea s'a stabilit, spre binele propășirii noastre culturale. În primul rând trebuie să amintim aici secția Sibiiu a „Asociației profesorilor secundari români” (cu actualul președinte dl I. Popa-Romanescul); apoi „Cercul medical român” (cu preș. dl gen. Mihăilescu); „Camera de agricultură” (dir. dl Măcelar) și celelalte societăți, înșirate mai la vale.

Despărțământul jud. Sibiiu a construit un plan pe mai mulți ani înainte. Pe lângă plasa Turnișor a dat atenția cuvenită de astădată mai cu seamă plasei Miercurea, cutreierând conferințarii săi toate comunele acestei plase. În fiecare an este plănuită prelucrarea altei plase (Avrig, Ocna, etc.), ca astfel să ne cunoaștem tot mai bine reciproc și campania culturală să fie tot mai intensivă.

Comitetul desp. județean Sibiiu al „Astrei” a ținut în anul de gestiune 1927—28 opt ședințe (în 21 Ian., 11 Apr., 6 Iunie, 10 Oct., 31 Oct. 1927 și 3 Ian., 20 Febr., 28 Maiu 1928).

În ședința a cincea, dela 21 Ianuarie, c., se preocupă de aranjarea seriei de conferințe până la adunare, atât în centru, cât și la țară. Se discută organizarea cercurilor culturale din suburbiile Sibiiului, unde par a ni-se creia împrejurări neprielnice organizării. Se alege o comisie a buletinelor, care să censureze și aprobe tipărirea, în persoana dlor dr. L. Ionașiu, dr. Gr. Cristescu, dr. H. P.-Petrescu, dna V. Lapedatu, D. Comșa și Gh. Maior. Se aprobă proiectul de buget pe 1927 și se alege o comisie din membri directori de bancă pentru cenzurarea socotelilor pe anul trecut. Se discută dispozițiile referitoare la organizația județeană și rezultatul se comunică centrului pentru a aproba ca organizația județeană să formeze legătura între centru și despărțămintele de plasă. Se decide ținerea adunării generale la Avrig.

În ședința a șasea, dela 11 Aprilie c., se fixează data și se schițează programul adunării dela Avrig. Se ia la cunoștință adresa comitetului central Nr. 298/927, prin care sub rezerva aprobării adunării generale a „Astrei” ne-a aprobat propunerea referitoare la organizația județeană. Se ia act de organizarea despărțământului de plasă Ocna-Sibiiului. Se discută cererea de colaborare a cercului studenților universitari din județul nostru. Se revine asupra problemei grele a vehiculelor. Apreciindu-se bunele servicii ale aparatului de proiecțiuni procurat, se decide să procurăm câte unul, rând pe rând, pe seama fiecărui despărțământ de plasă. Se face raport despre socotelile anului trecut și dare de seamă despre starea casei, după primele trei luni ale anului în curs.

Ședința a șaptea dela 6 Iunie a. c. este destinată censurării rapoartelor, ce se prezintă adunării generale.

La ședințele comitetului a participat ca delegat al comitetului central dl dr. I. Beu, membru al aceluși comitet. Majoritatea membrilor comitetului nostru au depus răvnă și devotament pentru „Astra”.

În ședința din 10 Oct. și-a dezvoltat actualul președinte, dl insp. școlar Silviu Țeposu, programul de activitate, insistând asupra reorganizării cercurilor culturale, a constatării prealabile cu intelectualii dela sate și luându-și angajamentul că va vorbi pe sate despre evenimentele principale ale evoluției poporului românesc (în special 1848, 77—78, 81 și 1927: moartea Regelui Ferdinand). De angajamentul acesta s'a ținut dl preș. cu sclipă, vorbind în nenumărate comune despre trecutul glorios al poporului românesc și despre marile probleme ce așteaptă să fie rezolvate în viitorul apropiat.

În aceeași ședință s'a insistat, ca ideea cinematografului ambulant să nu fie abandonată, cu atât mai mult, cu cât Banca Națională a României a promis Asoc. medicilor din Cluj 5 aparate de acestea.

În șed. din 31 Octomvrie s'a relevat cu multă satisfacție cât de bine a fost primită din partea conferinței învățătorilor (30 Oct. Sibiiu) ideea de colaborare a cercurilor învățătoresci cu „Astra”.

Seria a II-a a conferințelor din Sibiiu a trecut în sarcina exclusivă a desp. Sibiiu, (șed. din 3 Ian.) câtă vreme seria I. a fost aranjată împreună cu centrul „Astrei”.

În șed. din 20 Febr. a fost salutată pentru întâia oară în mijlocul comitetului dl gen. de corp de armată C. Găvănescul, care a promis întreg concursul d-sale întru atingerea țintelor mărețe ale „Astrei”. Tot în aceeași ședință a fost binevenită ca „persoană de legătură” între secția medicală-biopolitică a „Astrei” și desp. jud. Sibiiu, dl medic dr. I. Stoichiția, care a citit un prea interesant program de activitate pentru educația morală și fizică în cadrele „Astrei”. S'a format o comisie din: d-na Veturia I. Lăpedatu și d-nii: colon. Rădulianu, dr. I. Stoichiția, dr. L. Ionașiu, dșoarele prof. Dan și Popescu, dl prof. Ionescu, Tănase, prof. Simțion și dr. Horia Petra-Petrescu. Această comisie are să ducă în îndeplinire în cadrele despărț. agendele preconizate de dl dr. Stoichiția.

Tot în acea șed. a promis dl gen. Găvănescul, că va face tot posibilul ca să vină la Sibiiu un ofițer, absolvent al „Școlii de educație fizică” din București, pentru ușurarea realizării programului.

Serbătorirea, meritată, a dlui Sextil Pușcariu, conferențiarul nostru, la 4 Maiu, s'a hotărât tot atunci (dl Pușcariu împlinind 50 de ani).

În șed. din 31 Oct. a fost numit secretar al desp. jud. dl prof. la Academia teologică ortodoxă dr. Nic. Terchilă, în locul dlui Gh. Maior, ales director la Seminarul teologic.

În fiecare Luni și Joi s'au întrunit, afară de ședințele menționate, dnii preș., v.-preș., secr. și cassier, în localul propriu, pus la dispoziție de comit. central al „Astrei”, în casele „Astrei” (Str. Șaguna 6), ca să discute problemele ce se impun.

Oricine va pricepe înaltul nivel al conferințelor „Astrei” în Sibiiu, dacă va lua la cunoștință seriile de conferințe:

Conferințele din Sibiiu I.

Dr. Ios. Stoichiția: Tuberculoza și profilaxia ei (cu proiecțiuni). Dr. H. P. Petrescu: Cine ne stă în cale. Dr. S. Manuilă, insp. san. gen.: Minoritățile etnice și evoluția demografică a orașelor transilvănene, Dr. Gr. Cristescu: Caracterul etic al culturii. Dr. I. Iacobovici, prof. univ. Cluj: Despre cancer. Dr. C. Mezinescu, prof. univ. București: Dincolo de vizibil. E. Bucuța: Graiul neamului. La 12 Martie, festival „Mărăști-Mărășești”, în favorul societății Mărăști, cu concursul Școlii normale „Andrei Șaguna”, care a dat un ales program muzical și declamații, și al dlui dir. gen. al inv. sec. din Min. Instruc. C. Kiritzescu, care a vorbit despre luptele dela Mărăști-Mărășești. Prof. Dr. Obreja: Încă o bază psihologică în vederea educației tineretului. N. Băilă, dir. art. al „Astrei” a ținut o serie (curs) de conferințe despre dicțiune, artă teatrală și problemele teatrului în Ardeal. La 8 Maiu un festival pentru comemorarea semicentenarului independenței României și al războiului din 1877, cu concursul liceului Gh. Lazăr, la partea frumoasă muzicală și declamație, și cu al dlui Vintilă Brătianu, care a vorbit despre războiul din 1877 și importanța lui. Conferința filoromânului funcționar ceh Iaroslav Müller: Despre Cehoslovacia (cu proiecțiuni).

Seria a II-a.

Dr. Gh. Preda: „Câteva impresii din Marea Britanie”. G. Bogdan-Duică: „Gustave Le Bon”. Prof. U. Clark (America): „Câteva probleme de actualitate din Statele Unite”, „Viața universitară din Statele Unite” și „Viața intelectuală din Statele Unite”. N. N. Săveanu: „România de ieri, de astăzi și de mâine”. (Cu corul Școlii superioare de comerț și cu orchestra liceului „Gh. Lazăr”). Prof. univ. Dr. Ilie Minea (Cluj): „Influența educației fizice asupra inteligenței”. I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan: „Hristos și Natura” (Festival în colaborare cu corul Școlii normale „Andrei Șaguna”, sub conducerea dlui prof. Timotei Popovici). Dl gen. I. Manolescu, preș. „Centralei Caselor Naționale”: „Cultura și democrația”. Dl gen. C. Găvănescul;

„Unirea și pregătirea sufletească“. (Festival la teatrul orășenesc, cu concursul orchestrei Reg. 90 Inf., al corului școalelor sup. de comerț și al liceului de băieți „Gh. Lazăr“, sub conducerea dlui prof. N. Oancea). Const. Sporea, dir. școalei normale (Deva): „Desvoltarea spiritului științific“. Dr. V. Bologa, docent univ.: „Inceputurile medicinei științifice românești“ (cu proiecțiuni). Festivalul Școalei normale „Andrei Șaguna“. Alex. Lapedatu: „Mihaiu Viteazul“, Erou al Creștinătății“. Dr. Gr. Cristescu: „Cultul competenței și organizarea elitei sociale“. Dr. Coriolan Petran, prof. univ.: „Monumentele de artă națională din Ardeal“. Ștefănescu-Goangă, profesor universitar: „Omul mare“. Dl Sextil Pușcariu: „Cuvinte vechi și cuvinte nouă“. (Corul școalei superioare de comerț, sub conducerea dlui prof. N. Oancea). Dl Nicolae Bălănescu: „Despre fascism“. Dl Mircea Djuvara: „Despre Dunăre“. Dl Jean Bart (Eugeniu Botez): „Despre Dunăre“. Dl S. Mehedinți: „Despre Dobrogea“.

Sălile au fost de cele mai multe ori pline, uneori arhipline, dovadă că cuvântul conferențiarilor „Astrei“ e ascultat cu drag.

Cu bucurie constatăm că orașul Sibiiu a avut în iarna și în primăvara trecută prilejul de a ajunge un record sibiian: de câteva ori, Dumineca, a avut câte patru conferențe. Ne-am împărțit suburbiile Sibiului (Maier, „Groapă“) și corurile: „Școalei normale“, condus de dl Timotei Popovici, al „Școalei comerciale“ și al liceului „Gh. Lazăr“, conduse de dl N. Oancea, au dat prețiosul lor concurs, încadrând cât se poate de bine pe conferențiarii noștri: vicepreș. „Astrei“ Dr. Gh. Preda, dir. desp. jud. Sibiui al „Astrei“ insp., șc. Silviu Țeposu, insp. școlar Petre Petrescu; preș. Ateneului din Giurgiu, dl N. Bălănescu; gen. de corp de arm. C. Găvănescul; vicepreș. desp. Sibiui, dl medic Dr. L. Ionașiu; secr. lit. al „Astrei“ Dr. Horia Petra-Petrescu.

Intr'aceiaș timp aveau intelectualii sibiieni plăcerea de a asculta conferențiarul de seamă, chemați de „Cercul militar civil“, condus de dl gen. de corp de armată C. Găvănescul, iar — seara — s'au ținut conferențele în seria aranjată de „Astra“. Sălile au fost pline în toate cele patru locuri — dovadă că publicul e dornic de conferințe, e vorba de cine i le dă.

Cu „Cercul medical cultural din Sibiui“ am avut, iarăș, cele mai bune legături. (Președ. consiliului de colaborare, dl medic gen. Mihailescu; secretar dl Dr. I. Stoichiția).

„Cercurile medicale“, înstituite de secția medicală-biopolitică a „Astrei“, au început să dea roade bogate. Nu numai broșurile și buletinul, bine redactat, al secției, sunt o podoabă și un izvor de sfaturi bune pentru casele intelectualilor și sătenilor noștri; echipele de domni medici, cari ne stau la dispoziție, își îndeplinesc cu scumpătate misiunea.

Ca persoană de legătură între secția medicală-biopolitică și între desp. jud. Sibiui a fost numit dl medic Dr. I. Stoichiția.

Nu se putea o alegere mai norocoasă. Dsa a cutreierat satele cu conferențiarilor noștri și folosindu-se de „diafilmele” prețioase, în legătură cu „Unophot”-ul, a ținut conferențe prețioase pentru popor (ftizia, boalele de copii, de femei, sexuale, igiena).

Pentru experiență a hotărât secția medicală-biopolitică propaganda cu educația fizică, după sistemul sokolismului cehoslovac, în județele Brașov, Cluj și Sibiiu. Dl președ. al secției Dr. I. Hațiegan, prof.-univ., ne-a pus în vedere o conferință despre „sokolism” în viitorul apropiat.

Avem plăcerea de a anunța că prin „Ministerul de externe cehoslovac” din Praga, am primit dela „Societatea cehoslovacă sokolistă” clișee despre congresele sokoliste, încât peste câteva săptămâni se va tipări o broșură prețioasă despre sokolism, pentru ca mișcarea „Șoimilor” noștri să prindă teren și la noi.

Inceputul e făcut cu „Cercetașii” din Sibiiu și alte localități. „Cercetășia” se va putea încadra prea bine în mișcarea „Șoimilor” noștri.

Alte date privitoare la comune, la conferențe, etc. găsește cetitorul în raportul conștientos de mai la vale. Aici accentuăm încă ceva.

Ceeace va fi de ameliorat în viitorul apropiat în privința bibliotecilor răspândite de noi prin satele și orașelele noastre, este darea de seamă a bibliotecarilor.

Ne închipuim că s'ar putea prea bine ca bibliotecarii caselor noastre culturale să ne raporteze mai pe îndelete, mai pe larg, despre experiența câștigată în împărțirea cărților de citit. Ne-ar prinde bine, nouă, dela centru și și altora, dacă ar fi motivată răspândirea cutărei sau cutărei cărți.

Despărțământul jud. a avut, credem, norocoasa idee de a intra în legătură cu redactorii „Bibliotecii populare a Asociațiunii” și de a primi astfel, socotite numai în costul hârtiei și broșatului, cele 9 broșuri recente (seria de vară a bibliotecii), în câte 2000 ex.

Astfel avem puțința să dăm, în schimbul taxei de membru activ (50 Lei anual), broșuri ca acestea, scrise anume pe seama poporului dela sate: „Răsboiul de întregire pentru desrobirea neamului”, de Victor Lazăr; Biografia păr. Vasile Lucaciu, de Al Ciura; Cultivați legumi în grădinile voastre! Sfaturi de Victor Lazăr; Răsboiul româno-ruso-turc 1877—8; Andreiu Florea Curcanul de N. Gane; Copii cu renume, biografii, de Victor Lazăr; Bucătăria gospodinei dela sate, de Ana Victor Lazăr; „Cărlanii”, piesă teatrală de Const. Negruzzi.

(După cum vedem teme din toate domeniile, cari pot interesa populația dele sate, dându-i îndrumări sănătoase.)

Desp. Sibiiu s'a gândit și la meseriașii români din orașul Sibiiu. Societatea lor, condusă cu multă dragoste și competență

de dl profesor la Acad. ortodoxă română „A. Şaguna“ din Sibiu, Dr. N. Colan, a primit pe conferenţiarul nostru Dr. G. Preda, Silviu Ţeposu, Dr. Horia Petra-Petrescu, Dr. Gr. Cristescu cu multă dragoste.

Pline de atenţie au fost foile româneşti din Sibiu: „Telegraful Român“, „Lumina Satelor“, „Cuvântul Poporului“, „Foaia Poporului“, publicând dări de seamă conştienţioase, pentru cari le mulţumim şi pe această cale.

Conferenţele la sate.

Propaganda noastră culturală trebuie, desigur, să-şi aibă aţintită înainte de toate atenţia asupra satelor româneşti. Cultura „poporului“. Sub popor înţelegem mai cu seamă pe ţăranul dela coarnele plugului. Lui i-am dus cuvinte de îmbărbătare, lui i-am arătat (cu foarte bune proiecţiuni, folosindu-ne de aparatul „Unophot“, despre care am mai vorbit şi în anii trecuţi) cum se cultivă pământul, cum să se apere de boale, cum să trăiască pentru ca să fie sănătos; lui i-am împărţit mici unelte pentru lucrul câmpului şi pentru apicultură, ca să aibă pe urma sfaturilor noastre şi ceva în gospodăria sa; ca să-i descreeţim fruntea i-am cetit bucăţi hazlii, de un humor sănătos, poezii pline de miez, bucăţi şi mai serioase, toate alese, de cele mai multe ori, din „Biblioteca populară a Asociaţiunii“, ca — după ce i-am făcut poftă de broşurile acestea — să-l îndemnăm să se aboneze la ele şi să le citească.

Să amintim câteva comune cu activitate frumoasă. În comuna Guşteriţa s'a ținut o „șezătoare artistică culturală“. Corul școlii primare, sub conducerea dlui învățător Petrișor, a executat frumoase cântece naționale; copilași au declamat: „Mama lui Ștefan cel Mare“, „Mama“, „Școala“, etc. Dl dr. Liviu Ionașiu, vicepreședintele desp. j. Sibiu, a vorbit despre îngrijirea copiilor, dând sfaturi concrete mamelor prezente; secretarul „Astrei“, dl dr. Horia Petra-Petrescu a vorbit despre dragoste, ca chiag al vieții. Dl inv. dir. I. Tatu, din Slimnic a vorbit despre „trecutul nostru“, apoi dnii: revizor școlar C. Popa și învățător Hociotă.

Sfaturile pentru mame de a-și crește copiii bine, au fost întovărășite într'unele locuri de expoziții de copii. Într'alte comune am avut expoziții de țesături naționale. Dansuri naționale au fost premiate.

În comuna Turnișor. La inaugurarea festivă a „Casei naționale și culturale“ (22 Aprilie). Scenă, cu cortină, pe scenă cântăreții țărani, conduși de harnicul preot local, păr. N. Topolog, în sală public numeros. S'a sfințit apa de protopopul Sibiului, dl Cioran, corul bisericesc a cântat înălțător. Pentru „Casa națională și culturală“ au dat: „Reuniunea femeilor române“ din

Turnișor 20.000 Lei, corul bisericesc 13.500 Lei, Banca populară 10.500 Lei, Casa culturală 12.000 Lei, etc. Toți, din toate părțile, au contribuit ca comuna să aibă un local, unde ceasurile petrecute alte dăți prin cârciume să se prefacă în ceasuri de înălțare sufletească.

Cuvintele trimișilor „Astrei” preș. S. Țeposu, dr. H. P.-Petrescu, dr. L. Ionașiu, au fost ascultate cu mare bucurie.

La Rășinari, unde zac osemintele lui Șaguna, întemeietorul „Astrei”. Sălile actuale nu mai sunt destul de încăpătoare pentru mulțimea de ascultători la șezătorile culturale.

Aici cu dragoste față de înaintarea comunei și a neamului au început clădirea „Casei naționale”. Studenții universitari din Rășinari, în vacanță, au întrebuințat minunat timpul lor liber: au cărat nisip, au săpat, au măturat, au pus temelia „Casei” lor „naționale”, ca niște fermieri americani idealști, ca studenții americani. Cinste unor studenți ca cei din Rășinari!

La Poiana Sibiiului am fost reprezentați de președintele desp. nostru jud., de dl inspector școlar Silviu Țeposu și de dl vicepreședinte dr. L. Ionașiu și director Măcelar.

Ne-au primit două coruri, școlile toate, cu învățătorimea în frunte (dir. școlar, Vraciu). În biserica, mare cât o catedrală, preoțimea, în odăjdii, au salutat „Astra”.

Conductul etnografic din Săliște și altele de prin satele noastre le-am prins la cinematograful „Astra”.

Înainte de a trece mai departe trebuie să accentuăm aici deosebit de marele sprijin ce ni l-au dat cercurile învățătoresci din toate comunele județului Sibiiu. Este o datorie de onoare pentru noi de a constata că învățătorimea noastră și-a îndeplinit misiunea, la care a fost invitată din partea „Astrei”, cu atâta abnegație și cu atâta conștiințiozitate, încât putem constata cu toată convingerea că dela o astfel de învățătorime se pot aștepta și pe viitor cele mai frumoase manifestări culturale.

Incă odată: Onoare învățătorimei noastre din județul Sibiiu!

Despărțământul central are astăzi 18 comune cu 12 cercuri culturale reorganizate. La Mohu dr. I. Stoichiția și Gh. Maior; vorbește dr. Stoichiția despre tuberculoză, iar Gh. Maior despre importanța și rolul organizării în societăți și cooperative. La Cristian președintele S. Țeposu despre trecutul neamului, dr. Stoichiția despre tuberculoză (cu proiecțiuni), dr. L. Ionașiu, vicepreședinte desp. despre gripă, dr. H. P. Petrescu, despre biblioteca Astrei, cetind bucăți din ea. La Hamba, dr. H. Petrescu arată scopul Astrei și cetește din lucrările tipărite de d-sa în biblioteca Astrei, iar V. Mușoiu vorbește despre cooperative. În aceeași zi, după masă, aceiași conferențieri, dezvoltând aceleași subiecte, cercetează comuna Șura-Mare, vorbind despre Astra și și inv. de acolo I. Opreș. La Roșia, dr. H. P. Petrescu vorbește

despre Astra și biblioteca ei, D. Comșa despre lucrul câmpului și al grădinii, și proiectează câteva diafilme distractive. — În aceeași zi, după masă, numiții conferențieri desvoltă acelaș program în comuna Daia Săsească. La Gușterița, păr. Petrișor arată oamenilor în biserică scopul venirii Astei în comuna lor, iar în școală vorbesc dr. Ionașiu despre boalele sociale și mai ales despre alcoolism, D. Comșa despre importanța culturii cartofilor, I. Popa despre calitățile neamului cum s'au dovedit ele în cursul istoriei. — În aceeași zi, după masă, cercetează Rășinari și vorbesc în curtea școlii și apoi în școală, dr. Ionașiu despre Astra. dr. H. P. Petrescu despre relele sociale dela sate, D. Comșa despre cultivarea cartofilor și dr. Stoichiția despre tuberculoză (cu proiecțiuni). La Veștem dr. H. Petrescu despre Astra, I. Popa despre războiul din 1877 și despre 3/15 Maiu. Li însoțește și filoromânul Iaroslav Müller, funcț. ceh, pe care dl Petrescu îl salută în mijlocul Românilor, vorbind și despre Masaryk și opera lui. S'au rulat câteva diafilme. — În aceeași zi, după masă, aceeași conferențieri cercetează comuna Șelimbăr, vorbind dl I. Popa despre importanța zilei de 10 și 3/15 Maiu, Petrescu despre interdependența socială. — Reprezentanții noștri. au cercetat însă și comune în afară de despărțământul central Așa la Cunța, dr. Ionașiu, vorbind despre Astra și rolul ei, maior dr. Căpitanovici, demonstrând că armata are lipsă de oameni sănătoși, neatinși de tuberculoză și alcoolism, dr. H. Petrescu vorbind despre Astra și biblioteca ei, cetind bucata „Unde e iubire, acolo e Dumnezeu“ de L. Tolstoi. — În aceeași zi, în cadrele adunării despărțământului Miercurea, ținută în Miercurea, vorbesc Dr. Ionașiu despre Astra și rolul ei, dr. H. P. Petrescu despre salvarea elitei societății noastre și dl inspector școlar P. Petrescu despre rolul intelectualilor la țară. După adunare s'a arătat comitetului cum se lucrează la centru și ce se intenționează să se facă și în celelalte despărțăminte. La Tălmăcel, vorbind dr. I. Stoichiția despre tuberculoză (cu proiecțiuni). dr. Cristescu despre viața lui Isus (cu proiecțiuni), D. Comșa despre fânațe, dr. H. P. Petrescu despre Astra. La Ocna-Sibiului, cu ocazia organizării desp. vorbesc dr. Ionașiu despre Astra și rolul ei. dr. I. Stoichiția despre tuberculoză (cu proiect.), D. Comșa despre cultura cartofilor, dr. H. P. Petrescu despre însemnătatea culturii și cetește bucăți originale de literatură. Sibiul a fost cercetat cu mare fast la 5 Iunie, vorbind dl președinte S. Țeposu despre problema culturală a Astei, membrul comitetului central dr. N. Comșa îndemnând la sprijinirea instituțiilor de cultură. D. Comșa despre port și cultura pomilor. dr. Ionașiu povăștește să-și păstreze oamenii sănătatea. Mai asistă membrii din comitetul nostru Gh. Nedoviceanu și Gh. Maior și alți membri ai Astei între cari și dr. Stoichiția. Cu această ocazie s'a filmat cum se face propaganda la sate. — În aceeași zi după masă

aceiași conferențieri și oaspeți participă la adunarea generală a despărțământului Săliște, în Săliște, pentru a se filma cum se desfășură propaganda la despărțăminte. Adunarea s'a desfășurat în cadre grandioase, cu conferințe, vorbind dela centrul nostru preș. Țeposu despre credința în cultura, care biruie, membrul comitetului central Dr. N. Comșa invocând momente din trecutul de luptă al Marginei, urmând apoi conduct etnografic și concursul de jocuri românești, iar seara un reușit concert. — În afară de aceste conferințe, au mai vorbit la Reuniunea meseriașilor români din Sibiiu, S. Țeposu despre țară, poporul și limba românească, Dr. H. Petrescu îndemn la cultură, acestea în Decembrie, iar în Aprilie, Gh. Maior, dovedind că România de azi se datorește lui Dumnezeu, unității pământului românesc, și faptului că vitejia noastră a celor de sus și de jos a fost susținută de două virtuți: că pururea am fost creștini și români, ceea ce și trebuie să rămânem. — Iar Dr. H. P. Petrescu a ținut o conferință cu proiecțiuni despre taylorism, studenților dela Academia teologică din Sibiiu.

Trimișii „Astrei” au vorbit: în Cașolț dl dr. H. P.-Petrescu, despre însemnătatea „Astrei” și cetind din broșuri scrise de dsa, dl dr. Ionașiu dă sfaturi medicale, iar dl protopp Dăncilă despre virtuțile sufletului românesc, în Hamba dl prof. Ioan Popa despre „Păstrarea și promovarea averii strămoșești” și a reorganizat cercul cultural de acolo, în Șura-mare dl prof. I. Hurdu despre „Eroii românilor ardeleni”, în Cislădie dl Petre Olariu despre „Insemnătatea industriei” și dl dr. H. P.-Petrescu despre „Insemnătatea Astrei”, în Sadu dl protopop militar Ioan Dăncilă a vorbit despre „Valoarea culturii la sate”, în Gușteriță s'au prezentat conferențierii „Astrei” ținând în cadrele adunării cercului cultural învățătoresc, o conferință vice-preș. dr. L. Ionașiu, tratând despre „Combaterea paraliziei infantile”, iar dr. H. P.-Petrescu arătând prin exemple alese foloasele pe cari le aduce „Astra” poporului, în Veștem v.-preș. dr. L. Ionașiu și dl dr. I. Stoichiția, vorbind despre „Tuberculoză” (cu proiecțiuni), în Poclaca dnii dr. Ionașiu și dr. Terchilă pentru consfătuire și stabilirea unui program de muncă al cercului cultural de acolo, altădată dnii S. Țeposu, vorbind despre „Trecutul neamului nostru”, dr. H. P.-Petrescu, cu lectură din opere proprii („Fluierul lui Iancu”, etc.), în Mohu: dr. Ionașiu despre „Îngrijirea copiilor” și I. Popa „Din istoria românilor”, în Șelimbăr: dr. Lazar Popovici despre „Insemnătatea curățeniei” și dr. N. Terchilă despre „Pericolul sectar”, în Daia: dr. H. P.-Petrescu despre „Școpul Astrei”, N. Colan despre „Cultură și biserică”, în Sibiiu — parohia „Boiu”, în cadrele unui frumos festival, aranjat cu concursul corului școalei comerciale super. de fete, sub conducerea prof. N. Oancea, a vorbit dr. H. P.-Petrescu despre „Combaterea bătăraniei”, în Sibiiu — parohia „Bucșa”, în cadrele unui festival, dat cu concursul corului

școalei normale „Andrei Șaguna“, sub conducerea prof. Tim. Popovici, a vorbit S. Țeposu despre „Credință și cultură“, în Gușteriță, dr. Stoichiția despre „Tuberculoză“ și I. Popa despre „Cele două mari uniri“, în Sibiu — parohia „Bucșa“, în cadrele unui frumos festival, aranjat cu concursul corului prof. Tim. Popovici, a vorbit dr. Gh. Preda despre muncă, în Sibiu — parohia „Boiu“, în cadrele unui frumos festival, aranjat cu concursul corului prof. N. Oancea, a vorbit dr. G. Preda despre „Chestiuni actuale“, în Bungard, a vorbit dr. L. Ionașiu despre „Ingrijirea copiilor mici“ și I. Popa despre „Mihai Viteazul“, în Sibiu — parohia „Boiu“, în cadrele un festival, aranjat cu concursul corului prof. Tim. Popovici, a vorbit dr. H. P.-Petrescu despre „Brătescu-Voinești“ și insp. gen. P. Petrescu despre refacere, în Apoldul-de-jos dr. Lazar Popovici despre „Ingrijirea sănătății prin post“, dr. N. Terchilă despre „Educația religioasă în familie“, în Apoldul-de-sus, inspector P. Petrescu despre problema „Cum ne putem îndrepta?“, în Roșia, dr. Gr. Cristescu despre „Inchinarea adevăratului creștin“ și procuror Iliescu despre „Drepturi și datorii“, în Bungard, dr. Ionașiu despre „Astra“, dr. I. Stoichiția despre „Tuberculoză“ și I. Popa despre „Mihai Viteazul“, în Sibiu — parohia „Bucșa“, în cadrele unui festival, aranjat cu concursul corului prof. Tim. Popovici, a vorbit dr. Lazar Popovici despre „Serviciul sanitar“, în Sibiu — parohia „Boiu“, în cadrele unui festival, aranjat cu concursul corului prof. N. Oancea, a vorbit dr. I. Stoichiția despre „Boalele sociale“ (cu proiecțiuni), în Poiana-Sibiului a vorbit dr. Dobrotă despre „Combaterea tuberculozei“ și inspector Țeposu despre „Rolul Astei în istoria românilor din Ardeal, în Jina, a vorbit dr. L. Ionașiu despre „Bolile sociale“ și Măcelar despre „Ingrijirea oilor“, în Mohu, a vorbit dr. Filipescu despre „Cancer“, dr. Spoială despre „Tuberculoză“ și agronom Lapedatu despre boalele vitelor, în Rășinari, a vorbit procuror Iliescu despre „Testament“, Măcelar despre „Ingrășarea pășunilor“ și dr. H. P.-Petrescu lectură din „Niță Zdrenghia“, etc., în Cărpiniș și Gârbova inspector Țeposu a vorbit despre „Puterea culturii“ și dr. L. Ionașiu despre „Ingrijirea sănătății“ și dr. Stoichiția despre „Tuberculoză“ (cu proiecțiuni), în Cunța a vorbit dr. G. Preda despre „Probleme actuale“, Iliescu, magistrat despre testament și Țeposu despre „Astra“, în Drașov S. Țeposu, președinte, despre „Astra“ și dr. L. Ionașiu despre „Ingrijirea copiilor mici“, în Hamba, dr. Lazar Popovici despre „Insemnătatea postului pentru sănătate“, dr. N. Terchilă despre „O viață familiară religioasă“, în Șura-mare a vorbit I. Popa despre „Epoca lui Mihai Viteazul“, în Ludoș și Gusu au vorbit preș. S. Țeposu despre valoarea cărții, dr. I. Stoichiția despre „Tuberculoză“ și dr. H. P.-Petrescu a citit diferite bucăți literare, în Cristian a vorbit dr. Bolintineanu despre „Tuberculoza oaselor“, procuror Iliescu despre „Legile de amnestie“, dr. Ionașiu

despre „Astra“, prof. I. Popa „Din trecut nostru“, în Turnișor dr. Iancu despre „Ingrijirea copiilor“ (în cadrele unei expoziții de copii mici), dr. L. Ionașiu despre „Asociație și cercurile culturale“ și S. Țeposu despre „Casele culturale“, în Mercurea și Dobârca a vorbit președintele S. Țeposu, despre „Ideia națională, iar dr. Stoichiția despre „Tuberculoză“ (cu proiecțiuni), în Daia a vorbit Căndea despre „Indul încreștinat“ și dr. N. Terchilă despre „Necesitatea meseriilor“, în Cașolț a vorbit dr. L. Ionașiu despre „Ingrijirea copiilor mici“ și I. Popa despre „Eroii naționalismului și ai creștinătății“, în Veștem a vorbit dr. Filipescu despre „Cancer“, dr. Spoială a dat sfaturi medicale, iar I. Popa, prof. „Din istoria neamului“.

Despărțământul nostru trimite membrilor săi la sate lunar câte o broșură, pentru cei activi, iar pentru cei ajutători anual câte patru.

Ceeace am dorit noi: permanentizarea și sistemizarea activității cercurilor culturale prin forțele locale, în cea mai mare parte a comunelor despărțământului județean, s'a realizat. Așa s'au ținut aproape în fiecare comună a județului nostru 3—7 șezători culturale, în cadrele unor festivaluri frumoase și înălțătoare, cari au contribuit mult la nobilitarea și înseninarea vieții țărânului român.

Fiind în posesia unui vehicol, am putut realiza vechea dorință de a intensifica propaganda culturală prin neobosiții conferențieri dela centru, cercetând comunele despărțământului central de câte două ori și ale despărțământului Mercurea câte odată.

Din partea organizației centrale județene s'au ținut 36 conferințe și festivaluri la centru, iar la țară 83 conferințe.

Mulțumiri.

Ținem să aducem și pe această cale viile noastre mulțumite societăților și persoanelor, cari s'au grăbit să ne dea mână de ajutor când a fost vorba de manifestații culturale, atât de desinteresate ca acelea ale „Astreii“.

Mâna de ajutor cea mai efectivă ne-a dat-o secția Sibiuu a „Asociațiunii profesorilor secundari“, condusă de harnicul profesor: dl I. Popa. Nu numai că dnii profesori au luat parte la conferințe, la festivaluri, la toate manifestațiile noastre, și în comitetul despărțământului este reprezentată și se îngrijește ca clasele superioare ale școalelor din Sibiuu să asculte conferințele.

Ca în toți anii așa și acum ne-am bucurat de caldul sprijin al „Universității libere“ din București, condusă cu atâta pricepere de dna Sabina Cantacuzino. În anul acesta am avut ca conferențieri ai „Univ. libere“ pe dnii Mircea Djuvara, Jean Bart (Botez) și S. Mehedinți.

„Universitatea liberă” ne-a pus la dispoziție pentru întâia dată mai mulți conferențieri, pe viitor plănuim cicluri întregi de conferințe, cu concursul acestei prospere instituții, care face cinste conducătorilor ei.

„Extensiunea universitară” din Cluj, condusă cu atâta competență de dñii Virgil I. Bărbat și Ștefănescu Goangă, ne-a pus și de astădată o serie întreagă de conferențieri la dispoziție. (Lista lor se află într'alt loc.)

„Camera agricolă” din Sibiiu, condusă de dñii sen. Boiu și dl Măcelar, și-a priceput misiunea, contribuind cu conferențieri și punerea vehicolului (automobil) la dispoziție, în câteva rânduri, ca unele „șezători” să reușească bine, având și sfaturi practice din domeniul agriculturii.

Asociația medicilor, secția Sibiiu, care a atașat conferențieri pe sate (distingându-se la aceste excursii culturale dl medic dr. I. Stoichiția), încă merită toată lauda.

Mulțumim Serviciului sanitar (dr. N. Comșa) din Sibiiu pentru serviciile aduse cu propagașnda sanitar-culturală și cu automobilul ce ni-l'a pus la dispoziție de câteva ori.

Aducem mulțumirile noastre și dlui general de corp de armată Const. Găvănescul, care a binevoit a ține o conferență la serbarea festivă din 24 Ianuarie, în cadrele „Astreii”.

Mulțumim primăriei Sibiiu, pentru suma de 150.000 Lei pusă la dispoziție și prefecturii jud. Sibiiu, atât dlui prefect dr. N. Regman, cât și consiliului județean, pentru caldul sprijin și ajutorul de 100.000 Lei.

Dl col. C. Rădulianu, comandantul garnizoanei Sibiiu, ne-a pus cu cea mai mare prevenire trăsura regimentului la dispoziție, pentru deplasarea la sate, tot așa on. direcțiune a Ospiciului de alienați (dir. dl dr. Gh. Preda).

Școala normală „Andrei Șaguna” și liceul „Gh. Lazăr” din Sibiiu, cu corurile lor (conduse de dñii T. Popovici și N. Oancea) au contribuit în mare măsură la reușita festivalurilor noastre.

Mulțumite cercurilor culturale, învățătoarești și învățătorilor, cari au colaborat cu atâta elan. Mai pe larg am scris sus.

Mulțumiri dlor conferențieri din Sibiiu, Cluj, București etc., cari n'au pregetat să alerge la glasul de chemare și să ne îmbogățească cunoștințele cu luminele lor.

Raport financiar.

Situația casei și a gestiunii în cursul anului 1927 a fost următoarea:

I. Venite:

1. Sold în numerar și libele	Lei 100.568'22	
2. Interese capitalizate	" 16.710'50	
3. Incassări dela membrii activi.	" 10.600'—	
4. Incassări cu cheta la 1 Decem. 1925 și 1927	" 11.032'85	
5. Incassări dela conf. publ.	" 2.342'75	
6. Incas. din subv. dela Primărie	" 100.000'—	
7. Incas. din subv. dela Prefectură	" 300.000'—	
8. Incassări din don. „Albina“	" 5.000'—	
Total:	Lei 546.254'32	546.354'32

II. Cheltueli:

1. Chelt. cu tip. bulet. impr. telefon și spese mărunte cu conf. la sate	Lei 28.669'25	
2. Chelt. cu procur. unui aparat de proiect. diafilme și mașina de scris	" 25.559'86	
3. Chelt. cu impr., abon. și ajutor pentru agenturi	" 30.868'—	
4. Cheltueli împreunate cu ad. gen. din Săliște și Avrig	" 4.396'—	
5. Cheltueli împreunate cu proc. și repararea unui automobil	" 25.425'50	
6. Cheltueli impr. cu afișele și plac. pentru 1 Decemvrie 1925	" 1.614'—	
7. Div. cheltueli pentru mormintele dela Daia	" 4.000'—	
8. Rem. secr., cas. și serv.	" 32.400'—	
Total chelt.	" 152.932'61	152.932'61

BILANȚ: Venite . Lei 546.254'32
Cheltueli „ 152.932'61

Sold în numerar și depuneri . . . Lei 393.321'71

Bugetul.

În bugetul pe anul 1929 se prevăd: *venite:* Lei 307.000'—
și *cheltueli* aceeaș sumă, din care:

a) pentru biroul central	Lei 36.900'—
b) conferențe	" 110.000'—
c) biblioteci	" 4.000'—
d) case culturale	" 20.000'—
e) expoziții	" 25.000'—
f) subvenții despărțămintelor de plasă	" 24.000'—
g) abon. de publ. „Transilv.“ și „Bibl. popor.“	" 17.000'—
h) cheltueli neprevăzute	" 33.000'—

2. Avrig (jud. Sibiiu).

În celece urmează ne luăm voie a prezenta raport despre preocupările și realizările desp. nostru dela adunarea generală trecută și până în prezent. Comitetul, în cadrele dispozițiilor statutelor, a continuat opera de organizare și de îndrumare a activității culturale din întreaga plasă.

În ședințele ce s'au ținut s'au discutat intensificarea culturii la sate și organizarea cercurilor culturale. S'a hotărît ca membrii comitetului să se deplaseze în grupuri de câte 2 în comune unde să conferențieze. Astfel se deplasează în comuna Sebeșul-de-sus dl Irimie Răduțiu, vice-preș. și Gheorghe Mareș, secretarul desp. unde țin două conferințe, primul despre „Răsboiul mondial și urmările lui”, iar al doilea despre „Creșterea copiilor”. Această serbare a fost însoțită de cântări și declamări executate de elevii școlii primare din Sebeșul de sus.

În comuna Săcădate s'a ținut o a doua serbare, la care a participat dl Diomid Bedeleanu, dir. școlii normale și preș. nostru, dl V. Preda, corpul didactic al școlii normale „Gh. Lazăr”, dl G. Mareș și un număr public din comuna Săcădate. Aici vorbește dl D. Bedeleanu despre „Însemnătate „Astrei” și dl Gh. Mareș despre „Stat și formarea lui”. Conferințele au fost intercalate cu cântări și declamări executate de elevii șc. nor. „Gh. Lazăr” din Avrig.

Dacă nu s'au putut deplasa toți membri comitetului, nu e mai puțin adevărat că aceste persoane au depus o activitate intensă în cadrul cercurilor culturale.

Activitatea culturală dezvoltată de cercuri este următoarea :

I. Cercul cultural Avrig : cu 66 membri, președ. T. Maxim, preot, în 6 Ianuarie 1927 Reuniunea meseriașilor români din Avrig predă piesa „O vișoară”, iar corul de sub conducerea inv. Gh. Mareș, cântă bucățile : Foaie verde de trifoi, Românul, etc. În 27 Februarie 1927, societatea „Sf. Gheorghe” dă o producție teatrală. În Martie 1927, se ține o șezătoare culturală unde vorbește dl T. Maxim despre „Religia la diferite popoare”, iar dl Locot. I. Berghia, despre „Bolșevism”. În 13 Iunie desp. jud. Sibiiu își ține adunarea gen. in com. Avrig, la această adunare vorbesc dñii D. Bedeleanu, Silviu Țeposu, dr. Gh. Preda (din excursiile dsale prin Anglia), dr. Tr. Bude, despre „Îngrijirea copiilor” și dl D. Comșa dă sfaturi în cece privește agricultura, pomicultura, împărțind diferite unelte. Urmează apoi concursuri de jocuri naționale și o expoziție de copii. În 15 August membrii societății științifico-literare „Gh. Lazăr” din Avrig dau o producție teatrală: Tândală și dracu și Vicleniile lui Scapin. În 15 Noemvrie 1927, cercul cultural „Gh. Lazăr” al învățătorilor din Avrig și jur, ține o ședință publică, unde vorbesc dñii Mihail Oporeanu, despre „Fapte înălțătoare din Istoria Românilor” și dl Ilie Bucur, despre „Patima proceselor”. În 6 Decemvrie 1927 se ține o ședință poporală și

ia cuvântul dl Petre Rociu, prof. la șc. normală „Gh. Lazăr“, vorbind despre „Impresiile dsale din călătoria la Ierusalim“. Programul artistic a fost executat de elevii școalei normale din Avrig. În 11 Dec. 1927 se ține o altă ședință poporală unde vorbesc dnii M. Ranga, despre „Datoriile între soți“, dl V. Berghia, inv. citește cronica săptămânii, dl dr. T. Bude, vorbește adulților despre „Boalele lumești și vindecarea lor“. În 18 Decembrie 1927 se ține o conferință poporală, unde vorbește dl Tr. Maxim despre „Nașterea lui Isus“. Programul artistic a fost executat de șc. normală, primară și de copiii mici, cronica săptămânii e citită de dl V. Berghia, inv. La 7 Ianuarie 1928, Reuniunea meseriașilor români dă o producție teatrală împreună cu cântări executate de corul meseriașilor de sub conducerea dlui Gh. Mareș, inv. La 21 Ianuarie 1928 se ține o șezătoare culturală la care ia cuvântul dl M. Ranga, vorbind despre „Însemnătatea „Astrei“, dl Gh. Mareș, vorbește „Din viața domnitorului Vlad Țepeș“, iar dl V. Berghia citește cronica săptămânii. La 28 Ianuarie 1928 vorbește dl Ranga, despre „Obiceiul rău de a speria copiii“, dl Gh. Mareș despre „Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul“, dl V. Berghia, citește noutățile săptămânii. În 4 Febr. 1928, dl M. Ranga dă sfaturi pentru gospodari, iar dl Tr. Maxim, citește istorioare morale, dl Gh. Mareș, despre Indii și V. Berghia, cronica săptămânii. În 11 Febr. 1928, se ține o ședință culturală, unde dl Tr. Maxim, citește din viețile sfinților, dșoara E. Spârlea, din Brătescu-Voinești. În 10 Februarie 1928, dau o producție școlară elevii școalei primare și ai școalei de copii mici sub conducerea corpului didactic. În 25 Februarie se ține o ședință poporală unde se citește publicului de față de către dl Gh. Mareș, despre extragerea cărbunelui, dșoara E. Spârlea, Moș Ioan Roată și dl V. Berghia, cronica săptămânii. La 4 Martie 1928, se ține o conferință poporală unde vorbește dl Petre Rociu, prof. „Din viața locuitorilor pământului sfânt și ai Egiptului“, programul artistic e dat de elevii școalei primare. În 10 Martie 1928, se ține o șezătoare culturală, unde vorbesc dnii Gh. Mareș, despre „Ultimele fapte din Istoria Românilor“, dl Tr. Maxim, despre „Legende“ și dl V. Berghia, citește cronica săptămânii. În 18 Martie 1928, vorbește celor adunați dl N. Orlandea, profesor, „Din tainele naturii“, în 25 Martie, Cercul cultural își ține adunarea generală, aici vorbește dl Tr. Maxim, despre „Viața primilor creștini“; programul artistic e dat de Școala de copii mici. În Iunie 1928, dl maior A. Madgearu, vorbește despre, „Luminarea minții“, donând Cercului cultural din partea reg.-tului 92 Inf. din Orăștie 204 volume, recomandându-le spre citire. Cu ocazia aniversării de 10 ani dela Unirea Basarabiei, dl prof. N. Constantinescu, vorbește despre „Istoria Basarabiei“.

II. Cercul cultural din comuna Bradu cu 30 membri, președ. T. Lincariu, preot. Aici se țin 5 (cinci) ședințe poporale, date de corpul învățătoresc și alți intelectuali din comună. I. ședință

s'a ținut la 5 Februarie 1928, unde vorbesc dnii Nic. Ursu, inv. dir., despre îngrijirea vitelor și părintele Lincariu despre biserică. A II-a ședință a avut loc la 12 Febr. 1928, unde dl Nic. Ursu vorbește despre Mihai Viteazul. In a III-a ședință vorbește d-ra Maria Berghia despre aerizarea în timp de iarnă. Ședința a IV-a are loc la 4 Martie 1928, aici vorbește d-na Motoc de ocrotirea copiilor și dl Nic. Ursu despre procese. Se țin apoi mai multe șezători culturale cu băieții dl Nic. Ursu, iar cu fetele d-ra Maria Berghia. Toate aceste manifestațiuni culturale au fost însoțite de cântări, declamări, dialoguri, date de elevii școlii primare.

III. Cercul cultural Boița, cu 31 membri, președ. I. Druhora, preot. Au conferențiat: a) Aproape la toate conferințele preotul I. Druhora, a explicat părți din sf. Scriptură; b) inv. Bobeșiu, a vorbit despre strămoșii noștri, Regele Ferdinand; c) inv. Branea „Creșterea și îngrijirea animalelor de casă”; d) N. Morariu, despre buna înțelegere; e) inv. M. Barbu, despre „importanța vieții familiare și rolul femeii în gospodărie”.

IV. Cercul cultural din comuna Glâmbocă cu 35 membri. Aici se ține o seamă de conferințe din partea dlui inv. director Ilie Mateș ca: Educația tineretului, Supunerea la legi. Folosul tovarășilor, despre însemnătatea păsătorilor, despre pământ, iar dl brigadier silvic Ion Prie din Săcădate vorbește despre însemnătatea arborilor.

V. Cercul cultural Racovița, cu 16 membri, președ. V. Florian, protopop, în decursul anului cultural 1927—28, au ținut conferințe dl Mihail Ogoreanu, despre rolul femeii în societate, datoria față de săraci, datoriile tineretului de azi. Boalele cailor. Stăruința în muncă. Dl Ion Mânduc, despre scoaterea și plantarea pomilor, importanța pământului, d-na Dorina Olariu, despre microbi și dl Valeriu Florian, protopop, dă povețe economice.

VI. Cercul cultural Râul-Sadului, cu 26 membri, președinte I. Marin, preot. Au conferențiat: a) inv. A. David, despre alcoolism; foloasele învățământului: respectul față de biserică: sfaturi igienice: urmările rele ale judecăților: creșterea copiilor în familie; despre sudălmii și jurământul strămb.

VII. Cercul cultural Sebeșul de jos cu 35 membri, preș. I. Stoica, insp. școlar, ține 18 serbări și șezători culturale, împreunate cu cântări, jocuri, declamări și conferințe ocazionale, toate acestea se datoresc neobosiților d-ni Iosif Stoica, inspector școlar și președ. cercului cultural, Toma Bobanga, inv. dir. și Maria Stoicu, Maria Popa, și Gheorghe Tatu, învățator.

VIII. Cercul cultural Sebeșul de sus cu 19 membri, preș. T. Călin, inv., ține 4 serbări culturale și 7 șezători culturale. La acestea iau cuvântul dnii Irimie Răduți, pretor și v.-președ. despărțământului, vorbind despre războiul mondial și urmările lui, dl Gh. Mareș, despre creșterea copiilor, dl V. Stoia, despre

asistența socială, d-ra Maria Spârlea, despre însemnătatea cititului, dl Ilie Bucur, despre combaterea proceselor, Const. Măhăra, despre creșterea vitelor, Mihail Ranga, cultivarea legumelor și Ioan Mânduc, despre altoirea pomilor. Toate serbările au fost înfrumusețate cu cântări și declamări executate de elevii școlii primare, sub conducerea învățătorilor din loc.

Sezătorile culturale au fost conduse : fetele de către d-ra Maria Spârlea, inv., iar băieții de dnii inv. Toma Călin și Vasile Stoia.

IX. Cercul cultural din comuna Săcădate. În această comună se țin mai multe conferințe, unele date chiar din partea despărțământului, iar altele din partea cercului învățătoresc Gh. Lazăr. La cea dintâiu iau cuvântul dnii Diomid Bedeleanu și Gh. Mareș, vorbind despre stat și formarea lui. La cea de a doua vorbesc dnii Mihail Ogoreanu și Ilie Bucur, despre datoriile soților și Ilie Călin, despre procese ; această ședință a fost însoțită de o frumoasă producție artistică dată de elevii școlii de copii mici și ai școlii primare. În timpul iernii s'au ținut mai multe sezători culturale în localul școlii primare de stat, sub conducerea dlui inv.-dir. Oct. Sumea, a învățătorilor Ilie Bucur, Const. Măhăra și a altor intelectuali din comună.

X. Cercul cultural Tălmăcel cu 18 membri, președ. I. Roman, preot. O frumoasă activitate a dezvoltat acest cerc cultural, care are în fruntea sa pe inimosul inv. Tr. Nicola și pe părintele Ioan Roman. În 16 Ian., 2 Febr., 6 Martie și 8 Aprilie 1927 „Cercul cultural Astra“ a ținut 4 ședințe culturale cu conferințe, cântări, declamări, jocuri etc. Cercul cultural „Astra“ numără 25 membri. Pentru „Casa Națională“ s'a cumpărat teren cu suma de Lei 56.000 de către comuna politică. În 18 Dec. 1927 vorbește dl Tr. Nicola, despre strămoșii noștri, la 22 Ianuarie 1928 dl păr. I. Roman, citește pastorală de episcopul Ciorogării : „Viața ideală“. La 29 Ianuarie vorbește dl I. Roman, din trecutul bisericii ort. române din Transilvania, iar Tr. Nicola, despre relele alcoolismului. În 2 Febr. 1928, vorbește Tr. Nicola, despre revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan, iar dl Dr. Tr. Nicolae, despre combaterea beuturilor alcoolice. În 12 Febr. vorbește dl Tr. Nicola, despre „Mihai Viteazul“. În 26 Februarie 1928, Ioan Roman, citește „În școala orbilor“ de Horea Petra-Petrescu, iar Tr. Nicola, despre datoria de a munci și despre iubirea de patrie. În 4 Martie 1928 s'a ținut a VII-a ședință, vorbind dl Tr. Nicola, despre Constantin Brâncoveanu. La 1 Aprilie a ținut o ședință Cercul cultural învățătoresc, vorbind d-șoara E. Malin, despre industria casnică, despre foloasele învățăturii, dl G. Tatu și dl insp. școlar, despre ofensiva culturală. Toate aceste ședințe culturale au fost însoțite de cântări, declamări și jocuri din partea elevilor școlii primare și școlii de copii mici. Afară de aceste ședințe s'au

mai ținut încă 10 șezători culturale, seara, unde li s'a citit celor adunați diferite bucăți alese.

XI. Cercul cultural Tălmăciu cu 14 membri, președ Dr. D. Nicolae, medic. Tot atât de intensivă a fost și activitatea acestui cerc, care are în fruntea sa pe neobositul învățător-director Toma Târșia și dr. D. Nicolae. Aici se țin 11 conferințe: Traian Târșia, vorbește despre „Mihai Viteazul”, „1 Decembrie”, „Nașterea lui Isus”, „Folosele școlii”, „Unirea principatelor”, „Străbunii noștri”, „Dragostea de Dumnezeu”, „Nașterea poporului român”, „Insemnătatea aviației”, dr. D. Nicolae, despre „Unirea Basarabiei” și despre „Urmările beției”. Se mai dau producții teatrale, iar în serile de iarnă se țin mai multe șezători culturale. În total conferințe ținute în despărțământ sunt 111. După datele primite, pe teritoriul despărțământului Avrig ar fi 22 de biblioteci cu 6365. Numărul sporului de cărți e de 558, iar cetitorii acestor biblioteci sunt de 1454 persoane, de notat că unele cercuri culturale n'au raportat aceste date, așa că aceste cifre sunt mai mari, cu siguranță. Șezătorile culturale și conferințele, cea mai mare parte, s'au ținut în școli, dar cum salele de învățământ de cele mai multe ori au fost neîncăpătoare, iar producțiile teatrale nu se admit, o parte din comunele noastre s'au gândit la ridicarea unui edificiu propriu manifestărilor culturale; între acestea amintim comuna Tălmăcel, care a cumpărat terenul cu 56.000 Lei, iar pentru clădit s'au preliminarat Lei 500.000. Comuna Săcădate încă se pregătește pentru ridicarea unei case naționale, în același stadiu se găsește și Racovița, iar comuna Glâmbocă dispune de teren. Unele cercuri culturale au primit ajutoare, așa: cercul cultural din Tălmăcel a fost ajutat de către comuna politică Tălmăcel prin abonamentul unui ziar, iar banca tot din aceeași comună prin abonamentul la două reviste. În comuna Sebeșul de jos, banca „Isvorul” pune la dispoziția cercului cultural o sală de lectură. Reg. 92 Infanterie din Orăștie donează cercului cultural din Avrig o bibliotecă constatătoare din 204 cărți, în amintirea eroului locot. Vasile Răduțiu din Avrig, mort în lupta dela Tisa în 1919. Cercurile culturale cât și despărțământul au colaborat cu cercurile culturale învățătoresci, soc. „Sf. Gheorghe” din diferite comune, în Avrig cu Reuniunea Meseriașilor, în Sebeșul de jos cu Reuniunea comercianților.

Miercurea (jud. Sibiiu)

cu 18 comune, cu 8 cercuri culturale și cu 271 membri. Președinte dl St. S. Păcurar, protopop ort., iar secr. dl M. Scorobăț, inv. dir. Adunarea anuală a despărțământului s'a ținut la 20 Maiu, a. c., în comuna Apoldul de jos. Președintele St. S. Păcurar a vorbit „Despre activitatea Astrei”, dl P. Bratu, pretor, despre „Buna înțelegerea păturilor sociale și supunerea la legile țării”.

dl I. Dăianu, pretor în Sângătin, despre „Sudălmii, clevetire și alte rele ce bântuie astăzi în poporul român”, iar dl M. Scorobeț, inv., despre „Agoniseală și păstrare”. Elevii școlii primare au recitat și cântat.

Activitatea cercurilor culturale este următoarea:

I. Apoldul de jos, cu 21 membri, președ. I. Popa. Au conferențiat a) părint. I. Popa despre „Chipul lui Hristos”, „Portul românesc”, „Comentarea unor părți din sf. Scriptură”; b) inv. dir. N. Fărcașiu despre „Datoriile tinerilor față de părinți”, a cetit despre „Legumărit și sănătate”, „Meserii și negoț”; c) păr. I. Preda a cetit despre „Corabia lui Noe”; d) inv. I. Găvozdea despre „Globul pământesc”; e) inv. St. Preda, a cetit „Mira, fată de împărat” și „Icoana sf. Nicolae”; f) inv. V. Beu a cetit despre „Cultura albinelor”; g) inv. I. Popa a cetit „Norocul cum și-l face omul”; iar h) dl insp. gen. P. Petrescu, a vorbit despre „Buna înțelegere”.

II. Apoldul de sus cu 60 membri, președ. D. Ivan, inv. Au conferențiat: a) D. Ivan despre „Impozitul agricol”, „Faptele marelui bărbat de stat I. I. C. Brătianu”, „Datinele și obiceiurile strămoșești”, „Insemnătatea zilei de 1 Dec.”, „Dare de seamă asupra evenimentelor din anul 1927”, „Insemnătatea băncilor populare”, „Boalele venerice”, „Ingrijirea fânațelor”, „Economia rațională”, „Tuberculoza”, „Despre meserii”, „Cultivarea viermilor de mătase”, „Școala din trecut și școala de azi”, „Boalele și moliiile strugurilor”; b) inv. Ilie Bunea despre „Tăria voinții”, „Drepturi și datorii”, „Munca și roadele ei”, „Legile poliției de câmp”, „Călăuza creștinilor la biserică”, „Rătăcirile bolșevicilor”; c) preot N. Filip despre „Cultura și binefacerea ei”, „Alcoolismul și urmările lui”, „Despre sectele religioase”, „Legătura dintre credincioși și biserică”, „Cercetarea bisericii”, „Directive pentru anul 1928”, „Explicarea liturghiilor”, „Comoara pământescă, comoara sufletească”, „Creșterea copiilor”, „Criza morală”, „Rolul mamei în familie”, „Despre post”, „Arta românească”; d) inv. A. Joandrea despre „Industria casnică”, cetit „Autorii români”; e) insp. gen. P. Petrescu „Despre aviația română”.

II. Drașov, cu 16 membri, președinte I. Neagu, preot. Au conferențiat: a) inv. St. Cenca despre „Îndrumări la asistarea cercurilor culturale”, „Ajutorarea aviației”, „Asociația Astra”; b) inv. Avram despre „Înțelesul declamărilor”.

IV. Gârbova cu 93 membri, preș. R. Nicola, inv. Au conferențiat: a) inv. Nicola despre „Răsboiul mondial”; b) inv. Vulcu despre „Graiul românesc”; c) inv. Maniu despre „Femeia ca gospodină”; d) inv. Aldea despre „Jurământul strâmb”; e) agronom C. Petrescu despre „Izlazurile comunale”.

V. Gusu cu 31 membri, președ. St. Medeșan, preot. Au conferențiat: a) pr. Medeșan despre „Educația morală și reli-

gioasă a tineretului", „Curăţenia sufletului"; b) inv. Micu despre „Datoriile soţilor între dânsii" „Obiceiul de a speria copii şi a-i învăţa să fure"; c) inv. Berghezan despre „Industria casnică", „Aerisirea locuinţei în timpul iernii"; d) dir. A. Măcelar, a dat sfaturi agronomice.

VI. Ludoşul-mare cu 20 membri, preşed. I. Cosma, notar pens. Au conferenţiat: a) inv. Oltean, despre „Pomărit, vierit, aerul curat ca mijloc al susţinerii, iar cel infect ca distrugător al sănătăţii", „Patriotismul", „Insemnătatea şi scopul şezătorilor culturale", „Măsurarea locurilor pe hotar", „Arhanghelul Mihail şi cismarul", „Sfaturi igienice"; b) inv. Băcilă despre „Creşterea copilului", „Demonstraţie asupra calculării dobânzii"; c) inv. Crişan despre „Rolul femeii în familie", „Hrana"; d) inv. Domnariu despre „Muncă şi economie"; e) inv. Rău despre „Supunerea la legi şi la autorităţi"; f) inv. Sârb despre „Frumuşea şi bogăţia pământului românesc".

VII. Mercurea, preşed. A. Păcurar. Au conferenţiat: a) inv. M. Scorobeţ despre „Insemnătatea ştiinţei de carte", „Clocitul bun al paserilor de casă şi alegerea ouălor", „Pomăritul", „O ţară ca în poveşti", „Foloasele învăţământului de carte"; c) inv. Lazar despre „Strămoşii noştri", inv. Crişan despre „Şcoală şi ţăranul nostru", inv. Bunea despre „Hrana oamenilor", „Judecătorul drept", „Prietenii omului în viaţă".

VIII. Poiana cu 50 membri, preşed. St. Şerb, preot. Au conferenţiat: a) inv. Vraciu, despre „Insemnătatea şcolii", „Altruism", „Rolul şi însemnătatea conferinţelor şi şezătorilor culturale", „O exortăţie religioasă", „Statornicia în credinţă", „Cultivarea pomilor", inv. Bogdan despre „Importanţa muzicii", inv. Bucurenciu despre „Viaţa lui Isus", inv. Voina despre „Mihai Viteazul", inv. Şerb despre „Educaţie", „Avram Iancu", inv. Georgescu despre „Agricultură", medic dr. Dobrotă despre „Alcoolism şi conjunctivită", „Tuberculoză", „Sifilis", sfaturi medicale.

IX. Spring: s'au ţinut 4 conferinţe religioase şi prelegeri economice de către preotul Ioan Crăciun. Pentru „Casa Naţională" au teren şi un fond de Lei 11.000.

4. Nocrich (jud. Sibiu).

Cu 12 comune, şi 9 cercuri culturale. Adunarea anuală a despărţământului s'a ţinut la 21 Maiu, în comuna Cornăţel, Preşedintele, dl dr. Ilcuş, după ce deschide adunarea, vorbind despre „Astra" — dă cuvântul dlui I. Petrişor, preot în Alţina, care îndeamnă pe ascultători la o nouă viaţă morală, prin credinţă şi cultură; inv. I. Georgescu a vorbit despre faptele mai însemnate din viaţa regelui Ferdinand. Comitetul despărţământului, din cauza comunicaţiei costisitoare, neputându-se întruni în şedinţe

lunare a crezut de bine ca membrii aflători în centru să se deplaseze prin comune și astfel, în cursul anului 1927—28, s'au ținut 21 conferințe, în 8 comune și anume: La 18 Sept. în Nucet; 9 Oct. — Țichindeal; 13 Nov. — Cornățel; 15 Ian. — Marpod și Ilimbav; 22 Ian. — Chirpăr; 30 Ian. — Alțina; 11 Martie — Țichindeal; 18 Martie — Nucet și 6 Maiu — Hosman. În comuna Nucet s'a ținut conferința în legătură cu cercul cultural învățătoresc. A conferențiat inv. S. Dragoman despre activitatea „Astrei” și rolul individului în societate, inv. P. Popa despre importanța meseriilor și inv. I. Georgescu despre trecutul neamului nostru. În Țichindeal dl dr. Ilcuș a vorbit despre paraliza-infantilă, tuberculoza și cancerul, dl inv. S. Dragoman despre conducătorii poporului, dl agronom D. Popa despre felurile și modul de lucrare rațională a pământului. În Cornățel conferințele s'au ținut tot în legătură cu cercul cultural învățătoresc. A vorbit inv. S. Dragoman despre lege și respectul cuvenit, inv. Aron despre rolul albinei în gospodăria țaranului, inv. S. Dragoman despre foloasele școalei și culturii și insp. șc. I. Stoica a sintetizat ideile mai însemnate din conferințele ținute. În Marpod în fața unui public numeros, după cuvântul de deschidere al dlui dr. Ilcuș vorbesc: dl S. Dragoman despre necesitatea culturii, dl dr. Ilcuș despre îngrijirea copiilor mici și boalele infecțioase, dl agronom D. St. Popa despre avantajile comasării, iar păr. Bologa despre impozitul agricol. În comuna Ilimbav întrunirea s'a ținut cu același program și cu aceleași impresii binefăcătoare. Dl medic dr. Ilcuș, atât la Marpod, cât și la Ilimbav, de încheiere a executat cu patefonul mai multe bucăți românești, terminându-se astfel această ședință într'o atmosferă de frățescă bucurie și cu dorința vie de a se mai repeta cât mai des astfel de întruniri. În Chirpăr a vorbit dl inv. S. Dragoman despre „Astra” și generația trecută, dr. E. Ilcuș despre îngrijirea copiilor și boalele infecțioase, dl agronom I. D. Popa despre lucrarea rațională a pământului. În Alțina a vorbit dl dr. Ilcuș despre rolul omului în societate și dl agronom dr. A. Popa despre comasare. În Nucet a vorbit dl inv. S. Dragoman despre starea sufletească a Românilor din timpul războiului și dl agronom D. A. Popa despre asigurarea vitelor. În Hosman a conferențiat dl dr. Ilcuș despre boalele molipsitoare, dl inv. S. Dragoman despre datorințele poporului față de conducători și dl păr. Bologa despre iubirea de țară. Activitatea cercurilor culturale este următoarea:

I. Cercul cultural Alțina, cu 14 membri, preș. I. Petrișor, preot. Au conferențiat: păr. I. Petrișor despre credință, combaterea alcoolului, crutare: inv. dir. Țichindelean despre folosul pomilor, îngrijirea animalelor, alegerea vacilor de lapte, jocurile copiilor mici, Românul din trecut și prezent, însemnătatea pom-pierului, bogățiile provinciilor românești, eroii neamului; ing.

I. Brezae despre (globul pământului și sistemul solar, pământul, soarele și luna; agronom D. St. Popa despre cultivarea grâului și a cartofilor; inv. M. Negrilă despre drepturile și datorile mamei, curățenia corpului și a vestmintelor, curățenia și aerizarea casei de locuit; inv. M. Bratu, despre creșterea și îngrijirea copiilor mici, alăptarea copiilor inv. A. Bucșa despre poporul românesc și năvălirea barbarilor, M. Viteazul.

II. Chirpăr cu 35 membri, președ. I. Dragotă, inv. Au conferențiat: a) inv. Dragotă „Din istoria neamului, până la Vlad Țepeș”; b) med. dr. Ilcuș Creșterea copiilor mici, alăptarea; c) subreviz. școl. I. Dragoman „Ce este „Astra”; d) Popa, agronom: „Împărțirea pământului din punct de vedere al unei cultivări mai raționale”.

III. Cornățel cu 14 membri, președ. I. Bucur. Au conferențiat: a) inv. Popa despre „Respectarea legii noastre bisericesti”, „Importanța României în concertul Europei”, „Cooperativele și băncile populare”, „Importanța meseriilor și a comerțului”, a cetit: „Noțiuni elementare asupra cunoașterii și creșterii vitelor și a cailor”, b) inv. Andrei „Străbunii noștri Daci și Romani”, „Năvălirea barbarilor”, „Intemeierea principatelor”, „Mircea cel Mare”, c) G. Paștea, not. despre „Respectarea legilor țării”. „Legea administrativă”; d) I. Stoica, insp. școlar despre „Însemnătatea zilei de 10 Maiu”; e) med. dr. Ilcuș despre „Scopul și chemarea „Astrei”, „Boalele infecțioase”; f) preotul I. Petrișor despre „Iubirea de aproape și combaterea proceselor”; g) inv. I. Georgescu, despre „Regele Ferdinand”.

IV. Fofeldea cu 10 membri activi, 23 ajutători. Preș. V. Bonea, preot. Au conferențiat: a) preotul V. Bonea, despre „Însemnătatea întrunirilor culturale”; b) inv. Bălăban, „Cum se poate câștiga adevărată fericire, Foloasele școlii, Despre muncă, Despre credință, Datoriile față de părinți și frați”, cetit: „Din viața lui G. Stephenson, Mersul la cârciumă și biserică și Trimbița judecății, Crăciunul în tabără, Moartea lui Gelu și Cântec ostășesc”; c) inv. Bonea a cetit diferite nuvele și poezii din Slavici, Coșbuc, Mugur, Sadoveanu; d) inv. Simionescu a citit câteva anecdote.

V. Nocrich cu 3 membri pe viață, 21 membri activi și 10 ajutători, preș. E. Bologa, preot. Au conferențiat: a) preotul E. Bologa, despre „Așezarea geografică a României, Formarea poporului român, Însemnătatea zilei eroilor”; b) subrev. școl. I. Dragoman, „Binefacerile unirii sufletești, Rolul mamei în educație, Rolul cetățeanului în stat, credința și puterea ei covârșitoare în existența și prosperarea neamurilor, Unde putem găsi fericirea, Îngerul păzitor, Propășirea țării în timpul de azi, Însemnătatea zilei de 10 Maiu”; c) subrev. școl. Dopp: „Însemnătatea șezătorilor culturale”; d) agronom. Popa: „Cultura cartofului, Cultura pomilor fructiferi, Grădinile de zarzavat”; e) inv. Bologa cetește „Pra-

hova"; f) inv. Nuța citește: „Lupta dela Călugăreni, Lacrimile Eromonahului Veniamin, Răsboaiele lui Decebal-craiu cu Traian-împărat al Romei și Năvălirile barbarilor în țările noastre"; g) medic dr. Ilcuș: „Boalele contagioase, Marile evenimente concretizate în ziua de 10 Maiu"; h) subreviz. școl. T. Măhăra: „Ofensiva culturală"; i) judecător Gărcineanu: „Figura Marelui Rege Ferdinand I."

VI. Nucet cu 12 membri activi și 14 ajutători, preș. I. Filip, preot. Au conferențiat: subrev. S. Dragoman, despre „Dragostea de țară și atitudinea ce trebuie să aibă fiecare bun român față de țara sa"; agronom D. Popa, dă sfaturi din domeniul agriculturii.

VII. Săsăuș cu 20 membri activi și 3 ajutători, preș. E. Stoica, notar. Au conferențiat: inv. Bânda, despre „Iubirea de patrie, Cultul eroilor"; preot Stănuț, despre „Unirea Ardealului"; notar E. Stoica, despre „Astra". La 25 Dec. s'a aranjat serbarea pomului de Crăciun, cu piese teatrale și diferite colide.

VIII. Țichindeal cu 13 membri, președ. Dragoman, inv. Au conferențiat inv. Dragoman, despre „Eroii legendari, Bogățiile pământului românesc, Țările și popoarele Europei, Cum și cât se lucrează în America, Foloasele meseriilor, Păstrare, Risipă, lux și desfrâu, Mihaiu Viteazul, Împăratul Traian"; preot Cetean, despre „Trecutul neamului"; preot Boroș, despre „Credința în stat"; medic dr. Ilcuș, despre „Boalele molipsitoare, Leuzia"; subrev. S. Dragoman, despre „Dragostea de carte".

IX. Vurpăr cu 11 membri activi, președ. N. Manițiu, preot. Au conferențiat preot Manițiu, despre „Alcoolism"; protopop gr.-catol. T. Oprean, despre „Avram Iancu"; inv.-dir. despre „Invenții, Slavici, Familia, Școala și biserica".

5. Ocna-Sibiului (jud. Sibiu).

Numărul comunelor din despărțământ: 15. Cercuri culturale s'au înființat în următoarele comune: Ocna-Sibiului, Loamnăș, Mândra, Șura-mică, Hașag, Topârcea și Ruși. Prelegeri populare s'au ținut în fiecare comună la înființarea cercului cultural, de dl preș. Nicolae Albu, despre „Astra" și scopurile ei". Deosebit de asta s'au ținut în Ocna-Sibiului prelegerile împreunate totdeauna cu coruri și declamări, susținute de elevele școlii primare, sub conducerea dnei directoare Maria dr. Suci, după cum urmează: Miron Bibu, „Rasele de vaci și rentabilitatea lor din punctul de vedere al laptelui"; Alexandru Vidrighinescu, „Credința noastră ortodoxă veche, în fața sectelor"; Gh. Davidescu, „Desvoltarea limbii românești, frumsețea ei și sfaturi de a vorbi corect"; Ioan Oltean, despre „Negot și meșteșuguri"; Gh. Davidescu, „Lecturi potrivite pentru popor". Alte date despre acest despărțământ nu avem.

Săliște (jud. Sibiiu).

Numărul comunelor din desp. 13. S'a dezvoltat următoarea activitate:

I. In Săliște: 17 Iulie 1927. Primirea profesorilor universitari americani. Festival aranjat de Reuniunea de cântări. Discurs de recepțiune: dr. D. Borcea — Nicolae Iorga: „Criza morală” și „Școala de misionare”, conferențe. Elevele acestei școale au jucat o piesă populară. Inaugurarea ciclului de conferințe pentru iarnă, cu Festivalul soc. de lectură „Dr. Ioan Lupăș”, a elevilor școalei sup. de comerț. Cuvânt de deschidere: dr. D. Borcea. Coruri, recitări, piesă de teatru. (Corul școalei, sub conducerea d-lui prof. Petru Bota. Prof. Nicolae Martin: „Expunerea doctrinei Saint-Simoniste”, conferință. Inv. Const. Sava: „Viața familiară”, conf. Ziua Unirii: Festivalul Asoc. corp. didactice. Coruri școlare, recitări. Dir. Nic. Borcea: „1 Decembrie”, conferință. Festivalul școalei primare: Coruri, recitări, piesă de teatru. Distribuirea darurilor pentru copiii săraci. Unirea Principatelor: înainte de masă: Festivalul școalelor, coruri, recitări, conferențiar inv. Nic. Giurgiu, despre „Insemnătatea zilei”, seara: Festivalul Asoc. corpurilor didactice, coruri, recitări, muzică instrumentală, prof. Nic. Martin: „Cuza, om politic”, conferință. Comemorarea lui Ghica Vodă: Festivalul Asoc. corpurilor didactice, coruri, recitări, prof. Ion Lupu: „Ghica Vodă” conf. Festivalul Soc. „Principele Mircea” cu concursul Reuniunii de cântări, dr. D. Borcea: „Rolul femeii în familie și în societate”, conferință, „Jurământul” piesă într'un act de Zaharia Bârsan, jucată de elevii școalei sup. de comerț. Părintele prof. Grigorie Cristescu „Teoria personalității spirituale”, conf., coruri și recitări, muzică instrumentală, școala sup. de comerț, dirijor prof. Petru Bota. Festivalul cercetașilor „Cohorta Săliște”, prof. Ilie Hașegan „Ce este cercetașia”, conf. Festivalul Aviației, coruri cu fanfară, dirijor prof. Petru Bota, (corul Cohortei de cercetași, fanfara școalei sup. de comerț), dr. D. Borcea „Cuvânt de deschidere”, prof. Ilie Hașegan „Aviația”, conferință. Aniversarea unirii Basarabiei: Festivalul Asoc. corpurilor didactice, coruri, recitări, dir. Virgimia Bellu, conf. despre „Insemnătatea zilei”. Cu o deosebită pompă s'a serbat ziua de 10 Maiu: Te-Deum, răspunsurile liturgice date de corul școalei sup. de comerț, de pe amvon a predicat prof. Ioan Tolu asupra importanței zilei, relievănd „Personalitatea Regelui Carol”, a urmat apoi Festivalul Asoc. corpurilor didactice, coruri, recitări, dirijor Const. Sava, d-na Alice Voinescu, delegata Univ. Libere din București, a conferențiat despre „Regele Ferdinand”. După festival a urmat defilarea școalelor și a cohortei de cercetași, cu fanfara școalei sup. de comerț, apoi dansuri naționale, seara, cercetașii, retragere cu torțe. Primirea Abatelui Zavoral: Festival Reuniunea de cântări. Primirea d-lui Const Kirîțescu, secretar general. Ziua Eroilor:

Te-Deum, de pe amvon a vorbit „Despre Eroi“ dir. Nicolae Borcea, procesiune la mormântul Eroilor, parastas, vorbiri pentru Eroi, col. Georgescu, comandantul școalei militare, dr. D. Borcea, prof. Ioan Tolu, a urmat apoi o serbare sportivă la „Neted“, cu concursul școalei militare din Sibiu.

II. Topârcea „Astra și unirea Ardealului cu țara mamă“, conf. pr. I. Isacu. „Predica de pe munte“, meditație, stud. N. Ilea. „Horia, Cloșca și Crișan“, conferință, stud. Tipuriță. „Idealul Național“, conf., stud. Ilea. „Insemnătatea cercurilor culturale“, inv. Părăian. „Ce poate face credința în Dumnezeu“, pr. Isacu. „Băncile populare și rolul lor“, inv. Stirban. „Citiri și comentare din viețile sfinților părinți“, pr. Isacu. „Biserica dominantă și legea cultelor“, pr. Isacu. „Canalizarea văii“, inv. Stirban. „Protecția animalelor de casă“, notar Libiczei. „De ce serbăm 10 Maiu“, pr. Isacu. „Rolul aviației în apărarea națională“ notar Libiczei.

III. Aciliu: președ. păr. Popa, cu 15 membri. Școala primară și soc. „Sf. Gheorghe“, au aranjat mai multe festivaluri. 24 Maiu 1927 Școala sup. de comerț din Săliște a reorganizat Agenția culturală. Liturgia: răspunsurile liturgice s'au dat de corul școalei sup. de com. A urmat apoi o șezătoare literară. Bota: coruri, recitări, dialoguri, dirijor: prof. dr. Nic. Borcea, cuv. introductiv despre „Școalele practice“. Prof. N. Martin: „Carierele practice“, conf.

IV. Tilișca: președ. păr. Iuga, cu 35 membri. Conferințe: „Rolul și însemnătatea Astei, Dragostea față de școală, Despre sentimentul altruist față de cei neputincioși, Insemnătatea zilei eroilor, Combaterea obiceiurilor urâte“, păr. Iuga „Rolul și însemnătatea „Astei“, Biserica ort. rom., rolul și însemnătatea ei în viața poporului, Insemnătatea zilei de 10 Maiu, Insemnătatea zilei eroilor“, păr. Iosof, „Izbândă în afaceri“ dir. Gh. Păcurar, „Albinăritul“, inv. I. Frăcea, Șezătoare literară dată de școalele civile din Săliște: „Coruri, recitări“, prof. C. Iosof, „Educația în familie“, conf. med. dr. Lupaș „Relele alcoolului“, conf., Școala superioară de comerț din Săliște a reorganizat Agenția culturală, dimineața s'a celebrat sf. Liturgie, răspunsurile au fost date de corul școalei superioare de comerț, a predicat părintele Iosof, despre puterea bisericii. A urmat apoi o șezătoare literară, coruri, recitări, dialoguri, dirijor prof. Petru Bota, dir. Nic. Borgia Importanța Astei, cuvânt de deschidere, prof. Nic. Martin. Probleme agricole în țara românească, conferință. Săcel: președ. păr. Flucuș, cu 12 membri. Școala sup. de comerț din Săliște, a reorganizat Agenția culturală, dimineața sf. Liturgie, răspunsurile Liturgice au fost date de corul școalei sup. de comerț. A predicat păr. Aron Flucuș. A urmat apoi o șezătoare literară: Coruri, recitări, muzică instrumentală, dialoguri, dirijor profesorul Petru Bota, dir. Nic. Borgia „Importanța Astei“, cuv. de deschi-

dere, prof. Nic. Martin „Carierile practice, conferințe“. Intelectualii din Săcel au ținut mai multe conferințe și au aranjat 7 șezători culturale.

VII. Mag : președ. păr. Vlad, cu 12 membri. „Unirea Ardealului“, festival, conf. inv. Ilie Tarcea, „Comemorarea lui Șaguna“, conf. păr. A. Vlad, „Festivalul Unirii Principatelor“ păr. A. Vlad, despre însemnătatea zilei, inv. I. Tarcea despre „Folosul științei de carte“, păr. A. Vlad „Dialectul în limba română și vorbirea corectă a limbei“, inv. I. Tarcea „Iubirea de patrie“, conferință, „Mersul la biserică și simțul religios“, med. dr. Olar „Paralizia infantilă“, conferințe, păr. A. Vlad „Formarea ideilor, a memoriei, a judecății, a gândirei, a fantaziei și despre produsele ei“, păr. A. Vlad, despre „Viața spirituală“, conferință, învățătorul I. Tarcea „Chestiunile dela Geneva“, conferință, păr. A. Vlad „Istoria modului de luptă“, conf., inv. I. Tarcea „Serviciul aviației“, păr. A. Vlad „Însemnătatea sărbătorilor naționale la români“, conf., inv. I. Tarcea „Faptele mărețe săvârșite la 10 Maiu“, conf. La fiecare conferință a participat efectiv la program corul școlii primare, dirijat de inv. Maria Tănase și I. Tarcea, apoi grădina de copii mici cu jocuri instruite de inv. Elisabeta Greavu.

VII. Rod : încredințat cu președ. dir. șc. primare cu 12 membri, inv. dir. Hânsa „Însemnătatea sezătorilor“, inv. Elisabeta Ghenie „Portul național și combaterea luxului“, „Testamentul și folurile lui“, inv. dir. Hânsa „Dreptul de alegător“. Elevii școlii : Cântări și recitări. Inv. dir. Hânsa, despre „Facerea cașcavalului și a brânzeturilor“, citire din Filipescu, „Combaterea alcoolului“. Șezătoare culturală : coruri, recitări, jocuri, „Concursul ce trebuie să-l dea oricine Grădinei de copii mici“, „Chestiunea optanților“. Inv. Elisabeta Ghenie „Cultura cânepei și a inului“, Romul Vraciu „Sărbătorile naționale și credințele deșarte în popor“.

VIII. Cacova : președ. păr. Hanzu, cu 12 membri. Stanciu Stria „Cultura pomilor“, „Intrelăsările părinților în educarea copiilor, cu urmări regretabile în viață“, Dumitru Florea „Însemnătatea lucrului manual în școală“, I. Hanzu „Ogorul și agenții naturali, cari contribuie la îmbunătățirea pământului ; îngrășămintele pământului ; cultivarea legumelor ; însemnătatea legumelor din punct de vedere igienic“.

IX. Amnaș „Festival, Școala primară : coruri, recitări, prof. D. Floașiu „Însemnătatea originii poporului român și simțul național“. Festival, Școala primară : coruri, recitări, prof. Constantin Criștiu „Însemnătatea cooperativelor și a asigurărilor economice“. Festival de 10 Maiu și la ziua eroilor : cântece, recitări, conferințe.

X. Vale cu 12 membri, preș. Ittu, preot. Au conferențiat : a) preot Ittu „Activitatea lui Șaguna, Importanța societăților culturale, Sfaturi de pomărit, Desbinarea bisericii ortodoxe“ ; b) inv.

Simian „Fericirea căminului familiar“, cetit: Datorii și drepturi, Conducerea vieții; c) inv. Simian „Frica lui Dumnezeu este începutul înțelepciunii, Însemnătatea conferințelor și șezătorilor culturale, Din trecutul neamului, Folosul aviației, Supunerea la legi și autorități, Unirea principatelor, Răsboiul pentru independență, Respectarea și cinstirea Eroilor“, cetit: Datorii și drepturi, Cât se muncește în America; d) medic dr. Lupaș, despre „Paralizia infantilă, Alcoolismul“; e) inv. Țintea „Viața Regelui Ferdinand I.“; f) inv. Giurgiu „Munca ca factor productiv“.

Activitatea cercurilor culturale din plasa Turnișor, aparținătoare desp. central jud. este următoarea:

I. Bungard cu 35 membri. Preș. T. Modran, preot. Au conferențiat: părintele T. Modran despre „Creșterea copiilor“, „Păstrarea credinței strămoșești“, inv. M. Boicean despre „Combaterea sudalmelor și a injurăturilor“, „Tuberculoza și beția“, inv. Frățilă despre „Supunerea față de legi și respectul față de autorități“, prof. I. Popa despre „Mihai Viteazul“, med. dr. Stoichiția „Despre tuberculoză“, rev. șc. I. Dragomir despre „10 Maiu“, inv. I. Suciu despre „Regele Ferdinand“, Stoian, elev de șc. norm., despre „Cultura ca necesitate națională“.

II. Hamba cu 22 membri activi și 8 membri ajutători. In cursul iernii s'au ținut mai multe șezători culturale, cu lecturi din istorie, geografie, igienă, drepturile și datoriile cetățenilor.

III. Mohu cu 1 m. fondator, 1 m. pe viață, 17 membri activi și 20 ajutători, preș. V. Slăvescu. S'au ținut 9 șezători culturale, la cari, pe lângă reprezentanții „Astrei“, au vorbit dintre localnici d-nii V. Slăvescu, preot, I. Iancu, inv., dr. V. Ghimescu, inv., St. Piso, inv., S. Piso, notar. La toate șezătorile elevii școalei sub conducerea d-rei Piso au cântat, au recitat și au executat dansuri naționale.

IV. Noul-săsesc cu 19 membri activi și 1 ajut. Președinte T. Budurean, preot. Au conferențiat: dl sub.-rev. C. Dopp despre „Mihai Viteazul și M. Sa Mihai I., dl I.“, Dragomir, inv., despre „Meserii și comerț“, dl T. Pădurean, preot, despre „Patima proceselor“, dl Gh. Vlad, inv., despre „Creșterea și educația copiilor“, dl T. Pădurean, preot, despre „Serbătorile băbești“ și dl I. Dragomir, inv., despre „Foloasele învățaturii de carte“.

V. Poplaca cu 40 membri activi și 2 pe viață. Președinte O. Olariu, inv. S'au ținut trei conferințe și cinci șezători. Au conferențiat: O. Olariu, inv., despre, „Puterea credinței“, „Venirea Ungurilor și așezarea lor printre Români“, „Unirea Principatelor“, „Boalele transmise dela animale la oameni“, „Cum să se cetească o carte“, „Datorințele omului față de trup și suflet“, „Desbinarea Românilor între cele două confesiuni“, „Combaterea luxului“,

„Iobăgia transilvăneană“, „Ortodoxismul“; I. Neagu, inv., despre „Cercetarea medicului în cazuri de boală“; dl Gh. Modran, preot „Explicarea sf. Scripturi“, „Legătura dintre suflet-trup“; dl S. Ionescu, inv., despre „Foloasele școalei“, „Liga națiunilor și op-tanții“; d-șoarele inv. E. Șerb, M. Muntean și d-na P. Munteanu cetesc mai multe povestiri din autorii români.

VI. Rășinari cu 90 membri. Au conferențiat: dr. I. Bucur, medic, „Despre alcoolism“, dir.-inv. B. Sasu despre „Insemnătatea aviației“, inv. E. Crăciun despre „Cultura pomilor și a arborilor“, inv. P. Catrinescu despre „Unirea Basarabiei“, B. Sasu despre „Unirea Principatelor“ și E. Dancăș despre „10 Maiu“.

VII. Șelimbăr cu 45 membri. Au conferențiat dl I. Moldovan, inv. „Despre alcoolism“, „Drapelul și iubirea de patrie“, „Sfaturi privitoare la buna cuviință“, „Sănătatea și păstrarea ei“.

VIII. Veștem cu 21 membri. Preș. Moldovan, preot. În cursul anului s'au ținut 9 conferințe și anume: d-na Bunea, inv., despre „Creșterea copiilor și combaterea luxului“, „Laptele ca cea mai bună hrană în timpul boalei“, dl Rusu, inv., despre „Insemnătatea gospodăriei“, „Combaterea superstițiilor“, dl Ursu, inv., despre „Îngrijirea vitelor de muncă“, „Din istoria neamului“, dl Hurubean, inv.-dir., „Despre alcoolism“, „Nu tot ce s'a moștenit“, „Despre dragostea de neam și țară“.

IX. Șura mare cu 15 membri. Preș. Andr. Milea, preot-prof., s'au ținut în cursul anului din partea localnicilor, două șezători culturale, la cari au conferențiat d-nii Andr. Milea, preot-profesor și I. Hociotă, inv.

X. Turnișor cu 20 membri. Preș. N. Topolog, preot. S'au ținut 9 șezători culturale la cari au conferențiat d-nii: P. Vulcu, inv., despre „Mihai Viteazul“, „Pomul de Crăciun“, „Teatrul școlar“, „Unirea Principatelor“, N. Topolog, preot, a dat popo-renilor „Sfaturi morale“, a explicat „Sf. Scriptură“, sub-rev. Dopp, despre „Obligativitatea școlară“.

Adunarea generală

a desp. central jud. în an. 1927 s'a ținut în Avrîg la 13 Iunie.

Oaspeții dela Sibiiu, (între cari ținem să ămintim pe președintele despărțământului județean, pe dl insp. școl. secund. Silviu Țeposu, împreună cu membrii comitetului și cu reprezentantul „Astrii“ centrale, dl dr. G. Preda, vicepreș. „Astrii“ centrale) au fost întâmpinați la gară de autoritățile din Avrîg, de corpul didactic în fruntea școalelor, de diferitele societăți (a meseriașilor, pompierilor, a tineretului din mai multe comune) și de un imens public din Avrîg și jur, între cari și toți notarii și învățătorii din plasă. La coborîrea din tren, sunt primiți cu urale și binevenți de dl inv. dir. Ranga din Avrîg în numele comunei. Răspunde dl preș. Țeposu, spunând, că „am venit la Avrîg să acumulăm energii nouă lângă mormântul marelui Gh. Lazăr“.

La ieșirea din gară sunt așteptați de un banderiu de călărași, împodobit sârbătorește.

Adunarea s'a ținut în liber, în piața mare din Avrig. Aici adunarea este salutată de preș. desp. Avrig al „Astrei“, dl D. Be-delean, profesor, urmând apoi cuvântarea de deschidere a președintelui organizației județene. Adunarea se deschide la ora 11 și jumătate a. m.*)

Dl preș. Țeposu a deschis adunarea prin un frumos și instructiv cuvânt.

În numele comitetului central a vorbit dl vicepreședinte dr. Gh. Preda, dând prețioase povețe adunării. Se cetește apoi raportul despre activitatea culturală desfășurată dela adunarea generală trecută până acuma, care se aprobă.

După masa comună, toată asistența cercetează expozițiile. La expoziția de copii, ține conferință dl medic dr. T. Bude din Avrig despre îngrijirea copiilor, dând mai multe sfaturi practice, iar în legătură cu cea industrială, dl profesor D. Comșa, cu care ocazie împarte și mai multe unelte agricole și de industrie casnică.

S'au împărțit premii în valoare de trei mii de Lei în bani, apoi broșuri, biblioteci întregi și diplome de recunoștință. S'au premiat pentru obiecte expuse din industria casnică 27 doamne din Avrig, 18 din Bradu, 14 din Săcădate și una din Racovița. Pentru lucru manual 2 școale, 3 învățători și 2 învățătoare; iar pentru jocuri 4 societăți ale tineretului din 4 comune.

Adunarea generală

a desp. jud. Sibiiu la Miercurea, în 1 Iulie 1928.

Adunarea generală dela Miercurea a fost o adunare generală de despărțământ ca de cele bune, din vremea când „Astra“ însemna în viața noastră culturală lumina ochilor nostri sufletești. Sibienii au fost primiți la marginea comunei, în dimineața zilei de 1 Iulie, o dimineață strălucită, după-cum strălucită a fost vremea întreagă ziua, de dl prim-pretor Bratu și de un banderiu de călăreți, cu muzica. Dela primărie, în fața căreia aștepta satul întreg, în frunte cu primarul și celelalte autorități, după obiceiul atât de frumos, din trecut, și-au îndreptat apoi cu toții pașii la biserică, la slujba bisericească. De acolo s'au dus cu toții la expoziția de țesături naționale (etnografică) și la expoziția de copii. Greu a fost comisiilor să aleagă și să premieze, greu, pentrucă dacă ar fi fost la adică, ai fi trebuit să premiezi toată osârdia țărancelor noastre și pe toți copilașii durdulii, arătați, spre bucuria părinților și a comisiei, în văzul tuturor. Șe-

*) La adunare participă compact comunele: Săcădate, Bradu și Racovița, iar prin câte peste 50 reprezentanți Sebeșul de sus și de jos. Restul comunelor prin mai puțini.

dința administrativă s'a deschis la ora 12¹/₂ în sala cea mare a casei naționale săsești. Sala a fost tixită de lume. Dnul președinte al desp. jud. Sibiiu, Silviu Țeposu a deschis adunarea, după câteva cuvinte de bineventare, rostite de președ. desp. de plasă Miercurea, păr. protopop U. Păcurar. Dl Țeposu apoteozază Unirea, aduce prinosul laudei nemuritorului rege Ferdinand și analizează spiritul de jertfă, care trebuie să predomine și la „Astra“, ca în trecut, și în toate celelalte manifestații ale noastre, dacă vrem să înaintăm. Vicepreședintele „Astrei“, dl dr. Gh. Preda, a vorbit în numele centrului „Astrei“, exprimându-și satisfacția că vede desp. jud. prosperând, dl dir. seminarial Gh. Maior, în numele „Asoc. clerului Andreiu Șaguna“, a promis și de aici înainte cel mai efectiv sprijin dl președinte al „Asociației profesorilor secundari“. Secția Sibiiu, Ioan Popa, a adus salutul acestei societăți și promisia de a lucra mai departe împreună. Tot asemenea a vorbit dl secr. gen. al „Asociației medicilor din Sibiiu“ dr. Iosif Stoichiția în numele numitei societăți. În sfârșit a salutat dl inv. Scorobeț pe cei prezenți, în numele „Asoc. învățătorilor“ din jud. Sibiiu. Tuturor societăților și oratorilor le-a mulțumit, în numele său și al comitetului, dl S. Țeposu, promițând să persevereze pe cărarea apucată.

Un foarte conștientios și călduros raport a cetit părintele protopop al Sibiiului, E. Cioran, aducând, în numele comisiei alese cu censurarea raportului general, tipărit, următoarele propuneri, primite în unanimitate:

a) Adunarea generală exprimă mulțumită tuturor colaboratorilor, pentru activitatea desfășurată în anul 1927—28 în cadrul „Astrei“, în despărțământul nostru, în mod special recunoscând sacrificiul, destoinicia și viul interes al dlui preș. S. Țeposu și a colaboratorilor săi: vicepreș. dr. L. Ionașiu și neobositul secretar al „Astrei“ dr. H. P.-Petrescu.

b) În viitor on. comitet jud. să fixeze cel puțin un subiect comun, care să fie tratat în fiecare cerc cultural, d. e. conștiința sau demnitatea națională sau un subiect curent dela ordinea zilei.

c) Să exprime deplină satisfacție și mulțumită despărțămintelor: Săliște, Nocrich și Avrig, pentru deosebita activitate dezvoltată, în special conducătorilor și să fie un indemn și pentru celelalte despărțăminte.

d) Să caute posibilitatea a împărți cât mai multe broșuri din „Biblioteca poporală a Astrei“, mai ales membrilor, ca o recompensă pentru taxa plătită.

e) Să alcătuiască un tablou statistic după sate: câți preoți, câți învățători și alți intelectuali au ținut conferințe, grupând și subiectele după categorii, să avem o iconă a activității intelectualilor după profesiunea lor.

Dl director Trandafir Preda a raportat în numele comisiei pentru censurarea socotelilor și s'a dat descărcarea comitetului pe anul de gestiune 1927—28 și s'a primit bugetul pe anul 1928—29.

Dl președinte, exhaustându-se punctele din program, a știut să mai țină încordată atenția publicului prezent printr'o cuvântare în care a adus laude bine meritate celor doi conducători de coruri din Sibiu, a dlor Tim. Popovici și Nic. Oancea, cari au dat, de câte ori li s'a cerut, sprijinul lor prețios și neprecupețit, dirijind coruri cu elevii școalelor lor și cu „Reuniunea de muzică Gh. Dima“.

Drept semn de mulțumită pentru evidentele servicii, în aplauzele tuturor, li s'a oferit câte un cadou acestor doi prețioși compozitori și dirigenți români.

Înălțați sufletește s'au dus participanții dela șed. adunării generale.

La masa comună, dată de primăria orașului, s'a pornit seria toastelor, în mijlocul unei veselii generale. Oratorii au fost următorii: președ. S. Țeposu (pentru Regele Mihaiu I.); Dr. I. Stoichiția, dr. I. Beu, protopop E. Cioran, insp. șc. Petre Petrescu, prefectul județului Sibiu dr. N. Regman, protopop gr. or. A. Păcurar, prof. dr. Gr. Cristescu, prof. Ioan Popa, dir. G. Măcelar, dr. L. Ionașiu și notar Munțiu, apoi mulțumirile cele mai călduroase comunei Miercurea, pentru buna primire, rostite de președ. S. Țeposu.

Dansurile, concursul de dansuri naționale, ce a urmat după masa comună, au îndreptățit așteptările și a fost o idee foarte norocoasă, ca — pe lângă premiarea copiilor și țeșăturilor naționale — să se premieze și *jocurile naționale* cele mai reușite. Promovăm astfel doară ceea ce este caracteristic românesc, ceea ce contribuie ca să ne putem arăta și noi, ca neam. Și aici o comisie specială a lăudat și premiat ce i-a părut mai ales.

Oricât de încărcată a fost programa zilei — seara gema sala Casei culturale germane (șăsești conducătorilor cărora le aducem și pe calea aceasta mulțumirile noastre că ne-au pus-o la dispoziție) la concertul aranjat de desp. jud. Sibiu al „Astrei“.

A fost un concert, care face numai cinste corului cu o faimă așa de bună, ca cel dela Săliște, condus cu multă pricepere de dl prof. Timotei Popovici (Sibiu). Corul acesta și-a arătat destoinicia de atâtea ori, în întreagă România (mai pe urmă la congresul Ligii, în Târgoviște), încât e prea îndreptățită observația unuia, care a ascultat concertul dela Miercurea: „când i-am văzut pe Sălișteni, îmbrăcați în costumele lor frumoase, cântând ca ingerii, a început să mă furnice prin întreg trupul de emoție. Lacrimile erau aproape să-mi izbucnească"! Laudă corului din Săliște, laudă și mulțumită președ. dl dr. I. Borcea și dirigentului său dl Tim. Popovici.

O idee norocoasă a fost și aceea ca să se îmbine concertul cu o conferință a dlui profesor dela Academia teologică din Sibiiu dr. Gr. Cristescu. D-sa a vorbit despre: „Cultură și entuziasm“, cu competența-i cunoscută, dând și merinde de gândit ascultătorilor, cari erau ridicați pe aripele muzicei în sfere mai înalte!

Jocurile naționale executate la concurs au fost:

1. Comuna Miercurea: Școala primară de fete și băieți: „Jocul maiestrelor“ și „Sârba nouă“, apoi „Banul Mărăcine“ și „Romana“, sub conducerea economistului Ilie Olariu, cel mai bun jucător din județ.

2. Comuna Cunța: „Călușerul“, „Bătuta“ și „Romana“ cu vătavul Ana Bobeș.

3. Comuna Ludoș: „De bătă“ (Ilie Rău și Gh. Cosma); „Țurca“ (Ioan Schiau).

4. Comuna Apoldul mic: „Apolzana“. Ana Dragomir a cântat și: „Ară badea cu plugu“.

XIX. 1. Târnava-mare (desp. central județean).

Acest despărțământ constă din 23 comune, are 10 cercuri culturale și 20 biblioteci populare.

În cursul anului 1927 până la 30 Iunie 1928 s'au ținut următoarele conferințe: În Sighișoara: H. Teculescu „Doi luptători pentru unirea neamului (Tache Ionescu și N. Filipescu)“, P. Nisipeanu „Despre Volta și Newton“, A. Mircea „Centenarul romantismului“, H. Teculescu „Ziua Eroilor“, „Viața și faptele Regelui Ferdinand I.“, „I. I. C. Brătianu“, „10 ani dela unirea Basarabiei“, „Gheorghe Coșbuc“ (10 ani dela moartea lui), Dr. Gr. Cristescu „Cristos, pedagog al conștiinței noastre“, V. Vermeșanu „Ghica Vodă“, „Mihai Viteazul“, „24 Ianuarie“, „10 Maiu“, prof. univ. Valaori, delegat al „Universității Libere“ despre „Regele Ferdinand“.

Din partea „Extensiunii Universitare“ din Cluj s'au ținut în Sighișoara 10 conferințe și anume: d-nii prof. univ. Silviu Dragomir, N. Drăganu, I. Lupaș, C. Diculescu, S. Pușcariu, I. Minea, V. Stanciu, I. Popescu-Voițești, C. Marinescu și A. Maior.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Albești și Șapârtoc: H. Ghinescu „Din trecutul neamului“; Hetiur: V. Cricopol „Să ne ngrijim sănătatea“, iar în Rupea și Saschiz au ținut prelegeri economice d-nii agronomi Chiculiță și Rândașu“. Serbările naționale s'au ținut cu fastul cuvenit și cu conferințe ținute de d-nii A. Mircea „Insemnătatea zilei de 24 Ianuarie“, St. Voinescu „10 Maiu“, H. Teculescu „Relațiile Ardealului cu Principatele“, conferință de 1 Dec., iar la serbătorirea lui I. Brătescu-Voițești, cu prilejul împlinirii a 60 ani dl H. Teculescu a vorbit despre „Opera marelui prozator“.

Şezători culturale cu program artistic (declamări, coruri şi teatru) s'au aranjat în comunele: Criţ, Boiu, Albeşti şi Daneş, vorbind poporului d-nii A. P. Bănuţ, P. Barcianu şi Dr. O. Dobre.

Averea desp. la 17 Oct. 1928 este de Lei 4449'50.—

Preşed. desp. *Dr. A. P. Bănuţ*, prefect.

2. Agnita (jud. Târnava-mare).

Acest despărţământ constă din 18 comune.

Activitatea acestui despărţământ în timpul dela ultima adunare generală până la 20 Iulie 1928 a fost stânjinită prin desfăşurarea luptelor politice cu prilejul celor două schimbări de regim şi au făcut imposibilă convocarea adunărilor culturale proiectate de conducerea despărţământului.

Cu toate acestea trebuie recunoscut că membrii comitetului de conducere nu au pregetat nici când a lua parte activă la toate manifestările culturale şi naţionale, cari au avut loc în plasă şi au desvoltat în acelaş timp şi o laborioasă activitate sistematică în conformitate cu instrucţiunile şi statutele Asociaţiunei.

Lipsa de mijloace de comunicaţie normală, face ca conferenţieri erudiţi dela centru şi din sânul profesorilor universitari, cari săptămânal ţin disertaţii foarte interesante în tot cuprinsul ţării, să nu se poată abate şi la noi, rămânând noi a lucra singuri.

Cu toate acestea adunarea generală ținută în ziua de 20 Iulie 1926 în sala primăriei Agnita, a fost onorată de prezenţa d-lor dr. Preda vicepreşedinte şi Horia P. Petrescu secretarul general al comitetului central al Asociaţiunii, precum şi de dl inspector Ţeposu preşedintele despărţământului Sibiu, iar dl Dr. Romul Curta, preşedintele despărţământului a făcut istoricul societăţii „Astra”, arătând contribuţia uriaşă ce a avut-o în realizarea unirii tuturor românilor într'un singur stat.

Tot cu acest prilej mai ţin conferenţe d-nii: Dr. Gh. Preda despre „Importanţa unirii tuturor românilor”, Silviu Ţeposu despre „Necesitatea culturii în desvoltarea poporului românesc”, dr. H. P. Petrescu citeşte o poveste rustică slavă, Ioan Alexandru, adm. protopopesc despre „Gunoirea pământului”, Savu Olimpiu dă „Sfaturi juridice” şi Valeriu Cosma, preot despre „Urmările dezastruoase ale alcoolismului”.

Următoarea adunare a avut loc la data de 28 Noemvrie 1926 în comuna Ighişul-vechiu şi la care şi-au dat sprijinul vicepreşedintele E. Păcală, Dr. O. Stănilă, O Savu şi judecătorul Ioan Maurer, ţinând conferenţe interesante şi dând sfaturi înţelepte poporului strâns în număr mare în sala şcoalei.

Zilele de 1 Dec. şi 10 Maiu au fost serbătorite cu fastul cuvenit.

Cu prilejul adunării, ținute la 10 Iunie 1928 în comuna Peșișor au vorbit poporului d-nii dr. R. Curta, O. Savu, Ioan Maurer, judecător și V. Topârceanu.

Desp. a patronat festivalul aranjat în Agnita, a 2-a zi de Paști, de către studenții universitari și a dat totdeauna concursul său la manifestările culturale și naționale aranjate pe teritoriul despărțământului.

Președ. desp. *Dr. Romulus Curta*, medic.

3. Mediaș (jud. Târnava-mare).

Acest despărțământ constă din 17 comune și 16 cercuri culturale.

Prelegeri populare s'au ținut în anii 1926, 1927, 1928 în următoarele comune: Buzd: dr. Petru Vlad „Ingrijirea sugacilor”, iar dr. E. Sâmpetreanu despre „Rostul Astrei” și „Despre crutare”; Dupușul: dr. E. Sâmpetreanu „Rostul Astrei”, „Cruțarea” și „Necesitatea de a fi bine îngrijite vitele plugarilor”.

Conferențe au ținut în Mediaș: prof. Stefan Pop, Blaj „Cultul florilor”, prof. dr. Coriolan Suciu, Blaj „Protopopul Stefan Moldovan al Mediașului și revoluția din 1848”, prof. univ. V. Ghidionescu, Cluj „Insemnătatea zilei de 24 Ianuarie”, prof. univ. N. Drăgan, Cluj „Gheorghe Coșbuc și opera sa”, prof. univ. G. Mateescu, Cluj „Strămoșii noștri”, prof. univ. Victor Stanciu, Cluj „Bogățiile subsolului și economia națională”, Stelian Voinescu, București „Insemnătatea zilei de 10 Maiu”, prof. univ. Sextil Pușcariu, Cluj „Romanitatea limbei noastre”, prof. univ. Alex. Borza, Cluj „Povestea pădurilor”, Ing. George Branduș, Mediaș „Foloasele Unirii”, judecător dr. E. Sâmpetreanu „Ordine și lege”, prof. univ. Virgil Bărbat, Cluj „Copilul și omul”, prof. univ. C. Diculescu, Cluj, „Date noi privitor la autoritatea Românilor din Dacia”, prof. univ. M. Botez, Cluj „Educație și sănătate”, prof. univ. Liviu Macedonescu, Brăila „Regele Ferdinand I.”

Cercurile culturale n'au raportat nimic ref. la activitatea lor.

Președ. desp. *dr. E. Sâmpetreanu*, judecător.

XX. 1. Târnava-mică (Blaj, desp. central județean);

Acest despărțământ constă din 37 comune, are 20 cercuri culturale, fiecare cu câte o bibliotecă populară.

De ani de zile în adunările desp. am fost nevoiți să facem aceeaș dureroasă constatare: că vremile nu sunt prielnice muncii culturale, cu atât mai puțin străduințelor de luminare, crescute și ținute din idealism jertfelnic. Am reinceput însă totdeauna cu nădejdi de mai bine. Ne doare că trebuie să cântăm încă odată aceeaș jalnică melodie, mai tânguitor încă decât în trecut: anul

1922 și întâia jumătate din 1928 au întrecut în răutate pe toți înaintașii lor. Viața noastră, a poporului dela țară, ca și a celor dela orașe, a fost, în acest timp, o mare bătăută de vânturi grele, răscolită de patimi și dureri adânci, iar lupta pentru bruşul de pâine mai istovitoare decât în trecut.

De aceea desp. nostru departe de-a fi avut ambiția să bată în spor roada anilor de mai înainte, se bucură că a putut păstra cât de puțină din apa vie a culturii în mijlocul secetei șfârșitoare, că a făcut ce a putut pentru a nu întrerupe continuitatea de muncă luminătoare, așteptând zile mai bune pentru a lucra cu vechiul zel în ogorul sufletesc al satelor noastre.

În special, comitetul dvoastră se bucură, că a putut înfăptui măcar în parte gândurile de reorganizare depuse în nouile statute și regulamente ale „Astrei”, reușind să înființeze pe teritoriul județului Târnava-mică două desp. noi: unul cu centrul în *Bahnea*, altul la *Iernut*, cărora li-s'a trimis și câte un stoc de broșuri, pentru a servi ca început de biblioteci.

Prelegeri populare, cu toate stăruințele și cu toate că s'au format în centru echipe de conferențieri anganjate la anumite grupuri de sate, s'au ținut relativ puține, tocmai din pricina extremei vitregii a vremii, de care pomeniam la început. S'au ținut în următoarele comune: Cisteiu: pâr. Roșianu „Alipirea de Dzeu, ca mijloc al fericirii individului și neamului”; Sâncel: pâr. Vasile Mărginean „Datorințele bărbaților”; Spini: pâr. Horațiu Grama „Portul românesc”; Iclod: pâr. Vasile Mărginean „Datorințele părinților”; Pânade: pâr. Horațiu Grama „Meserii”; Bălcaciu: pâr. Vasile Mărginean „Despre stupărit”; Bia: pâr. Horațiu Grama „Portul românesc”; Cisteiu: pâr. Roșianu „Pocăitii”; Obreja: pâr. Roșianu „Porunca a 4-a dumnezească” (la ziua mamelor); Valea lungă: pâr. Roșianu „Bindecuvântările păcii”; Micăsasa: pâr. Boariu „Astra” și în Țapu: pâr. D. Boariu „Astra” și „Despre sudalmă”.

În centru desp., la Blaj, organizația noastră a dat concurs efectiv la toate serbările naționale, prăznuite în colaborare cu școlile, îndeosebi la reușita serbărilor de 1 Dec., 3/15 Maiu și 10 Maiu. La aceasta din urmă, în 1927, am avut de conferențiar pe dl prof. univ. din București M. Săulescu. Cu concursul „Extensiunii Universitare” din Cluj s'au ținut atât în iarna anului 1927 cât și în cea din 1928 câte o serie de conferințe pentru intelectuali și anume: Augustin Maior „Structura Universului”, C. Diculescu „Date noi cu privire la autohtonía Românilor în Dacia”, V. Meruțiu „Regiunile polare”, N. Bănescu „Bizanțul și România”, N. Bărbat „O bogăție națională”, Al. Lapedatu „Transilvania și Ardealul”, dr. C. Petran „Arta națională din Ardeal” Theodor Capidan: „Macedoromânii, vechimea și însemnătatea lor istorică”, V. Meruțiu „Dunărea”, Sextil Pușcariu „Romanitatea limbei noastre”, C. I. Urechia „Creerul și inteligența”.

Pe lângă aceste înfăptuiri din domeniul teoriei, desp. a trecut în câmpul realizărilor practice, înființând la Blaj banca populară „Axente Severu“, care, trecută prin formele și greutatea începutului, își începe operațiunile.

Averea desp., după cum arată raportul cassarului, prezintă un stat activ de 20.292 Lei.

Observăm încă odată că nu se poate nădăjdui o recrutare importantă de membri, până nu se va reveni la metoda de dinainte de războiu: de a se da membrilor în schimbul taxei un anumit număr de broșuri din biblioteca „Astrei“.

Comitetul ține să mulțumească și pe această cale tuturor binefăcătorilor și colaboratorilor, cari fie prin munca lor, fie în bani ori vehicule puse la dispoziție, i-au înlesnit truda. În special amintim cu mulțumită darurile prefecturei județene de 10.000 Lei pe 1926 și 5000 Lei pe 1927; banca „Patria“ din Blaj cu 2000 Lei și primăria orașului Dumbrăveni 1000 Lei.

Cu prilejul adunării generale a desp., ținută în comuna Tăuni, la 8 Iulie 1928, păr. prof. dr. Vasile Aftenie a ținut o prelegere despre „Sfințenia vieții familiare și răutatea divorțurilor“. Tot cu acest prilej s'au ținut concursuri pentru cântări, port, jocuri românești și pentru dragostea de carte și învățătură, acordându-ne diferite premii.

Președ. desp. Ștefan Roșianu, canonic.

XXI. 1. Timiș-Torontal, (desp. central județan).

Acest desp. constă din 24 comune, are 13 cercuri culturale fiecare cu câte o bibliotecă populară.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele următoare: Recaș : M. Șora „Rostul și foloasele „Astrei“ și dr. O. Neagoe „Higienea și boalele molipsitoare“; Jimbolia : dr. I. Roșu „Conlucrarea tuturor prin „Astra“ la luminarea poporului“ și dr. I. Nemoian „Puericultura în Banat“; B.-Comloș : Gh. Muntean „Scopul „Astrei“ și dr. I. Nemoian „Puericultura“; Periam : M. Șora : „Rostul „Astrei“; Vinga : dr. P. Țiuca „Scopul „Astrei“ și dr. A. Căndea „Tuberculoza“; Deta : I. Petrovici „Scopul „Astrei“ și dr. Isaia Popa „Tuberculoza“; Giulvăz : Tr. Golumba „Astra“ ca focar al culturii naționale“, Ștefan Vulpe „De ce trebuie să trimitem copii la meserii“; Buziaș : D. Voniga : „Propaganda culturală la sat ca necesitate actuală“; Sănnicolaul-mare : I. Roșu „Importanța din trecut și problemele „Astrei“ și prof. A. Lupan „Ridicarea țărânilor la bunăstare, prin cultură și organizare“.

Zilele de 1 Dec. și 10 Maiu au fost serbătorite cu fastul cuvenit, iar conferențe au ținut dl prof. Stănculescu despre „Însemnătatea zilei de 1 Dec.“ și dr. I. Nistor despre „Însemnătatea zilei de 10 Maiu“.

Primăria comunală din Timișoara a pus la dispoziția despărțământului o cameră în edificiul Primăriei, pentru care se exprimă cele mai vii mulțumiri.

Președ. desp. dr. *Patriciu Țiucra*, protopop.

2. Comloșul-mare, (jud. Timiș-Torontal).

Acest despărțământ constă din 2 comune cu 2 cercuri culturale. Despărțământul pe lângă ținerea de prelegeri populare s'a îngrijit întotdeauna ca serbările naționale să fie serbătorite demn și cu fastul ouvenit.

Prelegeri populare au ținut: Preotul V. Medrea „Primejdiile concubinajului“, Valeriu Besu „Prin cultură la bunăstare“ și protopop dr. Ștefan Cioroianu „Energia și demnitatea națională“.

Președ. desp. dr. *Ștefan Cioroianu*, protopop.

3. Deta, (jud. Timiș-Torontal).

Acest desp. constă din 17 comune, are un cerc cultural și 3 biblioteci populare și s'a înființat la 1 Maiu 1927.

Conferințe s'au ținut în Deta, cu prilejul sărbătorilor naționale și încadrate în programe artistice și așume: La 10 Maiu 1927 a vorbit despre „Însemnătatea zilei“ prof. Al. Chevereșan și prof. Andreiu Arendt (în limba germană), la 1 Dec. 1927, P. Bizerea „Trecutul „Astreii“ și Iosif Duma „Alba-Iulia“, la 1 Maiu 1928, prof. I. Duma „Mihail Eminescu“ și prof. A. Arendt „Colaborarea între școală și familie“ (în limba germană), la 10 Maiu 1928, prof. Al. Chevereșan a ținut cuvântarea ocazională, iar la 13 Maiu 1928 desp. a comemorat 10 ani dela moartea poetului Gh. Coșbuc cu recitări și vorbiri ocazionale, ținute de profesorii Iosif Duma (în limba română) și A. Arendt (în limba germană).

Averea desp. este de Lei 1450.

Cu desp. au colaborat școalele din Deta, societatea de lectură „Victor Vlad Delamarina“, secția „Asociației învățătorilor bănațeni“ și Reun. de cântări germană (Liedertafel) din Deta.

Președ. desp. *P. Bizerea*, preot.

4. Lipova, (jud. Timiș-Torontal).

Acest despărțământ constă din 27 comune.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Lipova: Aurel Gh. Sida, despre „Folosele educației facultăților omenestii“, Dimitrie Țiru „Factorii principali, cari au contribuit la unirea neamului“, I. Tomuța „Călătoria la locurile sfinte“, Iosif Torbăț „Noțiuni populare în materie de finanțe publice“, Însem-

nătătea zilei de 10 Maiu" și „Viața și Opera Regelui Ferdinand“, Gheorghe Rusu „Însemnătatea zilei de 1 Dec.“, Dimitrie Țiru „Începuturile culturii românești“ și David Manea „Însemnătatea zilei de 10 Maiu“; Ususău: Aurel Gh. Sida „Educația morală, intelectuală și fizică“; Șiștaroveț: Acelaș despre „Mijloacele, cari ne procură bunăstarea materială“; Dorgoș; acelaș despre „Lenea, risipa și minciuna“; Ususău: Iosif Torbăț „Noțiuni populare în materie de finanțe publice“; Belotinț: A. Gh. Sida „Creșterea copiilor“.

Toate aceste prelegeri au fost încadrate în programe artistice, cu recitări de poezii, piese teatrale, cântări și jocuri naționale.

Desp. a primit din partea Ministerului de domenii o casă, care se folosește drept casă culturală.

Președ. desp. *Fabriciu Manuilă*, protopop.

5. Sănnicolaul-mare, (jud. Timiș-Torontal).

Desp. constă din 8 comune, are 3 cercuri culturale reorganizate și 4 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut în comunele: Igrîș: dr. Ioan Demian, adv. și președ. desp. despre „Mihail Eminescu și caracteristica națională a operei lui“, iar pâr. V. Negru despre „Căsătorie și cauzele scăderii populației“; Cenadul-mare: părintele G. Ionescu și inv. D. Bozianu au vorbit despre „Urmările dezastruoase ale luxului la sate“, despre „Oftică“, despre „Religie și morală“ și despre „Concubinaj“.

Președ. desp. dr. *Ioan Demian*, avocat.

XXII. 1. Treiscaune (desp. central județean).

Raport pe anul 1927—28 nu ne-a sosit.

2. Covasna (jud. Treiscaune).

Acestui desp. aparțin 20 comune. În cursul anului 1927 s'au ținut următoarele conferințe: dr. V. Stroescu, medic „Alăptarea copilului sugăci dela naștere până la etatea de 2 ani“, dr. Magda, medic veterinar, despre „Gâlbeaza oilor“, dr. Ștefan Dumitru, adv. „Ridicarea unui neam prin cultură“, dr. V. Stroescu „Diferite propuneri și comunicări pentru înaintarea despărțământului“, „Întărirea copilului și alimentarea lui dela vârsta de 2 ani până la 5 ani“, Ticușan Eremia, preot „Rolul „Astrei“ dela înființare până la înfăptuirea idealului național“, N. Dobra „Rolul cooperativelor sătești“, dr. Magda „Tratamentul gâlbezei la oi“, dr. V. Stroescu „Boalele și tratamentul copiilor dela naștere până la 7 ani“, „Morburile contagioase la elevii de școală și profilaxia lor“.

Cu prilejul conferințelor s'au desfășurat și programe artistice cu recitări și cântări.

Biblioteca desp. s'a mărit la 420 față de 205 vol. din anul trecut. Desp. a obținut teren pentru Casă Națională în Covasna.

Președ desp. dr. *V. Stroescu*, medic.

3. Ozun (jud. Treiscaune).

Acest desp. constă din 23 comune și a fost înființat la 18 Dec. 1927. Biblioteci populare s'au înființat în 9 comune, organizându-se în acestea și cursuri de limba română în care scop s'au primit dela centrala din Sibiiu 460 exempl. Abecedare.

Serbătorile naționale au fost serbătorite cu fast deosebit, ținându-se conferințe, încadrate în programe artistice.

Averea desp. este de Lei 5287.

Înființarea și funcționarea desp. în acest centru săcuiesc, pentru a cărui ridicare culturală și economică guvernele maghiare au făcut cele mai mari sacrificii, a dat în acest scurt timp de funcționare, totuși, roade vizibile. Organizarea cursurilor de limba română în 8 comune din județ, la cari au ținut lecții directorul școlii de stat Ioan Molnar, președ. desp., Ioan Șiandru, pretor și secretarul desp. Ioan Gavrilescu, notar, a fost o idee fericită, care a avut și rezultate destul de mulțumitoare.

Președ. desp. *Ioan Șiandru*, pretor.

4. Târgul-săcuiesc (jud. Treiscaune).

Acest despărțământ constă din 25 comune și a fost înființat la 18 Oct. 1926.

Din mai multe motive deapărțământul nu a putut desvolta o activitate mai pronunțată și-a dat însă concursul la serbările naționale, vorbind președintele desp. despre „Insemnătatea zilei de 1 Dec.”, iar părintele protopop Rafiroiu despre „Importanța Asociațiunii, atât de binefăcătoare culturii sufletești a neamului românesc”.

Averea desp. a fost la 1 Ian. 1928 de Lei 26.040.

Președ. desp.: *Colonel Basarabescu*.

[XXIII. 1. Turda (Desp. central județean).

Numărul comunelor 28; numărul cercurilor culturale 28 numărul bibliotecilor 22.

Conferințe s'au ținut în Turda de către „Extensiunea Universitară” din Cluj în număr de 4 și 4 șezători literare cu conferință și audiții radiofonice, cu rulare de filme, cu puncte mu-

zicale. Prelegeri populare s'au ținut 10 în 5 sate din apropierea centrului de către dñii P. Suciu și V. dr. Cerghizan în comunele Ceanul deșert, Tureni, Comșești și Aiton, iar prof. I. Murășan și Gh. Țarina în Cristești. Subvenții a primit desp. pe anul 1927 dela primăria orașului Turda Lei 40.000.

Președ. desp. *P. Suciu*, dir. de liceu.

2. Câmpia-Turzii (jud. Turda).

Acestui desp. aparțin 21 comune și are 5 cercuri culturale.

Prelegeri populare s'au ținut în următoarele comune: Viișoara: P. Suciu, dir. de liceu, Turda „Insemnătatea asociațiilor“, Ing. Ionel Floașiu, „Insemnătatea și folosul meseriilor“, Carol Staniloiu, Adm. fermei de stat „Cultura porumbului“; Luna: Ing. I. Floașiu „Folosul și însemnătatea meseriilor“, Carol Staniloiu „Selecionarea semințelor“; Poiana: C. Staniloiu „Ogorul negru și ogorul verde“; Urea: acelaș „Insemnătatea terenurilor sterpe“ și „Insemnătatea ogorului negru și verde“.

În cursul anului 1928 s'a aranjat în comuna Luna o producțiune teatrală. Serbătorile naționale au fost serbate cu fastul convenit de către desp.

În urma unui apel al desp., primăriile din desp. au pus la dispoziția desp. sume, cari au făcut posibilă o oarecare mișcare culturală în desp.

Președ. desp. *Mihail Ilieșiu*, preot.

3. Sălciua (jud. Turda).

Acest despărțământ constă din 18 comune, are 8 cercuri culturale și 10 biblioteci populare.

Prelegeri populare s'au ținut 48, în 14 comune de către profesori, preoți și învățători. Conferențe și serate artistice s'au aranjat în toate comunele, în total 27. Despărțământul a aranjat o expoziție de copii. Averele desp. este de Lei 8146.— Cu desp. au colaborat societățile preoților și învățătorilor.

Președ. desp. *Vasile Gan*, protopop.

XXIV. 1. Cetatea Albă (desp. centraljudețean).

Acestui despărțământ aparțin 104 comune, are 16 cercuri culturale și 33 biblioteci populare. Conferențe s'au ținut în Cetatea-Albă: Paul Nicorescu, prof. univ. Iași, despre „Mihaiu Voevod“ și T. Iacobescu despre „Regele Mihaiu“, iar cu prilejul serbării zilei de 1 Dec. Gh. Ștefănescu, prof. despre „Unirea Ardealului“; Satu-nou: Traian Mardan, avocat despre „Insemnătatea Asociațiunii“; Tașlăc: Al. Ciubotaru, inv. despre „Folosul cărții“ și în Purcari: S. Silivestru, inv. despre „Astra“.

În bibliotecile cercurilor culturale ale „Astrei” se află 5411 cărți, donate de „Casa școalelor”, Asociația centrală a „Astrei” și Bibl. „I. G. Bibicescu” din Turnu-Severin. Sub îngrijirea „Astrei” s’au mai trimis și în alte sate 25 biblioteci cu câte 210 volume 15 biblioteci cu câte 155 volume, iar cu prilejul serbărilor populare s’au distribuit 7850 cărți. La finea anului școlar s’au dat 4875 de cărți drept premii elevilor merituoși.

Despărțământul „Astra” împreună cu societatea „Principele Mircea” a organizat un concurs pentru copii sănătoși, acordându-se 8 premii între Lei 150—1000.—.

Cursuri de analfabeți s’au ținut în 11 comune, la cari au învățat a scrie și ceti 521 de elevi.

Ajutoare s’au primit: dela Primăria Municipiului Cetatea-Albă Lei 15'000.— și dela banca de agricultură Lei 1000.—. Averea desp. la 1 Iulie 1928 a fost de Lei 43'638.—.

Despărțământul lucrează în acord deplin cu Căminul cultural „Regele Mihai”.

Președintele desp. *Th. Iacobescu*, institutor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TABLOU

Despre terenurile date pentru Casele Naționale ale „Astrei“, conform datelor primite dela Consilieratele agricole până la 21 Octombrie 1928.

Nr. curent	Consilieratul agricol al județului	In câte comune s'a dat teren	Cât teren s'a dat		Arenda după terenul dat prin							
					Oficiul de cassă		Recepise		Chitanțe		Acte de licitație	
			no. com.	st. p.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.
1	Alba	11	3	1530	—	—	1120	—	130	—	2115	—
2	Arad	11	4	200	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Bihor	64	22	1554	15	—	3445	—	351	50	29633	—
4	Brașov	13	3	46	—	—	15358	—	—	—	—	—
5	Caras	3	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Ciuc	34	9	57	—	—	10328	55	—	—	—	—
7	Cluj	25	7	275	—	—	1970	—	—	—	4681	50
8	Făgăraș	8	1	1283	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Hunedoara	16	4	255	675	—	1585	—	—	—	1745	—
10	Maramureș	14	20	721	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Mureș	87	21	588	—	—	24292	50	—	—	100	—
12	Năsăud	11	2	400	—	—	2670	—	—	—	—	—
13	Odorheiu	19	4	33	—	—	3232	25	1866	—	—	—
14	Satu-mare	67	16	324	—	—	5577	—	175	—	2590	—
15	Sălaj	21	5	—	—	—	3132	50	23	—	2645	—
16	Severin	12	7	1200	—	—	—	—	524	—	692	—
17	Sibiu	23	8	172	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Someș	25	5	912	—	—	3042	50	—	—	5875	10
19	Târn.-mare	72	16	1087	10100	—	21650	—	110	—	23611	—
20	Târn.-mică	2	—	1400	—	—	630	—	—	—	—	—
21	Timiș-Tor.	81	118	721	—	—	7720	—	9576	—	3048	—
22	Trei-scăun	9	3	559	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Torda	57	14	1294	433	—	—	—	—	—	990	—
Total		685	302	11	11223	—	105753	90	12755	50	77725	60

Activitatea secțiunilor științifice-literare.

Dare de seamă asupra activității secțiunilor științifice-literare ale „Astrei”, făcută în ședința plenară a secțiunilor, ținută la 29 Iunie 1928 la Cluj. Hotărârile ședinței plenare comportând, după statute, aprobarea adunării generale, au fost comunicate on. comitet central prin copia din procesul verbal. Celelalte hotărâri ale ședinței plenare au fost publicate în raportul secretarului apărut în rev. „Transilvania” Nr. 7—8 a. c. (Nr. Iulie—August).

Raportul secretarului secțiunilor.

**DOMNULE PREȘEDINTE!
DOMNILOR MEMBRI!**

Comitetul central al „Asociațiunii” a hotărît, în ședința plenară dela 12 Noembrie 1927, în legătură cu activitatea secțiunilor științifice-literare ale „Astrei”: „Să se instituie un secretar general literar, cu sediul în Cluj, pentru coordonarea activității secțiunilor și pentru redactarea revistei „Transilvania”, care va să apară și mai departe la Sibiiu”.

Adunarea generală a „Asociațiunii”, ținută la 4 și 5 Decembrie 1927 la Sibiiu, a hotărît, în ședința a II-a, din 5 Dec., următoarele, în legătură cu deciziunea comitetului central, supusă adunării: „Adunarea generală primește să se instituie un secretar literar al secțiunilor, cu sediul în Cluj, pentru coordonarea activității secțiunilor literare-științifice și pentru redactarea revistei „Transilvania”, care va apărea și pe mai departe la Sibiiu, colaborând cu secretarul literar din Sibiiu”.

Hotărîrea comitetului central a fost deci primită de adunarea generală, cu schimbarea făcută în titlul secretarului: „secretarul literar al secțiunilor”, în loc de „secretarul literar general al secțiunilor”.

I. Numit pe ziua de 1 Ianuarie 1928 în acest nou post înființat în cadrele „Astrei”, subsemnatul s'a nizuit să răspundă îndatoririlor împreunate cu el. Pentru activitatea secțiunilor, ca și pentru redacția din Cluj a revistei „Transilvania”, se impunea, în primul rând, achiziționarea unui local, întrucât nici secțiunile, nici despărțământul Cluj, al „Astrei”, nu aveau un local propriu sau închiriat. Comitetul central a propus și adunarea generală a primit să se ia în bugetul anului 1928 suma necesară pentru achiziționarea unui astfel de local.

În acest scop s'a închiriat dela „Ardealul”, cu ziua de 1 Martie 1928, localul actual, cu 84.000 Lei chirie anuală. Localul a fost amenajat cu cheltuiala „Astrei”, potrivit inventarului. Din suma de 40.000 Lei asemnată, s'a cheltuit cu mobilierul, curățit, rechizite etc., până la 29 Iunie a. c. suma de 39.441 Lei, potrivit ziarului de cassă și chitanțelor. La 1 Iunie a. c. s'a făcut decontarea către comitetul central până la suma de 34.246 Lei.

II. Încă înainte de închirierea și amenajarea localului secțiunile științifice-literare au fost convocate la două ședințe, prezentându-se însă prea puțini membri pentru a putea lucra și aduce hotărâri.

La 9 Martie a. c. s'a putut ține întâia ședință a secțiunilor reunite, în care s'au adus următoarele hotărâri:

1. Secțiunile să se întrunească în ședință plenară *Joia, la sfârșitul fiecărei luni*, când se vor face comunicări de către membri în legătură cu preocupările „Astrei” și se vor discuta chestiuni privitoare la activitatea secțiunilor și coordonarea activității lor.

2. Secțiunile să înceapă un ciclu de conferințe cu subiecte din domeniul educației naționale.

3. Pentru colaborarea la revista „Transilvania” fiecare secțiune să dea delegație unui membru al său în comitetul de redacție.

Era desigur aici un program de muncă până la vacanța de vară a anului curent.

Potrivit acestor hotărâri, activitatea secțiunilor s'a desfășurat precum urmează:

În ședința plenară a secțiunilor dela 29 Martie dl I. Agârbiceanu a făcut o comunicare sub titlul: „*Dela românii transnistrieni*”.

La 25 Aprilie dl G. Bogdan-Duică a făcut o comunicare în sala Prefecturii județului, sub titlul „*Sudul și Nordul Ardealului*” între 1810—1813”.

La 26 Aprilie ședință plenară în care dl dr. L. Daniello face comunicarea „*Copilul și infecțiunea tuberculoasă*”, iar dnii V. Stanciu și S. Dragomir fac prezentările lucrărilor apărute în bibliotecile secțiunilor științelor naturale și a celei istorice; Dl Stanciu vorbind despre „*Speologia*” dlui E. Racoviță, iar dl Dragomir despre „*Epocele principale din istoria românilor*” de I. Lupaș.

În aceeaș ședință, la propunerea secretarului, se hotărăște ca secțiunile să comemoreze 10 ani dela unirea Basarabiei. Tot atunci dl S. Dragomir propune ca secțiile să tipărească o lucrare asupra „*Ardealului românesc*” cu prilejul împlinirii celor 10 ani dela unire, Propunerea e primită cu căldură și se hotărăște ca într'o ședință viitoare dl Dragomir să facă o comunicare, propunând planul întregii lucrări.

La 29 Aprilie secțiunile participă la comemorarea unirii Basarabiei, vorbind în Aula Universității dnii Ioan Lupaș și I. Agârbiceanu.

La 2 Maiu dl Vasile Vlaicu ține în sala Prefecturii o conferință din ciclul „*Educației naționale*”, vorbind despre „*Doctrina poporală în economia politică*”.

La 14 Maiu s'a cerut de către societatea univ. „Gh. Coșbuc” și patronajul secțiunilor la comemorarea lui G. Coșbuc; a ținut la festivalul aranjat la „*Teatrul Național*” o conferință despre G. Coșbuc dl I. Agârbiceanu.

La 16 Maiu, în ședința plenară a secțiilor, dl S. Dragomir a arătat în cadrele unei comunicări planul lucrării asupra „*Ardealului românesc*”, din prilejul alor 10 ani dela unire, lucrarea ce urmează să fie făcută de către membri secțiunilor. Arată importanța și pentru propaganda în străinătate a acestei scrieri, care va trebui publicată și în traducere engleză sau franceză. Lucrarea ar cuprinde cc. 600 pagini, împărțită în vre-o 30 capitole, cuprinzând tot ce s'a realizat în Ardeal în zece ani de stăpânire românească. Dl Dragomir arată și

colaboratorii la cari s'a gândit pentru fiecare capitol. Pentru pregătirea ei se alege un comitet de redacție, sub prezidenția dlui S. Dragomir, compus din dnii : V. Onișor, Iuliu Hațiegan, V. C. Osvadă, Mihail Șerban și I. Agărbiceanu. Lucrarea să apară la 1 Decemvrie 1928.

În aceeaș ședință, potrivit adresei comitetului central Nr. 1031/1928 se face repartitia între secțiile „Astrei” a subvenției acordate secțiilor de comitetul central pe 1928, în suma de 1.500.000 Lei. În deplin acord se face următoarea distribuție, adusă și la cunoștința comitetului central :

Câte 100.000 se atribuie secțiilor : literară-filologică, artistică, geografică-etnografică, științele naturale, școlară, feminină.

Lei 500.000 secțiunii medicale biopolitice.

„ 150.000 „ istorice.

„ 200.000 „ social-economice, cu îndatorirea că dacă în cursul

anului se vor ivi nevoi materiale în secția juridică și se va reconstitui secția tehnică, secția social-economică să le ofere din suma atribuită ei.

La 17 Maiu secțiunile participă la serbătorirea Abatelui Zavoral, în Aula Universității, fiind salutat printr'o vorbire festivă de către membrul activ dl A. Ciortea.

La 31 Maiu, în ședința plenară a secțiunilor, dl dr. Iuliu Hațieganu face prezentarea lucrării „Îngrijirea și alimentarea copilului mic”, de dl dr. A. Iancu, carte apărută în biblioteca secțiunii medicale a „Astrei”.

În aceeaș ședință dl *M. Șerban* face o comunicare asupra „Țintelor urmărite de secțiunea economică-socială a Astrei”, prezentând volumele apărute până acum în biblioteca secțiunii. N. Ghiulea : „Adevăratul înțeles al coope-rației”, I. Pop-Câmpeanu : „Bănci populare și cooperative sătești”, Grațian C. Mărcuș : „Din vieța cooperativelor de consum”.

Tot în ședința dela 31 Maiu dl S. Oprean face prezentarea scrierilor apărute în biblioteca secțiunii geografice-etnografice : S. Oprean, „Secuizarea românilor prin religie”; G. Valsan : „O știință nouă, etnografia”; „Colinele și cetatea Ciceului” de El. Sighiartău.

La 16 Iunie, în ședința plenară a secțiunilor, se discută „Mijloacele de desfacere ale publicațiilor secțiunilor”, fiind raportori d-nii S. Bornemisa și I. Clopoșel, cari insistă asupra mijloacelor de desfacere pentru toate publicațiile „Astrei”; secțiunile hotărăsc înființarea unui oficiu de desfacere la Cluj pentru publicațiile secțiunilor, hotărîre care rămâne să fie trecută și prin ședința plenară dela 29 Iunie a secțiunilor.

Dela 9 Martie până la 16 Iunie secțiunile au desvoltat, în rezumat, în ședințe reunite activitatea amintită.

Secțiunile „Astrei” s'au înmulțit cu „Secțiunea feminină biopolitică”, înființată prin hotărîrea adunării generale dela 4 și 5 Decemvrie a „Astrei”, ținută la Sibiiu, cu primul comitet de conducere în frunte cu dna *Maria B. Baiulescu*.

Tot dela adunarea generală până azi, secretariatul, la avizul comitetului central, a luat contact cu unii domni membri din secția desființată tehnică și sunt speranțe că în decursul anului c. secția se va reînființa.

Raportul pentru adunarea generală se va completa în baza rapoartelor fiecărei secțiuni, pentru a putea fi înregistrată după cuviință activitatea din sânul fiecărei secțiuni.

Conferințele proiectate din ciclul „Educația națională”, afară de una, a dlui V. Vlaicu, nu s'au putut ține; fiind timpul înaintat, publicul n'a mai participat. A rămas ca ele să fie continuate la toamnă, cu următorii dni conferențieri: 1. dr. Iuliu Hațiegan: „Educația fizică și morală în Cehoslovacia.” 2. I. Lupaș: „Educația națională în trecut”; 3. N. Ghiulea: „Educația socială și economică”. 4. Al. Borza: „Studiul naturii în educația națională”, fixate până acum pentru acest ciclu.

III. Pentru biblioteca „Astra” pentru intelectuali s'au destinat din buget, cum am arătat, suma de 100.000 Lei. Pentru anul în curs s'a hotărît a se publica în această bibliotecă „Iuliu Cesar”, de Shakespeare, în traducerea regretatului poet ardelean Ion Borcea. S'a ținut seama de părerea competentă a dlui prof. P. Grimm, care a și luat asupra sa sarcina de a vedea traducerea, a o prevedea cu o introducere și notele necesare. Lucrarea e aproape gata de tipar.

A doua lucrare de publicat anul acesta în biblioteca „Astra” este un manuscris a lui Lazăr Duma, asupra românilor din Serbia, recomandat spre editare de colegul nostru, dl G. Vâlsan, președintele secției geografice-etnografice. Din suma amintită sperăm să putem publica amândouă aceste lucrări.

Despre întreaga activitate a secțiilor reunite în ședințe comune se conduce un ziar de procese verbale; secretariatul s'a îngrijit ca membri din Cluj — peste 120 activi și corespondenți, să fie avizați la timp prin invitări tipărite trimise la adresa fiecăruia și prin publicitate la ziarele locale, despre termenul și ordinea de zi a ședințelor; iar despre lucrarea în ședințele plenare, secretariatul a publicat la timp dări de seamă rezumative în ziarele locale, cărora cu acest prilej le aduc toată mulțumita secțiilor pentru publicitatea gratuită.

Ședințele secțiilor reunite, de când avem localul nostru, sunt tot mai bine cercetate. Am înregistrat și 50 de membri prezenți. Toate lucrările de birou, adrese etc., au fost făcute de secretar fără nici un ajutor. Pentru serviciul extern și curățit încă nu avem servitor anume, ci mă folosesc cu personal dela „Ardealul”, remunerându-i din când în când cu câte o mică sumă.

Dintre hotărârile de realizat, luate de secțiuni, țin să relevez îndeosebi următoarele:

1. Pregătirea lucrării „Ardealul românesc”, cu prilejul împlinirii alor 10 ani dela unire, cu colaborarea tuturor secțiilor, pentru care cerem concursul tuturor membrilor.

2. Iniințarea unui oficiu de desfacere a publicațiilor Secțiilor „Astrei”, la Cluj, între cari se numără desigur și revista „Transilvania”, deocamdată prin angajarea unui om priceput.

3. Continuarea bibliotecilor secțiilor.

4. Îmbunătățirea, ca material și tehnică, a revistei „Transilvania”.

5. Pregătirea și editarea de către secțiunea literară-filologică alor două volume, unul de proză, altul de versuri, a unei antologii a scriitorilor ardeleni, dela începuturi până azi, o antologie care lipsește cu desăvârșire.

*) Despre revista „Transilvania” vezi raportul general.

6. Continuarea comunicărilor, prezentărilor de cărți, discuțiilor în ședințe plenary, ale secțiunilor reunite.

DOMNILOR MEMBRI !

Rugându-Vă să luați la cunoștință aprobatoarele acest raport, mărginit la fapte și date, Vă rog să binevoiți a hotări în ședința de azi asupra următoarelor chestiuni, în legătură cu activitatea viitoare a secțiunilor :

1. Dacă întreaga subvenție dela centru, repartizată pe secțiuni să se folosească numai în cheltuielile publicațiilor secțiunilor sau o parte să se destineze ca cheltuieli de drum și o mică diurnă pentru conferințele ce le-ar face membrii secțiunilor sau pregătirea și editarea cu conferințe model pentru sate ?

2. Dacă bibliotecile secțiunilor să publice și scrieri, broșuri pur populare, sau materialul acesta, dela oricare secție ar veni, să se publice în „Biblioteca populară” a „Astrei”.

3. In Art. 21 al Regulamentului, între obiectele dela ordinea de zi a ședinței plenary dinaintea de vacanță a secțiunilor, se spune la p. f. : „Vor stabili bugetele secțiunilor”. In legătură cu această stabilire, e cu totul necesară o relație oficială a fiecărei secțiuni despre starea casei sale până la această ședință, ceea ce nu se prevede in Regulament, secțiunile raportând și decontând direct comitetului central gestiunea lor financiară. In caz că se hotărăște stabilirea de acum a bugetului secțiunilor pe 1929, propun suma atribuită pentru anul 1928.

4. In sfârșit atrag atențiunea asupra hotărârii, luate in ordinea de zi de azi de-a înființa un oficiu de desfacere a publicațiilor secțiunilor.

Cluj, la 27 Iunie 1928.

I. AGÂRBICEANU.

Rapoartele singuraticelor secțiuni.

Secțiunea literară-filologică.

Ultimul raport despre activitatea secției literare-filologice a „Astrei” s'a înaintat in ziua de 29 Iunie 1926, arătându-se cauzele cari au contribuit ca această activitate să se desfășoare in cadre modeste. Am luptat și noi cu greutatea începutului, cari abia acum, după ce secțiile au ajuns să-și aibă localul lor propriu, au început să dispară.

Concursul literar publicat in anii 1925 și 1926 n'a dat rezultatul dorit, intrucât nici una din lucrările prezentate n'a atins cuvenita măsură. Așa apoi, pentru anul 1927 secția noastră a decis publicarea unui nou concurs de Lei 10 mii pentru o lucrare cu subiect dat : Viața și activitatea lui Gh. Barițiu până la 1848. Nici această nouă încercare de-a incuraja talentele n'a dat rezultatul așteptat.

La cele trei ședințe ținute in cursul anului 1927 s'au censurat lucrările intrate la concurs, desbătându-se și chestiile dela ordinea zilei. Așa între altele, secția noastră a discutat și marea problemă a admiterii principiului biopolitic.

în lupta pentru întărirea națiunii, aducând hotăriri cari toate au fost acceptate: Am cerut crearea unui organ de mare publicistică modernă, ori, mai bine zis, o „Transilvanie” reformată, al cărei material să fie românesc, iar principiile, punctele de vedere mondiale. Pentru națiunea noastră amenințată de efeminism și pseudo-estetism am cerut o literatură bărbătească, o literatură de entuziasm și de muncă pentru deaproapele român. Față de tot ce se opune unificării puterilor naționale de creațiune și biruinței direcțiunilor sănătoase am cerut o direcție critică nemiloasă. În sfârșit, ne-am exprimat părerea că literatura practică (apropiată de trebuințele claselor sociale) va fi un echilibru între ceea ce suntem și ceea ce putem deveni. Descriind stările de față va trebui să se indice și mijloacele de evoluție cu putință. Cu un cuvânt: principiile de selecție ale literaturii noastre, pe cât genurile permit, să fie perfecționarea umană omni-laterală, o calogație românească. Vor avea atunci o serioasă, adâncă și mare literatură, la nivelul celei a popoarelor conducătoare europene.

Anul 1927, din motive indeobște cunoscute, n'a fost potrivit pentru dezvoltarea unei mai intensive activități a secției noastre. Nu ne indoim însă, că raportul despre activitatea ce vom desvolta în anul de față va fi mult mai bogat. Amintim aci, ca în trecut, marea lucrare, ce secția o pregătește sub conducerea dlor Gh. Bogdan-Duică și Nicolae Drăgan: *Crestomatia și Antologia scriitorilor români ardeleni*, care ne va înfățișa producția literară din trecut și prezent a Ardealului românesc. Nădăjduim că va fi o lucrare monumentală, o icoană adevărată a străduințelor ce s'au depus în trecut pentru păstrarea ființei noastre naționale și a contribuției din prezent a Ardealului românesc la crearea acelei literaturi serioase și adânci, care să ne ridice la nivelul marilor popoare europene.

Prin conferințe și comunicări, singuratici membri ai secției literare-filologice au participat activ la opera de culturalizare a masselor, pornită cu atâta avânt din partea „Astreii”, cum se va vedea în raportul dlui secretar literar al secțiilor și în cel al secției biopolitice. Membrii secției literare-filologice au dezvoltat o activitate literară mănoasă și în anul 1927.

Dl președinte Gh. Bogdan-Duică a publicat felurite dări de seamă critice în „Propileele literare”, în revista „Floarea soarelui” și diferite alte reviste. În ziarul „Națiunea” a publicat o cuvântare festivă-universitară „Despre romanizarea regelui Ferdinand I”. A publicat scrierea *Vasile Alecsandri*, povestea unei vieți. În lucrarea *Omagiu lui Ion Bianu* a publicat un mic studiu din tinerețe al lui M. Eminescu. La o șezătoare a „Astreii” a citit o comunicare etnografică despre Guillaume, care la 1815 a vorbit despre Românii ardeleni.

Dl *Nicolae Drăgan* a publicat în „Daco-România” un valoros studiu asupra lui Mihail Halici (contribuție la istoria culturală românească din secolul XVII), apoi articolele „Etimologii”, „Despre ce Psaltire și Liturghie vorbește Pavel Tordași la 1570?”, „Iarăși *da și dacă*” și diferite recenzii. În Anuarul liceului „Gh. Coșbuc” din Năsăud a publicat un studiu documentat despre „Gheorghe Coșbuc la liveul din Năsăud și raporturile lui cu grănicerii”. Mai amintim articolele despre „Graiul și folklorul Maramureșului”, „Cuvinte și obiceiuri”, în „Junimea literară” și „Revista filologică”, apoi broșura „Toponimie și istorie”, formând Nr. 1 al Bibliotecii Anuarului Institutului de istorie națională. și diferite alte articole, publicate în revistele noastre.

Dl Alexandru Ciura a fost un sârguincios colaborator al revistei „Transilvania”, scriind în fiecare număr bucăți literare. Remarcăm frumoasele „Amintiri din anii 1916—1918”, publicate în mai multe numere ale „Transilvaniei”, sub titlul „Cum era odată.” Atât bucăți de literatură propriu zisă, cât și articole literare a publicat și în revista „Societatea de Măine”, dintre cari remarcăm cele asupra romanelor lui Tit Chitul și a romanului „Povestea unei vieți” de I. Agârbiceanu.

În biblioteca populară a „Astrei” a publicat biografia lui Vasile Lucăciu, o lucrare bine apreciată de întreagă presa noastră. La o ședință a societății de lectură „Gheorghe Barițiu” a apreciat, în cadrele unei conferințe, opera nemuritorului Coșbuc. Are două lucrări în manuscris, cari își așteaptă tipărirea: *Tribunul cel din urmă și Viața lui Isus.*

Dl *Constantin Lacea* a colaborat la redactarea Dicționarului Limbei române și a publicat articole de filologie în anuarul Muzeului Limbei Române, „Daco România” și în „Revista filologică” din Cernăuți.

Dl *Teodor Capidan* a colaborat la redactarea Dicționarului limbei române, a publicat texte meglenite și diferite articole de filologie, mai ales în anuarul Muzeului limbei române, în Revista filologică din Cernăuți și în alte reviste.

Dl *Ion Agârbiceanu* a ținut o conferință tratând subiectul „Subconștient și conștiință națională” în orașele Satu-Mare, Baia-Mare și Sibiu. Altă conferință a ținut la Zălau, dând răspuns întrebării: Suntem în fața preocupărilor creștinești în România?, iar la Cluj a vorbit despre „Forțele Unirii”. Toate acestea în cadrele „Astrei”.

În cadrele conferințelor organizate de Reuniunea „Sf. Maria” a femeilor române gr. cat. din Cluj a tratat problema „Temei și clădire în creștinism”.

A publicat numeroase schițe și nuvele în „Transilvania” și în diferite alte ziare și reviste ale noastre. Dela 1 Ianuarie 1928 e redactorul revistei „Transilvania”.

Dl *Septimiu Popa* a publicat diferite schițe și povestiri în revistele „Cosinzeana”, „Țara Noastră” și „Societatea de mâine”, precum și în ziarul „Biruința”. Iar în gazeta populară „Foaia Noastră” de sub direcția dlui Victor Stanciu, articole privitoare la „Astra” și biblioteca ei. Apoi, tot în „Biruința”, numeroase foiletoane, tratând diferite probleme culturale, literare și istorice.

Regretăm, că din cauze neatârătoare de noi, nu putem da seamă și despre bogata activitate a dlui Sextil Pușcariu. Vom complecta însă acest raport, întregindu-l cu datele privitoare la această bogată activitate, la locul cuvenit. Tot astfel, și cu privire la activitatea celorlalți membri ai secțiunii.

Amintim cu durere trecerea din viață a iubitului nostru tovarăș de muncă Valer Braniște, a cărui pierdere adânc simțită de întreagă suflarea românească ne-a atins nespun de dureros și pe noi. Vom păstra amintirea lui, înscrindându-i numele în inimile noastre și propoveduind urmașilor acea evanghelie a culturii naționale pe care întreaga lui viață a propovăduit-o.

Dacă raportul acesta nu s'ar restrânge numai la anul 1927, am fi în plăcuta situație să constatăm că activitatea membrilor secției a început a se desfășura în mai mare măsură în cadrele „Astrei”. Împrejurările schimbate, numirea unui secretar literar al secțiilor și achiziționarea unui local propriu, a adus secția noastră în situația să poată desfășura activitatea ce pe dreptul se

așteaptă dela dânsa. Așa apoi, vă putem asigura, domnilor, că in anul ce vine secretarul secției literare-filologice va fi in plăcuta situație de-a vă citi un adevărat raport, despre o adevărată și prodigioasă activitate.

Raportul de față, care vă infățișează o muncă modestă, dar izvorită din curată și sinceră insuflețire, — tot ce s'a putut face in împrejurările date, vă rog să binevoiți a-l lua spre știință, mai ales că o mare parte din activitatea descrisă s'a desvoltat pe teritoriul Ardealului.

Cluj, 29 Iunie 1928.

GH. BOGDAN-DUICĂ m. p.

SEPT. POPA, secretar.

Secțiunea artistică.

Din raportul către adunarea generală a „Asociațiunei pentru literatura rom. și cultura poporului român”, ținută anul trecut, s'a intrelăsat, pe urma unei regretabile erori, să se ia notă și despre activitatea secțiunei artistice a „Astrei”, desfășurată în toamna anului 1926 și in anul 1927, până la data adunării generale amintite. Fie-ne permis deci ca cu această ocaziune să prezentăm din nou raport despre activitatea secțiunei noastre din timpul arătat, cât și despre activitatea sa dela ultima adunare incoace, rugându-Vă ca acest raport să se ia in proxima dare de seamă către adunarea generală a societății.

Secțiunea noastră s'a intrunit in mai multe rânduri in ședințe, discutând fixarea unui plan de muncă și luând măsuri pentru executarea acestui plan, in caderle posibilităților date. Trebuie să observăm aci, ca și cu ocaziunea altor rapoarte inaintate la loc competent, că cu modestele mijloace bănești cari au stat până acum la dispoziția secțiunei noastre nici pe departe nu s'au putut realiza țintele urmărite de noi. Astfel principala noastră activitate s'a limitat până in prezent la ținerea de conferințe, rămânând ca alțe probleme fixate să le înfăptuim când vom putea dispune de mai multe mijloace materiale.

Până in momentul de față s'au ținut următoarele conferințe: dl Emil Isac la 6/XI. 1926 in Bistrița (titlul: Propaganda artistică), dl dr. Tib. Bre-diceanu la 14 XI. 1926 in Chișinău (titlul: Muzica și compozitorii români ai Transilvaniei) cu care ocaziune a participat și la înaugurarea secțiunei artistice a „Astrei Basarabene”, luând contact cu lumea artistică din acest centru și discutând modalitățile unei colaborări intre secțiunea noastră și cea înființată in Basarabia.

Dl Emil Isac a ținut la 21/XI. 1926 o altă conferință la Turda (titlul: Teatrul modern) și tot dânsul, la 28/XI. 1926, la Gherla (titlul: Inainte cuvântare). dl dr. Coriolan Petranu a ținut o conferință, la 14/XI. 1926, in Dej (titlul: Arta din Transilvania) și alta in Gherla, la 28/XI. (acelaș titlu), dl E. Isac la 27/III. 1927, la Aiud (titlul: Propaganda artistică), dl dr. C. Petranu, la 17 IV. 1927, in Sighet (cuprins artistic-cultural).

Ne luăm voie a raporta mai departe, că in scopul imbogățirii Muzeului „Astrei” din Sibiu și a completării colecției de tablouri originale de ale pictorilor români, secțiunea a cumpărat un valoros auto-portret de pictorul academic și actual director al Școliei de belearte din Cluj: dl Alexandru Pop.

Venind in ajutorul apreciatei cântărețe, a dnei Veturia Ghibu, la acțiunea desfășurată de dânsa pentru popularizarea operelor muzicale ale compozitorilor

români, secțiunea noastră a contribuit moralicește și materialicește la aranjarea a trei concerte : unul cuprinzând compoziții de ale autorilor mai vechi, altul închinat exclusiv operei muzicale a lui George Dima și, al treilea, cu lucrări de ale autorilor mai noi români. Cu ocaziunea concertelor dnei V. Ghibu și-a dat prețiosul său concurs și dl prof. Ionel Crișan, membru al secțiunii noastre.

În Noemvrie anul trecut dl prof. Dimitrie Comșa a aranjat în Timișoara o foarte reușită și unanim apreciată expoziție de artă țărănească. Cu acel prilej a ținut și o conferință cu titlul : Despre mersul și promovarea industriei țărănești.

În ce privește colaborarea la revista „Transilvania“, membrul secțiunii noastre, dl dr. A. P. Bănuțiu a publicat o serie de articole dintre cari unele au apărut și în broșuri. Dsa prepară actualmente un studiu asupra măestrului G. Dima, care va apărea tot în revista Asociațiunii.

În fine președintele secțiunii noastre, dl dr. Tib. Brediceanu, a mai ținut — afară de cadrele „Astrei“ — o conferință la Universitatea liberă din București (Fundatiunea Carol I.) despre „Motivul muzical în arta populară“.

Despre suma de Lei 20,000 pusă la dispoziția secțiunii noastre pro 1926/27 am dat seamă în ședința plenară a secțiunilor, ținută în Iunie 1927. Din suma de Lei 25.000 pro 1927/28 am făcut următoarele cheltuieli :

1. Restituirea anticipațiunii acordate de președinte pentru completarea sumei de Lei 20.000 insuficientă	Lei 1.622'—
2. Cumpărarea tabloului dlui A. Pop	„ 10.000'—
3. Contribuire la aranjarea concertelor dnei V. Ghibu	„ 4.000'—
Total	Lei 15.622'—

mai rămânând la dispoziția secțiunii noastre 9.488'—

Rugându-Vă să binevoiți a lua la cunoștință acest raport, semnăm cu distinsă stimă

Dr. TIB. BREDICEANU,
președinte,

EMIL ISAC,
secretar.

Secțiunea istorică.

Secțiunea istorică a ținut în cursul acestui an 2 ședințe (21 Octomvrie 1927 și 2 Aprilie 1928.)

În cea dintâi a decis publicarea „Bibliotecii istorice „Astra“, însărcinând pe vice-președintele secțiunii cu redactarea acestei biblioteci,

Nr. 1 a apărut sub titlul „Epocile principale în Istoria Românilor“ de I. Lupaș, și a fost prezentat în ședința secțiunii istorice, la 2 Aprilie 1928, iar secretarul secțiunii, dl prof. Dragomir, a făcut o scurtă dare de seamă despre cuprinsul lui într'o ședință plenară a secțiunilor.

Pentru o răspândire mai largă a acestei lucrări s'a făcut apel la profesorii de istorie din învățământul secundar și la alte câteva persoane din cler, trimițându-li-se câte 20—30 exemplare spre desfacere, fie între elevii lor, fie între intelectualii din localitatea respectivă. O parte din cei ce au primit exemplare, le-au și desfăcut, raportând oral sau în scris că cuprinsul lucrării a trezit în unele cercuri de cititori un viu interes. Cei mai mulți dintre profesorii cărora li-s'au trimis exemplare spre desfacere însă nu au răspuns până acum. Rămâne deci să înoinm apelul către dânsii, spre a putea avea o situație

clară a exemplarelor vândute și a celor nevândute. Intrucât nu ne vor lipsi mijloacele materiale, vom putea tipări încă în cursul acestui an nrele 2 și 3, pentru care s'au angajat dnii profesori universitari *G. Mateescu* și *C. Diculescu* să dea materialul necesar până în Septembrie. Mss-ul „*Biografia doctorului Ioan Rațiu*“, asupra căruia s'a cerut opinia secțiunii istorice, a fost încredințat în ședința dela 2 Aprilie spre censurare dlor *T. V. Păcățianu* și *Dr. E. Daianu*, cari au înaintat comitetului central opinia lor.

Tot în ședința dela 2 Aprilie a examinat secțiunea și problema înființării unei reviste istorice, care să apară în Cluj, de 6 ori pe an, cu subvenția „Asociațiunii“, a Ministerului și a Casei Școalelor, servind ca buletin pentru membri secțiunii istorice și pentru Institutul de istorie națională.

Până în momentul de față nu s'au oferit însă mijloacele financiare pentru asigurarea unei aparițiuni continue.

Dar și în lipsa acestei reviste de specialitate, cei mai mulți dintre membrii activi și corespondenți ai secțiunii istorice au dezvoltat o activitate științifică și culturală-educativă neîntreruptă, publicând lucrările lor originale în volume tipărite la București sau în Cluj, (cf. Studii, conferințe și comunicări istorice vol. I. de *I. Lupaș*, Biografia lui Ioan Buteanu de *S. Dragomir*, — ambele în editura Casei Școalelor, Relațiile Ardealului cu Moldova de *V. Motogna*, etc.), apoi în Analele Academiei Române, în Anuarul Institutului de istorie națională, în revistele „*Transilvania*“, „*Țara Noastră*“ și „*Societatea de Măine*“. Au ținut și o serie respectabilă de conferințe de cuprins istoric, în aproape toate orașele ardelen. La invitarea comitetului central al Asociațiunii, vicepreședintele secțiunii istorice dl *I. Lupaș*, a răspuns, rostind în adunarea generală din Sibiu la 4 Decembrie 1927, discursul comemorativ despre *personalitatea Regelui Ferdinand*, iar din încredințarea ședinței plenare a secțiunilor, a vorbit cu prilejul comemorării de 10 ani a unirii Basarabiei, în Aula Universității din Cluj, despre *Pământ și suflet românesc* (cf. revista „*Transilvania*“, Nr. 5), precum și la înmormântarea regretatului *Valeriu Branisce*, despre activitatea lui publicistică și culturală-politică (cf. „*Țara Noastră*“).

Secțiunea istorică ține să releve în cuprinsul acestui raport și faptul că secretarul ei *dr. S. Dragomir* a fost ales cu impunătoare majoritate de voturi membru activ al „Academiei Române“, în locul decedatului *V. Pârvan*. Considerăm alegerea aceasta ca o dovadă îmbucurătoare despre felul cum „Academia Română“ înțelege să aprecieze activitatea științifică a celor ce muncesc în cadrele secțiunii noastre.

Secțiunea, având un loc de membru corespondent vacant, a cooptat în ședința dela 2 Aprilie pe părintele *dr. Sebastian Stanca*, a cărui alegere o propune acum, activitatea lui literară, publicistică și istorică fiind îndeobște cunoscută și bine apreciată.

Pe lângă lucrarea sa de istorie contemporană, în care înfățișează plastic calvarul preoțimei ardelen din timpul războiului mondial (*Contribuția preoțimii din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului*, Cluj 1925), pe lângă studiile relative la *T. Cipariu*, *Gh. Dima*, *Istoricul episcopiei Clujului și Carmen Saeculare*, apărute în tipar., Sf. Să a înaintat secțiunii noastre două lucrări de cuprins istoric și anume:

1. *Biografia dascălului Nicolae Lazar (1813—1888)*,

2. Viața și activitatea episcopului Vasile Moga.

Cea dintâi propunem să se tipărească în revista „Transilvania” și reprodusă în Biblioteca „Astra”, iar a doua ne vom îngriji să apară în Biblioteca Inst. de istorie națională, fiindcă prin extensiunea ei considerabilă depășește cadrele mai modeste ale bibliotecii istorice „Astra”.

Cluj, 28/VI 1928.

T. V. PĂCĂȚIAN,

președinte.

Prof. SILVIU DRAGOMIR,

secretar.

Secțiunea medicală și biopolitică.

Comitetul secțiunii medicale și biopolitice, întrunit într-o ședință, în luna Ianuarie a. c., și-a fixat pentru anul în curs următoarele puncte principale de program;

Intensificarea propagandei medico-sociale la sate în tot cuprinsul Ardealului;

Continuarea propagandei începute printre intelectuali;

Organizarea secției feminine;

Inițierea „subsecției educației fizice și morale”, în fine;

Continuarea editării revistei sale periodice și a bibliotecilor.

În fiecare dintre aceste ramuri de activitate s'a izbutit să se obțină realizări concrete destul de mulțumitoare.

Pentru propaganda la țară secțiunea și-a asigurat concursul mai multor specialiști de-o competență recunoscută pentru fiecare problemă a patologiei sociale a satului. Utilizând experiența personală a acestora, a căutat apoi secția să-și organizeze campania ei de propagandă și să-și redacteze conferințele-tip, menite să fie rostite în fața țăranilor.

Tot acești specialiști au fost incredințați cu scrierea câte unei broșuri de propagandă pe înțelesul poporului. Subiectul fiecăreia din aceste broșuri este format de câte o boală socială răspândită la sate, redactarea lor e făcută pe înțelesul poporului, textul relativ scurt și ilustrat cu planșe în culori. Dintre aceste broșuri menite să formeze cea de-a treia bibliotecă a secției, biblioteca populară, încă nu ne-a reușit, din cauza dificultăților materiale, să scoatem nici una de sub tipar, le amintim aici, fiindcă manuscritele sunt, în parte, gata și vor apare, probabil, până la finea anului.

În lipsa acestor broșuri ce urmau să fie distribuite țăranilor cu ocazia conferințelor la sate, ne-am servit în campania primăverii trecute de scrierile igienice ale Ministerului Sănătății puse nouă la dispoziție în mai multe mii de exemplare și distribuite până la ultimul. Pentru acest concurs ținem să exprimăm dlui ministru al sănătății mulțumitele noastre.

Mijlocul principal de propagandă de care ne-am slujit la sate au fost conferințele ilustrate cu proiecțiuni. În total s'au ținut în cursul lunilor Martie, Aprilie, Maiu și Iunie 293 conferințe cu subiect medico-social.

Dintre acestea 164 au fost ținute de cercurile noastre culturale, și anume:

de către cel din Târgul-Murăș	48
„ „ „ „ Arad	15
„ „ „ „ Brașov	41
„ „ „ „ Sighet	11
„ „ „ „ Oradea-mare	49

Cercul cultural Sighet a interpretat, în afară de aceasta, anchete sanitare în 5 comune, examinând mai multe mii de oameni și stabilind statistici interesante despre starea sănătății satelor maramureșene.

129 conferințe au fost ținute în regiunea Clujului. Subiectul acestor conferințe a fost: de 39 ori tuberculoza, de 13 ori alcoolismul, de 14 ori bolile infecțioase, de 20 ori sifilisul, de 16 ori mortalitatea infantilă și de 14 ori cancerul, ținându-se, pe cât a fost posibil, seamă în alegerea subiectului de frecvența acestor boli în singuraticile comune.

În legătură cu aceste conferințe la sate au putut face constatarea îmbucurătoare că ele constituie, dacă sunt făcute cu metodă, într'un limbaj potrivit și ilustrate cu proiecțiuni, un bun mijloc de educație populară, căci numărul ascultătorilor a fost întotdeauna foarte mare. Aproape în toate satele sala școlii era neîncăpătoare pentru mulțimea celor veniți să ne asculte. O altă dovadă a reușitei acestor conferințe o vedem în desele invitații ce ni-s'au făcut spontan din partea chiar a țăranilor unor comune în cari încă nu fusese.

Primirea ce li-s'a făcut conferențiarilor „Astrei” medicale a fost pretutindeni bună, în unele comune chiar foarte călduroasă. Într'un singur sat poporeni învrăbiți de criza politică, au manifestat ostil împotriva conferențiarilor; după parlamentări și explicațiuni reciproce conferințele au putut fi, totuși, ținute.

În primele 2 săptămâni ale lunii Maiu propaganda la țară a fost complet întreruptă, tot din cauza evenimentelor politice.

În cursul acestui an secțiunea noastră a izbutit să soluționeze o însemnată problemă de ordin practic, în legătură cu activitatea ei la țară: problema transportului conferențiarilor. Pentru deplasări în satele din regiunea Cluj liniile ferate sunt puțin utilizabile, dat fiind că cele mai multe localități românești nu se află situate în preajma lor. Pentru a le putea aborda trebuie să utilizezi automobilul. Acest mijloc de locomoțiune este foarte practic, dar închiriat cu ziua, așa cum am procedat în anul trecut, costă foarte scump. Conducerea secției a decis deci să-și cumpere un autocar propriu. În acest scop a făcut un apel la băncile românești din Cluj, căruia cele mai multe dintre ele s'au grăbit să-i răspundă. În acest mod s'a adunat suma de aproape 40 mii Lei, care a servit de primă rată plătită pentru acest vehicol, al cărui cost total se ridică la suma de 170 mii Lei. Restul va fi achitat în timp de 2 ani, în rate bilunare din donațiuni și din venitele secției, fără să se atingă bugetul ei oficial. Autocarul cumpărat poate transporta 12 persoane, el va fi utilizat în același timp și pentru transportul echipelor demonstrative a subsecției de educație fizică.

În activitatea sa dela sate secțiunea a colaborat cu despărțământul local al „Astrei”, punând la dispoziția acestuia în repetite rânduri conferențieri; în timpul din urmă s'a înjghebat un început de colaborare și cu secțiunea economică, în vederea introducerii în programul cooperativelor sătești a unor preocupări de igienă socială.

În cursul anului 1928 biblioteca de popularizare a secției, menită pentru intelectuali, s'a îmbogățit cu o frumoasă broșură despre îngrijirea copilului, datorită dlui docent univ. dr. Axente Iancu. Sunt în curs de redactare și vor apărea până la finea acestui an broșurile dlor prof. Nițescu, despre alcoolism și dl Tataru, despre bolile venerice.

Subsecția biopolitică a editat și în cursul acestui an buletinul eugenic și biopolitic, cu un bogat și variat conținut. Numărul abonaților acestei publicațiuni a crescut considerabil față de trecut. S'a colaborat apoi și la alte reviste („Transilvania”) și cotidiene, cât și la Călimandarul „Astrei”.

Aceeaș subsecție prin președintele ei, dl prof. Moldovan, a colaborat apoi cu prezidenta „Uniunii femeilor române”, dna Baiulescu, la înființarea secției feminine biopolitice a „Astrei”, a cărei program de muncă a fost stabilit și care prevede o întreită activitate: socială, națională și politică. Rosturile activității feminine în cadrele „Astrei”, au fost expuse marelui public din Cluj, printr'o conferință făcută de dna Sadoveanu, la prefectura județului.

O însemnată parte din energia sa și-a dedicat-o secțiunea noastră anul acesta pentru înființarea „Subsecției educației fizice”. Înființarea acestei subsecțiuni a fost aprobată de adunarea generală dela Sibiiu; din 1927. Rosturile ei au fost expuse atât cu această ocaziune, cât și în „Buletinul eugenic și biopolitic”, ceea ce ne scutește ca să intrăm aici în detalii asupra lui, mărginindu-ne să spunem că ea urmărește sporirea vigoorii naționale în întregime, „printr'o dezvoltare armonioasă a facultăților sale biologice, deci fizice, mintale și sufletești la un loc” și să referăm ce s'a înfăptuit deja în vederea înființării acestei organizațiuni.

Dată fiind complexitatea acestei probleme, anul 1928 s'a rezervat lucrărilor pregătitoare. S'a format un comitet de studii din membrii conducători ai secției, sub prezidenția dlui prof. Moldovan, cu concursul dnilor prof. Hațieganu, Atanasie Popa și prof. de fizică Ilieșiu. Acest comitet și-a asigurat colaborarea artistică a dlor prof. Vuia, directorul Muzeului etnografic și a dlui Demian, pictor, și își rezervă dreptul să-și mai completeze cadrele cum va crede de cuviință. El a fost însărcinat cu elaborarea regulamentului de funcționare a subsecției.

S'au format apoi 3 centre de educație fizică, la Cluj, Brașov și Sibiiu, cari au început lucrările de organizare în regiunea respectivă. În Sibiu dl dr. Stoichiția și la Brașov dl dr. Căliman au pus bazele organizației în mai multe comune și pentru adunările generale a despărțămintelor Brașov și Sibiu s'au luat deja în vedere exerciții gimnastice, dansuri și jocuri naționale, executate de echipele demonstrative constituite. Deși conducerea dela Cluj a subsecției a fost preocupată în cea mai mare parte de problema de organizare și stabilire a principiilor generale de funcționare, s'au organizat, totuș, și aici echipe cu concursul elevilor cercetași și s'au făcut 3 descinderi demonstrative la sate, foarte bine primite și complectate de câte o conferință despre însemnătatea educației fizice și morale.

Se lucrează în vederea intrării cercetașilor ardeleni în organizația de educație fizică a „Astrei”.

Pentru răspândirea noțiunii însemnătății ed. fizice în publicul intelectual dl prof. Hațieganu a ținut la Bibl. Univ. o conferință despre Sokoli din Cehoslovacia, ilustrată cu foarte interesante proiecțiuni originale.

Lucrările preliminare pe acest teren sunt astăzi atât de înaintate încât la toamnă se va putea procedea la realizări în cadre mai largi.

Înainte de a-și încheia această rezumativă dare de seamă despre activitatea ei din anul curent, secția med. și biop. își ține de datorință să-și exprime

recunoștința ei conducerii centrale a Asociațiunii și, îndeosebi, veneratului ei președinte, dlui Vasile Goldiș, a cărui solitudine și largă înțelegere a ideologiei noastre ne-a permis să realizăm un început și ne dă dreptul să credem într-o mai desăvârșită înfăptuire a scopurilor noastre în anii ce vin.

Cluj, la 29 Iunie 1928.

Dr. I. HAȚIEGAN,

președ. secției med. și biop. a „Astrei”.

Dr. L. DANIELLO

secretar.

Secțiunea de științe naturale.

I. În cursul anului trecut „secțiunea științelor naturale” a ținut două ședințe proprii, cu caracter administrativ (la 12 Ian. 1927 și 13 Oct. 1927) și a luat parte activă la mai multe ședințe reunite ale secțiunilor.

La ședințele secțiunii s'au discutat :

a) Propunerile „secțiunii medicale și biopolitice”, relativ la punerea în valoare și practică a principiului biopolitic în toate acțiunile „Astrei”.

b) Chestiunea publicațiilor secțiunii. S'a hotărât publicarea „bibliotecii” secțiunii, începând cu discursul de recepție la „Academia română” a dlui prof. E. Racoviță. Hotărârea s'a și executat și avem acum tipărită gata o splendidă broșură, care așteaptă numai să fie desfăcută printr'un serviciu harnic de editură și răspândire al „Astrei”. Alte două broșuri sunt gata de tipărit și așteptăm numai fondurile necesare.

c) Am ales de membru corespondent pe dl dr. Șt. Mateescu, profesor la Academia de agricultură, (Cluj.)

d) S'a dat spre cercetare manuscrisul regretatului asistent Nandriș despre „Plantele de leac”.

e) S'a hotărât modul de a contribui prin conferințe de popularizare științifică la propaganda culturală a „Astrei”.

II. La ședințele comune ale secțiilor au participat și membrii secțiunii noastre. Dl V. Stanciu a prezentat primul număr din biblioteca secțiunii. Mulți au luat parte la discuțiile ședințelor.

III. Membrii secțiunii au aranjat în cursul primăverii 1927 și al iernii 1927/28 un ciclu de conferințe pentru muncitori, în colaborare cu „Reuniunea română de meseriași”. Ultimele 3 conferințe s'au ținut în cadrele cercului cultural „Grădina botanică” a „Astrei”.

În cadrele altor organizații culturale („Extensiunea universitară”, „Crucea roșie”, „Societatea de științe, Cluj”, „Societatea româno-americană” etc.) membrii secțiunii au ținut un număr considerabil de conferințe.

IV. Activitatea literară a membrilor a fost deasemenea foarte însemnată. În revista „Transilvania” s'a publicat, ce-i drept, puțin: prof. Al. Borza un studiu asupra unei plante rare din Bucegi (*Polygala Chamae-buxus*) și dl E. Pop un articol despre Congresul Naturaliștilor, din Cluj. Dl V. Stanciu a publicat dări de seamă interesante.

Este, în schimb, aproape cu neputință să enumerăm publicațiile din revistele științifice și culturale ale membrilor. E de remarcat activitatea frumoasă și pricepută de popularizare, desfășurată de dl I. Pop-Câmpeanu din Blaj.

V. Chestiunea financiară. In cursul anului trecut secțiunea a primit dela centru 50.000 Lei, cari au fost depuși la banca „Albina”, până când i-am vărsat tipografiei „Ardealul”, in contul nrului I. al Bibliotecii secțiunii. S'au reținut 9000 Lei pentru cheltueli curente, in schimb avem o datorie de cca 12.000 Lei la tipografie. Am cerut dela On. Comitet central trimiterea acestei sume.

Cluj, 18 Iunie 1928.

Prof. AL. BORZA,
secretarul secțiunii.

Secțiunea social-economică.

In intervalul ultimelor 12 luni activitatea secțiunii social-economice a fost, in general, destul de vie, deși 6 dintre cei 12 membri activi ai ei nu au luat nici o parte la această activitate, nici in anul curent, ba chiar doi și anume: dl Romulus Simu și dl Iosif Jumanca și-au și dat demisia, motivat tocmai de împiedecarea lor de a putea lua parte mai activă la viața secției, descompletându-se astfel și formal numărul nostru. Secțiunea a luat, cu mult regret, la cunoștință aceste 2 demisii.

Ca puncte mai principale ale acestei activități sunt a se insemna următoarele:

1. Secțiunea, in colaborare cu corpul contabililor, a ținut un ciclu de patru conferințe publice, cu subiecte economice și bancare de actualitate.

2. Folosindu-ne de prețiosul concurs al studenților in agricultură s'a ținut o altă serie de conferințe populare, in satele județului Cluj.

3. Am colaborat cu secția medicală, organizând conferințe despre cooperări și alte chestii economice și sociale cu folosind diapozitivelor Seminarului de politică-socială al Universității.

4. S'a inaugurat editarea a două biblioteci și anume: Biblioteca social-economică a „Astrei” și „Biblioteca populară de economie și cooperatie”.

In cadrul primei serii — care se adresează cărturarilor — a apărut, datorită dlui profesor Ghiulea, Nr. 1, intitulat „Cooperatia, fapte, idei și doctrin e”, iar manuscrisele altor două numere și anume: „Doctrina poporană in Economia-Politică” de dl V. Vlaicu și „Antologie socială-economică”, de profesor M. Șerban, se găsesc gata pentru imprimat.

In a doua serie, care se adresează populației rurale, având un tiraj de câte 10.000 exemplare de număr, avem de inregistrat trei numere și anume: „Adevăratul înțeles al Cooperatiei” de profesorul Ghiulea, „Bănci populare și Cooperative sătești” de I. Popu-Câmpeanu și „Din viața cooperativelor de consum. Sfaturi și îndrumări” de Grațian C. Mărcuș.

5. Cinci membri au ținut in total șapte conferințe și anume: Dl. V. Osvadă; „Balanța forțelor economice” și una, a doua, intitulată „Factorii economici”. Dnii profesori Ioan Clopoșel și Sebastian Bornemisa au referat despre: Mijloacele de desfacere ale publicațiilor secțiunilor „Astrei”; Dl Vasile Vlaicu a ținut o conferință cu titlul „Asigurările de viață” și alta cu titlul „Doctrina poporană in Economia politică”;

In sfârșit, profesorul M. Șerban a făcut o expunere cu privire la: „Motivele cari ne determină să ne concentrăm activitatea in direcția promovării cooperatiei”.

6. In decursul anului au publicat membrii „Astrei” următoarele cărți și broșuri: Profesorul I. Clopoșel „Sociografie Românească”, in editura „Societatea de mâine”, Dl Vasile C. Osvadă „O revizuire a situației economice”, in editura „Lucea și Țara”, Prof. Ghiulea: „Cooperativa” și tot dsa „Adevărul înțeles al Cooperativei”, ambele acestea din urmă apărute in editura proprie a secției noastre, amintită mai sus.

Profesor Gh. Moroianu a publicat volumul „Legăturile noastre cu Anglia și din trecutul propagandei noastre din Apus”, apoi: „Unirea dela 1859 și contribuția Vechiului Regat la Unirea cea mare a românilor” și in sfârșit: „Dimensiunile păcii”, tradus din englezește după marele scriitor politic Vikham Steed.

Prof. Dr. Sabin Cioran, membru corespondent, a publicat frumosul volum: „Problemele valutare și băncile de emisiune din Germania, Austria, Polonia și Ungaria”.

Nu mai înșirăm la locul acesta studiile și articolele publicate de către membri activi și corespondenți ai secțiunii noastre, in diferite reviste de specialitate și in presă, într'un număr destul de remarcabil.

7. Dnii dr. S. Bornemisa și profesor I. Clopoșel sunt angajați la opera de organizare a difuziunii publicațiilor „Astrei” in Ardeal; iar dnii V. Osvadă și profesor M. Șerban fac parte din comitetul de redacție pentru întocmirea operei jubilară in vederea celui de al zecelea an de domnie românească in Ardeal.

8. In sfârșit secția social-economică a ținut și in acest an ședințele sale plenare, prevăzute in statute și a luat parte regulat la toate lucrările secțiunilor unite ce s'au ținut la sediul central.

Considerând că unii dintre colegii noștri domiciliază la o distanță foarte mare dela sediul secției, iar alții suntem mult împovărați in activitatea noastră zilnică și, in sfârșit, nu mai puțin de cinci din locurile statutare ale secției sunt astăzi vacante, pentru ca activitatea noastră in viitor să poată fi și mai sporită, se impune ca o primă condiție, complectarea cel puțin a unei părți din scaune rămase vacante.

Considerând, atât punctul de vedere al dreptății, cât și promovarea intereselor ce le urmărim, secțiunea, in ședința sa de ieri, observând prevederile art. 4 din: „Regulamentul General al Secțiunilor Literare și Științifice ale Astrei”, a hotărât să propue spre avansare la locul de membru activ pe dnii directori Vasile Vlaicu și Iuliu Enescu, ambii vechi și merituoși membri corespondenți ai secțiunii noastre.

Referitor la aceste propuneri am onoare a Vă supune aci anexatele două rapoarte, cari fac parte integrantă din prezentul referat.

Aceste rapoarte au fost deja citite și aprobate in ședința din 28 a lunii curente a secțiunii, astfel încât in numele tuturor colegilor mei am onoare a Vă ruga să binevoiiți a Vă pronunța in această privință.

Cluj, la 29 Iulie 1928.

M. ȘERBAN, președinte.

Secțiunea geografică-etnografică.

Secțiunea geografică-etnografică a ținut in anul trecut, in Cluj, două ședințe administrative. La aceste ședințe au participat numai membrii din Cluj. S'a discutat modalitatea de a atrage și pe membrii externi și a-i face să cola-

boreze mai intensiv la lucrările secțiunii. În urma însărcinării primite, biroul secțiunii le-a adresat, în două rânduri, apeluri călduroase de colaborare și li s'au cerut informațiuni cu privire la activitatea lor în cadrele „Astrei”. La aceste apeluri au găsit de cuviință să răspundă numai doi membri, anume profesorii din Sighetul Marmației *Vornicu S.* și *Bârlea I.*, cari desvoltă în acest centru mărginaș o activitate intensă, ca publiciști și conferențieri ai „Astrei”.

Aflăm însă că și ceilalți membri externi ai secțiunii se disting prin conferințele și publicațiunile domniei-lor. Menționăm aci, în primul rând, activitatea dlui prof. dr. Pavel C. din Beiuș și a dlui prof. Măger T. din Arad.

S'a mai hotărât continuarea publicării bibliotecii secțiunii. În anul trecut s'a tipărit Nr. 2, *O știință nouă: Etnografia* de *G. Vâlsan*, președintele secțiunii și Nr. 3, *Cetatea și regiunea Ciceului*, de *E Sighiarteu*, membru corespondent al secțiunii.

Președintele *G. Vâlsan* și vicepreședintele secțiunii *V. Merușiu*, au ținut în cadrele Extensiunii universitare din Cluj și a „Astrei” numeroase conferințe în diferite orașe ale Transilvaniei, iar secretarul secțiunii a făcut o scurtă comunicare, într'o ședință plenară a secțiunilor.

În anul acesta secțiunea va continua, pe măsură ce i se vor da fondurile necesare, publicarea bibliotecii sale. Numărul 4 al bibliotecii va fi o scurtă monografie despre Valea Ieriului, iar numerele următoare, potrivit programului secțiunii, vor cuprinde, deasemenea, monografiile despre Țara Făgărașului, Valea Nistrului ș. a.

În intențiunea secțiunii era și editarea a două seri, de cărți poștale ilustrate, cu vederi caracteristice geografice și etnografice din Transilvania. Avându-se însă în vedere greutatea de desfacere, deocamdată, secțiunea a găsit de bine să amâne editarea lor.

Cluj, 19 Iulie 1928.

Dr. SABIN OPREANU,
secretarul secțiunii.

Secțiunea feminină-biopolitică.

„Uniunea femeilor române din România Mare” a primit propunerea secției medicale-biopolitice a „Astrei”, de a colabora cu „Astra”, luând asupra sa secția feminină-biopolitică.

Deoarece principiile din programul uniunii aveau aceeași bază, atât pe terenul de asistență socială, cât și pe terenul activității naționale și politice, în măsură ce cădeau în cadrul colaborării feminine, „Uniunea femeilor române” a acceptat această colaborare, pentru a putea obține marele rezultat al asigurării capitalului biologic național.

În cea mai frumoasă înțelegere cu secția medicală-biopolitică s'a stabilit modul de organizare al acestei secții, primind informațiuni și îndrumări prețioase dela domnul profesor univ. dr. Iuliu Moldovan, prin o bogată corespondență cu subsemnata.

În scopul acesta, subsemnata prezidentă a Uniunii femeilor române a ținut, în 31 Martie 1927, o conferință la Cluj, cu tema: „Rolul biopolitic al femeii române”.

Prin desfășurarea expozeului, putem zice că s'a inaugurat noua secție feminină-biopolitică, dovedind că va putea colabora în rândurile „Astrei” și s'a lămurit pe deplin posibilitatea unei lucrări comune, înjghebând definitiv această colaborare, la care trebuia să participe întreaga organizație a uniunii, adecă toate societățile federate la uniune.

Pentru mai multă răspândire a principiilor ce ne călăuzeau, această conferință s'a publicat în buletinul eugenic-biopolitic, iar prezidenta secției feminine a publicat și alți articoli în presă, relativ la importanța acestei secții, precum și la evoluția ce a survenit în activitatea de asistență socială.

Activitatea secției feminine a început îndată ce au fost numite membrele ei active și corespondente, incredințându-se prezidiul tot actualei prezidente a Uniunii femeilor române, Maria B. Baiulescu.

Secția feminină-biopolitică a fost invitată la Adunarea generală a „Astrei” din 4, 5 Decembrie 1927 în Sibiu, iar cu această ocaziune președinta a fost incredințată a ține discursul de comemorare al marelui dispărut Regele Ferdinand, fost președinte de onoare al „Astrei”.

Din cauză de boală prezidenta, neputând lua parte, acest cuvânt de comemorare a fost trimis și s'a citit de către dna Veturia Lapedatu, membră activă, în ședința secțiilor științifice.

Tot cu această ocaziune a fost invitată și dna Micaela Catargi, membră activă, București, a ține o conferință, pe care a rostit-o cu subiectul „Femismul”, fiind bine apreciată de adunarea generală.

Secția feminină-biopolitică a elaborat un expozeu de directive, pentru începerea activității sistematice, prin care să se facă aprehensibilă această muncă socială, fiind împărțit tuturor soc. federate.

Aceste directive sunt concepute pe baza susținerii și sfințeniei familiei românești, a copilului și a maternității, cu o ramificare de muncă și adecă :

1. Activitate socială, 2. Activitate națională, 3. Activitate politică, urmând explicarea organizării secției feminine în colaborare cu Uniunea femeilor române.

Nici nu s'ar fi putut inchipui o asociere mai ideală, decât această întovărășire, care, de fapt, avea aceleași principii de bază, pentru binele comun al neamului și al Țării.

Dovadă că Uniunea femeilor române a lucrat un Memoriu ce corăspunde cu totul activității politice a secțiunei noastre, luând în apărare femeia față de legile civile în noua legislațiune, care se lucrează tocmai pentru unificarea codului civil.

Memoriul a fost lucrat de prezidenta Uniunii cu avizul jurisconsultilor competenți, arătându-se cu articoliu legii vechi austriace, drepturile de cari s'au bucurat femeile din Ardeal și Bucovina sub dominațiunea trecută și legile codului din vechiu regat în care femeia este pusă în inferioritate.

În Memoriu se cere, ca femeia română să nu fie ținută în acea stare de inferioritate, prin care este clasată între minori și incapabili, acordându-i-se drepturi depline.

Deasemenea doamna Isabela Sadoveanu, membră corespondentă, București, a ținut o conferință, în luna Martie a. c. la Cluj, în care documentează importanța feminină în Stat.

În numele Uniunii și a secției feminine a „Astrei” s'a făcut o chemare către toate societățile federate, pentru serbarea „Zilei mamelor”, cu scopul de a întări legăturile familiare.

Această chemare a avut un răsunet puternic și rezultate foarte satisfăcătoare, trezind în inima tinerimei sentimente de duiosie și de iubire părintească, iar în inima mamelor datoria și importanța, ce o au în familie și în viața neamului.

Au răspuns multe societăți la această chemare: la Cernăuți, Timișoara, Cluj, Șimleul-Silvaniei și alte centre s'au dat serbări și chiar în diferite comune din județul Brașov.

La centru și sediul secției feminine s'a organizat un festival, la care președinta a ținut o cuvântare potrivită acestui subiect.

Relevăm cu deosebire frumoasa serbare dela Șimleul-Silvaniei, organizată de vrednica președintă Elena dr. Aciu, membră corespondentă, care, pe lângă festival a mai aranjat cu această ocaziune și o expoziție de copii, dând premii celor mai voinici și bine îngrijiți, iar, selecționând pe cei mai slabi, li s'au dat ajutoare medicale și îndrumări igienice.

La inițiativa luată de prezidiu în ședința comitetului central a influința asupra reuniunilor din comune, pentru organizarea azilelor de copii în lunile de vară, când părinții sunt duși la lucrul câmpului, doamna Maria Popescu-Bogdan, membră activă, a ținut în cercul Sâmpetru, despărțământul Brașov, în 17 Iunie a. c., o conferință cu ocaziunea organizării unei șezători, în care a apelat la femeile din sat, la crearea unui azil de copii pentru vară și în vederea înființării unei societăți „Picătura de lapte”, cu care să pună la dispoziție copiilor săraci laptele trebuincios pentru hrană în aceste zile, în timp ce părinții sunt duși la munca câmpului.

Doamna Elena Sabadeanu, membră corespondentă, Brașov, a făcut demersuri în comuna Feldioara, unde este și prezidentă a „Reuniunii de femei”, pentru înființarea unui asemenea azil, punându-se în înțelegere cu domnul inspector școlar N. Orghidan pentru aceasta.

Dela centru se vor trimite apeluri și îndrumări în toate societățile, cu scopul a forma asemenea aziluri de vară.

Pentru combaterea alcoolismului s'a ținut la Brașov o conferință de dl dr. med. Suciu-Sibianu, cu discuțiuni libere, la care au luat parte societățile de femei din localitate. Președinta secției feminine a „Astrei” a propus conferințe ținute la periferia orașului, luând contact intim cu poporul, prin organizarea de șezători și Atenee populare.

Prezidenta a ținut, în 11 Iunie a. c., în Cluj, o întrunire cu dnele membre ale secției feminine și cu reprezentantele Uniunii femeilor române, în care a explicat rostul și activitatea acestei secții feminine a „Astrei”, dând deslușiri și indemnuri spre o rodnică muncă a viitorului.

Comitetul central a ales ca secretară generală onorifică a „Astrei” pe dna Eugenia Orghidan, distinsa directoare a liceului de fete din Brașov, membră în comitetul reuniunii femeilor române din Brașov.

Totodată a luat dispoziție și a angajat ca secretară contabilă, cu remunerație, pe dșoara Eugenia Nițescu, actuala contabilă a „Uniunii femeilor române”.

Toate agendele și procesele verbale ale secției feminine, precum și contabilitatea acestei secții, vor constitui registre și dosare separate de Uniune.

Cu aceste putem încheia darea de seamă a începutului activității noastre, al cărei rezultat ne încurajează pentru că este satisfăcător.

Brașov, la 22 Iunie, 1928.

MARIA B. BAIULESCU.
președintă.

EUG. ORGHIDAN.
secretară.

Secțiunea școlară.

Secția școlară a avut anul acesta o activitate din cele mai reduse, dacă nu chiar la dreptul inexistentă. Aceasta din pricina lipsei președintelui. Președintele secției, Prof. Dr. O. Ghibu, a demisionat și a propus în mai multe rânduri convocarea secției, spre a arăta motivele demisiei sale.

C. SUDEȚEAN, secretar.

Din partea Secțiunii juridice a raportat verbal dl vicepreședinte Dr. V. Onișor, arătând motivele cari au împiedecat activitatea secțiunii în cursul anului.

TABLOUL

Subvențiilor date despărțimintelor de către județe, primării
și alte instituții particulare

Nr. crt.	Despărțământul	Dela pref. jud.		Dela primăria orașului		Dela comune		Dela alte inst.		Suma totală		Observări
		Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	
1	Almaș					1.000				1.000		Hida
2	Aiud			10.000						10.000		pt. monum. dela Mirislău
3	Arad					2.000		2.000		4.000		
4	Bihor			28.500						28.500		pe anul 1927
5	Brad							30.101		30.101		dif. bănci co- mune și par.
6	Brașov	50.000		250.000		82.012				382.012		dela 36 comune
7	Caraș	20.000								20.000		
8	Ciuc					34.414		1.200		35.614		dif. com. și dif. particul.
9	Cluj			50.000						50.000		
10	Făgăraș	20.000								20.000		și sume mai mici dela comune
11	Hațeg							20.000		20.000		dela centru pt. Casa Naț.
12	Hunedoara			200						200		pt. anul 1927
13	Orăștie			1.000		250		11.000		12.250		Banca Ardeleana
14	Sălaj	100.000				15.090				115.090		dif. com.
15	Sibiiu	300.000		100.000				146.254	32	546.254	32	
16	Sighet			10.000				20.000		30.000		dela comera Agricolă
17	Toplița			1.700						1.700		
18	Turda			40.000						40.000		
19	Cetatea-Albă			15.000				1.000		16.000		Banca de Agricultură
Total										1.362.721	32	

Socotelile „Asociațiunii“ pe a. 1927

și

Bugetul pe anul 1929.

Nr. 3647—1928.

Onorată adunare generală!

În următoarele ne luăm voie a Vă prezenta conturile de încheiere ale „Asociațiunii“ pe anul financiar 1927.

Încasările fondului general au fost de Lei 5,038.916.86, și anume : taxe de membri fondatori și pe viață Lei 102.229.—, taxe de membri activi și ajutători Lei 17.813.—, interese de cont corent Lei 126.783.20, interese de efecte Lei 54.044.—, abonamente la revista „Transilvania“ Lei 39.962.—, abonamente și încasări la Biblioteca populară Lei 69.196.75, chiriile Lei 35.795.50, taxe de administrare Lei 35.929.—, subvenții dela Stat și băneli Lei 3,260.750.— și anume: Ministerul de culte și arte Lei 2,085.750.—, Ministerul instrucțiunii Lei 600.000.—, Ministerul Sănătății Lei 300.000.—, Ministerul de agricultură Lei 200.000.—, Banca „Albina“ Lei 75.000.— și anume: Lei 50.000.— pentru Asociațiune și Lei 25.000.— pentru internat, venite dela cinematografe Lei 1,013.349.—, ajutoare pentru Case Naționale Lei 92.120.— și reportul anului trecut Lei 190.945.41.

Cheltuteliile fondului general au fost de Lei 3,927.515.15, și anume: biblioteca populară Lei 375.197.50, biblioteca centrală Lei 69.799.—, muzeul central Lei 104.418.—, muzee regionale Lei 40.021.—, Case naționale Lei 115.042.—, conferențe și prelegeri Lei 89.323.—, premii Lei 75.000.—, expoziții Lei 9.668.—, cursuri de alfabeți Lei 24.053.—, revista „Transilvania“ Lei 147.756.—, apă, canalizare, contribuții, asigurări Lei 44.907.50.—, reparațiuni Lei 44.686.90.—, încălzit Lei 73.182.50.—, luminat Lei 15.016.—, grădina Lei 3.568.—, salare Lei 1,107.820.—, bani de cvartir Lei 49.605.—, spese de cancelarie Lei 72.399.75, emisiuni Lei 18.918.—, secțiile științifice și literare Lei 744.282.—, arhiva Lei 10.000.— monumente și troițe comemorative Lei 25.002.—, spese extraordinare Lei 16.850.—, Regionala Basarabia și despărțăminte Lei 651.000.—.

Cheltuielile au fost deci mai mici decât veniturile cu Lei 1,111.401·71, suma care s'a folosit parte ca dotații și ajutoare fondurilor și instituțiilor proprii, parte s'a transpus în contul anului viitor. Dotațiile și ajutoarele fac Lei 900.000·— și dotația pentru anul viitor Lei 211.401·71.

Fondurile și fundațiunile administrate de Asociațiune au crescut în mod normal. Creșteri peste normal sunt la: fundația N. Russu din Poiana de Lei 543.844·—, provenită din încassări pe moșia vândută, (mai sunt restanțe aproape Lei 400.000·—), la fundația Păcuraru Bianu Lei 73.241·—, provenite în urma primirii de acții gratuite Reșița, la fundația Bădilă Moldovan de Lei 175.902·50, provenită în urma încassărilor chiriiilor realității, fundațiunii și a acțiilor gratuite, Reșița, la fundația Petre Mureșanu de Lei 22.872·—, provenită în urma primirii de acții gratuite, Reșița, la fundația N. Iorga de Lei 17.868·—, provenită în urma primirii de acții gratuite, Reșița, la fondul General cu Lei 529.938·—, provenită din dotația anului curent de Lei 500.000·—, iar restul din acții gratuite, Reșița.

În stocul efectelor s'au primit 504 acții „Economul“ și 92 acții „Someșana“, cari s'au repartizat la diferitele fonduri la cari au aparținut.

S'a creiat și un fond nou Vasile Lad. baron Popp, din donații primite de Lei 5.370·—.

Averea totală administrată cu finea anului 1927 se urecă la Lei 5,556.582·91, un plus de Lei 1,758.203·04, față de anul precedent.

Terminând, Vă rugăm, 1. Să luați la cunoștință acest raport, 2. Să censurați conturile de încheiere, bilanț și venite și spese și aflându-le în ordine să hotărâți descărcarea pe anul de gestiune 1927.

Dr. Octavian Russu m. p.,
vicepreședinte.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Bilanț general la

F.M.	A C T I V A	Lei		Lei	
		b.		b.	
185	Contul cassa			661976	58
	Realități:				
86	Edificiul muzeului	70000	—		
87	Casa de sub Nr. 6	60000	—		
88	Internatul de fete	50000	—		
89	Casa de sub Nr. 8	30000	—	210000	—
	Efecte:				
90	Efectele fondului general	393610	—		
91	" fondurilor și fundațiilor	963610	—		
92	" optări de acții	72218	—	1429438	—
93	Depuneri spre fructificare			1185259	—
	Transport			3486673	58

BCU Cluj / Central University Library Cluj

31 Decembrie 1927.

F.M.	P A S I V A	Lei	b.	Lei	b.
1	Fondul general			929938	—
98	Fundațiunea Nicolae Russu, Poiana			898060	90
184	" Păcuraru Bianu . . .			407433	98
180	" Alex. I. Lăpedatu . . .			378753	—
14	Fondul de pensii a funcționarilor			325062	—
170	Fundațiunea Bădiță Moldovan . . .			275689	81
68	" Const. Brancoveanu . . .			193763	—
194	" Ioan Petran			158107	65
155	" Andrei Bârseanu			149379	55
128	" Regele Ferdinand			145386	—
4	" Sândeanu			119403	—
193	" P. Mureșanu			113224	15
7	" Ioan Russu			107671	60
151	" N. Bălănescu			81190	50
65	" Ioan Albon			82543	96
6	" Nicolae Iorga			70582	40
3	" I. Olteanu			67916	44
14	" Internatului de jete			54823	68
7	" G. Fillep			54439	64
70	" Nichita			41914	89
10	" Sid. Munteanu			36022	96
36	" M. Cogălniceanu			35177	—
51	" T. Sandul			31374	—
152	" Boboroni			26516	—
22	" Avram Iancu			24888	60
26	" Vasile Alexandri			23857	72
140	" P. Cosma			21863	90
21	" Dr. Gh. Anca			20402	—
139	" Cornel Diaconovich			19859	40
19	" And. Mureșanu			17873	26
17	" Adam Buda			17066	66
18	" Gheorghe Barițiu			16834	33
24	" Gh. Coșbuc			15868	—
25	" Ioan Suciu			14134	30
	Transport			4977022	28

F. M.	A C T I D A	Lei	b.	Lei	b.
	Transport			3486673	58
	Diverși debitori:				
188	Fundațiunea Sândeau	56328	41		
190	„ Mănăstireanu	17422	—		
94	„ Sandul cont. sep.	19118	62		
98	„ Anca cont. sep.	2249	30		
165	„ Iuliana Pop	1495	—	96613	33
100	Diverse			149491	—
	Disponibil la băneț în cont-cor.				
169	Banca Albina, Sibiu	1740300	—		
83	„ de Seont, Sibiu	74715	—		
166	„ Centrală p. ind. și comerț	7790	—	1822805	—
153	Avansuri			1000	—
	Transport			5556582	91

BCU Cluj / Central University Library Cluj

F.M.	P A S I D A	Lei	b.	Lei	b.
	Transport			4977022	28
23	Fundațiunea Forro			14240	39
39	" l. Iancu			13704	60
40	" N. Marinoviciu			12249	74
41	" Pop Maior			12144	84
30	" S. Barnuțiu			12100	—
31	" V. Stroiescu			12000	—
32	" N. Grigorescu			12000	—
33	" N. Băleescu			12000	—
34	" I. M. Clain			12000	—
35	" Gheorghe Lazăr			12000	—
37	" Ioan Creangă			12000	—
38	" A. Br. Șaguna			12000	—
44	" Al. Odobescu			12000	—
45	" Tim. Cipariu			12000	—
46	" I. Micu Moldovan			12000	—
47	" Titu Maiorescu			12000	—
48	" Aurel Diațcu			12000	—
49	" Al. I. Cuza			12000	—
50	" Mihail Eminescu			12000	—
56	" Dr. Ioan Moga			11832	17
28	" Ioan Roman			11746	68
20	" Gh. Boteriu			10979	55
27	" Bibl. Univ., Cluj			10358	46
42	" N. Densușianu			8639	66
43	" N. Opincariu			7087	66
53	" Sim. Balomiri			7466	84
141	" Nicolae Petra-Petrescu			6014	—
59	" Gr. Bozacu			6340	51
54	" Radu Rîureanu			6058	43
61	" E. D. Bașota			5835	17
57	" I. Gallianu			5631	32
192	" Ladis baron Popp			5370	—
29	" Stipendiașilor			5400	50
52	" Desp. Timișoara			4619	—
55	" Anon. Dobâca			5273	01
	Transport			5328114	81

F.M.	A C T I V A	Lei	b.	Lei	b.
	Transport			5556582	91
	Biblioteca centrală			—	—
	Biblioteci populare			—	—
	Muzeul central.			—	—
	Muzee regionale			—	—
	Arhiva Asociațiunii			—	—
	Total			5556582	91

Sibiu, la 31 Decembrie 1927.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
controlor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Examinând acest cont am constatat că este exact și

Sibiu, la 7 Decembrie 1928.

COMISIA DE

Nicolae Togan m. p.

Dr. Ilie Beu m. p.

Aprobat în ședința comitetului

Dr. Octavian Russu m. p.,
vice-președinte.

F.M.	P A S I V A	Lei	b.	Lei	b.
	Transport			5328114	81
168	Fundațiunea I. Oncescu			3817	—
62	„ Internat. Petran			2062	56
127	„ Carmen Sylva			2057	—
71	„ Cor. Pușcariu			1845	99
150	„ Ion Hangea			1725	—
60	„ Biranțu			1685	97
72	„ Sim. Stoica			1531	84
69	„ Ion Simu			1265	03
76	„ desp. Torac			1076	—
100	Contul diverse			211401	71
	Total			5556582	91

Ioan Banciu m. p.,
casier-contabil.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

în consonanță cu cărțile de contabilitate purtate corect.

REVIZUIRE:

Med. gen. Dr. G. Moga m. p.

Ioan Vătășianu m. p.

central, ținută la 3 Decembrie 1928.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Venite și cheltuieli la

F.M.	CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
	Biblioteci:				
172	Biblioteci populare și calendar	375197	50		
	Biblioteci regionale	—	—		
80	Biblioteca centrală	69799	—	444996	50
	Muzee:				
159	Muzeul central	104418	—		
182	Muzee regionale	40021	—	144439	—
	Case naționale:				
	Casă națională centrală	—	—		
	„ „ regionale	—	—		
163	„ „ sătești	115042	—	115042	—
158	Conferințe și prelegeri			89323	—
142	Premii			75000	—
161	Expoziții			9668	—
164	Cursuri de analfebeji			24053	—
	Publicații:				
171	Revista Transilvania			147756	—
	Conservarea realităților:				
114	Apă, canal, asigurări contribuți	44907	50		
179	Reparaturi	44686	90		
174	Încălzit	73182	50		
113	Luminat	15016	—		
	Mobilier	—	—		
118	Grădină	3568	—	181360	90
	Spese de administrare:				
173	Salare	1107820	—		
109	Bani de cvartir	49605	—		
178	Spese de cancelarie	72399	75		
124	Emisuni	18918	—	1248742	75
156	Secțiile științifice și literare			744282	—
	Diverse:				
177	Arhiva	10000	—		
167	Troițe și monumente comemor.	25002	—		
175	Spese extraordinare	16850	—		
132	Despărțăminte	651000	—	702852	—
	Transport			3927515	15

Excedentul de Lei 1,111.401.71 se împarte astfel:

31 Decembrie 1927.

F.M.	VENITE	Lei		b.	
100	Report din anul precedent			190945	41
	Taxe de membri:				
183	Taxe de membri fondatori și pe viață	102229	—		
187	" " " activi și ajutători	17813	—	120042	—
	Interese:				
107	Interese de cont-curent	126783	20		
128	" " efecte	54044	—	180827	20
	Abonamente:				
171	Abonamente la rev. Transilvania	39962	—		
172	" " Bibl. populară	68196	75	109158	75
	Diverse:				
157	Chiri	35795	50		
122	Taxe de administrare	35929	—	71724	50
	Ajutoare și subvenții:				
189	Ajutoare dela stat și bănei	3260750	—		
186	Cinematografe	1013349	—		
163	Case naționale	92120	—	4366219	—
Transport				5038916	86

F.M.	CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
	Transport			3927515	15
	Fondului general	500000	—		
	Clădiri pentru reparaturi	300000	—		
	Fondului de penzi al funcționarilor	100000	—		
	în contul anului viitor	211401	71	1111401	71
	Total . . .			5038916	86

Sibiu, la 31 Decembrie 1927.

Dr. Vasile Bologa m. p.,
controlor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Examinând acest cont am constatat că este exact și

Sibiu, la 7 Decembrie 1928.

COMISIA DE

Nicolae Togan m. p.

Dr. Ilie Beu m. p.

Aprobat în ședința comitetului

Dr. Octavian Russu m. p.,
vice-președinte.

F.M.	VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
	Transport			5038916	86
	Total . .			5038916	86

Ioan Banciu m. p.,
cassier-contabil.

in consonanță cu cărțile de contabilitate purtate corect.

REVIZUIRE:

Med. gen. Dr. Gh. Moga m. p.

Ioan Vătășianu m. p.

central, ținută la 3 Decembrie 1928.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Onorată Adunare generală!

În alăturare ne luăm voința a Vă prezenta proiectul de buget al „Asociațiunii” pe anul 1929.

1. Cheltuieli:

1. *Biblioteci:* a) Biblioteci populare; serii de cărți pentru completarea bibliotecilor existente și înființări noi fie în editură proprie, fie cumpărate, Lei 150.000.—; b) Biblioteci regionale; serii de cărți pentru completarea bibliotecilor existente și înființări de biblioteci noi Lei 50.000.— c) Biblioteca centrală: compactare Lei 50.000.—, procurăr de cărți și ziare străine Lei 25.000.—, mobilier Lei 25.000.— în total pentru biblioteci proiectăm Lei 300.000.—;

2. *Muzee:* a) Muzeu regional; Muzeelor din Vidra Sighet, Hunedoara, Făgăraș, Blaj, Brașov, Turda, Tebea Săliște și Târgu-Mureș, Lei 100.000.—; b) Muzeul central: pentru conservare și procurări de obiecte noi Lei 100.000.—; mobilier Lei 50.000.—, conservare Lei 50.000.—, în total pentru muzeu proiectăm Lei 300.000.—;

3. *Cămine naționale:* a) Cămine naționale sătești Lei 200.000.—; b) cămine naționale regionale, proiecte și emisiuni Lei 100.000.—; c) casa națională centrală; întregirea case naționale centrale Lei 500.000.—, în total pentru Cămine naționale proiectăm Lei 800.000.—;

4. *Conferințe și prelegeri:* a) Conferințe populare și diafilme Lei 250.000.—; b) conferințe pentru intelectuali, spese de drum și deplasare Lei 100.000.—, în total pentru conferințe și prelegeri proiectăm Lei 350.000.—;

5. *Premii:* a) Premii populare, pentru încurajarea agriculturii, comerțului, etc. Lei 50.000.—; b) premii pentru intelectuali, pentru premiarea de scrieri Lei 50.000.—, în total pentru premii proiectăm Lei 100.000.—.

6. *Expoziții:* a) Expoziții populare, pentru aranjarea, de expoziții agricole, de jocuri de copii Lei 50.000.—; b) expoziții pentru intelectuali Lei 50.000.—, în total pentru expoziții proiectăm Lei 100.000.—.

7. *Cursuri pentru analfabeți:* pentru abecedare, cărți și premiarea conducătorilor de cursuri proiectăm Lei 100.000.—.

8. *Publicațiuni:* a) publicații literare, pentru editarea revistei „Transilvania” și biblioteca „Astra” Lei 450.000.—;

b) publicații populare, calendar și alte tipărituri mărunte Lei 150.000.—, în total pentru publicații proiectăm Lei 600.000.

9. *Conservarea realităților*: apă, canalizare, asigurări Lei 50.000.—, reparații Lei 50.000.—, încălzit Lei 80.000.—, luminat Lei 30.000.—, mobilier Lei 50.000.—, grădină Lei 5000.—, în total pentru conservarea realităților proiectăm Lei 265.000.—.

10. *Spese de administrație*: Salare Lei 1,205.640.—, bani de cvartir Lei 50.000.—, spese de cancelarie Lei 150.000.—, emisiuni și primiri Lei 150.000.—, în total pentru spese de administrație proiectăm Lei 1,555.640.—.

11. *Secțiile științifice și literare*: pentru trebuințele secțiilor proiectăm Lei 1,500.000.—, secretar și local pentru secții Lei 634.000.—, în total pentru secții proiectăm Lei 2,134.000.—.

12. *Diverse*: troițe comemorative Lei 100.000.—. Repararea clădirilor internatului Lei 200.000.—, spese neprevăzute Lei 195.360.—, în total la diverse proiectăm Lei 495.360.—. Cheltuieli totale Lei 7,100.000.—.

II. Venite:

1. *Taxa de membri*: taxele membrilor fondatori și pe viață Lei 150.000.—; taxele de membri activi și ajutători rămân la despărțăminte; în total proiectăm pentru membri fondatori și pe viață Lei 150.000.—.

2. *Interese*: după efectele fondulul general Lei 50.000.—, după depunerile aceluiaș fond Lei 100.000.—, în total la interese proiectăm Lei 150.000.—.

3. *Abonamente*: abonamente la revista „Transilvania“ Lei 100.000.—, la biblioteca populară Lei 50.000.—, în total la abonamente proiectăm Lei 150.000.—.

4. *Diverse*: la chiriți Lei 50.000.—, la taxe de administrare Lei 30.000.—, ajutoare pentru Case naționale Lei 50.000.—, în total la diverse proiectăm Lei 130.000.—.

5. *Cinegrafie*: venite dela cinematografie Lei 3,500.000.—.

6. *Ajutoare*: ajutoare de câștigat, dela stat, bănci și particulari pentru acoperirea cheltuielilor proiectăm Lei 3,020.000.—. Totalul venitelor Lei 7,100.000.—.

Bugetul celorlalte fonduri și fundațiuni administrate de „Asociațiune“ e făcut după normativele de administrare și nu prezintă nimic ce ar necesita o mențiune specială.

Dr. Oct. Russu,
vicepreședinte.

Romul Simu,
secretar.

Bugetul „Asociațiunii“

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
<i>1. Fondul general.</i>				
Bibliotec:				
Bibliotecii populare	150.000	—		
„ regionale	50.000	—		
Biblioteca centrală	100.000	—	300.000	—
Muzee:				
Muzee regionale	100.000	—		
Muzeul central	200.000	—	300.000	—
Case naționale:				
Case naționale sătești	200.000	—		
„ „ regionale	100.000	—		
Întregirea edificiului casel naționale centrale	500.000	—	800.000	—
Conferințe și prelegeri:				
Conferințe și diafilme pentru popor	250.000	—		
Conferințe pentru intelectuali	100.000	—	350.000	—
Premii:				
Premii populare	50.000	—		
„ pentru intelectuali	50.000	—	100.000	—
Expoziții:				
Expoziții populare	50.000	—		
„ pentru intelectuali	50.000	—	100.000	—
Cursuri de analfabeți:				
Abecedare și onorar conducătorilor de cursuri			100.000	—
Transport			2,050.000	—

pe anul financiar 1929.

VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
<i>1. Fondul general.</i>				
Taxa de membri:				
Taxe de membri fondatori și pe viață	150.000	—		
Taxe de membri activi și ajutoari	—		150.000	—
Interese:				
Interese de efecte	50.000	—		
Interese de cont-curent și depuneri	100.000	—	150.000	—
Abonament:				
Abonamente la revista Transilvania	100.000	—		
Abonamente la Biblioteca populară	50.000	—	150.000	—
Cinegrafie:				
Cinematografele Asociațiunii			3,500.000	—
Diverse:				
Chirii	50.000	—		
Taxe de administrare	30.000	—		
Ajutoare pentru case naționale	50.000	—	130.000	—
Subvenții:				
Subvenții și ajutoare de câștigat pentru acop. bugetului			3,020.000	—
Transport			7,100.000	—

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			2,050.000	—
Publicații:				
Revista Transilvania și Bibl. „Astra“	450.000	—		
Calendar	150.000	—	600.000	—
Conservarea reali- tăților:				
Apă, canal, asigurări, contri- buții	50.000	—		
Reparaturi	50.000	—		
Încălzit	80.000	—		
Luminat	30.000	—		
Mobilier	50.000	—		
Grădină	5.000	—	265.000	—
Spese administra- tive:				
Salare	1,205.640	—		
Bani de cvartir	50.000	—		
Spese de cancelarie și porto	150.000	—		
Emisiuni și primiri	150.000	—	1,555.640	—
Secțiile științifice și literare:				
Subvenții pentru trebuințele secțiilor	1,500.000	—		
Birou, secretar, aranjament și chirie	634.000	—	2,134.000	—
Diverse:				
Repararea clădirilor intern. Monumente comemorative	200.000	—		
Neprevăzute	100.000	—		
	195.360	—	495.360	—
<i>II. Fundațiunea Dr. G. Anca :</i>			7.100.000	—
Replătire din datorie	1.000	—		
Taxă de administr. și capital.	600	—	1.600	—
Transport .			7,101.600	—

VENITURI		Lei	b.	Lei	b.
Transport .				7,100.000	—
<i>Il. Fundatiunea Dr. G. Anca :</i> Interese de efecte		1.000	—		—
" " depuneri		600	—	1.600	—
Transport .				7,101.600	—

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .	.		7,101.600	—
<i>III. Fundaș. Bădilă-Moldovan :</i>				
Taxă de administrare	2.000	—		
Capitalizare	200.000	—	202.000	—
<i>IV. Fundașiunea Bașota :</i>				
Taxă de administrare și capitalizare			100	—
<i>V. Fundașiunea G. Boeriu :</i>				
Stipendii și ajutoare	500	—		
Taxă de administrare și capitalizare	300	—	800	—
<i>VI. Fundașiunea A. Buda :</i>				
Ajutor muzeului din Hașeg	1.000	—		
Capitalizare	200	—	1.200	—
<i>VII. Fundașiunea Densușianu :</i>				
Taxă de administrare	35	—		
Capitalizare	365	—	400	—
<i>VIII. Fundașiunea an. Dobâca :</i>				
Taxă de administrare și capitalizare			100	—
<i>IX. Fundașiunea I. Marinovici :</i>				
Taxă de administrare	100	—		
Capitalizare	900	—	1.000	—
<i>X. Fundașiunea Dr. Moga :</i>				
Taxă de administrare	100	—		
Capitalizare	900	—	1.000	—
<i>XI. Fundașiunea Dr. Nichita :</i>				
Ajutor la școală	500	—		
Taxă de administrare și capitalizare	2.500	—	3.000	—
Transport .			7,311.200	—

VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,101.600	
<i>III. Fundaș. Bădilă Moldovan :</i>				
Interese de efecte și depuneri	2.000			
Chirii	200.000		202.000	
<i>IV. Fundașiunea Bașota :</i>				
Interese de cont-corent . . .			100	
<i>V. Fundașiunea G. Boeriu :</i>				
Interese de efecte	750			
" " cont-corent	50		800	
<i>VI. Fundașiunea A. Buda :</i>				
Interese de efecte	200			
" " cont-corent	1.000		1.200	
<i>VII. Fundaș. N. Densușianu :</i>				
Interese de depuneri	350			
" " cont-corent	50		400	
<i>VIII. Fundașiunea an. Dobâca :</i>				
Interese de cont-corent . . .			100	
<i>IX. Fundașiunea I. Marinovicu :</i>				
Interese de depuneri	570			
" " cont-corent	430		1.000	
<i>X. Fundașiunea Dr. Moga :</i>				
Interese de depuneri	830			
" " cont-corent	170		1.000	
<i>XI. Fundașiunea Dr. Nichita :</i>				
Interese de efecte	2.800			
" " corent	200		3.000	
Transport .			7,311.200	

CHIBELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport			7,311.200	
<i>XII. Fundațiunea P. Mureșan:</i>				
Taxă de administrare	900			
Capitalizare	7.100		8.000	
<i>XIII. Fundațiunea I. Olteanu:</i>				
Taxă de administrare	500			
Capitalizare	4.500		5.000	
<i>XIV. Fund. C. Păcurariu-Bianu:</i>				
Taxă de administrare	3.000			
Capitalizare	27.000		30.000	
<i>XV. Fundațiunea I. Petran:</i>				
Stipendii	3.000			
Taxă de administrare și capitalizare	5.000		8.000	
<i>XVI. Fundațiunea I. Roman:</i>				
Taxă de administrare	100			
Capitalizare	900		1.000	
<i>XVII. Fundațiunea I. Russu:</i>				
Burse	3.000			
Taxă de administrare și capitalizare	5.000		8.000	
<i>XVIII. Fundaș. T. Sandul:</i>				
Replătire din datorie	2.000			
Stipendii și taxă de administrare	1.400		3.400	
<i>XIX. Fund. Regele Ferdinand:</i>				
Taxe de administrare și burse	6.000			
Capitalizare	6.000		12.000	
Transport			7,386.600	

VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,311.200	
<i>XII. Fundațiunea P. Mureșan :</i>				
Interese de efecte	7.300			
" " cont-corent	700		8.000	
<i>XIII. Fundațiunea I. Olteanu :</i>				
Interese de efecte	4.000			
" " cont-corent	1.000		5.000	
<i>XIV. Fund. C. Păcurariu-Bianu :</i>				
Interese de efecte	16.000			
" " dep. și cont-cor.	14.000		30.000	
<i>XV. Fundațiunea I. Petran :</i>				
Interese de efecte	3.500			
" " dep. și cont-cor.	4.500		8.000	
<i>XVI. Fundațiunea I. Roman :</i>				
Interese de depuneri	500			
" " cont-corent	500		1.000	
<i>XVII. Fundațiunea I. Russu :</i>				
Interese de efecte	4.500			
" " cont-corent	3.500		8.000	
<i>XVIII. Fundațiunea T. Sandul :</i>				
Interese de efecte	3.400			
" " cont-corent	—		3.400	
<i>XIX. Fund. Regele Ferdinand :</i>				
Interese de depuneri	10.000			
" " cont-corent	2.000		12.000	
Transport .			7,386.600	

CHELTUIELI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,386.600	
<i>XX. Fundațiunea A. Bârseanu :</i>				
Taxă de administrare	1.500			
Capitalizare	8.500		10.000	
<i>XXI. Fundațiunea N. Iorga :</i>				
Taxă de administrare	500			
Capitalizare	4.500		5.000	
<i>XXII. Fundațiunea Boboroni :</i>				
Taxă de administrare și ca- pitalizare			300	
<i>XXIII. Fundaț. D. Bălănescu :</i>				
Taxă de administrare	700			
Capitalizare	6.300		7.000	
<i>XXIV. Fundaț. S. Munteanu :</i>				
Taxă de adminstrare	300			
Capitalizare	2.200		2.500	
<i>XXV. Fundaț. Dr. Sândeanu :</i>				
Replătire din datorie	7.000			
Capitalizare	1.000		8.000	
			7,419.400	

Sibiu, la 31 Iulie 1928.

Dr. Vasilie Bologna m. p.,
controlor.

Sibiu, la 19 Noembrie 1928.

COMISIA

Dr. Ilie Beu, m. p.,

Nicolae Togan, m. p.

Aprobat în ședința comitetului

Dr. Octavian Russu, m. p.,
vice-prezident.

VENITURI	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			7,386.600	
<i>XX. Fundațiunea A. Bârseanu :</i>				
Interese de efecte	5.000			
" " dep. și cont-cor.	5.000		10.000	
<i>XXI. Fundațiunea N. Iorga :</i>				
Interese de efecte	4.500			
" " depuneri	500		5.000	
<i>XXII. Fundațiunea Boboroni :</i>				
Interese de depuneri			300	
<i>XXIII. Fundaț. D. Bălănescu :</i>				
Interese de efecte	1.000			
" " dep. și cont-cor.	6.000		7.000	
<i>XXIV. Fundaț. S. Munteanu :</i>				
Interese de depuneri	2.300			
" " cont-corent	200		2.500	
<i>XXV. Fundaț. Dr. Sândeanu :</i>				
Interese de efecte	3.500			
" " depuneri	4.500		8.000	
			7,419.400	

Ioan Banciu m. p.,
cassier-contabil.

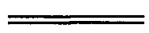
DE REVIZUIRE:

Med. General Dr. Gh. Moga, m. p., Ioan Vătășianu, m. p.
central, ținută la 26 Noembrie 1928.

Romul Simu m. p.,
secretar.

**Tabloul bursierilor și ajutoarelor date de „Asociațiune“
în anul școlar 1927/28.**

1.	<i>Cioban Virgil</i> , elev cl. VIII-a la liceul de Stat, Șimleul-Silvaniei; din fundațiunea „ <i>Ioan și Ecaterina Rusu</i> “	Lei 1000.—
2.	<i>Ivan Silviu</i> , elev cl. III-a la școala comercială, Săliște; din fond. „ <i>T. Sandul</i> “, Lei 500 și din fond. „ <i>Gheorghe Boeriu</i> “, Lei 300	„ 800.—
3.	<i>Matieșanu Gheorghe</i> , profesor, Zălau, (ajutor pentru completarea studiilor în Franța)	„ 10.000.—
4.	<i>Perhaița Ioan</i> , stud. an. IV la facultatea de medicină, Cluj; din fond. „ <i>Ioan și Ecaterina Rusu</i> “	„ 1000.—
5.	<i>Rusu Ioan</i> , stud. an. IV la facultatea de drept, Cluj; din fond. „ <i>Ioan Petran</i> “	„ 1000.—
6.	<i>Vinerean Ana</i> , elevă în cl. II-a la liceul de fete „ <i>Domnița Ileana</i> “, Sibiu (ajutor)	„ 10.000.—
7.	Zoltur Grigore, student, Cojusna	„ 2.500.—
8.	Ajutoare din fond. „ <i>Gh. Boeriu</i> “, la 4 elevi dela școala primară din Vad, pe anul școlar 1926/27	„ 80.—

Tabloul sumar al membrilor „Asociațiunii“.

I. Membrii onorari	17
II. Membrii secțiilor	342
III. Membrii fondatori ai Casei Naționale	99
IV. Membrii din despărțăminte etc.	

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
1.	Desp. I. Alba	10	12	—	22
2.	„ Abrud	2	20	—	22
3.	„ Aiud	7	87	2	96
4.	„ Ighiu	1	7	—	8
5.	„ Ocna-Mureșului	—	10	—	10
6.	„ Sebeș	5	44	—	49
7.	„ Teiuș	3	16	—	19
8.	„ Dințul de jos	3	38	1	42
9.	„ Zlatna	8	21	12	41
10.	II. Arad	43	80	—	123
11.	„ Hălmeagiu	9	37	—	46
12.	„ Ineu	4	34	—	38
13.	„ Nădlac	1	—	—	1
14.	„ Radna	4	12	54	70
15.	„ Săvârșin	6	21	—	27
16.	„ Sebiș	1	6	—	7
17.	„ Șiria	—	6	3	9
18.	III. Bihor (Oradea)	30	53	—	83
19.	„ Beiuș	2	24	—	26
20.	„ Beltu	—	1	—	1
21.	„ Ceica	1	13	—	14
22.	„ Mărghita	2	11	—	13
23.	„ Salonta-Mare	3	4	—	7
24.	„ Tinea	—	10	15	25
25.	IV. Brașov	40	185	114	339
26.	„ Bran	6	12	—	18

		Membrii fondatori	Membrii pe utajă	Membrii activi	Total
27.	Desp.	Budila	—	—	—
28.	"	Buzău	—	—	—
29.	"	Codlea	1	—	59
30.	"	Feldioara	—	10	—
31.	"	Hărman	1	2	—
32.	"	Râșnov	—	10	24
33.	"	Săcele	—	18	—
34.	"	Teliu	—	—	—
35.	"	Zărnești	7	55	17
36.	"	V. Caraș (Oravița)	—	20	6
37.	"	Bocșa	2	10	—
38.	"	Bozovici	1	17	—
39.	"	Moldova-nouă	1	9	—
40.	"	Reșița	—	—	—
41.	"	VI. Ciuc (Mereurea C.)	2	19	—
42.	"	VII. Cluj	41	152	1
43.	"	Almaș	3	27	12
44.	"	Câmpia (Șermaș)	1	3	—
45.	"	Huedin	5	66	16
46.	"	Mociu	2	9	1
47.	"	VIII. Făgăraș	13	63	—
48.	"	Cincul-mare	3	9	1
49.	"	Șercaia	3	27	30
50.	"	Viștea-de-jos	3	44	—
51.	"	IX. Hunedoara (Deva)	9	41	6
52.	"	Baia-de-Criș	—	14	—
53.	"	Brad	3	41	8
54.	"	Dobra	—	9	—
55.	"	Geoagiu-de-jos	9	37	—
56.	"	Ghelar	—	2	—
57.	"	Hațeg	3	8	1
58.	"	Hunedoara	9	31	—
59.	"	Ilia-Mureșană	—	7	10
60.	"	Jiu	13	35	—
61.	"	Orăștie	22	79	6
62.	"	Pui	2	36	—
63.	"	Sarmiseghetuza	—	2	—
64.	"	Stieria	—	9	39

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
65. Desp.	X. Maramureș (Sighet)	3	17	—	20
66. "	Iza	—	23	—	23
67. "	Vișeu	—	3	—	3
68. "	XI. Mureș (Tg. Mureș)	22	47	—	69
69. "	Band	—	4	—	4
70. "	Gurghiu	—	6	23	29
71. "	Râciu	1	6	35	42
72. "	Reghin	8	37	2	47
73. "	Teaca	2	13	1	16
74. "	Toplița	9	11	92	112
75. "	XII. Năsăud (Bistrița)	17	25	—	42
76. "	Năsăud	22	81	—	103
77. "	XIII. Odorheiu	—	—	2	2
78. "	Cristur	1	8	—	9
79. "	XIV. Sălaj (Zălau)	8	78	70	156
80. "	Băsești	11	51	14	76
81. "	Căreii mari	22	58	26	106
82. "	Crasna	1	21	25	47
83. "	Jibou	5	47	67	119
84. "	Șimleu	7	28	20	55
85. "	Tășnad	2	52	26	80
86. "	Dalea lui Mihai	3	10	6	19
87. "	XV. Satu-mare	6	8	56	70
88. "	Ardud	—	—	—	—
89. "	Baia-mare	33	72	—	105
90. "	Chioar	16	43	2	61
91. "	Mănăstur	11	21	17	49
92. "	Oașu	—	1	—	1
93. "	Seini	1	6	—	7
94. "	Ugocea	2	—	36	38
95. "	XVI. Severin (Lugoj)	10	27	—	37
96. "	Caransebeș	21	22	1	44
97. "	Orșova	8	65	—	73
98. "	Teregova	3	7	—	10
99. "	XVII. Sibiu	60	178	300	538
100. "	Avrig	—	27	—	27
101. "	Mercurea	5	30	—	35
102. "	Noerich	5	24	8	37

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
103.	Desp. Ocna-Sibitului . .	—	—	34	34
104.	" Săliște	10	41	1	52
105.	" XVIII. Someș (Dej) . .	16	43	—	59
106.	" Beclean	1	15	8	24
107.	" Ciachi Gârbou . .	—	49	5	54
108.	" Gherla	5	17	—	22
109.	" Ileanda-Mare . .	1	1	—	2
110.	" Lăpușul-unguresc	4	15	—	19
111.	" XIX. Târnava-mare (Sighiș.)	8	17	—	25
112.	" Agnita	1	11	—	12
113.	" Hendorf	—	8	—	8
114.	" Mediaș	23	29	20	72
115.	" Rupeni (Cohalm)	3	20	—	23
116.	" Șeica-mare . .	8	15	—	23
117.	" XX. Târnava-mică (Blaj)	12	43	—	55
118.	" Bahnea	—	—	4	4
119.	" Dicioșân-mărtin .	3	14	—	17
120.	" Dumbrăveni . .	21	21	—	42
121.	" Iernut	5	25	3	33
122.	" XXI. Timiș-Torontal .	17	111	3	131
123.	" Buziaș	3	11	—	14
124.	" Ciacova	3	26	4	33
125.	" Comloșul-mare .	—	—	—	—
126.	" Deta	—	1	—	1
127.	" Giulvăz	—	—	—	—
128.	" Jimbolia	2	—	—	2
129.	" Lipova	8	30	20	58
130.	" Periam	—	—	—	—
131.	" Recaș	—	4	—	4
132.	" Sănnicolaul-mare	4	33	—	37
133.	" Dinga	2	6	—	8
134.	" XXII. Treiscaune (Sf. Gh.)	12	37	58	107
135.	" Covasna	1	—	30	31
136.	" Ozun	—	3	—	3
137.	" Tg.-Săcuiesc . .	—	—	—	—
138.	" XXIII. Turda	5	48	1	54
139.	" Cămpeni	6	13	—	19
140.	" Câmpia Turzii . .	—	11	—	11

		Membrii fondatori	Membrii pe viață	Membrii activi	Total
141.	Desp. lara	2	15	—	17
142.	" Ludoșul de Murăș	5	16	—	21
143.	" Sălcuia	—	33	—	33
144.	" București	36	49	78	163
145.	" Ceahlău (Tulgheș)	2	10	—	12
146.	" Cetatea-Albă	—	1	1	2
147.	" Constanța	—	—	—	—
148.	" Tighina Batalion	1	—	—	1
149.	" Tighina oraș	1	—	—	1
150.	" Afară de desp.	56	65	5	126
	Total	962	3749	1512	6223
	Membrii activi cari nu și-au achitat taxa			439	439
V.	ln Regionala Basarabia	2	7	615	624
	Total	964	3756	2566	7286
VI.	Membrii ajutători				400
	Membrii ajutători Reg. Basarabia				10
				Total : 7696	

VII. La despărțimintele arătate mai sus, în număr de 149, mai adăogăm și următoarele 8 despărț.: 1. Panciu (Moldova); 2. Ismail (Regiment. 28 Inf. Radu Negru); 3. Matei Basarabu (Reg. 35 Inf. Cetatea Albă); 4. Tighina-județ; 5. Becicherecul-mare; 6. Biserica-Albă; 7. Panciova; 8. Dârșeț (Jugoslavia).

TABLOUL

**membrilor decedați ai Asociațiunii (despre a căror
deces am primit știre) în an. 1927—28.**

I. Membrii fondatori:

1. *Curteanu Gheorghe*, dir. de bancă, fost senator, dir. desp. Bistrița.
2. *Doboiu Teodor*, comerciant, Sibiu, membru fondator al Casei Naționale „Avram Iancu în Vidra“.
3. *Pop de Harșianu Basiliu*, avocat, fost membru al comit. central, Sibiu.

Membrii pe viață:

Branisce dr. Valeriu, profesor, publicist, fost șef de resort în Cons. Dir., membru al Comit. central, Lugoj.
Maximilian Ion, preot, Brașov.
Mihali Ion, preot gr.-cat. Călacea (Desp. Gârbou).
Perian Ioan, preot, Crisior (Desp. Brad).
Persecă dr. Emil, avocat, Oravița.
Pop Alexă, arhidiacon, Sanislău (jud. Sătmar).
Popovici dr. Gheorghe, protopop, fost senator, fost dir. de desp. și membru al comit. central, Lugoj.
Proștean Nicolae, avocat, Lugoj.

Membrii activi:

Dobre dr. Ioan, protopop gr.-or., fost dir. al desp. Deva.

Cuprinsul anului 1928.

I. Poezii

	Pag.		Pag.
Ady v. <i>Murășanu</i>		<i>Să nu mă vezi</i> (trad. din A. Ady)	567
Bănuț A. P. <i>Poporale</i> , adunate 57,	59	<i>Șoapte de adorare</i>	437
	108, 384	<i>Românii</i>	266
Bârsan Zaharie. <i>Du-te soare</i>	7	<i>Tu, soare!</i>	383
<i>Unde merg ?</i>	8	Naum v. <i>Catul</i>	
Bezdechi v. <i>Ovidiu și Valahul</i>		Negură Al. <i>Acorduri de primăvară</i>	705
<i>Nic.</i>		<i>Mi-au căzut în suflet</i>	864
Brașoveanu H. <i>Frați învrăjbiți!</i>	171	<i>Pastel</i>	614
<i>„Pe sub arini”</i>	314	<i>Pustiu</i>	281
Catul. 13 (Trad. Naum Teod. A.)	386	<i>Seară</i>	199
Ciurezu D. <i>Joc în soare</i>	24	<i>Scrisoare</i>	778
Cotruș Aron. <i>Transilvaniei</i>	168	<i>Secetă</i>	786
Grimm P. <i>Cântecul primăverii</i>		<i>Tragedie</i>	704
(după un poet englez anonim		<i>Zări cenușii</i>	560
din sec. XIII.)	197	Ovidiu. <i>Ultima noapte a lui Ovidiu</i>	
Hulea Ovidiu. <i>Floriile</i>	170	<i>în Roma. „Tristia”</i> , (Trad. Șt.	
<i>Magna Mors</i>	300	<i>Bezdechi)</i>	343
Iliescu Marius. <i>Aquarelă</i>	907	<i>Către un amic. „Tristia”</i> , (Trad.	
<i>Sub umbreluța japoneză</i>	885	<i>Șt. Bezdechi)</i>	517
<i>Te duci</i>	60	Petra-Petrescu Horia. <i>Baladă</i>	
Ișac Emil. <i>Noaptea la Murăș</i>	169	<i>veche și modernă</i>	131
Marin I. <i>„Boabe de mărgelă”</i>		<i>„Crăciunul sinistraților”</i> 1927	50
(5 poezii).	480	Valahul Nicolae. <i>Elegia lui Ni-</i>	
Murășanu Teodor. <i>Fluier de soc</i>	91	<i>colae Valahul la mormântul lui</i>	
<i>Illuminare</i>	198	Erasm de Rotterdam. (Trad. de	
<i>Pe malul Tisei</i> (trad. din A. Ady)	95L	<i>Șt. Bezdechi)</i>	534

II. Proza

	Pag.		Pag.
Agârbiceanu Ion. <i>Hudriș</i> . (Dintr'un carnet)	122	Apostol dr. Od. și Paștină Ilie. <i>Monografia</i> comunei Vâlcele (jud. Treiscaune) 220, 282, 361, 606	606
.. <i>In slujbă nouă</i>	182	Baiulescu Maria. <i>Ziua mamelor</i>	599
II. <i>Alte fețe</i>	291	Banciu Axente. <i>Scrisori vechi</i> (Baronul Basiliu Lad. Popp către Iac. Mureșianu)	109, 200
III. <i>Mirii</i>	388	Bezdechi Șt. <i>Incercările poetice ale lui Nicolaus Olahus</i>	173
IV. <i>Cei din urmă</i>	460	<i>Nicolaus Olahus despre români</i>	349
V. <i>Spovedire</i>	729	<i>Spirit și humor</i>	783
VI. <i>Prânzul Paștilor</i>	817	<i>Un proces feminist din Roma veacului al II-lea a. Chr.</i>	865
VII. <i>Inmormântarea lui Mihuț Vizita</i> (Schiță)	12	Bogdan-Duică Gh. <i>Notițe literare</i> , (Șincai censor interimar, un afiș teatral, ungurii despre noi, prețuri de cărți)	822
Binuț, A. P. <i>Autobiografie</i>	579	<i>Un francez romanofil: dr. Dominic Atanasie Guillaume</i>	438
<i>Romulus și Iulișca</i>	706	Branisce Val. † v. Marin Ilie Cerna P. v. Șerban Gh.	
<i>Un „prezidente gye tătului confuz”</i>	128	Ciura Alex. <i>Centenarul școalelor din Beiuș</i>	433
<i>„Unanima” lui Machedon Rădașcă</i>	378	Colan Ion. <i>O scrisoare a lui A. Papiu-Ilarian</i>	374
Cech Svatopluk. <i>Signorina Gioventù</i> (Trad. de Iaroslav Müller. Biogr. de Emanuel Leșehrad) (vezi și pg. 844)	588	Cristescu dr. Gr. <i>Cultul competenței și organizarea elitelor sociale</i> . (Conf.)	302
Ciura Alexandru. <i>Cum era odată: 15 Noemvrie 1916</i>	38	Demetrescu Rom. <i>Considerațiuni despre știința și filozofia istoriei</i>	719
<i>Plimbări</i>	92	Guillaume v. Bogdan-Duică	
<i>A fi sau a nu fi</i>	217	Ibsen v. Șerban Gh.	
<i>In revoluție</i>	696	Klett dr. Șt. H. G. Wells și creștinismul	893
<i>Exodul</i>	787	Lupaș dr. I. <i>Pământ și suflet românesc</i> . (Cuv)	337
<i>Pustietate</i>	346	Marin Ilie † Valeriu Branisce	9
<i>Dr. I. Rațiu. Amintiri</i>	700	Monseniorul abatele M. Zavoral in România	466
Leșehrad v. Cech		Oprean Sabin. <i>Numiri toponimice păstorești in Munții Bârsei, Buzăului și ai Vrancei</i>	802
Müller Iaroslav v. Cech		Papiu Ilarian v. Colan I.	
Munteanu Ion <i>Doi orbi</i>	779		
<i>Simon paricidal</i>	469		
Nicoară Vladimir. <i>Moș Costică</i> 615, 886	886		
Petra-Petrescu Horia. <i>Pagini din decursul războiului. Sărbătorirea căderii Ivangorodului</i>	743		
III. Culturale. (Studii)			
Agârbiceanu I. <i>Dela românii transnistrieni</i>	538		
<i>Subconștient și conștiință națională</i> (conf.)	96		

Pag.	Pag.
Păcățian T. V. <i>Constituțiile octroate ale Austriei</i>	791
<i>Activitatea românilor în senatul imperial austriac din a. 1860</i>	267
<i>Pronunciamentul din Blaj</i>	26
<i>Un memorandum inedit a lui Șaguna</i>	568
Pârvan Vas. † v. <i>Turcu Ion</i>	
Petra-Petrescu Horia. <i>Sfaturile unui savant: Charles Richet „Omul neputincios”</i>	625
Popa-Lisseanu v. Șerban Gh.	
Popa Septimiu <i>Școalele românești din Ardeal în prima jum. a sec. trecut</i>	210
Popp Ladislau Basiliu Bar. v. <i>Banciu</i>	
Preda dr. Gh. <i>Câteva considerațiuni psihologice asupra stărilor sufletești la oamenii politici . . Cum trebuie privită înțelegerea dintre oameni</i>	262
<i>Simțul moral cu componentele sale: binele și răul</i>	118
Richet v. <i>Petra-Petrescu</i>	561
Șerban Gh. <i>Aspecte ale ideologiei lui Ibsen</i>	161
<i>Din scrierile dlui G. Popa-Lisseanu</i>	714
<i>Oare e numai legendă?</i>	356
<i>P. Cerna</i>	900
Șincai v. <i>Bogdan-Duică</i>	
Turcu Ion. † <i>Pârvan Vasile</i>	42
Voicu Sevastian. <i>Clase sociale. Necesitatea tradiției</i>	81
<i>Laus laboris</i>	691
<i>Necesitatea unei reveniri. Re-luarea contactului între intelectualii satelor și popor</i>	771
<i>Problema culturalizării maselor Spre noui orientări</i>	1
<i>Stagnarea literară din Ardeal</i>	859
Wells v. <i>Klett</i>	257
Zavoral v. <i>Monseniorul</i>	
III. a) Culturale. (Știință popularizată)	
Apostol dr. Od. <i>Folklor, medical român</i>	621, 908
Bezdechi Șt. <i>Examenul de conștiință la cei vechi</i>	636
Daniello dr. I. <i>Copilul și infecțiunea tuberculoasă</i>	452
Ghiulea N. <i>Asigurările sociale și sindicatele agricole</i>	524
<i>Lupta pentru organizarea asigurărilor agricole în Franța I.</i>	870
Pop Emil. <i>Congresul naturaliştilor români la Cluj</i>	475
Racoviță E. <i>Etnografia. O disciplină a științelor naturale</i>	520
Severin Emil. <i>Aerul lichid, conf. rec.</i>	241
Vlaicu Vasile. <i>Doctrina poporală în economia politică</i>	735, 809
IV. Cronici.	
a) Idei, oameni, fapte;	
b) Cărți—recensii— repert. teatral;	
c) reviste;	
d) din străinătate.	
(Cu numele autorilor.)	
A. v. „ <i>Cărțile bunului creștin</i> ”.	
A(gârbiceanu) I(oan) v. <i>Almanahul Graficei române, Biblioteca poporului, Goga, Iorga.</i>	
a) Agârbiceanu I. v. <i>Brătescu-Voinești, v. Coșbuc Gh., Unirii (Importanțe), Goga, Iorga.</i>	
b) Agârbiceanu I. „ <i>Legea mînții</i> ”, roman. (Rec. <i>Senex.</i>)	760
b) Agârbiceanu I. <i>Chipuri și icoane (Din povestirile lui Moș Andrei).</i> (Rec. <i>I. T.</i>)	245
b) Alecsandri v. <i>Marcu.</i>	
b) <i>Almanahul Graficei române, pe 1928, (Rec. I. A.)</i>	665
<i>Almanahul Presei române din Ardeal și Banat, pe a. 1928. (Rec. T. I.)</i>	665

	Pag.		Pag.
d) America v. Electoralia		a) O bibliografie neapărat trebu-	
b) Anastasiu Oreste A. <i>Indu-</i>		incioasă	657
<i>striile sătești în raport cu loca-</i>		b) „Biblioteca poporului“. O	
<i>lizarea marelui industriei.</i> (Rec. Tr.)	852	nouă bibliotecă populară. Nr. 1.	
a) Arad v. Muzeu la Arad.		Sept. Popa: „Când au răsunat	
b) Arbore Al. P. v. <i>Capidan geo-</i>		<i>munții</i> “. (Rec. I. A.)	670
<i>grafie</i> (Inst. Cluj).		a) <i>Folosirea bibliotecilor</i> (De I.)	832
a) Ardeal v. <i>artă, stagnare lite-</i>		d) <i>Bisericile</i> , p. pace v. <i>Praga.</i>	
<i>rară, cooperația, Rațiu, Al-</i>		b) <i>Blaga Lucian.</i> „ <i>Meșterul Ma-</i>	
<i>manah.</i>		<i>nole</i> “. (Rec. S. V. T.)	763
a) <i>Creațiunile de artă din Capi-</i>		b) <i>Genoveva.</i> Prelucr. de Bolcaș	
<i>tală și Ardeal.</i> (De <i>Băilă I.</i>) .	758	<i>Lucian.</i> (Rec. I. T.)	331
a) „ <i>Academia română</i> “ — <i>se-</i>		b) <i>Bolintineanu v. Capidan.</i>	
<i>siunea gen. din 1928.</i> (Tr.) .	487	d) <i>Bolșevicii v. Cinematografie.</i>	
a) <i>Alecsandri Vasile.</i> (La <i>inau-</i>		b) <i>Brașoveanul H. v. Mugur.</i>	
<i>gurarea mausoleului dela Mir-</i>		a) <i>Brătescu-Voinești</i>	655
<i>cești, de Tr.</i>)	485	a) <i>Brătescu-Voinești</i> (de <i>Agâr-</i>	
a) <i>America v. electrica.</i>		<i>biceanu I.</i>)	138
a) <i>O prietină a României în Ame-</i>		d) <i>Briand v. Minorități, morții.</i>	
<i>rica</i> (dna <i>Leadbetter</i>)	239	a) <i>Scrisori din București.</i> De	
<i>A. R. v. Ionescu Stejar.</i>		<i>Băilă Ion</i>	418
d) <i>Dela congresul întâi de artă</i>		<i>Bucuța Emanoil v. Bulgaria.</i>	
<i>poporală.</i> <i>Praga 1928</i>	951	a) <i>Cutremurul de pământ din Bul-</i>	
d) <i>La tema: prăbușirea Austro-</i>		<i>garia.</i> (Apel E. <i>Bucuța.</i>) (P.	
<i>Ungariei.</i> <i>Scrisorile lui Tisza.</i>		<i>E. N. Club</i>)	503
rec. în „ <i>Europäische Ge-</i>		<i>Buzău jud. v. Georgescu-Tistu.</i>	
<i>sprache</i> “; dr. <i>Rich. de Kralik;</i>		b) <i>Cantacuzino G. Colonizarea</i>	
<i>au vrut guvernele maghiare să</i>		<i>orientală în Illyricum,</i> (Rec.	
<i>maghiarizeze pe slovaci? Henry</i>		<i>T. R.)</i>	933
<i>de Jouvenel;</i> trad. <i>P.-P. H.)</i> .	948	b) <i>Cantemir D. v. Panaitescu P. P.</i>	
d) <i>P.-P. H. Impotriva bătărilor</i>		b) <i>Capidan Th. Meglenoromâni</i>	
<i>și murdăriei</i>	150	<i>II.</i> (Rec. <i>Arbore Alex. P.</i>) . .	422
<i>Băilă I. v. artă Ardeal, București</i>		b) <i>Capidan Th. Meglenoromâni.</i>	
<i>Literatură de începători.</i>		(Rec. <i>R. T.)</i>	935
<i>Băilă Nic. v. Teatrul de Vest.</i>		b) <i>Capidan Th. Românismul bal-</i>	
<i>Banat v. Cooperația.</i>		<i>canic.</i> (Rec. <i>Arbore Al. P.)</i> .	76
b) <i>Banu dr. Gh. „Biologia sa-</i>		b) <i>Capidan Th. Scrierile lui D.</i>	
<i>telor</i> “. (Rec. <i>Preda dr. Gh.</i>) .	240	<i>Bolintineanu despre Macedonia.</i>	
b) <i>Barac Ion v. Colan I.</i>		(Rec. <i>Arbore Al. P.)</i>	75
b) <i>Bărgăuanu G. „Pământ și</i>		b) „ <i>Cartea vieții</i> “. (Rec. <i>H. P.-P.</i>	667
<i>soare</i> “. (Rec. <i>Sv. V.)</i>	428	a) <i>Sprijinul cărții literare. Me-</i>	
a) <i>Zece ani dela unirea Basara-</i>		<i>moriul „Soc. scriitorilor rom</i> “.	
<i>biei.</i> (Red. <i>Transilvaniei</i>) . .	315	(De <i>I. Turcu</i>)	916
d) <i>Baudelaire v. Văcărescu El.</i>		b) „ <i>Cărțile bunului creștin</i> “,	
b) <i>Beiuș v. Pavel.</i>		bibl. red. de prof. <i>Iuliu Maior.</i>	
a) <i>Blanu Ion</i> (Transilv.)	61	(Rec. <i>A.)</i>	936

	Pag.		Pag.
b) Cartoian N. <i>Fiore di virtù in literatura românească.</i> (Rec. I. R.)	664	d) <i>E în joc viitorul copiilor noștri!</i> (De H. P.-Petrescu.) . .	354
d) <i>Apelul scriitorilor cehi din 1917</i>	949	Cor. v. „ <i>Tinerimea română</i> “.	
a) <i>Un stat în propășire: Cehoslovăcia.</i> (De I. T.)	914	Coresp. v. <i>Franța.</i>	
v. și <i>Praga, Hodja, Zavoral, arta populară, bibliografie.</i>		b) <i>Cotruș A. „Măine”.</i> (Rec. I. R. U.)	765
d) <i>Cum sprijinește statul cehoslovac cultura poporului.</i> . . .	844	b) <i>Cronica muzicală: „Orfeu și Euridice”</i> de Gluck. „ <i>Lakmé</i> “ de Delibes. (Rec. de Voileanu-Nicoară Ana)	938
a) <i>Monumentele de artă cehoslovacă</i> (de <i>Petran dr. Coriolan</i>)	323	a) „ <i>Crinul alb</i> “ v. <i>manifest.</i>	
b) <i>Ciașanu-Fira-Popescu, Culegere de folklor din jud. Vâlcea și împrejurimi.</i> (Rec. I. R.)	664	d) <i>După eticheta criticii.</i> (Roland Dorgelès)	846
d) <i>Bolșevicii au o „Școală superioară de stat, pentru Cinematografie”</i>	846	a) <i>Coșbuc Gh. De Agârbiceanu I.</i> (La 10 ani dela moarte) . . .	404
d) <i>Insemnătatea cinematografului în viața modernă</i>	845	a) † <i>Csaki Mih.</i> (dr. Cor. Petranu)	71
a) <i>Ciura v. Dicuții, Ranetti</i>		a) <i>Cucu D. I. v. manifest.</i>	
b) <i>Ciurezu D. Răsărit.</i> (Rec. I. P.)	73	a) „ <i>Politica culturală</i> “, de N. Iorga	658
d) <i>Civilizații și proletari.</i> Din <i>L. Romier: „Cine va fi stăpânul: Europa sau America?”</i> . . .	237	d) <i>După culise. Cuvinte tari</i> (mareșalul Wilson. Trad. P.-P. H.)	767
b) <i>Claudiel v. Kellogg.</i>		D. v. Giurescu.	
d) <i>Clemenceau v. democrație.</i>		b) <i>Delibes v. Cronica muzicală.</i>	
b) <i>Clopoțel I. Sociografia românească.</i> (Rec. I. T.)	669	d) <i>Ce va să zică democrație?</i> (<i>Clemenceau</i>)	951
a) <i>Cluj v. muzeul etnografic</i> (Inst. al Univ. Cluj), <i>Unirii</i> (importanța)		a) <i>Discuții literare.</i> (De <i>Ciura Alex.</i>)	825
d) <i>Condescendență!</i> (<i>R. Poincaré</i>) Trad. <i>H. P.-P.</i>	675	a) <i>Dobrogea românească.</i> (De <i>S. V.</i>)	914
a) <i>Controverse critice</i> (<i>Tr.</i>) . . .	145	d) <i>Dorgelès v. criticii.</i>	
b) <i>Colan I. Viața și opera lui Ion Barac.</i> (Rec. de <i>I. Turcu</i>) . .	659	b) <i>Drăgoiu v. „Năpasta”.</i>	
a) <i>Cooperația în Ardeal și Banat.</i> (Rp.)	840	a) <i>Un nou academician: Silviu Dragomir.</i> (Transilvania“) . .	489
a) <i>Conferințe pentru intelectuali.</i> (De <i>I. T.</i>)	747	a) † <i>Dragoslav Ion.</i> (De <i>I. T.</i>)	416
a) <i>al 8-lea congr. al soc. rom. de neurologie</i> ; etc. în <i>Oradea-mare,</i> (De <i>dr. P.</i>)	853	d) <i>Electoralia în America.</i> . . .	952
a) <i>al IV-lea congres al Uniunilor intelectuale</i>	239	a) <i>Cea mai mare centrală electrică din lume: New East River</i>	244
		a) <i>Un cult necesar</i> (<i>Eminescu.</i> De <i>S. V.</i>)	925
		a) <i>Dela o epocă la alta.</i> (De <i>T. I.</i>)	141
		b) <i>Fira v. Ciașanu.</i>	
		<i>Folklor v. și Ciașanu, German, Georgescu-Tistu.</i>	
		d) <i>Jubileul de 50 de ani al unei soc. engleze de folklor</i> . . .	950

	Pag.		Pag.
a) Franța scrisoare din... (cor.) Gazetari v. Zavoral.	67	a) Spre echilibrare. Cu prilejul reformeii învățământului se- cundar. (De Voicu Sevastian)	645
a) In jurul misiunii unei gene- rații. (Mih. D. Ralea în „Viața Românească”. De I. T.)	318	b) Ionescu Șiejar. <i>Domnul dela Murano</i> . (Rec. A. R.)	497
Genoveva v. Bolcaș.		b) Iorga N. <i>Răsboiul p. independen- ța României</i> (Rec. Sv. V.)	72
b) Buletinul Soc. de Geografie. (Rec.)	501	b) Iorga N. <i>Din originile politici- anismului român.</i>	
b) <i>Lucrările institutului de geo- grafie al universității din Cluj</i> , vol. II. (Rec. de Arbore P. Alex.)	423	b) Iorga N. <i>Rătăcirile in Apus ale unui pretendent român.</i> (Petru Cercel) (Rec. I. T.)	931
b) German Traian. <i>Metereolo- gia populară.</i> (Rec. Stanciu Victor)	426	b) Iorga N. <i>Cleopatra</i> . P. teatr. (Rec. de I. Ag.)	494
b) Georgescu-Tistiu. <i>Folklorul din jud. Buzău.</i> (Tr.)	664	b) Iorga N. <i>Imperiul Cumanilor și domnia lui Basarabă.</i> (De I. V.)	329
b) Giurescu Const. C. Nicolae Milescu Spătarul. (Rec. D.)	500	b) Iorga N. <i>Noi acte românești la Sibiu.</i> (Rec. I. T.)	148
Gluck v. <i>Cronica muzicală.</i>		a) Iorga N. „1 Decembrie” v. cul- turală (politica), „Universitatea populară”	854
Goga Oct. <i>Meșterul Manole.</i> Piesă teatr. (Rec. I. Ag.)	230	d) Irineu Episcop v. <i>Praga.</i>	
b) Gorun Ion. <i>Al. Vlahuță, omul și opera.</i> (Rec. I. T.)	662	I. P. v. <i>Ciurezu.</i>	
d) Greutățile nu sunt numai la noi! (dna J. Sarcey). Trad. P.-P. H.	417	I. R. v. <i>Cartoian, Ciușanu, Imita- ție, Panaitescu.</i>	
a) Pentru sporirea gustului de cetit. (C. Kirițescu)	238	I. R. U. v. <i>Cotruș.</i>	
H. v. <i>literatura românească, Muș- lea.</i>		I. T. v. <i>Agârbiceanu, Amanahul presei, Bolcaș, Cărți literare, Cehoslovacia, Clopoșel, Colan, Conferințe, Dragoslav, epocă, generații, Gorun, Iorga, Iorga, literatura rom., Marcu, Mihă- escu, Minulescu, Premiile, Propa- ganda, Rațiu, Revistele, Stancu, Tolstoi.</i>	
b) Herescu v. <i>Jammes.</i>		Italia v. <i>Literatura românească.</i>	
H. P.-P. v. <i>Condescendență! Cu- vinle tari, Greutățile, Kellog, Panaitescu, România</i> (St. Au- laire.) <i>Romier</i> (Ține minte ?), <i>Tolstoi.</i>		Italia v. <i>Marcu, Pirandello,</i>	
d) <i>Ce spune ministrul Milan Hodja</i>	769	I. V. v. <i>Iorga.</i>	
I. v. <i>bibliotecilor, Năpasta.</i>		b) <i>Jammes Francis.</i> Poezii alese (trad. I. Pillat și N. I. Herescu). (Rec.)	666
I. Ag. v. <i>Agârbiceanu.</i>		d) <i>Jouvenel v. Austro-Ungaria,</i>	
„Idea Europeană” v. <i>Propa- ganda.</i>		b) <i>Valoarea morală a pactului Kellog G. (P. Claudel.</i> Trad. H. P.-P.)	766
a) <i>Imitație și creație.</i> (Rec. I. R.)	234	a) <i>Kirițescu C. v. gustul de cetit.</i>	

Pag.		Pag.	
	d) Kralik v. Austro-Ungaria.	P. v. Văcărescu.	
	a) Leadbetter v. America.	d) pace v. Praga (Irineu).	
	d) Gustave Le Bon despre răs-	b) Panaitescu Em. Cultură și	
	boiu și pace.	invățămant. (Rec. P.-P. H.) .	933
	a) Două epoci din lit. română	b) Panaitescu P. P. Contribuții	
	(De I. T.)	la opera geogr. a lui D. Cante-	661
	b) Literatură de începători. (De	b) Papilian V. „Celui ce nu are	
	Băilă Ion)	i se va lua“ (Rec. Sv. V.) . .	233
	b) Literat. românească in ita-	d) Parlamentarism. Ce zic dic-	
	lienește. (De H.)	tatorii? (Mussolini. Rivera) . .	153
	b) Lupaș I. Lecturi din izvoarele	d) Iubirea față de pasări.]I. și I.	
	istoriei române. (Rec. Popa I.)	Tharaud) Marin I.	676
	b) Macedonia v. Capidan	b) Pașca Șt. Glosar dialectal.	
	b) Malor Iuliu v. „Cărțile bunu-	(Rec. R. T.)	851
	lui creștin“.	b) Pavel dr. Const. Școalele din	
	a) Pe marginea unui manifest.	Beiuș. (Rec. Marin I.)	849
	(Chemarea „Crinului Alb“). (De	P. E. N. Club. v. Bulgaria.	
	Cucu D. I.)	Petra-Petrescu Horia v. Au-	
	b) Marcu Alex. V. Alessandri și	stro-Ungaria, bătărăniei, „Car-	
	Italia. (Rec. I. T.) v. Pirandello	tea vieții“, viitorul copiilor.	
	b) Marin Ilie v. Pavel, pasări.	Petian v. Cehoslovacă, Csaki,	
	b) Meglenoromâni v. Capidan.	muzeu Arad.	
	b) Mihăescu Gib. I. La Gran-	d) Nu e altă cărare! H. Petra-	
	diflora, Pavilionul cu umbre.	Petrescu	677
	(Rec. I. Turcu)	b) Pillat I. v. Jammes.	
	326	b) Pirandello Luigi. Henric IV.	
	b) Milescu Nic. v. Giurescu.	Trad. Al. Marcu. (Rec. S. R.)	667
	d) Briand despre minoritățile	d) Poincaré v. Condescendență.	
	de ieri și de azi	b) Popa Sept. v. „Biblioteca po-	
	843	porului“.	
	Minulescu Ion (De I. T.)	b) Popa I. v. Lupaș.	
	492	b) Popescu v. Ciușanu.	
	d) „Nu vă gândiți la morții vo-	d) Dela congresul bisericilor pen-	
	ștri?“ (Briand)	tru pace și bunăînțelegere din	
	766	Praga, Aug. 1928	843
	b) Mugur Gh. D. „Florile“. (Rec.	d) Episcopul Irineu din Novisad	
	Brașoveanul H.)	la congr. bis. din Praga 1928	844
	668	d) Legiunea română din Praga.	
	b) Mușlea Ion. Invățătorul și	(dr. Fr. Soukup)	844
	folklorul. (De H.)	d) Praga v. arta populară.	
	851	a) Preda Dr. Gh. v. Congres	
	d) Mussolini v. parlamentarism.	neurologie, Banu Dr. Gh.	
	a) Probleme de muzeu la Arad.	a) Premiile naționale (De I. T.)	490
	(De Petran dr. Coriolan)	b) Presa rom. v. Almanahul.	
	921		
	a) Muzeul etnografic din Cluj .		
	653		
	b) „Năpastă“, operă de Sabin		
	Drăgoiu. (Rec. I.)		
	757		
	b) Nandriș Grig. Patru documente		
	dela Ștefan cel Mare. (Rec.)		
	661		
	b) Naum T. A. v. Theocrit		
	d) Călătorii interplanetare, (Ch.		
	Nordmann)		
	677		

- a) **Propaganda culturală.** (Rădulescu-Motru in Rev. „Idea Europeană“.) (De I. T.) 69
- a) **Puşcariu Sextil** (cu biogr.) (Redacţia). 63
- a) **Radiofonia** la noi, (Rev. „Radio“.) 850
- a) **Rădulescu-Motru** v. *Propaganda culturală.*
- a) **Ralea** v. *generaţii.*
- a) † **Ranetti Gh.** (De Ciura Al.) 413
- a) **Proscrierea războiului.** (De S. V.) v. *Le Bon* 834
- a) **Un capitol din istoria Ardealului.** Cu prilejul centenarului naşterii lui Dr. I. Raţiu (De Turcu I.) 750
- b) **Rebreanu Liviu:** „*Ciuleandra*“. (Rec. Gh. Şerban). 133
- Redacţia** v. *Puşcariu Sextil.*
- Rec.** v. *Geografie, Jammes, Nandriş, Thooerit.*
- Reviste (recenzii):**
- „*Scoala noastră*“ 150
- „*Arhiva p. ştiinţa şi reforma socială*“. (Rec. I. T.) 673
- „*Cele trei Crişuri*“. 429
- „*Gândirea*“ . . . 225, 247, 501, 672, 945
- „*Gândul neamului*“ 430
- „*Învăţătorul*“ 150, 249
- „*Junimea literară*“ 855
- „*Opaiful Satelor*“ 251
- „*Ramuri*“ 250, 430, 672, 947
- „*Revista filologică*“ 430
- Revistele din Ardeal* 79
- „*Ritmul vremii*“ 673
- „*Scoala noastră*“ 150
- „*Scrisul românesc*“ 249, 427
- „*Societatea de mâine*“ 248, 429
- „*Ţara noastră*“ 248, 429,
- „*Viaţa Românească*“ 228, 248, 331, 429, [671 854, 946
- c) **Revistele „provinciale“** (De I. T.) 77—
- d) **Rivera Primo de** v. *Parlamentarism.*
- d) **Reprezentantul Franţei St. Aulaire** şi **România** (Trad. P.-P.H.) 841
- d) **Romier** v. *Civilizaţi.*
- d) „*Ține minte?*“ (**Romier**) Trad. P.-Petrescu Horia 678
- b) **O lucrare de Dr. Victor Roth.** (Rec. de Vătăşianu Dr. V.) 420
- Rp.** v. *Cooperafia.*
- R. T.** v. *Capidan, Paşca.*
- d) **Saint Aulaire** v. *România.*
- d) **Sarcey J.** v. *Greutăţile.*
- b) **Senex** v. *Agărbiceanu.*
- b) **Şerban Gh.** v. *Rebreanu.*
- a) **Sibiu** v. *Iorga.*
- a) **O ctitorie nouă.** (Muzeul A. Simu). (De Voicu Sevastian.) 143
- b) **Şincal** v. *Veress.*
- d) **Soukup** v. *Praga.*
- S. R.** v. *Pirandello.*
- a) **Stagnarea literară** in Ardeal. (Red. Transilvania) 417
- Stanciu Victor V. German.**
- b) **Stancu Zaharie.** *Poeme simple* (Rec. I. T.) 497
- b) **Stefan cel mare** v. *Nandriş.*
- a) **Noi şi străinătatea** (S. V.) 235
- b) **Stanclu Victor** v. *German.*
- S. V.** v. *Dobrogea românească, Eminescu, războiul (proscrierea), teatrală (stagiunea nouă) Voiculescu.*
- S. V. T.** v. *Blaga.*
- Sv. V.** v. *Papilian, străinătatea (noi şi...) Veress.*
- a) **Noua stagiune teatrală.** (Pentru teatrul la sate. De S. V.) 837
- b) **Teatrul de Vest.** (De Băilă Nic. 944
- d) **Tharaud** v. *pasări.*
- T. I.** v. *Agărbiceanu, Almanahul.*
- b) **Teocrit, Idile,** trad. de Naum T. A. (Re c.) 149
- d) **Tisza Şt.** v. *Austro-Ungaria.*
- a) **Jubileul „Tinerimii române“** 50 de ani. (De Cor.) 492

a) Tolstoi 100 ani de la nașterea lui	657		
a) Tolstoi (Cum lucra T. în laspaia Poļiana? „Credința lui T. „Așta-i tot?” St. Zweig despre T. trad. de P.-P. H.)	830		
a) Tolstoi Leon (De Turcu Ion) Tr. (ansilvania) v. Anastasiu, Academia rom., Alecsandri, Basarabia, Bianu, Cantacuzino, Controverse, Dragomir, Georgescu-Tistu, Stagnarea lit. Ardeal, Vălenii de Munte	826		
Turcu v. I. T.			
a) Importanța Unirii, de Agâr-biceanu I. (cuv. în Aula univ. din Cluj)	399		
a) Universitatea populară „N. Iorga”	503		
d) Dșoara Elena Văcărescu despre Baudelaire (De P.)	952		
Vâlcea jud. v. Ciușanu (folklor)			
a) Univers pop. din Vălenii de munte (Tr.)	643		
b) Vătășianu Dr. V. v. Roth.			
b) Veress A. Note și scrisori Șincaiane. (Rec. V. Sv.)	145		
b) Veress A. Păstoritul Ardelenilor în Moldova și Țara ronească	148		
b) Vlahuță Al. v. Gorun.			
V(oicu) Sv. (Sevastian) v. Bărgăuanu, Iorga.			
a) Voicu Sevastian v. învățământul sec., Simu, străinătatea.			
b) Voiculescu v. Poeme cu ingeri (Rec. S. V.)	495		
b) Voileanu-Nicoară Ana v. Cronica muzicală.			
d) Wilson, mareșal v. Cuvinte tari.			
d) Zavoral M. Cuvinte către gazetari	251		
a) Zweig St. v. Tolstoi.			
		V. Dela „Asociațiune”.	
		Convocare la adun. gen. 8 XII. 1928	955
		Biblioteca sect. geogr. etnografice a „Astrei”	330
		Dela secțiile „Astrei”	332
		Apel de 10 Mai	333
		Apel p. Bibl. pop.	334
		Apel p. rapoarte	335
		Biblioteca secțiunilor de științe naturale Nr. 1: „Speologia” de Antipa-Racovița. (Rec. de Victor Stanciu)	424
		Biblioteca populară a „Asociațiunii”	500
		Convocare a șed. plen. a secțiunilor (29 Iunie)	512
		Circulară p. 1 Decembrie	953
		Serbătorirea zilei 1 Dec.	954
		Desfacerea cărții. Un început la „Astra”	755
		„Tot ce unește !” Buletinul desp. Sibiu	688
		Circulară (hot. adun. gen. 1927) către despărț.	156, 254
		Salutul „Astrei”, rost. de dl Ciortea Aurel, la recepția abatelui Zavoral în Cluj, 1928.	505
		Goldiș Vasile. Secțiile „Astrei” în lupta pentru civilizație, Disc. la șed. plen. a secțiilor Cluj, 29 VI. 1928.	513
		Lupaș I. Epocile principale în istoria românilor (Rec. N. Buta)	506
		Oaspeți plăcuți. Congresul intern. al X-lea al învățământului sec. la Sibiu, 27 VII 1928. Vorbirea dlui președ. V. Goldiș.	689
		Opresan Sabin. Ținutul Săcuilor. (Rec. S. V. P.)	
		Preda Dr. Gh. discursul la sos. ziaristilor poloni	687
		Salutul „Astrei” la serb. dela Turnu Severin Dr. Gh. Preda.	504
		Raportul p. adun. gen. ord. cu anexele lui.	957

<i>Dela secțiunile științifice-literare</i>	680, 856
<i>Buletinul secțiunilor științifice literare ale „Astrei“</i>	508
<i>Buletinul secțiunilor „Astrei“</i>	509
<i>Un jubileu bine meritat la „Astra”, Romul Simu (30 ani de muncă). Cu biogr. și fotogr.</i>	395
<i>Serbătorirea fostului președinte Sterca Șuluțu 14 X 928.</i>	911
<i>Vorbirea dlui dr. Gh. Preda.</i>	654
<i>Vorbirea dlui N. Drăgan la inaugurarea Muzeului etnografic din Cluj.</i>	398
<i>Vorbirea Abatelui, a Monseniorului dr. M. Zavoral</i>	

VI. Ilustrațiuni.

† Branisce Valeriu	19
Monumente de artă din Cehoslovacia 537, 539, 541, 543, 545, 547, [549, 551, 553, 555]	49
Pușcariu Sextil	396
Simu Romul	119
Smigelschi Oct. Mama picturului	222
Biserica creștină ortodoxă din Vâlcele	

VII. Bibliografie.

80, 155, 255, 431, 512, 770.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

